

Ex libris D. D. Physico
Hodii G. M. Benentini

MEDICAMENTORUM
CONSTITUTIO,

S E U

FORMULÆ
CAROLI BARBEIRAC,

*Doct̃oris Medici Monspelliensis, Practici
Celeberrimi, nec non felicissimi.*

In lucem editæ ac auctæ, curâ
& studio Doct̃oris Medici
Monspessulani.

LUGDUNI,

Sumptibus FRATRUM DE TOURNES,

M. DCC. LI.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

OFFICE OF THE SECRETARY OF THE TREASURY

1868

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

UNITED STATES GEOLOGICAL SURVEY

WATER RESOURCES DIVISION

REPORT OF THE COMMISSIONER OF THE GENERAL LAND OFFICE

IN RESPONSE TO A RESOLUTION OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

PASSED MAY 12, 1868

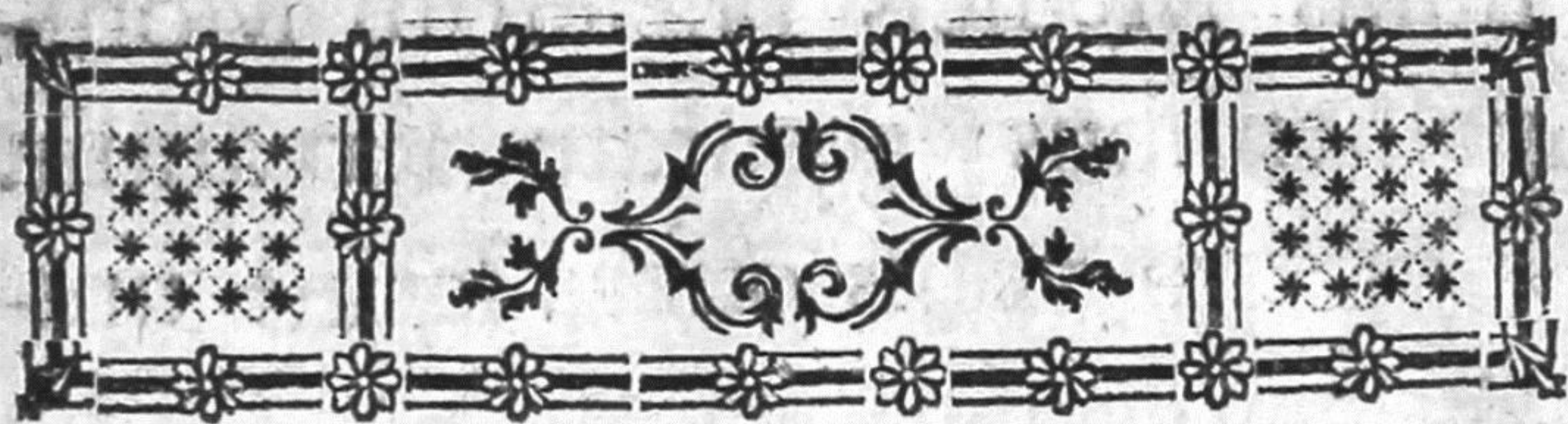
UNITED STATES GEOLOGICAL SURVEY

WASHINGTON, D. C.

M. D. C. C. L.

CUM PRINCEPSIO REGIS

BIBLIOPOLA

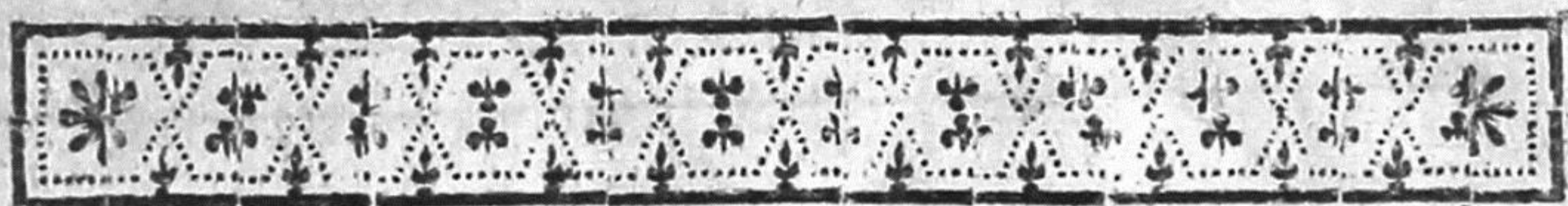
CANDIDIS PHILIATRIS.

ECCE veram Medicamentorum Constitutionem, sive Formulas Clarissimi BARBEIRAC, olim Monspellii expertissimi ac felicissimi practici, quas à semetipso, aut à Domino SYDOBRE, sororis ejus filio, Doctore Medico Celeberrimo, Medicinæ alumni sæculo præterito accepere. Non uniformi in iis dictandis stilo usi sunt hi viri Celeberrimi, sed pro arbitrio nunc gallicè, nunc latinè eas enuntiarunt, ut exemplaribus manuscriptis patet, quæ à non-
ã ij

nullis Medicis præsertim Monspelliensibus accuratè servantur. Has ego vobis offero latinè universim conscriptas curâ & studio Doctoris Medici Monspessulani, Medicinam in Montepessulano cum laude facientis, qui novam hodiernæ praxeos Monspelliensis lucem his formulis affudit, novasque addidit formulas non infelici eventu sæpissimè præscriptas; sic ea quæ in linguam latinam versa fuere, his signis ** & hujusce Doctoris Monspessulani additamenta his uncinis [ ] includuntur; ne Clarissimo BARBEIRAC, si quid ab illo Doctore peccatum est, tribueretur. His Philatri Clarissimi formulis fruimini, & medullitùs exopto ut vobis in uberes crescant fructus.

INDEX CAPITULUM.

LIBER PRIMUS DE REMEDIIS INTERNIS.

CAPUT I.	De Apozemate.	pag. 1
CAP. II.	De Julepis.	25
CAP. III.	De Potione.	41
ART. { I.	De Potione alterante.	ibid.
II.	De Potione cathartica.	66
III.	De Potione emetica.	78
CAP. IV.	De Jusculis.	105
V.	De Emulsionibus.	133
VI.	De Cremoribus.	139
VII.	De Ptisanis.	145
VIII.	De Sirupis.	183
IX.	De Lacte, & lactis sero.	191
X.	De Aquis mineralibus.	205
XI.	De Hydromelite & Looch.	222
XII.	De usu Kinækinæ [& Cascarillæ.]	232
XIII.	De Præparatione Chocolatæ, Thé, Caffé, & Salviæ.	252
XIV.	De Opiatis.	265
XV.	De Bolis.	288
XVI.	De Pillulis.	296
XVII.	De Tabellis.	305
XVIII.	De Pulveribus.	310

INDEX CAPITUM.

LIBER SECUNDUS DE REMEDIIS EXTERNIS.

C APUT I. De Balneis.	pag. 326
C AP. II. De Fomentis.	338
C AP. III. De Epithematibus,	345
IV. De Collyriis.	348
V. De Psilotron seu depilatoriis.	358
VI. De suffitu.	359
VII. De Cataplasmatibus & pultibus.	364
VIII. De Pomatis.	372
IX. De Emplastris & ceratis.	377
X. De Unguentis & linimentis.	393
XI. De Synapismo seu phœnigmis, de dropace, catapasmate, diapaf- mate, & empasmate.	440
XII. De Sacculis, cucuphis, frontalibus, oxyrrhodinis, epicarpiis, & ap- plicationibus variorum anima- lium.	442
XIII. De Cauteriis, & Trochiscis.	447
XIV. De usu radicis Thimeleæ.	451
XV. De Pulveribus externis.	452

LIBER TERTIUS DE REMEDIIS MEDIIS.

C APUT I. De Clysteribus	pag. 457
C AP. II. De Gargarismatibus.	484
C AP. III. De Aquis vulnerariis & injectio- nibus.	497
IV. De Errhinis & masticatoriis, seu apophlegmaticis.	509
V. De suppositoriis & pessariis.	522

---

*PONDERA ET MENSURÆ.

*Medicamenta præscribi solent pondere ;
manipulo , pugillo , pare , numero ,
fasciculo & guttis.*

PONDUS à grano exoritur , dein grana
scrupulum efformant ; scrupuli drach-
mam ; drachmæ unciam ; & unciaë libram
præbent.

Granum æquat pondus grani hordei ,
aut tritici benè enutriti.

Scrupulus in hâcce regione (Monspellii
nempè) continet grana viginti , in aliis
(ut Parisiis) grana viginti quatuor.

Drachma scrupulos tres.

Uncia drachmas octo.

Libra medica uncias duodecim (sed ple-
rùmque apud omnes Pharmacopolas libra
sexdecim uncias continet.)

Pugillus est id quod tribus digitis capi
potest.

Manipulus quod manustota complectitur.

Fasciculus quod brachio complicato capi ,
& contineri potest.

Gutta est minima liquorum mensura, quæ,
eos lentè effundendo , ab eis separatur.

[Gutta non æquiparatur grano nec ra-

tione activitatis & vis , nec ponderis ; nam plures requiruntur guttæ , ut grani pondus adæquetur ; plures adhuc desiderantur ut vis grani habeatur ; desiderantur v. g. guttæ viginti laudani liquidi *Sydenhami*, ut æquetur vis grani unius laudani opiatice, & guttæ quatuor sirupi *Glauberi*, ut habeatur vis grani unius tartari stybiati cum croco metallorum parati.

Ut varia est in diversis regionibus liquorum mensura , satius est præscribere liquores per uncias , aut libras ; sic omnes magis inter se congruent Medici , & Pharmacopœ Medice præscripta facilius exsequuntur. Monspellii mensura communis , quæ vocatur *le pot*, quadraginta octo uncias ponderat , seu tres libras.]

Pondera , mensuræ , & alia formularum signa subsequenti modo notantur.

Granum ,	gr. i aut iij
Scrupulus ,	ʒi aut ij.
Drachma ,	ʒi aut v.
Uncia ,	ʒi aut ij.
Libra ,	℔. i aut iv.
Manipulus ,	m. i aut ij.
Pugillus ,	p. i aut iß.
Gutta ,	gtt. aut gutt.
Par ,	par.
Numerus ,	nº.
Pars mensuræ aut ponderis dimi-	

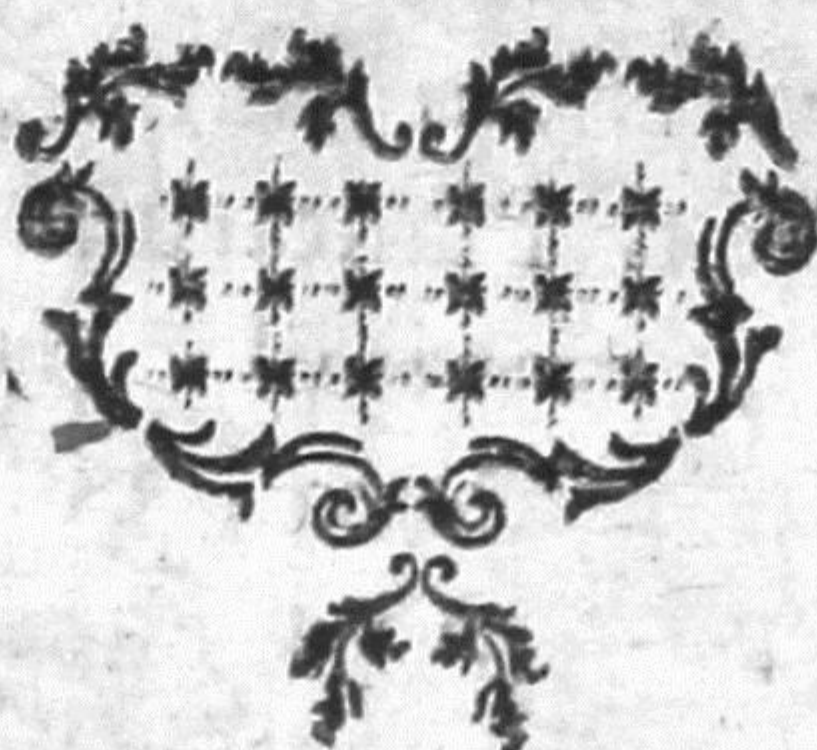
dia ,	ß. aut semis.
Fasciculus ,	fasc.
Ana , id est æqualitas mensuræ aut ponderis ,	ana.
Secundùm artem ,	f. a.
Sufficiens quantitas ,	f. q.
Quantùm satis ,	q. f.
Præparatum ,	pp. aut ppt.
Quantùm vis ,	q. v.
Misce ,	misc.
Cochlear ,	cochl.
Stratum super stratum ,	f. f. f.
Balneum mariæ ,	B. m.

Pondere præscribuntur ligna , radices , cortices , sæpè etiam semina , quæ pugillis præscribi solent. Plantarum folia , dum viridia sunt , manipulo præscribuntur : sicca verò aut numero , ut folia *scolopendriæ sive linguæ cervinæ* , aut pugillo. Crassi fructus numero , tenues verò ut jujubæ , amygdalæ , per paria debent præscribi.

In componendis formulis indicanda sunt primò remedia , quæ longiori indigent coctione , dein alia ratione coctionis gradus , quo indigent : sic ligna , radices , cortices antecedere debent folia , summitates , semina & flores. Notandum 1º. quòd quando gummi , aut resinæ internè sunt assumenda , *dissolve* numquàm debet dici , sed deglutienda sunt gummi , aut resinæ in

conservâ violarum , rosarum , aut in aliâ
priùs obvoluta, antè aut post potionem , sic
solet præscribi resina jalappæ. Notandum
2°. quòd menstrais sulphureis & spirituosis
dissolvantur resinæ , aquosis verò gummi ,
& dum in pulverem debent redigi resinæ ,
priùs oleo amygdalarum dulcium pistillum
est inungendum. *

MEDICAMENTORUM CONSTITUTIO.

*****

LIBER PRIMUS, DE REMEDIIIS INTERNIS.

CAPUT PRIMUM.

DE APOZEMATE.

[*Apozema est decoctum ex variis simplicibus paratum saccharo, aut sirupo dein edulcoratum.*]

N Apozemate præscribuntur radices ad unciam; cortices vel ligna ad unciam semis, licet rarò usurpentur; folia ad manipulum unum, vel duos;

A

2 MEDICAMENTORUM

summitates ad pugillum unum ; semina calida ad drachmas duas , frigida lenientia ad unciam semis ; fructus dulces , & poma ad n°. i ; acidi & majores ut *citreum* ad mediam vel quartam partem ; mediocres ut *pruna* , ad paria tria ; parvuli ut *uvæ* ad drachmas duas , vel unciam semis ; flores ad pugillum unum ; aromata infusa sine coctione ad grana viginti.

Apozema est purgans aut alterans , & ad unam , duas, tresve doses componi solet.

Apozema purgans fieri solebat pro tribus dosibus , quia constabat librâ unâ semisse , hodiè fit tantùm ad libram unam , quæ dosis ob ingratum purgantium saporem ad libram semissem reducitur. Dosis integra in apozemate purgante per vices ægroto exhibetur ; si per sex dies sumendum sit , ad quintam partem reducitur.

In compositione apozematis & aliorum compositorum præire debent

F O R M U L Æ.

in formulâ eæ plantæ partes quæ longiori indigent coctione: debent itaque præscribi sub hoc ordine. Ligna, radices, cortices, folia, summitates, semina, fructus, & flores; sunt tamen exceptiones in plantis aut radicibus facilioris coctionis, texturæ tenuioris, quibus sufficit quarta horæ pars coctionis, ut radici althææ, symphiti majoris, glycyrrhiæ.

* Decoctum apozematis trajici debet per cribrum textûs valdè compacti, & ex telâ laneâ confectum; potest etiam pro delicatulis, & stomachis debilibus cum ovorum albuminibus clarificari, quod dein per manicam Hippocraticam trajici debet: illud est addendum in fine formulæ sub his verbis, *fiat apozema quod albuminibus ovorum clarificetur; & si sit aromatizandum, aromatizetur cum essentia citri aut cinnamomi aut caryophyllorum guttis tribus aut quatuor.* *

APOZEMA

Sanguinem viscidum diluens.

℞. Radicum petroselini & asparagi ana
℥β. foliorum beccabungæ, nasturtii
aquatici, summitatum lupuli aut his-
sopi ana m. β. seminis dauci cretici
℥i, florum aurantiorum p. j. coq.
in. s. q. aquæ fontanæ ad ℥ viij. in
colaturâ dissolve sirupi de Kermes ℥vj.
aquæ naphæ ℥i. aquæ cinnamomi ℥i.
fiat apozema clarificatum & aromati-
zatum, quod iterari poterit per tri-
duum manè jejuno ventriculo.

* Præscribendum est hocce apo-
zema in magnis ventriculi debilita-
tibus cum extremorum algore, in
syncope quæ cum inæqualitate pul-
sûs identidem recurrit: tunc synco-
pe est polypi cordis effectus, qui
concretioni lymphæ in ventriculo-
rum, aut auricularum aut vasorum
cordi appensorum cavo debetur; in
corporis languoribus, in dolorificis
artuum convulsionibus, vulgò *douleurs
de crampe*, in affectibus soporosis à

F O R M U L Æ.

§

sanguine crasso , & spisso exortis ; quod facile noscitur summo faciei pallore , pulsûs depressione , & pectoris oppressione. Ut hocce apozema in summis pulsûs depressionibus , & in vehementi sanguinis coagulatione citiorem ac vividiorum effectum præstet , ei addi possunt grana decem aut quindecim salis ammoniaci , aut salis tartari. *

A P O Z E M A

In Sanguinis dissolutione.

℥ Radicum symphiti majoris & althææ ana ℥iβ. foliorum tussilaginis , buglossi & lactucæ ana m. β. pomum fragrans in frusta dissectum n°. j. seminum quatuor frigidorum , majorum , mundatorum , contusorum & in nodulo suspensorum ℥β. florum malvæ p. j. coque in aquâ fontanâ ad ℥ viij. in colaturâ dissolve sirupi de althæâ Fernelii ℥ j. succi boraginis ritè defœcati ℥ij. fiat apozema per sex dies iterandum.

* Id apozema feliciter præscribi.

A iij

6 MEDICAMENTORUM

tur in sanguinis dissolutione , in dysuriâ , in fluxu mensium immodico , in magnis hæmorrhagiis , in febribus ardentibus , in ophthalmiâ , in tussi ac siccitate imarum faucium , & in omnibus morbis à nimia sanguinis dissolutione pendentibus. Feliciter hoc apozema sæpissimè præscripsi post erysipelata , peripneumonias , imò etiam post febres malignas & continuas , quas subsequuntur calor anxius , febris & sudores nocturni , dum infaustè fuere terminatæ ; verùm ante & post usum hujusce apozematis conveniens purgatio est præscribenda. *

APOZEMA

Sanguinem exsiccatum diluens.

℞. Radicum graminis , dentis leonis & enulæ campanæ ana ℥iij. capillor. veneris , pimpinellæ , cichorei cum toto & agrimonie ana m. ℔. summitatum lupuli p. ij. florum papaveris rheados p. j. coque in aquâ fontanâ ad ℥viiij.

in colaturâ dissolve sirupi capillorum
veneris ℥i. fiat apozema manè, & serò
sumendum per triduum.

* Multùm prodest id apozema in
siccitate & ardore imarum faucium
& linguæ, in cancro & in ulcere
cancroso, in tonsillarum tumefactio-
ne, parotidibus, bubonibus, in febre
malignâ & pestilentiali; nam ii mor-
bi siccitati sanguinis debentur, qui co-
latoriis humores exsiccatos onustos-
que salibus fixis diluendis, ac in mi-
nimas moleculas dissolvendis suppe-
ditat; id opus præstant diluentia &
non spirituosâ pharmaca: quantùm
usitata sint diluentia in praxi, dum
de ptisanis, patebit. *

[APOZEMA]

*Sanguinem siccum diluens, lasasque
digestiones emendans ac roborans.*

℞. Radicum cichorei & fragariæ ana ℥i.
radicis enulæ campanæ ℥iv. pimpi-
nellæ hortensis m. ß. folia scolopen-
driæ n°. v. foliorum melissæ p. ij. ci-

A iiij

MEDICAMENTORUM

chorei viridis hortensis m. j. coque in f. q. aquæ fontanæ ad ℥xiv. in quibus infunde cinnamomi crassiusculè triti ḡ. xx, dein cola produplici dosi, in primâ dissolve sirupi florum persicorum ℥i. in secundâ sirupi de cichoreo compositi ℥i. fiat apozema, & capiatur manè jejuno ventriculo.

Hoc apozema, quod iterari poterit per triduum, multùm confert in melancholiâ, in affectione hypochondriacâ, ac histericâ, in dolore ventriculi à siccitate sanguinis exorto, uno verbo in omnibus morbis in quibus læduntur digestiones ob spissitudinem sanguinis à siccitate exortam.]

APOZEMA

Humorum acrimoniam leniens.

℥. Radicum symphiti majoris & althææ ana ℥ß. foliorum boraginis, adianthi, pediscati, & tussilaginis ana m. ß. jujubarum pinguium, & passularum integrarum ana zij. seminis papaveris albi, contusi & in nodulo suspensi ℥ß. liquiritiæ rasæ zijj. florum liliorum aut violarum p. i. coque in de-

FORMULÆ.

9

cocto hordei ad ℥viij, in colaturâ dissolve sirupi de nimpheâ aut de rosis ficcis aut violarum ℥vj. fiat apozema sæpè iterandum.

* Hoc apozema leniens præscribendum est in tussi siccâ, in siccitate pectoris, in dysuriâ, in sanguinis effusionibus sive per uterum, sive per urethram, sive per alias vias, & in omnibus affectibus à sanguine dissoluto, acri, & rarefacto enascentibus. *

APOZEMA

Sanguini fervido & rarefacto dicatum.

℞. Radicum acetosæ, fragariæ & lapathi acuti ana ℥iiij. foliorum portulacæ, lactucæ, acetosæ & endiviæ ana m. s. feminis melonis contusi & in nodulo suspensi ℥ss. limonii frustula iiij. florum buglossi p. j. coque in aquâ fontanâ ad ℥viij. in colaturâ dissolve sirupi de limonibus ℥vj. fiat apozema dandum manè & serò per triduum..

Vel ad eundem Scopum.

℞. Radicum graminis & buglossi ana ℥ss.

A v

10 MEDICAMENTORUM

foliorum dentis leonis , capillor. veneris & buglossi ana m. ss. pomum redolens, & in frustra dissectum , florum boraginis p. j. fructuum kinor-rhodontis contusorum & in nodulo suspensorum par. xij. coque in aquâ fontanâ ad ℥viij. in colaturâ dissolve. sirupi de berberide ℥vj. spiritûs sulphuris gtt. vi. fiat apozema.

* Nullum præstantius his apoze-matibus adest pharmacum in sum-mâ sanguinis excandescentiâ , in siti morbosâ, in diabete, in maniâ, phre-nitide , in vomitu bilioso , cholera-morbo , in *hypercatharsi* , in hæmor-rhagiis , in ischuriâ à sanguine fer-vido & rarefacto exortâ , & in omni-bus circumstantiis, in quibus extin-guendus est fluidorum ardor , cohi-benda eorum excandescencia eorum-que motus temperandus. *

APOZEMA

Aperiens , dissolvens , ac diluens.

℥. Radicum brusci & asparagi ana ℥ss.
corticum sambuci , fraxini ana ℥ij.

foliorum cichorei cum toto , pimpi-
nellæ , scolopendriæ , & agrimonix
ana m. ß. summitatum asparagi &
lupuli ana p. j. coque in aquâ fontanâ
ad ℥viij. in colaturâ dissolve sirupi de
quinque radicibus ℥vj. salis tartari
gr. xij. fiat apozema , clarificetur &
aromatizetur cum cinnamomi ʒi ,
iterabitur per sex dies manè , purga-
tione institutâ in principio, medio, &
fine.

Vel aliud cum ferro.

℥. Limaturæ ferri rubiginosæ in nodulo
suspensæ ʒij corticis capparis ʒiij.
radicum eringii , anonidis & apii ana
ʒiij. foliorum hepaticæ , equiseti ,
cetherac , & dentis leonis ana m. ß.
summitatum artemisiæ p.ij. fructuum
capparis ʒij. coque cum aquâ fontanâ
ad ℥viij. in colaturâ dissolve sirupi de
cichoreo simplicis ℥vj. fiat apozema.

* Conveniunt hæc apozemata in
infarctibus lymphaticis lienis , he-
patis , & nonnullorum viscerum imi
ventris ; aptissima sunt ad dividen-
dum sanguinem , aliaque fluida , ad
vasa lymphatica , organaque secre-

toria referenda particulis duris, ac solidis, & salibus acribus quibus sca-
tent; sic sanguis eorum usu fluidior
fit, aliique facilius fluunt liquores;
secretiones restituuntur, humores-
que purgantur succis crudis, moti-
bus fluidorum adversis, visceraque
abdominalia obstruentibus. Verum
quotidiana experientia edocet omnia
aperientia non esse æqualiter apta ad
humores attenuandos, organa se-
cretoria referenda, fluidaque pur-
ganda in omnibus viscerum obstruc-
tionibus; nam adsunt e. g. aperientia
aptissima ad vasa uterina referenda,
quæ leves effectus producunt in alio-
rum viscerum obstructionibus: sic in-
ter ea eligenda sunt aptiora ratione
visceris obstructi. Insuper addam apo-
zemata tantum aperientia prodesse in
levibus obstructionibus, ubi sanguis
succis crudis parum est conspurcatus;
sed è contra felicius utuntur Medici
apozematibus purgantibus in majore
sanguinis inquinacione cum obstruc-

tionibus, licet aliquatenus sint inveteratæ. *

A P O Z E M A

Infarctum reserans.

℞. Radicum rubiæ tinctorum & ononidis ana ℥β. foliorum marrubii, matricariæ, artemisiæ, & summitatum roris marini ana m. β. seminis petroselini p. j. croci orientalis ℥i. coque in aquâ fontanâ ad ℥viiij. in colaturâ dissolve sirupi de marrubio ℥i. tartari chalybeati solubilis ℥β. fiat apozema, clarificetur & aromatizetur cum ℥i. cinnamomi electi, & itere-
tur per triduum.

* Adhibendum est id apozema in suppressione mensium, in chlorosi, in fluore albo seroso aut lurido quem vaginæ ardor, calor, ex-
coriatio, & dolor fervidus non co-
mitantur, & in omnibus morbis
qui obstructionibus uteri, catamæ-
niorum remoræ debentur. Verum
hujusce apozematis usus in his mor-
bis est cohibendus, dum à sanguine

14 MEDICAMENTORUM

ne menſtruo retento excitantur hæ-
mophtifis , hæmorrhagiæ , febres vi-
vidæ , ſubitaneus ſanguinis ad ce-
rebrum appuſſus : priùs enim pacan-
da ac curanda ſunt hæc ſymptoma-
ta venæ ſectionibus tum è brachio ,
tum è pede ſæpè iteratis , & aliis
congruis remediis ; & curatis ſemel
his ſymptomatibus , dein feliciter
adhiberi poſſunt aperientia. Hæc a-
gendi ratio prudentem fanè medi-
cum expoſtulat qui ſciat cauſam
morbi opportunè relinquare , ad
oppugnandum ac curandum grave
ſymptoma , quo curato , nihil obſ-
tat quominùs eradicitùs curetur
morbus , cum abſque periculo mor-
bi cauſa oppugnari ac deſtrui poſ-
ſit. *

A P O Z E M A

*Mefenterium , pulmones , & pancreas
aperiens.*

℞. Radicum enulæ campanæ , grami-
nis & falſæparillæ minutim diſſectæ

FORMULÆ.

15

ana ℥β. foliorum camphoratae, faniculæ, & virgæ aureæ ana m. β. florum papaveris rheados p. i. hydrargyri ritè defœcati & in nodulo duplici suspensi ℥i. seminis contra ℥ii. coque in decocto hordei ad ℥viiij. in colaturâ dissolve sirupi capillor. veneris. ℥i. fiat apozema, clarificetur, per sex aut septem dies iterandum purgato corpore in principio & fine.

* Ut pulmonum, mesenterii pancreatis, & glandularum conglobatarum obstructions spissitudini lymphæ, aut humoris analogi debentur, & sæpissimè viru scrofuloso, aut syphillitico difficillimè auferuntur, dum semel spissata lymphæ hæret & concrevit in glandulis aut in vasis lymphaticis; aperiencia^{enim} ulitata has lymphaticas concretiones leviter attingunt, & nullos aut perexiguos effectus producunt.

Apozema superius præscriptum, ptisanæ mox præscribendæ, jusculaque viperarum aptissima sunt salibus volatilibus & acribus, quibus scatent,

ad lympham concretam subeundam, ac liquefaciendam glandulasque obstructas referandas.

Adhiberi potest id apozema in fluxu coeliaco, in tumoribus mesenterii, pancreatis, in astmathe, & cordis palpitatione, in tumoribus scrofulosis; sed præsertim in illâ vomitûs specie, quæ ægrotantes post pastum tantum discruciat, quem concomitatur febris lenta ac marasmus, & terminari solet aut febre lentâ marasmo, aut ascite. Aperiendo cadavera hacce vomitûs specie defunctorum semper in eis vel observatur in ventriculo glandula tumefacta magnitudinem nucis juglandis æmulans, vel notabiles in mesenterio obstructions reperiuntur, quod comprobat hanc vomitûs speciem materiis scrofulosis deberi.

Ad pacandas viscerum inflammationes potius adhibenda sunt diluentia & edulcorantia, quàm refrigerantia; nam refrigerantia non solum
æstum

æstum sanguinis compescunt , sed etiam organorum secretoriorum succos densant & coagulant , qui organa secretoria tumefaciunt, sanguifera vasa premunt , sic novas accersunt inflammationes , aut jam factas foveant.

In summo corporis ardore, & in bilis effervescentiâ, ac exaltatione, ptisanæ apozematibus sunt præponendæ ; verùm in cholera morbo , ubi violentia morbi parare apozemata non finit , utuntur Medici aquâ fontanâ cum spiritu sulphuris ad gratam aciditatem , aut aquâ fontanâ , in quam conjicitur citreum frustulum sectum , aut aquâ pulli , ut acrimonia materierum in ventriculo , ac intestinis contentarum , & cholera morbum producentium coerceretur. *

APOZEMA DETERGENS.

℞. Radicum dentis Leonis , fragariæ , enulæ campanæ & lapathi acuti ana

18 MEDICAMENTORUM

℥ii. foliorum agrimoniae, capillorum veneris, pilosellae, saniculæ & pyrolæ ana m. ℥. coque in decocto graminis & hordei ad ℥viii. in colaturâ dissolve sirupi capill. veneris ℥vj. balsami albi judaici, aut peruviani, aut sulphuris gtt. xij. fiat apozema, sumendum manè per triduum, aut sæpè iterandum.

* Id apozema detergens habendum est tanquàm præstans pharmacum diluens; nam sanguini suppetat serum salibus acribus parùm onustum; sed aptissimum ad dissolvenda salia, eorumque acrimoniam obtundendam; ejus auxilio pus fluidius factum in ulcere minùs commoratur, minùs consequenter ad id confluent, minùsque in eo hærent fluida. Prætereà ulcus auxilio balsami agglutinari facilè potest, nam hoc balsamum est præstans, nemine renuente, *traumaticum*. Id apozema efficax sanè præbet remedium in diuturnâ gonorrhæâ [modò antivenerea methodicè fuerint adhibita] in inveteratâ dy-

fenteriâ , in ulceribus renum , vesicæ , & pulmonum. *

APOZEMA

*Alvi profluvio, & omnibus hæmorrhagiis
coërcendis dicatum.*

℞. Radicum bistortæ, tormentillæ & symphiti majoris ana ℥iij. foliorum plantaginis , bursæ pastoris , pentaphilloides & millefolii ana m. ℞. rosarum rubrarum & balaustiorum ana p. i. coque ad ℥viiij. in colaturâ dissolve succi urticæ ritè defœcati ℥ij. sirupī cydoniorum , aut de rosis ficcis ℥vi. fiat apozema , sæpè iterandum.

* Utuntur hoc apozemate in omnibus hæmorrhagiis , in alvi fluxibus ægros exhaurientibus , diutiùsque perseverantibus. Succo urticæ substitui potest plantaginis succus , aut millefoliorum , aut sanguinis draconis & corallorum ppt. 3. ℞.

Nota ad diaphoresim & diuresim promovendas , ptisanas & juscula diaphoretica & diuretica apozema-

20 MEDICAMENTORUM
tibus ad has indicationes adimplen-
das parandis esse præponenda.

APOZEMATATA CATHARTICA.

Apozemata Cathartica seu pur-
gantia melancholicis valdè condu-
cunt, ut succi crudi in ventriculo
stagnantes, sanguinemque coinqui-
nantes eliminantur, viscerumque
obstructiones auferantur; condu-
cunt & quoque omnibus constitu-
tionibus sanguinem ~~gr~~assum ac vis-
cosum habentibus: præsto etiam
sunt post febres malignas & conti-
nuas ad auferendas obstructions
quæ has sæpè subsequuntur febres, &
ad purgandum sanguinem his suc-
cis crudis & residuis, qui hos mor-
bos iterum sanè procrearent: His
utuntur etiam apozematibus in hy-
drope ad evacuandum serum super-
fluum, organaque secretoria refe-
randa. *

A P O Z E M A

Purgans, & aperiens ad melancholiam.

℞. Radicum brusci & asparagi ana ℥β.
radicis viridis hellebori nigri ℥i. fo-
liorum agrimonie, capill. veneris,
cetherac, buglossi ana m. β. florum
buglossi p. i. coque ad ℥viii. in co-
laturâ adde infusionis rosarum palli-
dorum ℥ij. & dissolve sirupi de po-
mis Regis Saporis ℥i. fiat apozema;
manè sumendum.

[Hoc apozema, quod melancho-
liæ dicat D. *Barbeirac*, huncce sanè
exasperaret morbum. Apud melan-
cholicos enim sanguis est spissus, &
leviter acris, & solida defectu feri-
ficca & nimis vibratilia: hocce conse-
quenter apozema, actione præsertim
hellebori nigri, infusionis rosarum
pallidarum, & sirupi de pomis Regis
Saporis, sanguinem magis exsicca-
ret, vibratilitatem majorem soli-
dis conciliaret, & melancholiam in-
tenderet: sed ad curandam melan-
choliam diutiùs est insistendum di-

22 MEDICAMENTORUM
luentibus, edulcorantibus cum sto-
machicis & levibus attenuantibus
sociatis.]

APOZEMA

Aperiens, & purgans in Hydrope.

℞. Radicum ononidis & petroselini ana
℥ss. corticum mediani sambuci &
capparidis ana ℥i. foliorum equiseti,
pimpinellæ, cherefolii & summita-
tum lupuli ana m.ß. florum tama-
risci & calendulæ ana p. i. sennæ
mundatæ ℥ij. rhei electi concisi & in
nodulo suspensi ℥ij. coque in decoc-
to graminis ad ℥viij. in colaturâ dis-
solve sirupi de cichoreo compositi,
aut rosarum solutivi compositi ℥i.
millepedum in clibano exsiccatorum
& pulveratorum ℥ss. jalapæ pulve-
ratæ, aut elaterii gr. iv. fiat apozema
per hebdomadam; alternis diebus su-
mendum.

* Ex illo apozemate elaterium
aut jalapa sunt detrahenda, dum
urinæ nimis rubræ ac arenosæ excer-
nuntur.

D. Sydobre vidit mulierem ascite

laborantem quæ hoc apozemate ab illo morbo fuit sæpissimè liberata, sed post plures recidivas interiit. Aperto cadavere, tota abdominis cavitas sero plena fuit reperta, & pars ulcerata inter hepar & splen fuit etiam observata: prætereà diaphragma, hepar, lien, ac colum tantam adepta erant molem, ut ab eis ventriculus & pancreas valdè compressa viderentur: observata etiam fuere ovaria gangrænâ correpta & pure repleta. *

[A P O Z E M A

Aliud, purgans, & aperiens.

℞. Radicum brusci, asparagi, arundinis & petroselini ana ℥ss. radicis enulæ campanæ zij. croci martis aperientis rore maiali ppt. & in nodulo suspensi ℥ss. rhei electi crassiusculè triti & in nodulo suspensi zi. millepedes vivos lotos n°. xx. aut xxv. apii palustris, nasturtii aquatici & cherefolii ana m. ss. coque in aquâ fontanâ ad ℥xvi. pro duplici dosi, in primâ

24 MEDICAMENTORUM

dissolve sirupi de rhamno cathartico ℥i℥. in secundâ sirupi rosarum pallidarum compositi ℥i. fiat apozema, manè jejuno ventriculo sumendum, per triduum continuandum.

Magno cum successu adhibitum fuit quàmpluries id apozema in cachexiâ, & in omnibus hydropis speciebus, miraque præstat in eis.]

APOZEMA

Diluens, & purgans in Febris malignis.

℥. Radicum fragariæ & acetosæ ana ℥ij. foliorum capillorum veneris, agrimonix & pimpinellæ ana m. ℥. tamarindorum pinguium ℥vj. sennæ mundatæ ℥ij. limonii dimidium. Coque in aquâ fontanâ ad ℥viiij. in colaturâ dissolve sirupi de cichoreo compositi ℥i. fiat apozema dandum manè, iteretur per triduum.

* Præscribendum est hoc apozema in declinatione febrium malignarum, imò & in decursu harumce febrium post emetica & violentiora cathartica, ut omninò purgetur sanguis. Verùm dum in his morbis sum-

mus

mus ad est ardor , ptisanæ cathartici-
cæ his apozematibus sunt præponen-
dæ.

C A P U T II.

D E J U L E P I S.

Julepus est medicamentum li-
quidum , nunc ex decocto , nunc
ex aquis stillatitiis , & sirupo aut
saccharo paratum. In eo dissolvuntur
succus plantarum , laudanum & pul-
veres ; tum ad dividendum , aut
diluendum sanguinem , aut ei ma-
jorem consistentiam tribuendam ,
tum ad ejus acredinem edulcoran-
dam , & ejus æstum compescendum ,
tum ad viscera obstructa referenda ,
inflammationes cohibendas , ulcera
interna detergenda , alvi fluxus co-
ercendos , spirituum animalium æs-
tum pacandum , somnum concilian-
dum ; tum diuresim aut diaphore-
sim promovendam , tandem ad

adimplendas easdem indicationes, quæ apozematibus solent adimpleri.

Discrimen, quod inter apozema & julepum ex decocto reperitur, petitur ex majori plantarum numero, quæ ad parandum apozema requiruntur, & quæ non sunt necessariae ad julepum conficiendum; prætereà cathartica in julepi compositionem non ingrediuntur.

In julepo conficiendo attendendum est ad liquorem, & ad dissolvenda. Liquor ex aquis stillatitiis aut ex decocto mutuatus ad uncias octo ad summum est præscribendus ut in apozemate. Radices, flores, fructus, folia, & semina in decoctum Juleporum ingrediuntur, & eadem dosi ac in apozematibus præscribuntur.

Quamvis aquæ stillatitiæ, quæ in officinis servari solent non ejusdem sint efficacitatis, ac decocta & plantarum succi, attamen eis frequentissimè utuntur Medici, quia de-

coctiones semper recentes non sunt. In juleporum liquore dissolvendi sunt sirupi easdem indicationes ac liquores adimplentes. *

JULEPUS EX DECOCTO

Ad sanguinem viscidum attenuandum.

℞. Radicum asparagi & fœniculi ana
℥β. foliorum agrimonix, artemisix
& nasturtii aquatici ana m. β. fiat
decoctum pro julepo in quo dissolve
sirupi de absinthio ℥vi. fiat julepus,
exhibendus manè per triduum.

* Ex illâ julepi ex decocto formulâ abundè patet julepum ex decocto ab apozemate alteranti simplici vix differre, quapropter consultò prætermittimus alias juleporum formulas omnes indicationes adimplentes. Ex exemplo illius julepi ex decocto, omnes juleporum ex decocto formulæ facilè componentur cum remediis quibuscum apozemata simplicia & alterantia efformantur, ex his detrahendo tan-

28 MEDICAMENTORUM
tùm cortices, ligna, & hanc herba-
rum copiam, quæ in eorum com-
positionem ingredi solent.*

JULEPUS

*Ex aquis stillatitiis sanguinem viscidum
attenuans.*

℞. Aquarum fceniculi & naphæ ana
℥iij. aquæ cinnamomi ℥ij. salis am-
moniaci ℥ß. sirupi de viperis ℥vi.
misce, fiat julepus, exhibendus manè
per triduum.

* Hi julepi non ejusdem efficaci-
tatis sunt ac apozemata, quæ ad atte-
nuandum sanguinem viscidum pos-
sunt præscribi. Verùm cùm tempus
ægrotantibus opitulandi urget, hi
præscribuntur julepi, ut in syncope
& in aliis morbis in quibus pulsus
valdè depressus, ac extrema frigida
observantur.*

JULEPUS INCRASSANS

In sanguinis dissolutione.

℞. Aquarum liliorum & nymphææ ana

℥iij. succi borraginis ritè defœcati ℥ii.
 sirupi de nymphæâ ℥i. misce, fiat jule-
 pus, exhibendus manè & serò per
 triduum.

[Hic julepus non solùm sangui-
 nem incrassat & edulcorat, sed ac-
 tione borraginis succi eum attenuat
 & diaphoresim ac expectorationem
 movet, miraque præstat in casibus
 in quibus eæ sunt adimplendæ in-
 dicationes.]

JULEPUS DILUENS.

℥. Aquarum cichorei & lapathi acuti
 ana ℥iij. succi dentis leonis ritè de-
 fœcati ℥ij sirupi capill. veneris ℥vi.
 misce, fiat julepus, exhibendus manè
 & serò per triduum.

* Non æquè facilè exprimitur
 succus borraginis, ac succus dentis
 leonis & aliarum ejusdem indolis
 plantarum, quia his viscosior est
 succus borraginis, & in igne con-
 crescit. Verùm ut facilè eliciatur
 borraginis succus, borrago est con-
 cidenda, dein in ollâ fictili vernice

30 MEDICAMENTORUM

linitâ est imponenda cum duobus aut tribus aquæ cochlearibus , & ad ignem collocanda , ut levi temporis spatio ebulliat ; postea in mortario marmoreo est contundenda , & in linteo premenda ut succus eliciatur , qui tandem est clarificandus aut per residentiam , aut cum ovorum albuminibus , aut per bibulam cartham. Non iisdem utuntur cautionibus ad exprimendos aliarum plantarum succos , sufficit tantum ut in mortario contendantur , & dein absque prægressâ ebullitione in linteo premantur , ut earum eliciatur succus , qui eâdem methodo est clarificandus.

Hic julepus diluens multum prodest in peripneumoniis siccis , in parotidibus , in febribus malignis cum summâ linguæ siccitate , & in melancholiâ hypochondriacâ , ubi sanguis siccus ac fervidus est. *

JULEPUS LENIENS.

℞. Aquarum florum malvæ & liliorum

F O R M U L Æ. 3 F

ana ℥iij. sirupi violacei ℥vj. misce ,
fiat julepus, manè & sero sumendus.

* Adhibetur hic julepus in imarum faucium ardore , in calore acri & fervido thoracis tussi stipato ; in illo molesto pruritu, aut dolore acri, qui inter meîendum sæpè ægros discruciat ; sed mira præstat hic julepus ei addendo ℥i. aut ℥ij. olei amygdalarum dulcium in torminibus ventris , quæ puerperas sæpè adoriuntur. *

JULEPUS REFRIGERANS.

℥. Aquarum portulacæ & lactucæ ana ℥iij. sirupi de limonibus ℥vi. spiritus sulphuris gtt. vj. fiat julepus , statim exhibendus.

Vel

℥. Aquarum buglossi & acetosæ ana ℥iij. sirupi de berberide ℥vj. salis prunellæ ℥ß. misce , fiat julepus.

* Hi julepi apprimè conveniunt in superpurgatione , in summo sanguinis æstu , in bilis exaltatione ,

B iij

32 MEDICAMENTORUM
in vomitibus ac diarrhæis, quæ à
bile commotâ ac nimis exaltatâ pro-
ducuntur, in cholerâ. morbo hu-
mido, in paroxysmo nephritico, ei
addendo guttas aliquot spiritûs sa-
lis dulcificati, ut dum de potionibus
videbitur. Tandem hi julepi valdè
profunt in dysuriâ, siti morbosâ;
iis etiam utuntur in sanguinis ar-
dore, in magnis hæmorrhagiis, &
in febribus ardentibus.

JULEPUS APERIENS.

℞. Aquæ infusionis ferri ℥vj. salis ta-
marisci, aut alkali nitrosi *de seignete*
℥ß. succi cherefolii & fumarix ritè
defœcati ℥ij. sirupi martis aperientis,
aut de quinque radicibus ℥vj. misce,
fiat julepus, per sex dies exhibendus.

* Rarissimè adhibentur julepi a-
perientes cum aquis stillatitiis; quia
non sunt ejusdem efficacitatis ac ju-
lepi aperientes ex decocto; prætereà
ut periculum non est in morâ in
his morbis qui aperientia suadent,
his julepis aperientibus cum aquis

stillatitiis semper præponenda sunt
apozemata aperientia, aut julepi
aperientes ex decocto. *

JULEPUS DETERGENS.

℞. Aquarum betonicæ & argentinæ ana
℥iij. succi agrimonix & fœniculi ritè
defœcati ℥i. sirupi capillorum vene-
ris ℥i. misce, fiat julepus.

* Julepi ex decocto, aut apoze-
mata detergentia sunt his julepis
efficaciora, quapropter his sunt præ-
ponenda. *

JULEPUS ASTRINGENS

In alvi fluxu immoderato.

℞. Aquarum plantaginis & rosarum
rubrarum ana ℥iij. corallorum rubro-
rum ppt. & sanguinis draconis ana
℥ß. sirupi de rosis siccis, & sirupi cydo-
niorum ana ℥vj. succi plantaginis ritè
defœcati ℥ij. misce, fiat julepus.

JULEPUS ASTRINGENS

In urgentibus hæmorrhoidibus.

℞. Aquarum balaustiorum & malicorii

34 MEDICAMENTORUM

ana ℥iij. boli armeniae ʒß. succi urticae ritè defœcati ℥ij. sirupi cydoniorum ʒvj. misce, fiat julepus astringens.

[JULEPUS ASTRINGENS

Omniбусque hæmorrhagiis dicatus.

℥. Aquarum plantaginis & rosarum rubrarum ana ℥iij. sanguinis draconis ḡ. xxv. aluminis rupei ḡ. xv. sirupi de rosis ficcis ℥i. misce, fiat julepus astringens.

Hic julepus mira præstat in hæmophtisi, in vomitu sanguineo, in mictu cruento, hæmorrhagiis uterini, narium, & in aliis hæmorrhagiis. Bis in die præscribi debet in immoderatâ hæmorrhagiâ manè & serò; sed dosi serotinæ addendus semper est sirupus de papavere albo, vel aliud narcoticum, nisi ad soporem vergat ægrotans.

JULEPUS ANTIEMETICUS.

℥. Aquæ menthæ ℥iv. salis absinthii ʒi. sirupi de limonibus ℥i. misce, fiat julepus.

Magno cum successu quàm pluries adhibitus fuit hic julepus, & tamquam specificum habendus est in vomitu pituitoso, sed præsertim in vomitu qui in febribus putridis & malignis solet contingere. Verùm si huic julepo obsistit vomitus, sanè hoc haustu curabitur.

℞ Salis absinthii ℥i. succi limonii cochlear i. misceantur & peractâ fermentatione deglutiantur.

In vomitu jam recensito præstantissimum est remedium ille haustus, testante *Riverio*, cui debetur hæc formula.

N. B. Aquam menthæ ventriculo ægrotantium sæpè non arridere; hinc invito hoc julepo subsistit vomitus. Tunc aquæ menthæ præponenda est aqua cichorei, & curabitur vomitus.]

JULEPUS NARCOTICUS.

℞ Aquarum papaveris rheados & buglossi ana ℥iiij. syrupi papaveris albi B vj

36 MEDICAMENTORUM

à ziiij. ad 3vj. misce , fiat julepus, exhibendus horâ somni.

Efficacior.

℞. Decocti capitis papaveris albi 3vj. syrupi de nymphaea 3vj. laudani opiatichi gr. i. vel gr. i. β. misce , fiat julepus, horâ somni exhibendus.

* Nullum adest in medicinâ præstantius remedium his julepis narcoticis ad pacandos dolores , coërcendosque uberiores spirituum influxus. Utuntur itaque his feliciter in morbis acutis , & chronicis , dum anxietate , dolore , & agripniâ laborant ægri ; & pro specifico habentur in colico dolore, & odontalgia. *

JULEPUS

Diureticus frigidus.

℞. Aquarum lactuæ & florum malvæ ana 3iiij. succi parietariæ ritè defœcati 3ij. syrupi de nymphaea 3vj. spiritus salis dulcificati gtt. viij. fiat julepus exhibendus manè & serò per triduum.

J U L E P U S

Diureticus calidus.

℞. Aquæ herniariæ & decocti asparagi ana ℥iij millepedum in clibano exsiccatorem ℥ß. succi summitatum asparagi ℥j. spiritus terebinthinæ gtt. xv. syrupi capillor. Veneris ℥vj. misce, fiat julepus, manè & serò sumendus per triduum.

* Dum de potionibus diureticis, patebit usus horumce juleporum, & adnotabuntur casus, in quibus feliciter præscribi possunt. *

JULEPUS DIAPHORETICUS.

℞. Aquarum cardui benedicti & scabiosæ ana ℥iij. aquæ naphæ ℥ij, pulvis viperæ gr. xv. aut ℥i. syrupi papaveris rheados ℥vj. misce, fiat julepus, sumendus horâ somni.

[Feliciùs succedunt julepi diaphoretici, dum his adduntur narcotica.]

* Si hic julepus parùm sit efficax, utendum erit pulvere cordis aut hepatis viperæ; verùm si his invitis

38 MEDICAMENTORUM

nullum effectum præstet, huic addetur sal volatile viperæ aut cranii humani à gr. x. ad. xx, vel spiritûs volatilis salis ammoniaci à gtt. x ad xx.

Julepi diaphoretici præstantissimi sunt in febribus malignis, in quibus sanguis est valdè spissatus, quod cognoscitur summâ virium depressione, frigiditate & pallore totius corporis, pectoris oppressionem, pulsûsque depressionem. Cavendum itaque est ne præscribantur hi julepi in hac febre malignâ, ubi sanguis æstuosus & rarefactus est; hic sanguinis status ab altero facile distinguitur febre, calore, & corporis rubore. Plures tamen Medici in omnibus febribus malignis indiscriminatim præscribere hos julepos diaphoreticos; sed sanè erraverunt; nam conveniunt tantùm in febribus malignis à causâ spissante, quæ rarissimæ sunt; licet exordio febrium malignarum sanguis sæpè spissescat; nam dein evolutione ma-

teriei febrilis æstuosus evadit cruor ; itaque cavendum est ne inconsultò præscribantur.

Magno cum successu adhibentur , dum madida fit ægrotantium cutis , nam vergendo quò natura vergit , hanc levem evacuationem , seu maiorem foveant ac adaugent, quò sanguis humoribus crudis circulationem interturbantibus sæpissimè purgatur.

Porro in curatione rheumatismi , arthritidis , scrofularum , *Bronchoceles* , juscula viperarum his julepis diaphoreticis sunt præponenda. *

[In curatione illorum morborum inconsultò non sunt præscribenda viperarum juscula ; etenim in aliis aliquoties profunt , in alteris verò semper nocent. Profunt in rheumatismo , dum spissitudo , & viscositas lymphæ , & humoris musculorum synovialis acrimoniæ prævalet , secùs verò nocent. In bronchocele ratione causarum prodesse possunt , sed rarissimè ; nam ordinariò debe-

40 MEDICAMENTORUM
tur scrofuloso viru. In arthritide ve-
rò, proquâ nulla adhuc detecta fuit
medicina, semper noxia sunt; sto-
machicis, lacticiniis, optimâ diætâ,
vinique privatione breviores ac mi-
nùs frequentes evadunt paroxysmi
arthritidis. In scrofulis etiam no-
cent, eorum usu adaugetur lymphæ
acredo, & ferinæ fiunt consequen-
ter strumæ, sed hoc domatur viru,
resolvunturque strumæ diuturno
usu millepedum, radicis chinæ, lac-
tis caprilli & asinini, ut pluries edo-
cuit, & etiam edocet quotidiana ob-
servatio.]

JULEPUS

Ad vermes enecandos.

℞. Aquarum portulacæ & cichorei ana
℥iij. seminis contra vermes pulverati
ʒß. confectiois de hyacintho ℥ij.
sirupi de limonibus ʒvi. misce, fiat
julepus, horâ somni dandus.

* Efficacior fiet hic julepus in illo
casu, si ante sorbitionem ægro præf-

cribantur , & ab eo deglutiantur
gr. xxx. æthiopis mineralis , aut gr.
xx. aquilæ alb. seu mercurii dulc.
in conservâ rosarum obvolutâ ; sed
tunc huic julepo addi non debet
sirupus de limonibus. *

C A P U T I I I.

D E P O T I O N E.

[**P**otio est medicamentum li-
quidum ex decoctione, infu-
sione, aut dissolutione variorum sim-
plicium & compositorum in liquore
idoneo paratum , ad varias adimplen-
das indicationes. Varia est alterans
scilicèt, purgans & emetica, de qui-
bus sigillatim agetur.]

A R T I C U L U S I.

De Potione alteranti.

* Potio alterans est verus julepus
ex aquis stillatitiis cum confectio-
nibus , oleis , pulveribus , succis ,

salibusque paratus ; sed nomine potionis insignitur , quia ab ingredientibus turbidus fit.

Parantur potiones , quæ sanguinem spissatum dividunt , dissolutum incrassant , & exsiccatum diluunt. Parantur & quoque potiones cardiacæ , stomachicæ , anthelminticæ , histericæ , absorbentes , diureticæ , diaphoreticæ. Præscribuntur potiones ad partum juvandum , secundinas aut foetum mortuum educendum , paroxysmos nephriticos , arthriticos , aut epilepticos præcavendos ; tandem parari possunt potiones ad adimplendas easdem indicationes , quæ apozematibus & julepis adimpleri solent.

Notandum tamen est 1°. quòd rarissimè parentur potiones ad sanguinem dividendum , incrassandum , diluendum ; in his casibus apozemata , julepi , juscula , aut ptisanæ potionibus sunt præponenda. Parantur tantùm potiones cardiacæ , stoma-

chicæ, anthelminticæ seu contra vermes, & histericæ.

Notandum 2°. quòd potiones ut apozemata parari possint cum decocto partium variorum simplicium eandem morbi indicationem adimplentium. *

P O T I O C A R D I A C A

Ad vires restaurandas.

℞. Aquarum buglossi, & cichorei ana ℥iij. aquæ cinnamomi ℥ss. confectionis alkermes ℥i. salis viperæ gr. xij. misce, fiat potio danda statim.

Vel

℞. Aquarum bardanæ & florum aurantiorum ana ℥iij. aquæ cinnamomi ℥ss. confectionis alkermes ℥i. salis viperæ gr. xij. misce, fiat potio statim danda.

[P O T I O

Ad vires restaurandas efficacior.

℞. Aquarum cardui benedicti & naphæ ana ℥iij. aquæ cinnamomi ℥iij. theriacæ veteris & confectionis alker-

44 MEDICAMENTORUM

mes ana ʒi. lili Paracelsi gtt. xxx.
salis volatilis viperæ gr. x. misce ,
fiat potio cardiaca, statim danda.]

* Potiones cardiacæ conveniunt in illâ summâ pulsûs depressione , ac virium imbecillitate , quæ in morbis acutis, malignis, ac in chronicis observantur ; profunt in syncope, dum à sanguinis spissatione ac coagulatione exoritur in partu longo , ac laborioso , & tum sali viperæ substitui debet ʒß. trochiscorum mirrhæ.

[In omni partu longo & laborioso non conveniunt potiones cardiacæ ; nam sæpissimè ob nimiam vasorum repletionem & distentionem opprimuntur vires , inanes quanquam vividos dolores seu partûs stimulos patiuntur parturientes ; tunc venæ sectione tantùm acceleratur partus. Porro ille parturientium status noscitur ex temperamento , faciei colore , pulsu pleno aut parvo , & tenso.]

In ventriculi languore conveniunt

ad eum corroborandum, & ad dividendum illum humorem glutinosum, parietibus ventriculi adhærescentem, qui continuo irritando ventriculum lypothimias sæpè accersit. Notandum tamen est potiones emeticas esse potionibus cardiacis tutiores ac efficaciores ad hunc ultimum effectum præstandum. Conveniunt etiam potiones cardiacæ in cholera morbo, & in illo morbo nomine vaporum insignito.

[Potiones cardiacæ in illis ultimis morbis inconsulto sanè non sunt præscribendæ, nam illos exasperant morbos, ut quotidiana edocet observatio, dum imperitâ manu hæc præscribuntur. In cholera morbo (qui vividæ irritationi ventriculi & intestinorum debetur, & qui à peritis sublevatur venæ sectione, dum viget pulsus, & suadent tormina ventris, ptisanis & enematribus demulcentibus & narcoticis largâ manu præscriptis) adhibentur cardiaca ; dum

46   MEDICAMENTORUM
extrema frigent , sudor apparet frigidus , pulsus nullus , convulsivi motus exsurgunt ; sed tunc maritanda sunt cardiaca cum narcoticis & cochleatim ægro sunt exhibenda v.g. sub sequenti, aut consimili formulâ.

℞. Aquarum cichorei & cardui benedicti ana ℥iij. aquæ naphæ ℥i. theriacæ recentis , confectionis alkermes, & diascordii Fracastoris ana ℥i. laudani liquidi gtt. xl. misce , fiat potio cardiaca & narcotica cochleatim sumenda.

Huic potioni cardiacæ addi possunt lilii Paracelsi guttæ aliquot , aut grana aliquot pulv. viper. dum symptomata jam enarrata , mortisque semper prænuntia majora evadunt.

In vaporibus cardiaca non conveniunt nisi paroxysmi tempore , nam extra paroxysmum diluentia , edulcorantia cum stomachicis & levibus aperientibus sociata , in usum sunt vocanda. Dum itaque

vaporum paroxismus cardiaca expostulat, sub consimili formulâ tunc præscribenda sunt.

℞. Aquarum cichorei & naphæ ana ℥ij. theriacæ veteris ℥ij. tincturæ castorei gtt. xx. misce, fiat potio cardiaca statim sumenda.]

Ut cardiaca succos viscosos in ventriculo & intestinis latitantes exagitant tantum ac dividunt, quin ullo modo eorum exitum provocent, timendum summè est ne illi succi exagitati ac divisi in sanguinem transeant, eum spissent, febremque accendant: quapropter dum in cardialgiis à saburris ventriculi, in languore ventriculi à succis viscidis, præscribuntur cardiaca, multum confert post unam aut alteram à cardiacis horam præscribere emeticum; nam à cardiacis roborato ventriculo, & ab eis divisis atque exagitatis succis viscidis, vomitus facile peragitur, faciliusque rejiciuntur noxia. *

[POTIO CARDIACA

Cochleatim sumenda.

℞. Aquarum cardui benedicti, scabiosæ, & naphæ ana ℥ij. aquæ cinnamomi ℥ij. confectionis alkermes & de hyacintho ana ℥i. antimonii diaphoretici ℥ß. lilii Paracelsi gtt. xxx. misce, fiat potio cardiaca cochleatim sumenda.

Hæc potio cardiaca multum confert in morbis acutis, dum vires vitales exsuscitandæ sunt, sanguisque attenuandus, ut sæpè evenit in febribus putridis, malignis, morbisque inflammatoriis.

N. B. Quod nullum adsit cardiacum præstantius lilio *Paracelsi*, dum adest indicatio vires vitales cito exsuscitandi. Liliū *Paracelsi* partes internas non adurit, nec ullum fervidum caloris sensum post se relinquit, ut somniavere plures ~~medici~~ *medici*, illud enim comprobatur clinicorum observatis. Liliū *Paracelsi* particulis suis parvis sed durissimis
in

in sanguinem per poros , aut vasa absorbentia citò penetrantibus , citò vasa stimulat , sanguinem dividit, viresque vitales citò exsuscitat. Dosis lilii determinari præcisè nequit ; nam quò magis depressæ sunt vires vitales , eò major lilii *Paracelsi* dosi est præscribenda.

P O T I O C A R D I A C A

In febrium ^{acutæ} algore.

℞ Aquarum cardui benedicti & naphæana ℥iij. aquæ cinnamomi ℥ß. theriacæ veteris ℥i. caryophyllorum pulveratorum gr. x. lilii Paracelsi gtt. xl. misce , fiat potio cardiaca pro duplici dosi in algore febrili propinanda.

Hæc convenit potio in rigore & algore , quibuscum sæpissimè ingruunt febriles accessus & febres putridæ & malignæ. Verùm dum hæc potio nec sufficiens nec sat efficax est ad imminuendum algo-

50 MEDICAMENTORUM

rem ; ita ut alboris effectus majores sensim videantur ; ne ob nimiam sanguinis spissationem pereat æger , præscribenda ei sunt gr. xv. sal. volat. viper. quæ ab eo sunt deglutienda cum uno aut altero aquæ naph. cochleari ; & potioni præscriptæ , quæ tunc cochleatim est exhibenda , addenda sunt salis volatilis viperæ aut cornu cervi gr. xij. aut spiritûs ~~salis~~ volatilis viperæ , aut cornu cervi , aut salis ammoniaci gtt. xx.

POTIO CARDIACA

In summâ pulsûs depressione à terrore.

℞. Aquarum cardui benedicti & naphæana ℥iij. theriacæ veteris ℥i. mumia pulveratæ ʒß. lili Paracelsi gtt. xxx. misce , fiat potio statim sumenda.

Hæc potio felici cum successu præscribitur in illâ summâ pulsûs depressione , quæ post terrores & magnas contusiones observatur.]

F O R M U L Æ.

S r

P O T I O

Ad stomachum debilitatum.

℞. Aquarum cichorei & naphæ ana ℥iij.
feminis contrà pulverati ʒß. kinæ-
kinæ in alkool redactæ ʒi. salis ab-
sinthii ʒi. confectionis de hyacintho
ʒi. sirupi de absinthio ℥i. misce, fiat
potio statim sumenda.

* Hæc potio mira præstat in de-
bilitate ventriculi, in cardialgiis à
materiis verminosis, quæ crudita-
tum ventriculi, & fermentationis
fructuum immaturorum præposterè
deglutitorum proles sunt; miraque
præstat in vomitibus acidis, in nau-
seis, febrium intermittentium re-
liquiis, in cholera morbo suppres-
so post actionem emetici: hic enim
morbus à succis viscosis & corrosi-
vis parietibus ventriculi adhæres-
centibus producitur, qui spatio vi-
ginti-quatuor horarum gangrænam
ventriculo sæpè accersunt: hinc pri-
mò actione emetici à parietibus
ventriculi evellendi sunt illi succi
corrosivi, & partim evacuandi; dein

§ 2 MEDICAMENTORUM

potione stomachicâ textus eorum sulphureus est dissolvendus, eorum salia retundenda, eaque absorbenda. *

[In summâ ventriculi irritatione à succis viscidis, & corrosivis, parietibus ventriculi adhærescentibus inconsultò emetica non sunt præscribenda; gangrænâ enim citò ventriculus corriperetur. Satiùs itaque est hos succos diluere, eorum acrimoniam retundere ptisanis diluentibus & edulcorantibus largo haustu epotatis, quo peractò benigna cathartica ad eorum excretionem promovendam erunt exhibenda; dein potio stomachica, ut tonus ventriculi integrè restituatur.

POTIO

Ad partum juvandum.

℞. Aquarum artemisæ, matricariæ & naphæ ana ℥ij. aquæ cinnamomi ℥ß. theriacæ veteris, & confectionis al-kermes ana ʒi. macis pulverati gr. xv. trochiscorum mirrhæ gr. xxv. elixirii

proprietas Paracelsi gtt. xxx. misce,
fiat potio cochleatim sumenda.

Dum in partu laborioso ac longo
tardè & languidè persentiuntur par-
tûs stimuli; faciei pallor, pulsus par-
vus & debilis observantur, exhiben-
da est parturientibus hæc potio, quæ
sanguinem exagitando, circulatio-
nemque accelerando in omnibus par-
tibus, sed præsertim in uteri textu,
partum adjuvat & accelerat. Verùm
sæpè parturientium vires franguntur,
inanesque fiunt partûs stimuli, vel ob
pravam genitalium conformationem
pravumque oris uteri situm; vel ob
præternaturalem foëtûs partium po-
situram, seu situm, cujus caput na-
turali lege ejus exitum moliri debet.
In his circumstantiis potiones partum
citantes inanes sanè fiunt absque ob-
stetricis aut chyrurgi obstetricantis
auxilio.

Nota 1°. elixirium proprietas
Paracelsi esse præstantissimum auxi-
lium ad partum juvandum, dum à

54   MEDICAMENTORUM
virium languore fit laboriosus & difficilis ; felici itaque eventu in partu laborioso identidem exhibentur parturientibus guttæ aliquot illius elixirii in cochleare vini generosi aut aquæ naphæ. Pro parturientibus delicatulis elixirium *garu*, quod est elixirium proprietatis *Paracelsi* distillatum, & sirupo capill. veneris edulcoratum, substitui, & præponi debet Paracelsi elixirio.

Nota 2°. medicamentis partum ~~omni-~~
cientibus diutiùs non est insistendum, ne excluso foetu, immoderata lochia appareant, vividos dolores colicos uteri patiantur puerperæ, ut evenit dum imperitâ manu medicamenta partum juvantia præscribuntur.

Insuper hæc potio convenit etiam ad secundinas retentas expellendas, foetumque mortuum educendum, dum vires valdè languidæ sunt, & insufficiens est ars obstetricandi, quæ in his circumstantiis tutum mulieribus præbet auxilium.

FORMULÆ.

55

POTIO SUDORIFICA.

℞. Aquarum cardui benedicti & scabio-
fæ ana ℥iij. theriacæ veteris ℥i. pul-
veris viperæ ʒß. bezoar. mineralis gr.
xx. aquæ cinnamomi ʒij. misce, fiat
potio statim danda.

Hæc potio prodest in difficili va-
riolarum eruptione à sanguine cras-
so & spisso, in febribus malignis à
sanguinis spissatione, in anthrace,
sed tunc addi debet lilium Paracel-
si, aut spiritûs volatilis viper. aut
sal. viper.

POTIO SUDORIFICA

In Pleuritide.

℞. Aquarum borraginis & naphæ ana
℥iij. confectionis alkermes ℥i. anti-
monii diaphoretici, & sanguinis hirci
silvestris ana ʒß. misce, fiat potio su-
dorifica.

In pleuritide & peripneumoniâ
feliciter exhibetur potio sudorifica;
dum, cum madore cutis, alia signa
futuræ crisis per sudorem apparent;

C iij

56 MEDICAMENTORUM
nam , copioso excitato sudore , sæ-
pissimè solvuntur hi morbi. In perip-
neumoniâ felici cum successu quar-
tâ quâlibet horâ exhibetur succus
borraginis per residentiam depuratus
ab ℥i. ad ℥iij. hic succus sanguinem
leviter attenuat , sputorum ejectio-
nem juvat , sudorem sæpè movet ,
& infarcta inflammatoria resolvit ;
hinc satius est dum in hoc morbo
indicantur sudorifica , sub istâ for-
mulâ ea præscribere.

℥. Succi depurati borraginis ℥ij. anti-
monii diaphoretici & sanguinis hirci
silvestris ana gr. xx. misce , fiat potio
danda horis medicis.

Verùm ut tutior ac citior sit su-
dorificorum effectus , cùm eis sem-
per est sociandum aliquod narcoti-
cum , modò nulla adsit contraindi-
catio pro narcotico.

Hâc potione semel excitato sudo-
re , hæc cutanea excretio est susten-
tanda largo potu leviter calido pti-
sanæ foliorum borraginis , buglossi ,

aut papaveris rheados, aut capillorum veneris, donec illa excretio levamen notabile attulerit, aut morbum solverit.]

P O T I O

Ad vermes enecandos.

℞. Aquæ portulacæ & decocti graminis ana ℥iij. confectionis de hyacintho ℥i. seminis contra vermes ℥ß. olei amygdalarum dulcium ℥i. sirupi de limonibus ℥vi. misce, fiat potio statim sumenda.

* Efficacior fiet hæc potio, si ante potionem æger deglutiat gr. xxx. æthiopis mineralis, aut mercurii dulcis gr. xx. cum conservâ rosarum obvoluta; quorum dosi ratione ætatis in infantibus est minuenda.

N.B. Dum ante potionem æger deglutit grana aliquot æthiop. mineral. aut aquil. alb. huic potioni addi non debet sirupus de limonibus, ut dum de julepis anthelminticis notavimus.

58 MEDICAMENTORUM

Potiones histericæ eædem sunt ac stomachicæ ; existimamus enim passionem histericam non à vitio uteri exoriri (ut plures existimavere) sed esse prolem perversæ digestionis alimentorum in ventriculo cruditatibus oborto, quæ in sanguinem transeundo eum spissant ; ita ut sanguis spissatus pulmones difficilè permeat , suffocationes , cordis palpitationes , imò & syncopem procreat. Verùm dum levis est sanguinis spissatio , in cerebro , ob ejus molliem , ingravescit tantùm cruor , sæpèque hæret ; hinc sensûs ac rationis perturbatio , & etiam sensuum omnium privatio , ut in epilepsiâ : nam eodem tempore in diversis partibus observantur motus spasmodici , aut convulsiones , quæ sero acri ab illo sanguine spissato & in cerebro lentefcente secreto debentur.

Illud enim serum cum spiritibus animalibus permixtum eos perturbat, hosque inordinatos motus procreat.

Constat observatione mulieres ante histeriæ paroxysmum de dolore ventriculi gravativo conqueri, & vomitu sæpè corripì, imò & post paroxysmum; quòd comprobatur vitiari ventriculum, & à perversis digestionibus exoriri histeriæ paroxysmos.

Verùm ut quotidie observamus histericos paroxysmos mulieres sæpè adoriri, dum vitiosè fluunt catamœnia, vel in eorum remorâ aut suppressione, plures existimaverunt paroxysmos histericos ab uteri vitio nasci, sed perperam; nam absque ullo uteri vitio mulieres sæpissimè corripuntur histeriæ paroxysmis: sed in illis circumstantiis paroxysmi histeriæ adoruntur mulieres, quod à succo, & sanguine uterinis quolibet mense excernendis, à vitio uteri retentis, & massæ sanguineæ remixtis, perturbentur omnes corporis functiones, & ab eis summoperè perturbatis digestionibus, cruditates in ventriculo enascantur, quæ in san-

60 MEDICAMENTORUM
guinem transeundo paroxysmos histericos accersunt: prætereà à sanguine sic inquinato facilè in cerebro fecernitur serum falsuginosum ad perturbandos spiritus animales aptissimum. Ex his itaque facilè liquet potiones histericas esse præcisè reducendas ad potiones stomachicas, & ad eas quæ in epilepsiam præscribemus. *

POTIO AD EPILEPSIAM.

℞. Aquarum betonicæ & melissæ ana ℥iij. radicis pæoniæ maris pulveratæ ʒß. sirupi de herniariâ ʒß. fiat potio danda subitò.

POTIO DIURETICA

In suppressione urinæ.

℞. Aquarum lactucæ & parietariæ ana ℥iij. spiritûs salis ritè præparati gtt. x. sirupi de nymphæâ ʒß. misce fiat potio statim danda.

Alia similis efficacior.

℞. Aquæ liliorum ℥iij. olei amygdala-

rum dulcium sine igne parati ℥ij. succi limonii ℥vj. sirupi violarum ℥β. misce, fiat potio.

* In curandâ *Ischuriâ* sive urinæ suppressione, initio semper præscribenda sunt remedia, quæ uberiores urinæ valdè serosæ, partibusque terreis parùm onustæ secretionem promovere possunt; ut ab ea rapiantur arenulæ, quæ tunc majori partium terrearum appulsu majorem molem adipisci, ac morari incipiunt, vel in tubulis uriniferis, vel in papillosâ substantiâ, vel in pelvi. Spiritus salis ritè præparati, succusque limonium superius præscripti eam attingunt metam: nam urinam coagulando uberiori urinæ limpidissimæ secretioni ansam præbent, quæ renes abluit, ac rapit materias arenosas in eis impactas. Ea etiam phar-maca faustum effectum producant, æstum sanguinis compescendo, fermentationemque minuendo: tunc enim sanguis substantiam renum fa-

62 MEDICAMENTORUM

ciliùs permeat , in eis non hæret , eosque nec distendit nec tumefacit , quod necessariò eveniret , si vasa sanguinea nimis distenta forent : quia ab arenulis in substantiâ tubulosâ , vel papillosâ impactis vasa renum sanguinea à sanguine æstuoso & re-
refacto distenta ac tumefacta faciliùs premerentur ; præsertim venæ quæ circa papillarum basim speciem retis admirabilis efficiunt. Eodem sanè rationis momento venæ sectiones & balnea mira præstant in *ischuriâ* seu urinæ suppressione. Insuper portionibus superiùs præscriptis hæc singularis vis inest , ut arenulas frangant, urinamque limpidiorem efficiant ; notum est enim chimicis ab acidis corpora dura dissolvi , pinguiaque coagulari. His potionibus non solum densatur sanguis , sed etiam pars terrea sanguini commixta , & arenulæ in renibus impactæ , ab eis in minimas moleculas faciliùs dein textum renum tranantes dissolvuntur. Hoc

enim probatur hâc evidenti experientia, quod acida fixa urinam limpidam reddant, dum alkalina turbulentam faciunt. Constat experientia in nephritide non convenire activa aperientia; nam ab eis ita vividè commoveretur cruor, ut serum pravis moleculis conspurcatum, in parte sulphureâ incarcerationum faciliùs dein secernatur, & ut ab eo efformatur urina (vera sanguinis lixivium) hic humor in renibus turbidus ac arenosus secernitur, consequenter aptissimus ad renes obstruendos, in eisque calculos efformandos. Dum è contrà refrigerantia concitant secretionem urinæ limpidissimæ, nullo ferè sedimento tartareo contaminatæ omnia aquosa pharmaca, quæ diluentia à Medicis dicuntur, valdè proficua sunt in renum obstructionibus. Talia sunt aquæ minerales acidulæ, serum lactis, ptisanæ, juscula refrigerantia, & potiones superiùs præscriptæ. Obstructis renibus, in san-

64 MEDICAMENTORUM

guinem redundat urina, quæ nunc in cerebro, nunc in pectore, nunc in ventriculo coacervatur; nunc sopores, nunc pectoris oppressiones, nunc vomitus urinosos procreat. In his circumstantiis nituntur Medici urinam noxiam debitis & appropriatis catharticis per alvum evacuare, sed sæpè incassum; unde urina diutiùs in sanguine commorans, salibus acerbis volatilibus, quibus scatet, massam purpuream omninò resolvit, in serum brevi abituram, & gravia symptomata advocat, quæ brevi ægrotantem interimunt: tunc temporis non est cunctandum, tempus urget, periculum est in morâ, non ampliùs secernitur urina, nec viis assuetis excernitur, & urina in sanguine ubique redundat. Incassum adhibita fuere refrigerantia, nunc activa & fortiora aperientia sunt præscribenda, quæ sanguinem valdè commovendo, & uberiores sed turbidas urinæ secretionem concitando, renes

obstructos expedire, viamque urinæ sternere possunt. *

POTIO DIURETICA CALIDA.

℞. Decocti summitatum asparagi, aut decocti radicum asparagi & petroselini ℥vj. millepedum in clibano exsiccatum & pulveratorum ʒß. spiritus terebinthinæ gtt. x. misce, fiat potio statim danda.

Ad eundem scopum.

℞. Aquarum florum malvæ & fabarum ana ℥iij. succi petroselini, & chærefolii ℥ij. salis tamarisci ʒß. sirupi de absinthio ʒß. misce, fiat potio statim danda.

* Numquam ex decocto parantur potiones alterantes; julepi ex decocto eis substitui debent: attamen subsequenti & æquali formulâ parari ac præscribi possunt. *

P O T I O

Contra vermes ex decocto.

℞. Foliorum portulacæ & cichorei ana

66 MEDICAMENTORUM

m. β . summitatum absinthii minoris
p. j. foliorum persicæ p. β . coque ad
 $\mathfrak{z}$ vj. in colatura dissolve sirupi de li-
monibus $\mathfrak{z}$ vj. fiat potio quæ detur
horâ commodâ.

ARTICULUS II.

De Potione purgante.

POTIO PURGANS BLANDA.

$\mathcal{R}$. Mannæ electæ $\mathfrak{z}$ ij. dissolve in juscule
borragine & lactucâ alterato, colatu-
ræ adde pulpæ cassiæ recenter extractæ
 $\mathfrak{z}$ i. fiat potio manè danda.

Vel

$\mathcal{R}$. Pulpæ cassiæ recenter extractæ, & si-
rupi de cichoreo compositi ana $\mathfrak{z}$ i. di-
lue in aquæ papaveris rheados $\mathfrak{z}$ vj.

Vel

$\mathcal{R}$. Sirupi de cichoreo compositi $\mathfrak{z}$ i. rhei
electi $\mathfrak{z}$ i. vel $\mathfrak{z}$ β . cum paucâ aquæ
cichorei copiâ fiat potio manè danda,
& exhibenda per hebdomadas alternis
diebus.

Maximè prodest alvi fluxui & ad
stomachum roborandum, deturban-

do nempe per secessum pravos succos stomachi tunicas aggravantes, & alimentorum coctionem adulterantes.

Vel

℞. Rhei electi ℥i. rosarum rubrarum p. i. infunde ad ℥viiij. in colaturâ dissolve mannæ calabrinæ ℥ij. fiat potio.

POTIO PURGANS MEDIOCRIS.

℞. Foliorum cichorei & borraginis ana m. ℞. tamarindorum ℥vj. coque ad ℥viiij. in quibus infunde rhei electi ℥i, in expressione dissolve sirupi rosarum solutivi compositi ℥i. fiat potio.

Vel

℞. Sennæ mundatæ ℥ij. rhei electi ℥i. summitatum absinthii minoris p. ℞. salis tartari gr. xij. infunde ad ℥viiij; in colaturâ dissolve mannæ electæ ℥i. aut ℥ij. fiat potio.

Vel

℞. Sennæ mundatæ ℥ij. pulpæ cassiæ ℥i. salis prunellæ ℥℞. infundé in decocti cichorei, agrimonix, & tamarindorum ℥viiij. in colaturâ dissolve sirupi florum persicorum ℥i. fiat potio.

68 MEDICAMENTORUM
POTIO PURGANS FORTIS.

℞. Sennæ mundatæ ℥iij. rhei electi ℥i. salis absinthii ℥i. rosarum rubrarum p. i. infunde ad ℥viiij. in colaturâ dissolve sirupi de cichoreo compositi ℥i. & dein adde jalapæ pulveratæ gr. xv. fiat potio quæ detur manè.

Vel

℞. Sennæ mundatæ ℥iij. rhei electi ℥i. tamarindorum pinguium ℥vi. coque & infunde, ut artis est, ad ℥viiij. in colaturâ dissolve sirupi rosarum solutivi compositi ℥i. & dein adde diagridii gr. viij, fiat potio.

Vel

℞. Sennæ mundatæ ℥iij. salis tartari ℥ß. infunde ad ℥viiij. in colaturâ dissolve sirupi de Pomis Regis Saboris ℥i. dein adde extracti hellebori nigri ℥i. fiat potio manè sumenda.

Vel

℞. Sennæ mundatæ ℥iij. tartari solubilis ℥i. bulliant in aquâ fontanâ ad ℥viiij. in colaturâ dissolve electuarii diacarthami, aut de citro ℥iij. fiat potio.

Vel

[℞. Sennæ mundatæ ℥ij. rhei electi ℥i.

salis polychresti ℥ij. feminis contra
vermes p. j. infunde, ut decet, in
aquâ fontanâ ad ℥viiij. colaturæ dein
adde sirupi de rhamno cathartico ℥i℔.
fiat potio cathartica.

Hæc potio cathartica, & aliæ for-
tes superiùs præscriptæ profunt his,
qui hydrope laborant, in quantum
evacuant serum superfluum cum par-
tibus mucilaginosi ac globulis pur-
pureis malè permixtum, & vasa
lymphatica aliquatenùs referant.

Iisdem rationum momentis variis
hydropis speciebus multùm confert
remedium vulgò *arabicum* dictum,
modò ut peritâ manu præscribatur.

Hoc remedium ab aliquot annis
Lutetiæ promulgatum fuit à quodam
empirico qui à medico arabico se
gratis accepisse gloriabatur; sed sum-
ma adest suspicio illum empiricum
hoc pharmacum mutuatum esse ex
libro D. *Dovar* anglici & doctoris
medici, cujus titulus est: *Legs d'un*
Médecin à sa patrie, in quo optima

70 MEDICAMENTORUM
remedia , & pro curandis morbis
optimæ , ac methodicæ agendi ra-
tiones reperiuntur.

Remedium arabicum summâ in
famâ fuit Parisiis, quia feliciter ab il-
lo empirico præscriptum fuit D.
Heraud disciplinæ politicæ Lutetiæ
summo præfecto qui ascite tentaba-
bur , & dein in hac urbe etiam fe-
liciter ad curandum clarissimum *Sar-
ret de St. Laurent* clericum hydrope
laborantem.

N. B. Illud remedium cùm cautâ
manu non præscribitur, copiosissimas
per alvum evacuationes excitando ,
sanguinem aliquoties nimis exsicca-
re , ita ut sanguis fiat acris & dein
aptissimus ad exulcerationes in variis
partibus , præsertim in tibiis indu-
cendas , curatu difficiliores , quod
non semel observavimus.

Sic paratur hocce remedium.

℞. Antimonii crudi in alkool
redacti , croci martis ape-
rientis sulphure parati } ana ʒi.

Scammonii in pulverem tenuissimum redacti ℥ij. sirupi de limonibus ℥xxv. misce, fiat remedium vulgò *arabicum* dictum.

Juxta hunc empiricum ægrotantibus præscribi debet illud pharmacum ad cochlearia duo manè jejuno ventriculo; sed illa dosis pro ægrotantium viribus, ætate & temperamento imminui aut adaugeri potest; nam cochlearia duo hujusce remedii continent

Antimonii crudi	} ana ḡ. xxv.
& croci martis aperientis	
Scammonii - - -	℥ijß.
Sirupi de limonibus	℥i & ḡ. xx.

Quamquam vis scammonii sirupo de limonibus fracta sit, attamen minuenda dosis; dum timet Medicus ne ab eo nimis ac diutiùs irritentur intestina, unde *hypercatharses* quas sæpè procreat remedium *arabicum*, dum imperitâ manu præscribitur.]

* Sæpè cathartica nonnullis ægrotantibus tantam molestiam, tanta-

72   M E D I C A M E N T O R U M
que dolorum tormenta inferunt, ut
in cardialgias, lypothimias, synco-
pesque labantur, & sæpè cum sum-
mo periculo vitæ. Ut itaque præ-
caveantur hæc symptomata, in po-
tione catharticâ, dissolvendum est
gr. i. aut gr. i ss. laudani opiatici
[vel infundenda, aut leviter de-
coquenda, vel dissolvenda sunt ca-
thartica in decocto capitis papave-
ris;] sic præcaventur ventris tormi-
na, & alia symptomata ab eis perti-
mescenda, quin effectus potionis
catharticæ inhibeatur, aut immi-
nuatur. Hæc methodus miros præf-
tat effectus in vividis doloribus coli-
cis, & in summâ ventriculi ac in-
testinorum teneritate, dum indicata
sunt cathartica. Ad eundem scopum
præscribi poterit duabus post potio-
nem catharticam horis cyathus seri-
lactis ad 3x, qui est iterandus semi
horâ post primum, & semi horâ
post secundum tertius erit etiam
propinandus; sic præcavebuntur gra-
via
via

via symptomata, quæ in quibusdam temperamentis cathartica sæpè concitant. Perdifficile quidem est hos molestos ac dolorificos cathartorum effectus prævidere ratione temperamentorum, utpotè quòd adfunt *cholericis* quorum alvus *mœblicis* tantùm movetur, dum ratione temperamenti, benigna ac levia cathartica eis sunt præscribenda. Cùm itaque portio cathartica primùm præscribenda est, semper levis & benigna est primò præscribenda, & dein fortior, si nullus, tardus, aut insufficiens sit hujusce potionis prioris levis ac benignæ effectus.

N. B. Sæpissimè contingit eos quorum alvus difficilè movetur, non efficacius purgari forti portione catharticâ, imprimis melancholici ac sanguinei temperamenti: sed ut apud eos alvina excretio faciliùs, concitetur, ii sunt purgandi ad duos aut tres cyathos, ut v. g. *

℞. Sennæ mundatæ ʒβ. tamarindorum

D

74 MEDICAMENTORUM

pinguium ℥i. salis prunellæ zi. coque in s.q. aquæ fontanæ ad cyathos tres; in colaturâ dissolve sirupi florum persicorum & mannæ calabrinæ ana ℥i℥. capiatur 1us. cyathus horâ sextâ matutinâ, 2us. octavâ, 3us. decimâ horâ.

Vel

[℥. Polipodii quercini ℥℥. coque, ut decet, in aquâ fontanâ pro duobus cyathis, dein per noctem infunde sennæ mundatæ zij. florum persicorum p. i. manè cola, & in primo dissolve mannæ calabrinæ ℥ij. in secundo mannæ calabrinæ aut sirupi de cichoreo compositi ℥i. fiat potio cathartica.]

* Rarissimè purgandæ sunt prægnantes & puerperæ, & tantùm purgandæ cum rheo & sirupo de cichoreo composito: intereâ tamen non pertimescendum emeticum, ubi casus exigit, nullâ habitâ foëtûs ratione.

Unâ post nativitatem horâ, recens nati purgari debent cum sirupi de cichoreo compositi zij, aut tantùm cum mellis rosati ℥iij, ad deturban- dum per secessum *meconium*, quod sanè gravia concitaret symptomata,

si diutiùs retineretur, vel nimis intestinalē tubum irritando, aut in sanguinem transeundo. Itaque ne *meconio* alteretur lac, multū prodest recens natis mammas non admove- vere, ni secundā aut tertiā post nati- vitatem horā.

[Recens natis non est denegan- dum *colostrum*, ut inconsultè volunt nonnulli; nam illis non noxium est, ut autumant mulierculæ, sed valdè proficuum, in quantum recens natis pabulum, eorum ventriculo *meconio* conspurcato accommodatum suppeditat; nam indole suā valdè se- rosā *papaverculum* diluit, & ejus ci- tiorem excretionem promovet.]

Quinto nativitatis mense purgan- tur lactentes cum ℥β. sirupi de cicho- reo compositi, aut sirupi rosarum solutivi, aut sirupi florum persi- corum, quibus adduntur, ut liqui- diores sint, cochlear i aut ij aquæ cichorei; eis etiam addi possunt gra- na quatuor aut sex rhei pulverati. A
D ij

76 MEDICAMENTORUM

quarto nativitatis mense ad primum annum purgantur infantes cum ℥ss sirupi de cichoreo compositi dilutâ in tribus cochlearibus infusionis sennæ. In eis etiam dissolvi potest mannæ calabrinæ ℥ss. ac addi rhei electi pulverati gr. viij. dum tarda ac insufficiens est alvina excretio.

Ab anno nativitatis primo usque ad secundum adaugenda est cathartorum dosis, & subsequenti modo purgandi sunt pueruli. *

℥. Sennæ mundatæ & seminis contrâ ana p. i. infunde in aquæ fontanæ ℥iij. in quibus dissolve mannæ calabrinæ electæ ab ℥ss ad ℥i. sirupi de cichoreo, aut rosarum solutivi, aut florum persicorum, aut alterius purgantis ℥i. fiat potio quæ detur cochlearatim.

* Si alvum sufficienter non movet hæc potio, possunt addi jalappæ gr. iv, vel vj, vel viij ad summum.

[In illâ tenerâ ætate rarò præscribenda est radix jalappæ quæ ob

partium puerulorum teneritatem , & exquisitiorem intestinorum sensum inflammationem , exulcerationem harumce partium concitare posset. Verùm dum radix jalappæ apud pueros indicata est ob constitutionem cachecticam , ei debet substitui radix *mechoacan* , quæ absque tantâ irritatione serum superfluum per secessum evacuat. Hæc radix *mechoacan* jalappæ etiam præponi debet in delicatulis adultis , dum serum superfluum est eliminandum.]

Repetitis vicibus , & non uno haustu sorbere debent portiones catharticas pueruli ; nam aliter brevi post eas vomitu rejiciunt. Post secundum nativitatis annum eadem cathartica pueris præscribuntur ac adultis , sed dosi ætati semper accommodatâ. Multùm prodest infantium movere alvum decem aut duodecim diebus, postquam ab uberibus remoti fuere , ut exoneretur ventriculus lacte fortè acido quod tunc

concoctionem aliorum alimentorum sanè perverteret. Pernecessarium etiam est semel in mense per aliquod tempus purgare infantes, dum alimentis solidioribus uti incipiunt; etenim ob fermenti gastrici debilitatem cruditates in ventriculo sæpè enascuntur, quæ vermibus natales præbent, alvi fluxus concitant, febres accendunt, insultus epilepticos procreant, & eruptionem dentium perdifficilem reddunt; hæc autem symptomata cathartico sæpè iterato præcaventur.

ARTICULUS III.

De Potione emetica.

E Meticum quod feliciùs succedit, & levio rem caloris sensum accersit, est sanè vinum emeticum, quod paratur cum ℥iij. croci metallorum in pulverem redacti, & ℔. iij. vini albi ritè defœcati. Hæc per tres aut qua-

tuor dies in lagenâ benè obturatâ infundi debent, lagenam identidem exagitando ; vinum dein supernatans limpidum exhibetur ab ℥i. ad ℥ij : quandoque etiam turbidum præscribitur, quod fit agitando lagenam, præsertim in enematis ad exfuscitandos ægros gravi affectu soporoso detentos ab ℥ij ad ℥iv. Hæc præparatio emetica aliis emeticis præparationibus est præponenda : at tamen feliciter utuntur Medici sirupo *glauberiano*, & tartaro emetico.

[*Sirupus glauberianus*, seu *extractum vomitivum Glauberi* virtutem emeticam mutuatur ex floribus antimonii, & subsequenti modo parari solet.

℥. Flor. antimonii ℥i. cremoris tartari ℥ij sacchari candi ℥vj. probè hæc pulverata commisceantur simul in matracio infundendo desuper aquæ pluviæ lib ij, per duodecim horas bulliant. Dein decoctum seu tinctura instar sanguinis rubra per chartam bibulam transcoletur, & reponatur in cucur-

D iiij

80 MEDICAMENTORUM

bitâ vitreâ , ut lento igne dissipetur humiditas , quòusque consistentiam melleam acquisiverit hæc tinctura ; postea desuper infunde spiritûs vini lb. j. digerantur igne arenæ per septem, octo aut novem horas , aut amplius , donec colore intensè rubro tingatur hic liquor ; tandem per chartam bibulam iterùm transcoletur, & in alembico vitreo reponatur , ut distilletur usque ad consistentiam sirupi.

Sirupus *Glauberi* in usu sæpissimè est in praxi medicâ , tartaroque stibiato illum anteferunt clinici ad acuandas potiones catharticas pro infantibus , senibus , ac delicatulis. Præscribitur à gtt. iv. ad xxv. aut xxx. pro puerulis ad gtt. vi aut viij.

Virtus emetica tartari stibiati debetur, ratione præparationis, vel croco metallorum , vel vitro antimonii, quod attentè à pharmacopolis est exquirendum , ne cum malis ægri rebus præscribatur. Nam pro præparationis modo , diversa est dosis tartari stibiati. Tartarum emeticum cum

croco metallorum paratum à gr. ij ad vj. & quandòque ad gr. viij exhibetur : cum vitro verò antimonii à gr. ß ad gr. iij tantum præscribitur. Ad parandum tartarum emeticum, utendum non est rubinâ antimonii, quæ apud Aromatorios vili venditur, nam debilis admodum est ejus vis emetica. Ex his eruendum est cur apud plures Pharmacopolas iners est tartarum emeticum ac vinum stibi-
biatum.

Tartarum emeticum ex croco metallorum sic conficitur

℞. Croci metallorum ℥iij. cremoris tartari ℥xij. aquæ communis lb. vj. bulliant in vase fictili per horas octo aut novem ; coletur dein liquor, evaporetur, & in crystallos exsiccetetur, & erit tartarum emeticum.

In officinis non solum reperitur tartarum stibiatum sic paratum, quod dissolvitur tantum in aquâ calidâ ; sed etiam in eis prostat altera tartari stibiati species quæ vocatur *Solubilis*,

82 MEDICAMENTORUM

quia paratur cum tartaro solubili, & minimâ humiditate liquefcit. Hocce tartarum emeticum solubile altero activius est.]

Tartarum stibiatum in usu frequentissimo est, levius pulvere algaroth vires suas exerit, qui præscribitur tantum in affectibus soporosis à causâ frigidâ, in quibus incassum adhibita fuere alia emetica.

Potiones emeticæ omni horâ præscribi possunt, dum fert indicatio: attamen si nullum adsit in morâ periculum, satius est eas matutinis horis exhibere.

Potionibus catharticis persæpè adjunguntur emetica ut ano & cato eliminentur saburræ; attamen in apoplexiâ, convulsionibus, & in aliis affectibus soporosis solum emeticum est exhibendum, & brevi post potio cathartica [granis aliquot tartari stibiati acuata] est præscribenda, si æger affectu soporoso detentus eam deglutire possit.

Mira sanè præstat emeticum in febribus malignis, verminosis, intermittentibus, præsertim quartanis, in pertinacibus colicis doloribus, in cholera morbo suppresso, in variolis, erysipelatibus, in paroxysmis asthmatis, qui diutiùs ægros discruciant; in pertinacibus ophthalmiis, imò & in peripneumoniâ, præsertim cum adest pectoris oppressio, cum indiciis saburras in ventriculo & intestinis latere, febrim ac peripneumoniam foventes.

Hocce remedium, emeticum nempè, suspectum sanè non est habendum, ut plures falsò existimant; nam dum peritâ manu ac congruis temporibus, id est, post venæ sectiones, præscribitur, lentè & faustè agit. Summos præstat effectus emeticum; etenim intra breve temporis spatium, viâ brevissimâ, ore nempè, saburras in ventriculo latentes eliminat, & emungendo organa ventriculi excretoria pravor sanguinis succos

per eandem viam evacuat , quin ii pravi succi è sanguine semel secreti , ei iterum commisceantur , ut catharticus evenit.

In ventriculo causam ferè omnium morborum acutorum semper latere , pro certo est habendum : si saburris conspurcetur ventriculus , omne ingestum eis commixtum male concoquetur , in putridum abibit , morbumque fovebit. In his itaque circumstantiis ad ventriculum saburris conspurcatum , eisque citò exonerandum , seriò attendendum , ut ingesta non putrescant , congruoque pabulo sustentetur corpus.

Per sæpè in febribus malignis advenit ægrotantes singulis ferè instantibus syncope corripì , ullumque liquorem epotare nequire , quin cardiacis discrucientur. In illis circumstantiis infasta sanè fiunt pharmaca , & summa pulsûs depressio venæ sectionem vetat. Adfunt plures clinici , qui tunc in præscribendis cardiacis

oleum & operam perdunt ; sed in illis casibus non est incitandus ventriculi tonus remediis calidis , sed potiùs sunt eliminandi succi crudi , ac acidi in ventriculo latentes , qui in sanguinem transeunt eique commixti adeò sanguinem spissant, ut circulatio dehinc ægrè peragatur. Cathartica validiora , quamquam indicata videantur , faustum tunc non habent eventum , utpotè quòd non eliminant pravos succos, ut emetica , quæ breviori viâ foras eos expellunt , quin iterùm sanguini commisceantur ; prætereà vividius ab emetico irritatur ventriculus , unde hujusce visceris vivida contractio , quâ adjunctâ contractione vividiori diaphragmatis & musculorum abdominalium , pravi ac viscosi succi ventriculum confurcantes , superficieique internæ adhærescentes faciliùs , sed violento impetu , foras ejiciuntur ; sic ventriculus saburris se expedit , liber fit ac aptior ad ingesta concoquenda ; eva-

nescunt anxietates ; sui compos fit æger, reviviscit sensim pulsus, ac sensim vividior exploranti manifestatur, & syncope non amplius recurrit.

In peripneumoniâ conducere non videtur emeticum, quia ab eo nimis concussis respirationis musculis, nova forsan pulmonibus eveniret fluxio: at tamen miros sæpè præstat effectus in hocce morbo, præsertim dum est symptoma febris malignæ & effectus pravorum succorum, qui è primis viis in sanguinem transeunt graves exacerbationes concitant. Verùm dum in peripneumoniâ præscribitur emeticum, solum non exhibetur, sed sociatum cum benignis catharticis, v.g. cū mannâ, ut ejus in ventriculum actio temperetur, praviq̃ue nimix emetici actionis effectus præcaveantur; per sæpè apud ægros observatur emeticum cum mannâ sociatum rarò vomitum movere, sed per secessum prava succos copiosè eliminare. Tandem emetica non agunt in sanguinem

ut cathartica, quæ sanguinem excitant fermentescendo cum salibus in eo contentis; emetica verò, stibiata nempe, agunt parte suâ regulinâ partem sanguinis sulphuream, & fermentantia salia in ea obvoluta pondere suo attenuante. Ut autem emeticum ponderosis particulis constat, majorem aliis sanguinis partibus motum à corde accipit; quocirca in partes sanguinis vividè incurrunt emetici particulæ; ab eis faciliùs attenuatur cruor & dissolvitur, eodem fermè modo ac parvi globuli plumbei albumen ovi dissolvunt, dum simul in lagenâ conquassantur. (a)

Novo natalitatis mense puerulis præscribitur emeticum (vinum nempe stibiatum) ad zij. dum exigit

---

(a) Hodie ab omnibus ferè Medicis receptum est emetica & cathartica in sanguinem non dissimili ratione agere, sed utraque agere particulis suis integrantibus, nunc primariis, nunc secundariis quæ sanguini permixtæ eum dividunt & attenuant, auxilioremque reddunt; majores itaque aut minores effectus quos producunt ex diversâ mole & duritie particularum suarum debent tantùm repeti.

88 MEDICAMENTORUM

morbis, verum numquam præscribi debet, nisi postquam incassum adhibita fuerunt alia cathartica [acuta guttis aliquot Sirupi *glauberiani*]. Infuper dosis emetici debet semper esse accommodata ætati & morbo, quo laborant pueruli.

Notandum est numquam in obstructionibus inveteratis, ac skirrosis viscerum abdominalium convenire emeticum, nisi superveniat gravis morbus emeticum indicans, ut v. g. apoplexia; in quo casu omnia tentanda sunt, ne hoc gravi morbo pereat æger. Nam ab actione emetici vividè contrahuntur muscoli abdominales & diaphragma, & ab eis non solum premitur ventriculus, sed etiam alia abdominis viscera; consequenter metuendum valdè est, ne ab illâ pressione aliquatenus contendantur viscera obstructa, in eis hæreat sanguis, & inflammatione corripiantur.

Infuper in illis circumstantiis incassum adhiberetur emeticum; nam

~~viscera~~
non viscera obstructa, sed ventricu-
lum tantum exonerat pravis succis
eum molestantibus.

Cum afficiuntur delirio, convul-
sionibus, affectibus soporosis præg-
nantes cum summo vitæ periculo;
tunc non est hærendum, necessitas
urget, & eis præscribendum est, post
venæ sectiones necessarias, emeti-
cum; verum tunc mitiganda est
hujusce remedii actio, sociando eme-
ticum cum mannâ, ut infra videbi-
mus, quod etiam in usu semper est
habendum in casibus, ubi pertimes-
cenda est nimia emetici actio.

Faustè etiam adhibetur emeticum
ad expellendum ex utero foetum in
eo extinctum: utpotè quod à con-
tractionibus iteratis, sed vividiori-
bus diaphragmatis & musculorum
abdominalium, adjuvatur uteri con-
tractio. Adhibetur etiam ad promo-
vendam molæ expulsionem, dum
languent vires, quamquam in his cir-
cumstantiis perita manus obstetri-

90 MEDICAMENTORUM
cans tutissimum sit præsidium. Dum
in anniculis aut bimis puerulis ni-
mius ardor observatur, & indicata
sunt cathartica, purgari possunt pue-
ruli cum subsequenti sirupo, qui
eundem præstat effectum, ac pti-
fana sennæ in adultis. *

℞. Sennæ mundatæ à ℥℥. ad ℥i. pruna
nigra à n°. vj. ad x. coque in aqua
fontanâ ad ℥iv, vel vj. dein cola &
colatura cochleatim capiatur.

POTIO EMETICA FORTIS

In affectum Soporosum.

Sennæ mundatæ ℥iij. salis tartari ℥j.
coque ad ℥viiij. colaturæ adde vini
emetici ℥ij. fiat potio danda statim.

Benignior in Febre malignâ.

℞. Sennæ mundatæ ℥ij. summitatum
absinthii minoris p. j. seminis contrâ
℥℥ infunde ad ℥viiij. in colaturâ dis-
solve mannæ electæ ℥i. vini emetici
℥i℥. fiat potio quæ detur manè, vel
quâlibet horâ urgente.

Vel

[℞. Sennæ mundatæ ℥iij. tartari solubilis

ʒi. seminis contra p. j. infunde super cineres calidos in aquâ fontanâ ad ʒxij. pro duplici dosi, in prima dissolve mannæ calabrinæ ʒij. & tartari stibiati gr. iv. in secundâ mannæ calabrinæ ʒi. & tartari stibiati gr. i. fiat potio, quæ detur manè vel quâlibet horâ urgente.]

POTIO EMETICA BLANDA
in affectu Pulmonum & Uteri.

℞. Mannæ electæ ʒiʒ. dissolve in aquæ liliorum ʒvj. colaturæ adde vini emetici ʒi. vel tartari emetici gr. iv. aut vj. aut sirupi glauberiani gtt. xx. aut xxx. misce, fiat potio danda manè.

* Levis vomitus moveri potest aquâ tepidâ cum olivarum oleo, & hæc maritata feliciter præscribuntur iis, qui post comestiones nauseant; & tempore febris, si nausæa laboret febricitans. [Feliciter & quoque præscribuntur post assumpta emetica, dum vomere incipiunt ægrotantes, ut adjuvetur emetici actio, expeditiusque per os ejiciantur ventriculi contenta.]

92 MEDICAMENTORUM

Magno cum successu præscribitur *hydroleum* (paratum cum quatuor aquæ partibus, & unâ olei parte) his quibus venenum [corrosivum nempe] datum fuit, ad obtundendam veneni vim, maximamque ejus partem vomitu eliminandam. Ut citius obtundatur vis corrosiva veneni post vomitum in ventriculo superstitis, satius est post *hydroleum* præscribere plures cyathos lactis tepidi; sic sæpissimè præcaventur ventriculi & intestinorum exulcerationes, quæ absque hoc auxilio à veneno deglutito sanè concitarentur. Aqua tepida cum oleo præscribitur subsequenti modo.

℞. Aquæ fontanæ tepidæ ℥vj. olei olivarum ℥ij. misce, fiat hydroleum, sæpè iterandum.

Ad movendum vomitum nunquam hodiè adhibemus vitriolum, nec asarum, nam sæpiùs in summum vitæ discrimen conjiciunt ægros, ob inflammationem & exulcerationem

quam ventriculo non rarò accersunt ; dum ècontrà stibiata , præsertim vinum emeticum , mitiùs agunt , & absque ullo periculo vires suas exerunt. Violenter ac infensè etiam agit pulvis *algaroth* , seu *mercurius vitæ* , quapropter numquam est adhibendus , nisi in summis soporosis affectibus , & in paroxysmis epilepticis diutiùs perseverantibus , qui tunc in apoplexiam fortem abire facilè possunt : hic pulvis præscribitur tantùm à gr. ij. ad viij , in conservâ rosarum , ei quandòque adduntur grana aliquot *diacrydii*.

Ipecacuanha est radix emetica , quæ quotannis ab hispanicis classibus ex Peruviâ *Gades* [& *Ulyssiponem* ex Brasiliâ] affertur. Hæc radix prætantissimum & ferè specificum præbet remedium pro dysenteria. Quamquam in usu tantùm sit nostris temporibus, attamen descripta fuit à *Guillelmo Pisone* in suâ Indiarum Historia.

94 MEDICAMENTORUM

[Habitâ locorum ratione , hujusce radices duæ sunt species , peruviana , & brasiliiana] Habito verò respectu coloris , tres adsunt , alba , cinerea , & fusca.

[*Ipecacuanha cinerea* , quæ ex Peruvia ab hispanicis classibus Gades affertur , radix est duas tresve lineas crassa , tortuosa & quasi annulatim exasperata , dilutè fusca vel cinerea , densa , dura , fragilis , resinosa , cum nervo exiguo radices meditullium secundum longitudinem occupante , sapore subacri , amaricante & nonnihil odorata. *Ipecacuanha fusca*, seu radix brasiliensis, quia ex Brasiliâ Ulyssiponem affertur , radix est tortuosa , rugis quasi annularibus magis exasperata , quàm cinerea , tenuior tamen , lineam crassa , foris fusca vel nigricans , intus alba , leviter amaricans. *Ipecacuanha alba* seu potius adulterina, est radix tenuis, lignosa, quæ rugis caret , amaroris expers est , & ex candido flavescens. Hæc nec vomitum , nec secessum excitat , & à mercatoribus,

*sordidi quæstûs causâ potius quàm ratione
ullius affinitatis cum ipecacuanhâ , per-
miscetur cum verâ ipecacuanhâ. Vid.
Mater. Med. D. Geoff.]*

Ipecacuanha, sicut alia emetica ve-
getabilia , agit irritando nempe ven-
triculum salibus suis, & expurgando
sanguinem à pravis succis circulatio-
nem interturbantibus. Hæc radix
maximè convenit in alvi profluviis ,
in magnis hæmorrhagiis , in immo-
derato catamæniorum aut hæmor-
rhoidum fluxu , imò & etiam in
hæmophtisi. In juscule præscribenda
est ipecacuanha, non in aquis stillati-
tiis , quia nimis acris est , & vehe-
mentiore vomitum excitat.

Exhibetur manè jejuno ventriculo
à gr. xxx. ad l. Si hæc dosi vota non
adimpleat, secundâ ab illâ dosi die,
altera ad zi. est præscribenda dosi,
& post secundam , tertia dosi ad zi.
potest etiam ægrotantibus exhibe-
ri. Verùm maximè confert venæ sec-
tiones , & alia auxilia , quæ morbis

96 MEDICAMENTORUM

ipecacuanham indicantibus conducunt, usum ipecacuanhæ antecedere. *

[Utraque ipecacuanha, peruviana scilicet & brasiliensis, humores per superiora & inferiora evacuant. Peruviana seu cinerea, brasiliensi sive fusca debet anteponi, propterea quod longè mitior sit ejus operandi ratio; brasiliensis verò longè vehementiorem vomitum excitat.

Præstantissimum est remedium ipecacuanha adversus alvi fluxus, sed potissimum ad dysenteriam sanandam; agit tantum parte suâ gummore sinosa, attenuando, ac dividendo succum hunc mucosum parietibus ventriculi & intestinorum adhaerentem, eum ac saburras eliminando, & vasa secretoria & excretoria intestinorum referando, consequenter circulationem in textu intestinorum restituendo; pars verò lignea ferè prorsus inutilis est, nam testante D. Geoffroy pars ipecacuanhæ lignea
gummi

gummi & resina diligenter spoliata
prorsus iners est, cum nec vomitum
provocet, nec secessum, nec dy-
senteriam sanare valeat: ergo gratis
existimaverunt quamplures ^{ac adhuc} ipeca-
~~grati existimant nonnulli~~ cuanham sanare dysenteriam parte
resinosâ, dividendo mucum intes-
tinorum, eumque foras amandando
& parte ligneâ astringendo vasa
sanguinea soluta, tonumque intes-
tinorum restituendo.

In omni dysenteriâ non æqualiter
prodest ipicacuanha, nam rarò con-
fert in illâ dysenterix specie, in quâ
observantur summus ardor, sitis in-
extinguibilis, multa ac vivida ven-
tris tormina, febris ardens, abdomi-
nis tumefactio cum dolore exacuto,
quæ denotant inflammationem vis-
cerum esse in procinctu. Hæc dysente-
ria curatur venæ sectionibus repetitis,
ptisanis diluentibus, & edulcoranti-
bus largo haustu epotatis, enemati-
bus demulcentibus sæpissimè injec-
tis, narcoticis largâ manu præscriptis,

& cum emulsionibus sociatis, & benignis catharticis. In illâ specie dysenteriae conferre potest, dum nempe adfunt nausæ ægros plurimum molestantes & signa saburræ in ventriculo latentis; sed tunc præscribendum non est hocce remedium antidysentericum, nisi prius mitigata fuerint congruis auxiliis symptomata; aut præscribendum est morbi initio, dum adhuc non vigent symptomata enarrata. Præterea in illo casu socianda est ipecacuanha cum mannâ, ut ab eâ aliquatenus obtundatur ejus vis. Verum ipecacuanha plurimum confert, & pro specifico est habenda in illâ dysenteriae specie, in quâ rara ac mitiora sunt ventris tormina, nulla adest febris, nec sitis, nullus calor deurens percipitur, & ubi alvinæ excretiones sunt valdè mucosæ ac sanguinolentæ.

Dum in alvi profluviiis adest indicatio movendi vomitum, ipecacuanha debet semper præparationi;

bus emeticis stybii anteponi. Ad vomitum excitandum dosis est à gr. xx. ad zi. quæ bis aut ter alternis diebus præscribi potest, dum exigit morbus. His qui multum nauseant, aut qui minimâ de causâ evomunt, debet præscribi à gr. x ad xx. aut xxv; nam aliter vehementiorem vomitum excitando, graviora concitaret symptomata. Ipecacuanhæ operitè purgato per superiora & inferiora ægro, si dysenteria subsistat, tunc præscribenda est parvâ dosi ipecacuanha, vel singulis diebus, vel bis in die per triduum. Dum singulis diebus præscribitur, dosis est à gr. viij ad xij. dum bis in die exhibetur à gr. v ad viij; eâ parvâ dosi præscripta ipecacuanha nullam ferè purgationem promovet, sed tantum sensim attenuat, dividit mucum intestinorum, vasa secretoria & excretoria reserat, circuitum sanguinis in textu intestinorum restituit, consequenter coalescunt soluta san-

E ij

guinea vasa , & curatur dysenteriâ. Hicce modus ipecacuanham præscribendi convenit delicatulis , & dum adest levis suspicio latentis saburræ. Ipecacuanha etiam conducit ad sistendas immoderatas uteri hæmorrhagias ; sed tunc , præmissis præmittendis , parvâ dosi debet præscribi , ac repetitis vicibus , ne largiori dosi exasperetur hæmorrhagia.

Adversus dysenteriam inveteratam, succis viscidis parietibus intestinorum adhærescentibus, organaque secretoria obstruentibus sustentatam cum lentore pulsus , inflatione œdematosa , ac torpore totius corporis , mira sæpè præstat *turpethum gummosum* , in quantum mucum intestinalem potenter dividit & foras amandat , organa secretoria & circuitum sanguinis , ac secretionem in textu intestinorum restituit ; sed non est præscribendum , nisi postquam ipecacuanhæ ac aliis appropriatis cathartics restiterit dysenteria : nam exis-

timandum non est, ut plures gratis credidere, *turpethum gummosum* citius faciliusque ipecacuanhâ sanare dysenteriam, quod observationi quotidianæ non consonat. Præscribitur *turpethum gummosum* in pulverem tenuissimum contritum à ℥i ad ʒi.

Anno 1713. nostris primùm ap- pulit oris cortex arboris in *Guianâ* crescentis, & ab incolis *Simarouba* nuncupatæ, qui feliciter debellat alvi fluxus, qui purgantibus, astringentibus, ipsique ipecacuanhæ restiterunt. Magnas hujusce corticis virtutes prædicavit Cl. Vir *Antonius de Jussieu D.M.* in Horto Regio Parisiensis Professor ac Demonstrator anno 1718. Hocce enim anno cortice *Simarouba* alvi fluxus dysentericos tunc *Parisiis* epidemicè grassantes, & qui purgantibus astringentibus, & ipecacuanhæ restitere, feliciter debellavit.

Hic cortex missus ex *Guianâ* coloris est ex albo flavescentis, nullo odore præditus, saporis subamari, lentescen-

tibus fibris constans, candido, levissimo, insipidoque radicum, stipitum, truncique ligno hærens, à quo facile separatur.

Non in cortice tantum residet virtus Simaroubæ, in ligno etiam reperitur, sed in gradu inferiori; nam lignum Simaroubæ alvi fluxus etiam sistit, ut pluries experti fuimus.

Succo gummi-resinoso saporis non ingrati debetur virtus *Simaroubæ*, qui nullam evacuationem nec per vomitum, nec per secessum provocat, sed ventriculum & intestina abstergit, dividendo mucum eorum parietibus adhærescentem, organa eorum secretoria referando, circulationem, & secretionem in eis restituendo, eaque viscera corroborando levi amarore quo donatur; sic ab eo sedantur ventris tormina, rariores evadunt evacuationes, è liquidis incrascescunt fæces, cibos æger appetit, & curatur alvi fluxus.

Fluxus dysentericos , dum à succis crassis , & viscidis foveantur , & diarrhœas inveteratas compescit ac curat *Simarouba* , sedat etiam tenesmum , ac immodicas sistit hæmorrhagias uterinas.

In substantiâ, vel in decocto præscribi solet *Simarouba* , sed non indiscriminatum ; nam dum adhuc viget suspicio faburræ in primis viis latentis , tunc decoctum *Simarouba* pulveri est præponendum ; & è contrâ dum sufficienter purgati fuere ægrotantes, pulvis *Simarouba* ejus decocto est anteponendus. Insuper numquàm adhibenda est *Simarouba* , nisi priùs eliminati fuerint pravi primarum viarum succi , vel ope ipecacuanhæ , si nauseent ægri , vel catharticiis, quæ præter vim catharticam vi astringenti pollent , ut sunt *rheum* , *myrobalani* , *raponticum* , *varii syrupi officinales* cum quibus feliciter sociatur manna.

In pulvere tenuissimo præscribitur

E iiij

Simarouba semel, bis aut ter in die à
 ℥i ad ℥i; sed usitata dosis est ad 3℔.
 In decocto à ℥i. ad 3℔. pro qualibet
 aquæ librâ sub consimili formulâ.

℥. *Simaroubæ* crassiusculè tritæ ℥ij. aut
 ℥iij. aquæ fontanæ ℔ ij. bulliant si-
 mul usque ad tertiæ partis consump-
 tionem, dein cola, & in quatuor
 æquales doses dividatur colatura, quæ
 leviter tepidæ alternâ quâque horâ ab
 ægro epotabuntur.

Fertur, in Guianâ ubi frequentis-
 simi est usûs *simaroubæ* in alvi fluxi-
 bus dysentericis, ægrotantes, qui
simaroubam, sive in substantia, sive in
 decocto deglutierunt, persentire post
 aliquot horas rigorem, qui futuræ
 ac faustæ curationis certissimum est
 signum; an illud sit verum vel non
 planè ignoro, sed ingenuè fateor me
 numquam observasse apud quamplu-
 res ægros *simaroubâ* curatos hunc
 futuræ ac faustæ curationis prodro-
 mum.]

* C A P U T I V.

D E J U S C U L I S.

[*Jusculum est medicamentum liquidum ex carne solâ, aut cum simplicibus variis decoctâ, paratum.*]

JUscula à julepo differunt coctione tantum: ab apozemate, in quantum caro sive vervécina, sive vitulina, aut agnina, aut hoedina, sive pul- lus junior gallinaceus, sive vetus gallus, sive viperæ siccæ aut recen- tes, sive cancri fluviatiles cum sim- plicibus decoquuntur.

In jusculis decoctum simplicium minùs est ægrotantibus fastidiosum: juscula itaque præponenda sunt ju- lepis ex decocto, ac apozematibus quæ saporem simplicium, ac alio- rum pharmacorum semper retinent, non leve ægrotantibus fastidium per- sæpè afferentem; prætereà ut ad no- vem vel decem dies juscula præscri- buntur, efficaciores sanè sunt eorum

106 MEDICAMENTORUM
effectus , juleporum ex decocto , ac
apozematum effectibus. In jusculis
eadem adhibentur simplicia & ea-
dem dosi , ac in julepo ex decocto &
apozematibus , & liquoris quantitas
℥x. excedere non debet. Dividun-
tur juscula in alterantia, & alterantia
cathartica. Hodiè non amplius paran-
tur , Antiquorum more, juscula *Res-
taurantia* quæ ab eis parabantur ex
gallo veteri, perdice, capone pingui,
simplicibus aromaticis , confectioni-
bus cardiacis , foliisque auri, &c. ea
omnia balneo mariæ distillabant, li-
quoremque distillatum dein ægro-
tantibus offerebant ; illa sanè præpa-
ratio nullum præstat , imò nec um-
quam præstitit effectum , & æquè
ridicula est , ac si hodiè ægrotanti-
bus offerretur liquor ille, qui oper-
culo ollæ , in quâ concoquuntur
carnes , stillatim congeritur , ac si
dein jusculum in ollâ concoctum
tanquam inutile ejiceretur.

Juscula *aperientia* & *attenuantia*

quæ à veteribus Medicis parabantur ex veteri gallo exenterato, & simplicibus aperientibus ac aromaticis facto, in usu hodiè non sunt. Præscribebant hæc juscula veteres Medici in asthmate ad attenuandam (ut inquietabant) pituitam crassam, & viscosam, quæ viis ab his sanè somnatis, à cerebro ad pectus afferebatur. Verùm experientia edocet huncce potius curari morbum edulcorantibus, & leviter aperientibus, quàm calidis remediis.

Parari debent juscula more consueto, id est in ollâ fictili operculo suo accuratè clausâ & non lutatâ, ut nonnulli suadent Medici.

Ut ritè parentur juscula, plurimum confert carnem aquâ calidâ macerare (quod gallicè vocatur *blanchir la viande*) : optima sanè est illa methodus non solum in parandis jusculis pro ægrotantibus, verùm etiam pro his qui perfectâ fruuntur sanitate. Hoc autem perficitur in

108 MEDICAMENTORUM
æneâ paropside , vel in paropside
fictili, vel in ollâ communi, ubi caro
per leve temporis spatium ebullire
debet , eam sensim despumando ;
dein extrahenda est caro ex illâ aquâ,
quæ est ejicienda ; nam turbida fac-
ta fuit ob sanguinis , & lymphæ dis-
solutionem , quæ inter fibrarum in-
terstitia concreta hærebant : postea
cum novâ aquæ copiâ in alterâ ollâ
ponenda est caro , ubi debito modo
bullire debet ad parandum jusculum,
ea tamen de novo (consueto more)
despumanda est.

Adhibentur juscula ad refrigeran-
dum , ad edulcorandam sanguinis
acrimoniam , ad reseranda viscera
obstructa , ad eliminandum serum
in cavum pectoris , aut imi ventris
effusum , atque collectum ; ad cata-
menia promovenda , eorum immo-
deratum effluxum reprimendum ,
sputum sanguinis sistendum , omnes-
que hæmorrhagias cohibendas , ad
amovendos insultus epilepticos , eos-

que curandos, ad sedandam tussim, ulceraque interna detergenda, & in morbis cutaneis ad uberiores cutis secretionem atque excretionem promovendam. *

JUSCULUM REFRIGERANS.

℞. Foliorum acetosæ, borraginis, portulacæ, & lactucæ ana m. ss. seminis papaveris albi contusi, & in nodulo suspensi ℥ss. florum buglossi p. j. cum pullo juniori eviscerato, ac pelle nudato; fiat jusculum, cui adde spiritus sulphuris gtt. vj. vel succi limonum ℥ss. vel salis prunellæ ℥ss.

Vel

℞. Radicum buglossi & fragariæ ana ℥ss. foliorum dentis leonis, borraginis, capillorum veneris & lactucæ ana m. ss. pomum unum in frustula dissectum, fructuum kinorrodonis contusorum & in nodulo suspensorum par. xx. florum papaveris rhæados p. ss. cum frustulo carnis vitulinæ, fiat jusculum, quod detur manè.

JUSCULUM LENIENS.

℞. Radicis symphiti majoris ℥ss. folio-

110 MEDICAMENTORUM

rum borraginis, agrimoniae, pimpinellae & ceterach ana m. β . seminum quatuor frigidorum majorum mundatorum, contusorum, & in nodulo suspensorum $\mathfrak{z}\beta$. florum malvae aut violarum p. j. cum pullo gallinaceo juniore, hordeo integro & semine papaveris albi farto, fiat jusculum manendum.

Aliud Jusculum leniens.

$\mathcal{R}$. Radicis althaeae $\mathfrak{z}\beta$. foliorum borraginis, dentis leonis, & capillorum veneris ana m. β . seminis lini $\mathfrak{z}\text{ij}$. florum nymphaeae p. j. cum pullo gallinaceo juniore; fiat jusculum, in quo dissolve succi buglossi rite defaecati $\mathfrak{z}\text{ij}$.

[JUSCULUM

Leniens, ac sanguinem diluens.

$\mathcal{R}$. Pullum juniorem exenteratum ac pelle nudatum, vel colli vervecini $\mathfrak{z}\text{v}$. radicis cichorei $\mathfrak{z}\text{i}\beta$. crura quatuor, aut quinque ranarum, coque ut decet in f. q. aquae fontanae; sub finem coctionis adde pimpinellae hortensis m. β . cichorei hortensis m. j. & post levem coctionem cola, & exprime ut fiat jusculum.

Vel

℥. Carnis agninæ, aut hœdinæ ℥viiij. coque in s. q. aquæ fontanæ, sub finem coctionis adde foliorum agrimonie, pimpinellæ hortensis, & cichorei amari hortensis ana m. ℔. & post levem coctionem cola, & exprime, fiat jusculum.

His jusculis addi possunt cancri fluviatiles ad n^o. ij, aut radix enulæ campanæ ad ℥i. dum corroborandus est ventriculus, ut in eo minùs morerentur hæc juscula, absque ullâ alteratione citiùs in sanguinem transeant, faciliùsque ei permisceantur.

Nil sanè, præter lac, præstantius ad edulcorandam sanguinis massam, ejusque acrimoniam obtundendam, jusculis, quæ parantur ex sanguine ac carne testudinis: hæc juscula subsequenti modo parari solent.

℥. Pullum juniorem evisceratum ac pelle nudatum, vel colli vervecini ℥iv. coque leviter, & postquàm despumaverit, rescinde caput testudinis ut hujus in ollam effundatur sanguis,

112 MEDICAMENTORUM

quo peracto , exime è testâ testudinem , pelle denuda , ejus viscera diripe , & rescissis caudâ & extremitatibus , cum pullo juniore , aut collo vervecino despumatis , ac sanguine bulliat lento igne per horas quinque ; sub finem coctionis addé caneros fluviatiles lotos & contusos n^o. ii. foliorum hederæ terrestris p. i. cichorei hortensis m. ß. & post levem coctionem cola & exprime , fiat jusculum testudinis.

Hæc juscula , quæ in usu hodiè frequentissimo sunt , miros præstant effectus in omni internâ suppuratione. Quàm plurimùm profunt in tussi ab humorem acrimoniâ , pulmonum siccitate , atque ariditate productâ ; nam ab eis humorum massa multùm edulcoratur , ejus acrimonia obtunditur , & trachea ductusque bronchiales leniuntur. Verùm testudo præter vim edulcorantem ac lenientem ; virtute etiam attenuante pollet (quæ apud ægros abundè manifestatur , ut unicuique leviter

attendenti facile patebit) ejus consequenter juscula apprimè conveniunt ad domanda fluidorum vitia, quæ acrimoniâ simul cum spissitudine peccant, quod experientiæ consentaneum est; feliciter itaque præscribuntur ad domandum v. g. viru scrofulosum, cujus effectus sunt summa lymphæ spissitudo, cum insigni, sed à nemine determinandâ acrimoniâ conjuncta. Ad destruendos illius viru effectus etiam feliciter adhibentur juscula subsequents.

℞. Radicis chinæ zij. millepedes lotos & adhuc vivos contusos n°. xij. crura quatuor ranarum, caneros fluviatiles lotos ac contusos n°. ij. nasturtii aquatici p. j. cichorei amari hortensis m. ℥. cum frustulo colli vervecini, fiat jusculum.

Quoad illud viru notandum quòd faustè debelletur ac dometur usu frequentissimo jusculorum testudinis, radicis chinæ, & millepedum, lactisque asinini aut caprilli, & quod sem-

114 MEDICAMENTORUM
per exasperetur præparationibus mer-
curii , diversisque præparationibus
anti charadicis.

Parantur juscula valdè lenientia
cum limacibus , præsertim cum eis
qui in vineis reperiuntur. Hæc juf-
cula feliciter adhibentur ad demul-
cenda fluida , suppurationesque in-
ternas sopiendas ; substitui itaque
possunt jusculis testudinum apud
ægros , quibus tenues sunt opes.
Verùm ut limaces præbent succum
viscidum ventriculum sæpè molef-
tantem , cautè præscribenda sunt
eorum juscula delicatulis , & his qui
molestè concoquunt; & dum præscri-
buntur , semper cum eis sociandi
sunt cancri fluviatiles, aut radix enu-
læ campanæ , ne ab eis molestetur
ventriculus. Subsequenti modo pa-
rari solent.

℞. Colli vervecini ℥v. limaces vineaticos
cum testâ contusos n°. viij. aut x. aut
xij. bulliant in s. q. aquæ fontanæ
simul & solito more despumentur ;

FORMULÆ. I I 5

dein coque per sex horas, & sub finem coctionis adde cancrōs fluviatiles confusos n^o. ij. aut iij. foliorum hederæ terrestris p. j. pimpinellæ hortensis p. ij. cichorei amari hortensis m. j. & post levem coctionem cola & exprime, ut fiat jusculum limacum.

Si loco cancrorum fluviatiliū addenda sit radix enulæ campanæ; postquam despumaverint limaces & colum vervecinum, projicienda est in ollam drachma una hujusce radicis.

Parari etiam possunt juscula lenientia cum carne vitulinâ, cum corde aut pulmone vituli. Vidi non semel miros effectus jusculorum, quæ parantur ex simplicibus leviter attenuantibus, & pulmone vituli in morbis ubi adest siccitas sanguinis cum acrimoniâ conjuncta.]

JUSCULUM APERIENS.

℥. Limaturæ ferri rubiginosæ in nodulo suspensæ zij. radicū brusci & asparagi ana ʒβ. foliorum agrimonix, pimpinellæ, cichorei, & capillorum

116 MEDICAMENTORUM

veneris ana m. β . rhei electi minutim dissecti, & in nodulo inclusi $\mathfrak{z}\beta$. florum calendulae p. i. cum frustulo carnis vervecinae, fiat jusculum manendum.

Aliud fortius in Hydrope.

$\mathcal{R}$. Limaturae ferri rubiginosae in nodulo suspensae $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. radicum anonidis & petroselini ana $\mathfrak{z}\beta$. foliorum dentis leonis cum toto, agrimoniae, hepaticae & ceterach ana m. β . summitatum asparagi & lupuli ana p. j. corticis mediani sambuci $\mathfrak{z}\beta$. rhei electi $\mathfrak{z}\beta$. cum frustulo carnis vervecinae fiat jusculum, cui adde succi chærefolii ritè defœcati $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. millepedum in clibano exsiccatorum $\mathfrak{z}\beta$.

JUSCULUM

In Hydrope, sed superiori mitius.

$\mathcal{R}$. Radicum lapathi acuti, petroselini, asparagi, & arundinis ana $\mathfrak{z}\beta$. radicis enulae campanae $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. millepedes lotos & vivos contusos n^o. xij. foliorum apii silvestris, & nasturtii aquatici ana m. β . & cum frustulo carnis vervecinae fiat jusculum, in quo dissolvantur tartari martialis solubilis gr. xx. aut xxx.]

* Juscula cum magnâ carnis vitulinæ copiâ felices habuere eventus in hydrope, testante *D. Sydobre* ; subsequenti modo parantur hæc juscula *

℞. Carnis vitulinæ sine adipe ex coxâ desumptæ & in frustula dissectæ lb. vi. cichorei silvestris & chærefolii minutim sectorum ana m. vi rhei pulveratigi. fac in ollâ fictili s. s. s. & sinapi-zentur pulvere rhabarbari in vase cum suo operculo optimè clauso cum papyro & pastâ , coque in b. m. per sex horas, fiat jusculum manè capiendum.

[Hæc juscula (quæ vocantur juscula balneo mariæ parata) usûs hodiè frequentissimi sunt adversûs omnes hydropis species, & diatheses cachecticas , præsertim si cum his diathesibus quædam acrimonia in fluidorum massâ suspicetur ; verùm ne ægrotantibus fiant fastidiosa cum tantâ carnis vitulinæ copiâ hodiè non parantur , & his ferè semper additur quædam martis præparatio , præsertim adduntur flores salis am-

118 MEDICAMENTORUM
moniaci martiales, ut promptiores
& feliciores effectus præstent. Sub-
sequenti modo hodiè parari solent.

℞. Carnis vitulinæ sine adipe ex coxâ
præsertim desumptæ, & in taleolas
sectæ ℥xxiv. aut ad summum ℥b ij. nas-
turtii aquatici, cichorei amari horten-
sis concisorum ana m. i. chærefolii
incisi p. ij. rhei electi pulverati ℥i.
millepedes vivos lotos & contusos n°.
xv. florum salis ammoniaci martialium
gr. xij, ea omnia in ollâ fictili dispo-
nantur s. s. s. & singulæ carnis taleolæ
aspergantur pulveribus, millepedibus,
& herbis concisis; his omnibus ita dis-
positis super effundatur aquæ fontanæ
semicyathus, dein olla benè obturata
collocetur in balneo mariæ ut in eo
ebulliat per horas septem, postea jus-
culum trans linteum trajiciatur cum
forti ingredientium expressione, fiat-
que jusculum.]

JULEPUS MENSES MOVENS.

℞. Radicum rubiæ tinctorum & aspa-
ragi ana ℥ß. foliorum agrimonix, pim-
pinellæ, ceterach & cichorei ana m.
ß. croci orientalis p. i. cum frustulo

carnis vervecinæ fiat jusculum , cui adde limaturæ ferri rubiginosæ ʒß.

[Pro delicatulis mulieribus suppressione mensium laborantibus loco limaturæ ferri rubiginosæ dissolvenda sunt in hoc jusculo gr. xv. aut xx. tartari martialis solubilis.]

J U S C U L U M

Sanguinis profluvium sistens.

℞. Radicis althææ ʒß. foliorum plantaginis , millefolii , bursæ pastoris & borraginis ana m.ß. rosarum rubrarum p. j. cum pullo juniore gallinaceo eviscerato & pelle nudato fiat jusculum , cui adde boli armeniacæ & terræ sigillatæ ana ʒß.

Vel ʒss. foliorum

℞. Radicis bistortæ , faniculæ , sanguisorbæ , & plantaginis ana m.ß. balauustiorum p. j. cum frustulo carnis agninæ fiat jusculum , in quo dissolve succi urticæ ritè defœcati ʒij.

[Adversus hæmopthisim plurimum prodest subsequens jusculum.

120 MEDICAMENTORUM

℞. Foliorum plantaginis & urticæ ana m. ℥. foliorum millefolii & pimpinellæ hortensis ana p. ij. crura quatuor aut quinque ranarum & cum frustulo carnis agninæ, aut colli vervecini fiat jusculum.

Huic jusculo feliciter adduntur folia portulacæ, & semina quatuor frigida majora, dum à sanguinis fervore, rarefcentiâ cum acredine ortum ducit hæmopthisis.]

JUSCULUM

Antiepilepticum.

℞. Radicum cichorei & fragariæ ana ℥℥. foliorum cichorei, borraginis, lactucæ, & agrimonix ana m. ℥. foliorum melissæ p. j. seminis papaveris albi contusi, & in nodulo suspensi ℥℥. cum pullo juniori gallinaceo fiat jusculum, cui adde radice pæoniæ maris pulveratæ ℥ij.

[*Aliud jusculum antiepilepticum superiori sanè præstantius dum sanguinis crassitiei ac spissitudini debetur epilepsia.*

℞. Radice pæoniæ maris ℥ij. radicum valerianæ

valerianæ silvestris, & enulæ campanæ
ana ʒi. cancos fluviatiles vivos &
contusos n°. ij. foliorum salviæ p. i.
foliorum cichorei amari m. j. & cum
frustulo colli vervecini fiat jusculum.

Adversus paralyfim, & ad præ-
cavendos affectuum soporoforum re-
cursus à sanguinis spissitudine orto-
rum, multum prodesse aquas ther-
males neminem fermè fugit; sed
per sæpè thermæ non suadentur ni-
si prius congruis auxiliis, venæ sec-
tionibus, emeticis, catharticis, ca-
thartico emeticis, apozematibus, &
jusculis præparati fuerint ægrotantes.
In his casibus (præmissis venæ sec-
tionibus, emeticis, catharticis, aut
cathartico-emeticis) miros effectus
præstant juscula subsequentiæ.

℞. Radicis enulæ campanæ ʒij. cancos
fluviatiles contusos n°. iiij aut iv. car-
nis serpentis ʒij. fumarie, nasturtii
aquatici ana p. ij. cichorei amari m.
j. & cum frustulo colli vervecini fiat
jusculum.]

JUSCULUM DETERGENS.

℥. Radicum dentis leonis & agrimoniae ana ʒß. foliorum agrimoniae, pimpinellae, pilosellae & millefolii ana m.ß. rosarum rubrarum, summitatum hyperici ana p. i. cum pullo juniore eviscerato hordeo integro facto fiat juscum, cui adde balsami judaici gtt. xij terebinthinae Venetae aqua liliorum benè lota ʒß.

Verum satius est terebinthinam cum pulpâ cassiae aut cum vitello ovi dissolvere, quàm in jusculo: itaque poterit parari bolus cum ʒß. terebinthinae & parum pulpae cassiae cum saccharo & pulvere liquiritiae, superbibendo juscum praescriptum.

* Certissimum est permultos cutaneos affectus obstructionibus glandularum miliarium deberi. Illud manifestè comprobatur inæqualitatibus quæ in eis observantur, rubore ac pruritu. Scabies, herpes, variae papulae, ac alii similes affectus cutanei huicce causae debentur, &

curantur , in quantùm expediuntur glandulæ miliares , & referantur tubuli illi foras hiantes. Ut tutò referentur glandulæ miliares , maxima transpirationis materie copiam est gignenda , eam è parte sulphureâ expediendo & attenuando ; nam dein hæc materia transpirationis copiosè genita ad glandulas miliares delata vires suas exeret in eam transpirationis materiem in glandulis miliaribus concretam & hærentem , eam attenuabit, dissolveth , & foras amandabit. Eadem sanè est actio omnium aperientium , quæ organa secretoria referant ; nam existimandum non est , quòd aperientia obstructions v. g. hepatis discutiant , attenuando, dissolvendo bilem concretam , ac in acinis glandulosis hærentem ; sed potiùs agunt in sanguinem ; consequenter bilem in parte sulphureâ implicatam dissolvunt , fluidioremque efficiunt : hinc bilis è parte sulphureâ faciliùs se expedit , faciliùs-

124 MEDICAMENTORUM

que hepatis poros subit, ubi bili concretæ & hærenti permiscetur, semel permixta eam liquat, ejusque fluxum naturalem restituit, ac promovet.

Eamdem esse actionem diaphoreticorum existimandum est; hæc remedia sanguinem valdè attenuant, ac dividunt, & materiem transpirationis copiosè in sanguine parant, sicque glandulas miliares referant.

Ad referandas glandulas miliares multùm profunt juscula viperarum; nam sale alkalino volatili pollent cum sale perspirationis insensibilis valdè analogo.

Hæc juscula subsequenti modo parari solent. *

JUSCULA VIPERARUM.

℞. Viperam vivam, abscinde caudam & caput, cutem detrahe & eviscera, servatis seorsim corde & jecore, contunde in mortario marmoreo, & pone in ollâ fictili ritè clausâ suo operculo cum pasta & papyro, & coque in lb ii.

aquæ fontanæ per tres horas; fiat jusculum dandum manè in lecto, in quo manebit æger per duas horas, stragulis coopertus, ut sudor eliciatur.

N. B. Sanguinem, dum viperæ caput & cauda amputantur, excipien- dum esse in aquâ ex qua parari debet jusculum; prætereà hepar & cor post assumptum jusculum devo- rari debent. Juscula viperina usurpa- ri debent per viginti dies, purgato corpore quinto quoque die, ut crassa & viscida materia, quæ vim vipera- rum eludere posset, vi cathartatici ejiciatur, dum materia volatilior, faliaque acria volatilia fumi instar per cutis spiracula discutiuntur.

[In Scabie, herpete, ac variis papu- lis cutem obsidentibus, similibusque affectibus cutaneis non semper pro- desse juscula viperarum notum est Medicis; nam eidem fluidorum vitio non semper debentur hi affectus cu- tanei; quocirca in eis indiscrimina- tim non sunt præscribenda (quam-

quam apprimè referent glandulas miliares , aliaque cutanea vasa secretoria & excretoria) ne ab eis exasperentur , ut persæpè evenit , dum inconsultò præscribuntur.

Ex triplici fluidorum vitio hos memoratos affectus exoriri , ac foveri posse experientiæ consonum est, vel à visciditate nempe fluidorum , cum acrimoniâ quâdam conjunctâ , vel à solâ fluidorum spissitudine, vel à fluidorum siccitate & falsugine. Hoc ultimum fluidorum vitium ad eos producendos aliis sanè frequentius , in regionibus præprimis australibus , ut edocent procatarcticæ causæ , quæ eos procreare solent. Ad eos debellandos non æqualiter prodesse jusscula viperarum edocet eorum ætiologia ; itaque non iisdem , sed variis oppugnandi sunt remediis , quæ fluidorum vitia emendando , glandulas miliares , aliaque cutanea vasa secretoria & excretoria referare possint. Cum hi cutanei affectus sustentantur

à visciditate fluidorum cum acrimonia quâdam conjunctâ , oppugnandi sunt remediis quæ fluida atterendo , ac dividendo , eorum acrimoniam obtundere , ac ea edulcorare possint ; talia sunt juscula testudinum , cancrorum fluviatilium cum herbis attenuantibus ; serum lactis millepedibus , succo choërefolii , cichorei , nasturtii , aut fumarix alteratum ; lac ebutiratum & alteratum decocto radicum chinæ , falsæparillæ, &c; in illo casu quandòque profunt juscula viperarum, dum nempe viscositas acrimonix prævalet , secus verò nocent : nam viperarum juscula serum tenuius dissipando, majorem acrimoniam massæ fluidorum conciliant : quapropter non sunt suadenda nisi in morbis cutaneis à solâ fluidorum spissitudine sustentatis , vel (ut jam dixi) dum in eis viscositas , spissitudo acrimonix multum prævalet, & simul obstinati, contumaces , & difficiles curatu fiunt ;

128 MEDICAMENTORUM
tunc enim maximè profunt juscula
viperarum , in quantum dividunt ,
& atterunt materiem insensibilis
transpirationis ; ideòque glandula-
rum miliarium aliorumque vasorum
secretoriorum , & excretoriorum
obstructiones & infarctus reserant ,
sanguinisque circuitum æquabilio-
rem, facilioremque reddunt. Verùm
si à fluidorum siccitate & falsugine
exoriuntur ac foveantur ; infarctus
glandularum miliarium non auferun-
tur nisi remediis valdè diluentibus ,
ac summè edulcorantibus , ut sunt
aquæ acidulæ minerales , balnea ,
juscula cum ranis , cancris & herbis
refrigerantibus ; serum lactis mille-
pedibus tantùm acuatum , lac capril-
lum , asininum , &c. Sed cautè fu-
gienda sunt juscula viperarum , quæ
tunc eos exasperarent morbos. Si au-
tem à solâ fluidorum spissitudine sus-
tententur hi cutanei affectus (quod
sanè rarissimum est) debellandi sunt
remediis aperientibus & hydroticis ,

quæ sanguinem, materiemque transpirationis atterendo, ac dividendo, infarctus cutaneos discutere ac transpirationem æquabiliorem, & faciliorem reddere possint: sic faustè in eis adhibentur juscula cancrorum fluviatilium cum simplicibus aperientibus & diaphoreticis; ptisanæ cum lignis & radicibus sudorificis, juscula viperarum, & alia ejusdem sanè indolis.]

J U S C U L A

Cancrorum fluviatilium.

℞. Cancros fluviatiles vino benè lotos, aut aquâ calidâ, & in mortario marmoreo contusos n°. xij. pone in ollâ fictili, & coque in s. q. aquæ hordei, aut in jusculo pulli junioris per horam unam & semis. Sub finem coctionis adde foliorum buglossi, & dentis leonis ana m. ß. florum malvæ p. ß. & post levem coctionem cola, & exprime; fiat jusculum quod detur manè.

* Juscula cancrorum fluviatilium

130 MEDICAMENTORUM
apprimè conveniunt in omnibus
morbis, in quibus sanguinis massa
est edulcoranda, ut in pthisi, in as-
thmate, in inveteratâ ophtalmiâ,
in dysuriâ, in immoderato catamæ-
niorum fluxu. Ast persæpè advenit
multum in sanguine fervoris conci-
tare ea juscula ob salem acrem quo
pollent canceri fluviatiles; tunc non
ampliùs sunt suadenda, sed eis sub-
stituenda sunt juscula lenientia.

[Juscula cancerorum fluviatilium
frequentissimi sunt usûs in praxi me-
dicâ. Plurimùm profunt in morbis
ab humorum visciditate cum quâdam
acrimoniâ conjunctâ productis, præ-
rereâ stomachum corroborant, di-
gestionem firmant, materias acidas
obtundunt, ac destruunt. Ast hodiè
in jusculis tanto numero non præf-
cribuntur, ut mos erat apud Anti-
quos, nam sanguinem nimis exagi-
tando, nimiumque fervorem ei con-
ciliando, sputum sanguinis, narium
hæmorrhagiam, agrypniam, hæmor-

rhoïdes , immoderatum catamænio-
rum fluxum , & plura alia concitant
mala. Cancris fluviatiles præter vim
attenuantem pollent vi leniente, quod
est notandum ; nam dum major adest
indicatio fluida atterendi ac dividen-
di , quàm ea leniendi & edulcoran-
di, cancris fluviatilibus addenda sunt
simplicia attenuantia , ut borrago ,
buglossum , cichoreum amarum ,
fumaria, chærefolium , nasturtium ,
& alia ejusdem indolis : secùs verò
dum indicatio leniendi & edulco-
randi fluida major est , atterendi ,
ac dividendi indicatione , tunc cum
cancris focianda sunt simplicia re-
frigerantia & lenientia , ut folia por-
tulacæ , lactucæ , acetosæ , flores
malvæ , violarum, nymphææ , &c.]

Tabefactis ægrotantibus præscribi
solet gelatina ad cochlearia quinque
aut sex , sive post jusculum , sive in
jusculo communi ; non solùm ut
eorum refocillentur vires , sangui-
nique suppedientur partes balsami-

132 MEDICAMENTORUM
cæ; sed etiam ut eis gratiora sint
juscula. Paratur gelatina delectatio-
nis causâ ex succo vituli, perdicis,
cornu cervi, & granis aliquot *am-
bræ cineritiæ*: ast ea quæ pro sanitate
singulis diebus est in usu, parari
tantum debet cum carne vitulinâ,
& pullo gallinaceo, subsequenti
modo.

GELATINA.

℞. Pullos gallinaceos juniores iij. car-
nis vitulinæ ℥ ij. coquantur per horas
iij aut iv. igne candenti carbonum in
aquæ fontanæ ℥ iij. dein trans linteum
trajiciatur jusculum cum ingredien-
tium forti expressione; postea ei ad-
dantur sacchari pulverati, & succi de
limonibus ana cochlearia ij. iterum
per manicam hipp. percoletur, &
stillet in crateres, qui dein aëri libero
sunt exponendi, ut sub gelatinæ for-
mâ concreascit jusculum, ad usum
memoratum.

C A P U T V.

D E E M U L S I O N E.

E Mulſio eſt lac per expreſſionem eductum ex amygdalis dulcibus cortice denudatis, ex quatuor ſeminibus frigidis, & ex ſemine papaveris albi, in mortario contuſis, affuſâ aquâ fontanâ, vel decocto hordei, vel quâdam aquâ ſtillatitiâ, vel decocto alicujus ſimplicis. In emulſione diſſolvuntur ſirupi, qui variis indicationibus ſatisfacere debent. Liquoris quantitas ℥viii vel x. excedere non debet, & ſatius eſt in formulâ quantitatem liquoris determinare, quam addere *quantum ſatis*. In emulſione ſpiritus acidi non ſunt addendi; nam ab eis turbida fieret emulſio, partesque ſeminum ſulphureæ præcipitarentur.

Emulſio multis indicationibus ſatisfacit; nam æſtum ſanguinis tem-

134 MEDICAMENTORUM
perat , fluida spiffat , eorum acrimo-
niam demulcet , & fomnum conci-
liat. Exhibetur emulfio manè & ferò;
fed pro unâ dofi præfcribenda tan-
tùm eft , quia facilè corrumpitur ,
vel acefcit , præfertim æftivo tem-
pore.

Neceffum non eft indicare dofim
herbarum , radicum , ac florum ,
quibufcum parantur decocta ad edu-
cendas emulfiones , ut potè quòd
eadem dofi præfcribi folent , ac in
jufculis. *

EMULSIO REFRIGERANS.

℥. Amygdalarum dulcium excorticatarum
par. vi. feminum quatuor frigidorum
majorum mundatorum ℥iij. contun-
de in mortario marmoreo fenfim af-
fundendo decoctum hordei , acetosæ
& cichorei ad ℥viiij; in colaturâ dif-
folve fyrupi capillorum veneris ℥vi;
fiat emulfio quæ detur manè & fe-
rò , & iteretur per triduum.

* Hæc emulfio aptiffima eft ad
æftum fanguinis temperandum ,

ejusque acrimoniam demulcendam extracto sulphureo, quod ex amygdalis dulcibus, seminibusque quatuor frigidis educitur; nam hocce extractum sanguini permixtum salia acria in sanguine contenta obvolvitur, eorumque acrimoniam obtundit: quocirca hæc emulsio multum prodest in *pyrexia* febris, in omni sanguinis æstu, & in omnibus morbis ab eo exorientibus. Ast emulsio hæc facile acescit, dum in ventriculo permiscetur cum succis crudis; itaque non est præscribenda in febribus putridis, nisi prius præcesserit potio cathartica, & tunc ei substituendi sunt julepi refrigerantes, qui hujusce alterationis capaces non sunt, dum initio morborum putridorum indicata est emulsio. *

*E M U L S I O**Incrassans & leniens.*

℞. Amygdalarum dulcium excorticatarum
par. vi. seminum quatuor frigidorum

136 MEDICAMENTORUM

majorum mundat. ℥iij. seminis papav. albi ℥ij. contunde in mortario marmoreo sensim affundendo aquam liliorum ad ℥viiij. in colaturâ dissolve sirupi de nymphaea ℥vi. fiat emulsio danda horâ somni.

* Mira præstat hæc emulsio in omnibus pectoris affectibus, ubi violentis ac iteratis tussis accessibus discruciantur ægrotantes; nam citius & facilius aliis pharmacis æstum temperat, & demulcet acrimoniam feri, quod in glandulis vestientibus cavum bronchiorum, ac vesicularum secernitur. Multum prodest in dysuriâ, gonorrhæâ virulentâ, præsertim initio manè & serò exhibita; in dysenteriâ, in variolis, in erysipelate, & in rheumatismo. Miros etiam sæpè præstat effectus in oris inflammationibus, & totius corporis ardore quæ febrem accendunt, & in ptyalismo. Emulsio tandem leniens, aliis remediis præstantior ad edulcorandam sanguinis massam,

& ad mitiganda mala quæ accredini,
aut sanguinis dissolutioni debentur,
ut sunt omnes internæ inflammatio-
nes. *

EMULSIO NARCOTICA.

℥. Amygdalar. dulc. excorticatar. par.
vi; semin. quatuor frigidorum mayo-
rum mundat. ℥ij. seminis papaveris
albi ℥i℥. contunde in mortario mar-
moreo sensim affundendo aquam fon-
tanam ad ℥viiij. in colaturâ dissolve
sirupi papaveris albi ℥℥. vel lauda-
ni opiatici gr. i. aut gr. i℥. fiat emul-
sio danda horâ somni.

* Hæc exhibetur emulsio, cum
per noctem somnus ægrotantibus est
conciliandus præprimis dum aliquo
discruciantur dolore. Attamen in
præscribendis emulsionibus semper
est attendendum, an ventriculus eas
ferre possit, cavendumque ne in
eo acefcant; nam ventriculi acores,
exacerbationesque febris accerferent,
quod summè est notandum.

[Notandum quoque est amyg-

138 MEDICAMENTORUM
dalias præbere succum ventriculum
sæpè molestantem ; itaque eæ non
sunt addendæ emulsionibus quæ de-
licatulis aut ventriculo debili offe-
runtur.]

Sæpissimè contingit quòd ægri
emulsionem modo superius memora-
to eductas tolerare nequeant , &
quòd faciliùs tolerent eas , quæ aquâ
ferventi educuntur ; quandòque
etiam opus est ut leviter concoquan-
tur , ut correctis atque coctione dis-
solutis crudis seminum sulphuribus ,
non acecant emulsionem [minùs in
ventriculo morentur , nullam in eo
alterationem contrahant , & intactæ
citiùs , faciliùsque sanguini permis-
ceantur : præscribendæ itaque sunt
emulsionem coctæ , dum debilis est
ventriculus , saburrisque est conspur-
catus]. Ut in ventriculo non ace-
cant emulsionem , eis etiam est adden-
da ʒʒ. corallorum rubrorum præpa-
ratorum ; & ut suaviores fiant , aquæ
naphæ ʒij. Si verò adsit suspicio ver-

mium in primis viis latentium, emul-
sioni addenda erit 3ß. seminis santo-
nici, & aquâ portulacæ erit educen-
da. Quamquam julepi & potiones his
indicationibus magis satisfacere vi-
deantur, per sæpè advenit quòd dum
latent in primis viis vermes, adsit
indicatio æstum sanguinis tempe-
randi, ejusque acrimoniam demul-
cendi, ut in peripneumoniâ, &
anginâ inflammatoriâ.

CAPUT VI.

DE CREMORIBUS.

Educuntur cremores ex oryzâ,
hordeo mundato, avenâ mun-
datâ, & è secale, in aquâ fontanâ
ea concoquendo per aliquot horas,
dein per setaceum trajiciendo, ut
cremor à furfure secernatur.

Tribus coctionis horis perficitur

140 MEDICAMENTORUM
cremor oryzæ , (a) quatuor horis
cremor fecalis , duabus aut tribus
horis cremor avenæ , & necessum est
ut hordeum ebulliat per ~~se~~ aut
octo horas , ut cremor hordei ritè
perficiatur.

Oryzæ cremor sanguinem demul-
cet ac incrassat ; hordei cremore san-
guinis ardores compescuntur : vir-
tute diureticâ [frigidâ] gaudet ave-
næ cremor : & cremor fecalis libe-
ram servat alvum ; quapropter mul-
tùm prodest iis qui hæmorrhoidibus
obnoxii sunt.

Pro unâ tantùm dosi paratur cre-
mor , & pro quâlibet dosi semina

(a) De cremore oryzæ tritæ & per pollinarium
cribrum tractæ quæ vulgò vocatur *Fleur de Ris* ,
sanè locutus est D. Barbeirac dum asseruit cremo-
rem oryzæ esse perfectum tribus coctionis horis ;
nam neminem fermè fugit , ut pro ægris educa-
tur ex oryzâ cremor , necessum esse ut oryza ebul-
liat per quinque aut sex horas ; alioquin cremor
oryzæ ægrorum ventriculum molestaret. Dum e-
contrà post duas aut tres coctionis horas educitur
è flore oryzæ cremor sat coctus , ut ægris offerri
possit.

(è quibus debet educi cremor) debent præscribi ab ℥i. ad ℥ij. ad summum , quæ incoquuntur cum aquæ fontanæ ℥xij ; verùm quâ proportionē aqua ebullitione evaporatur, nova in ollam infundenda est , sed fervens , ut hæc servetur liquiditas cremori sorbendo necessaria. Suaviores fiunt cremores , eis addendo ℥ij. sacchari pulverati. In genere existimandum est quòd cremores potiùs vices gerant nutrimenti quàm pharmaci. Præbent (ut inquiunt) medicamentum *alimentosum* quod sanguinem edulcat , & prodest in morbis , ubi indicatum est lac , ut in phtisi , tussi , sanguinis sputo , in dysuriâ , fame caninâ , in oris inflammationibus , in ophtalmiâ. Loco jusculorum bis aut ter in die multùm commendantur cremores in peripneumoniâ , & etiam in dysenteriâ , dum varicellarum est symptoma.

[In omnibus morbis ubi minima sanguinis exagitatio est vitanda , ne

142 MEDICAMENTORUM
exasperentur , feliciter cremoribus
nutriuntur ægri , loco jusculorum ,
quæ sanguinem semper exagitant ,
ac æstum intendunt : ut exempli
causâ in hæmopthisi , vomitu cruen-
to , mictu sanguineo , & in aliis in-
ternis hæmorrhagiis : in his morbis
prohibetur jusculorum usus , solis
cremoribus aquâ coctis , saccharo
edulcoratis , quartâ , aut quintâ
quâque horâ oblati nutriuntur ægri,
ne jusculis exagitato sanguine , in-
tendatur sanguinis profluvium , præ-
pediaturque exindè vasorum soluto-
rum coalescentia.]

Ut cremore oryzæ multum de-
mulceatur sanguinis acrimonia ,
cum oryzâ concoqui debet manipu-
lus foliorum buglossi , & ei addendus
cyathus lactis vaccini ; vel parari po-
test cremor oryzæ , oryzam inco-
quendo per tres horas cum aquâ
fontanâ , dein per tres alias horas
cum jusculo pulli gallinacei , & tan-
dem per tres etiam horas in lacte

amygdalarum. Cremor sic paratus multum prodest temperamentis æstuantibus, quæ febre corripuntur; feliciter quoque adhibetur in ptyalismo perfecto ad præcavendas oris inflammationes, & ut ejusdem partis ulcera escharis vitiosis non obducantur.

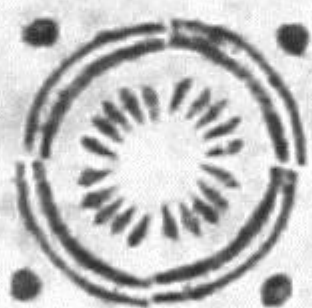
[A pluribus annis nobis ex America affertur novum pharmacum nomine *Sagou*, cujus vera origo nos adhuc latet. Ex *Sagou* parantur cremores non ingrati saporis, modo frustulo cinnamomi aromatizentur, & saccharo edulcentur, testantibus Anglis, qui frequenter delectationis causâ cremores *Sagou* cinnamomo, caryophyllis, & nucè moschatâ aromatizatos, & saccharo edulcoratos sorbent. Cremores *Sagou* ~~non~~ nutriunt, sed succum nutritium præbent, qui acrimoniam sanguinis multum demulcet; quapropter miros præstant effectus in pthisi, in tussi inveteratâ, & in omnibus morbis ubi indicatum est *lac*.

144 MEDICAMENTORUM

Loco lactis adhibentur sæpè cremores *Sagou*, dum lac & alia edulcorantia respuit æger, vel dum in ventriculo pravam alterationem contrahunt. Cremores *Sagou* sæpè compescunt tussis accessus, qui lactici-
niis aliisque edulcorantibus diù resistere. Pro quâlibet cremoris dosi præscribitur ab ℥i. ad ℥ij.

Verùm ut ritè paretur *Sagou* cremor, ebullire debet *Sagou* per sex aut septem horas, novam sensim addendo aquam, sed ferventem, quâ proportionem prior ebullitione evaporatur; sub finem coctionis in ollam projiciendum est frustulum cinnamomi; peractâ sufficienti coctione, trajiciendus est cremor *Sagou* per setaceum, & dein edulcorandus cum uno aut altero cochleare sacchari ritè pulverati.]

CAPUT

CAPUT VII.

D E P T I S A N A.

[*Ptisana est medicamentum liquidum, decoctione aut infusione paratum cum aquâ communi ad potum ordinarium.*]

Dividuntur ptisanæ in refrigerantes ptisanas, adstringentes, diluentes, diureticas, aperientes, catharticas, exsiccantes, & diaphoreticas.

Ptisana refrigerantes hauriuntur quandòque glacie refrigeratæ, imò & etiam aqua simplex fontana in nonnullis morbis, ut in summo viscerum ardore, in febre continuâ & intermittenti, præsertim in *pirexiâ* febris ad compescendam summam sanguinis fermentationem. Verùm non adeò refrigeratæ epotari debent in ventriculi & intestinorum inflammationibus, nec in pectoris affectibus. Adhiberi possunt

in inflammationibus hepatis , lienis :
nam in his visceribus sanguinis mo-
tum non retardant , ut in aliis , in
quâ immediate agunt. (*m*)

Ptisanae refrigerantes multum pro-
sunt in hemicrania , in phrenitide ,
in delirio , &c. Praescribi quoque
possunt in fluxu immoderato men-
sium , & etiam in magnis uteri hæ-
morrhagiis quæ partum difficilem sub-
sequuntur.

Frequentissime exhibentur in cho-
lera-morbo , & in diarrhæa biliosa ,
utpotè quod salia acris bilis nimis
exaltata summè diluunt. In hisce
morbis magnam harum ptisanarum
copiam epotare debent ægri , ut præ-
caveatur ventriculi & intestinorum
erosio , quàm procreant succi caus-

(*m*) In omnibus inflammationibus internis sive
lienis , hepatis , pulmonum , sive uteri , cautè vi-
vandæ sunt ptisanae nive aut glacie refrigeratæ ;
nam densando sanguinem , materiam morbificam
magis compingunt , & resolutioni ineptam red-
dunt , unde sæpè partis inflammatae mortificatio,

tici, dum largo ptisanarum refrigerantium haustu sufficienter non diluuntur.

In usu frequenti apud nostrates hodiè est aqua calida: manè jejuno ventriculo epotare solent magnum aquæ calidæ cyathum ad deturbandas è ventriculo saburras in eo per noctem congestas, quæ sanè digestionem perverterent.

Ex iisdem simplicibus parantur ptisanæ, ac julepi ex decocto; sed in minori dosi, quamquam decoquantur, aut infundantur in majori aquæ copiâ. Parari numquam debent ex simplicibus nimis amaris, aut maximè fastidiosis pharmacis, ne eas respuant ægri.

Ptisanæ prescribi solent ad ℥ vi. imò etiam ad ℥ viij aut ix; vel præscribuntur tantum ad ℥ iij. dum facile corrumpuntur, ut ptisana cornu cervi, quæ per sex aut octo ad summum dies servari potest.

Quoad dosim simplicium, pro tri-

148 MEDICAMENTORUM

bus aquæ libris radices præscribuntur ad ℥i℥, herbæ ad m. ij, parvi fructus ad ℥vj, mediocres ad par. viij, majores, ut mala citrea, n°. i. semina ad ℥℥, flores ad m. i. & glycyrrhiza ad ℥iij.

Ptisana quæ *regia* dicitur, est catharticum paratum ex fennâ frigide infusâ in amplo aquæ fontanæ cyatho, cum citreo in taleolas secto, rosis rubris & glycyrrhizâ, & post infusionem decem aut duodecim horarum, trans linteum trajiciendus est liquor. Pro quâlibet ptisanâ regiâ fenna sæpè præscribitur ad ℥ij, citreum in taleolas cum cortice sectum ad dimidiam partem, liquiritia ad ℥i℥. aut ℥ij, & rosæ rubræ ad p. i. Ut vis ptisanæ regiæ cathartica major fiat, ei adduntur x, aut xij rosarum pallidarum alabastrum, dum vigent, vel aliis anni temporibus ℥ij, aut iij aquæ rosarum novem infusionum.

Cùm movenda est ptisanâ regiâ

alvus eorum, qui nimis æstuant, aut qui difficillimè purgantur, eis præscribendi sunt duo aut tres ptisanæ regiæ cyathi, quos epotabunt alternâ quâque horâ. Ad parandos tres ptisanæ regiæ cyathos præscribuntur fennæ mundatæ ℥ß. citreum i. liquiritiæ ℥ß. & rosarum rubrarum p. iij. ptisanæ regiæ per sæpè additur absinthii minoris, aut centaurei minoris p. ß. dum exhibetur ad profigandas febres intermittentes.

Adhibetur ptisana regia ad ciendam alvum delicatulorum, & eorum qui à catharticiis abhorrent: prodest ad purganda corpora post diuturnas febres nimis æstuantia, & postquàm validioribus catharticiis sufficienter purgata fuerint, ut superstes materia febrilis lentè per alvum eliminetur, quin prosternantur vires. Si ptisana regia alvum ægri sufficienter non moveat; aut si (ut à morbo liberetur æger) necessum sit, ut copiosa, ac longa sit alvi

150 MEDICAMENTORUM
excretio, duobus aut tribus diebus
continuari potest.

Sub finem febrium continuarum
faustè pro potu ordinario adhibetur
ptisana regia, sicut etiam in deli-
rio, motibus convulsivis ac convul-
sionibus, & in affectibus soporo-
sis, dum invitis validioribus cathar-
ticis, & emetico pluries repetito,
aliisque auxiliis in cassum adhibi-
tis, his affectibus semper detinentur
ægri.

Ptisana regia cum sennæ mun-
datae ℥ss. aut ad summum ʒvj. quæ
in aquæ fontanæ lb ii per xij. horas
frigide infunduntur cum malo citreo
in taleolas secto, miros præstat ef-
fectus, imò sæpè majores quàm
emeticum. Si desint mala citrea,
eorum loco adduntur falis prunellæ
ʒij, vel eis substituuntur iij aut iv
poma regia in taleolas secta.

Ptisanae regiae sæpè etiam addun-
tur aliquot pomorum regiorum ta-
leolæ, ut emendetur ingratus sennæ
sapor.

[Fertur folia scrophulariæ aquaticæ majoris , C. B. P. emendare integratum fennæ saporem , si simul tepidè macerentur in aquâ communi.

Ptisana regia ex fennâ quæ cum malo citreo , aut pomo regio in taleolas secto in aquâ fontanâ frigide vel tepidè infunditur , iterato haustu propinata apprimè convenit ad eliminandas per alvum materies acres & biliosas , ventriculæ & intestina sæpè , molestantes; feliciter quoque adhibetur in morbis , quorum materia morbifica harumce materierum biliosarum & acrium sapit indolem , ut in phrenitide , febre tertianâ , febre ardenti, erysipelatibus , &c.]

Ptisana sudorificæ præscribuntur in morbis venereis , ut in ulcusculis cancris vulgò *chancres* , in bubonibus venereis , & in gonorrhæis virulentis , ad destruendum viru venereum , idque per vias cutaneas eli-

152 MEDICAMENTORUM
minandum. Notandum tamen est
initio gonorrhæarum ptisanas fudo-
rificas non esse præscribendas, quia
dysuriam exasperarent; sed prius
adhibendæ sunt septem vel octo die-
bus ptisanæ diluentes, leviter de-
tersivæ ac edulcorantes; his dein
ptisanis pacatâ dysuriâ, in usum sunt
vocandæ ptisanæ sudorificæ, quæ
etiam adhibentur in inveteratis rheu-
matismis, pingua ac pituitosa tem-
peramenta obsidentibus. Parantur
ptisanæ sudorificæ ex quatuor lig-
nis aut radicibus sudorificis, ex ra-
dice nempe chinæ & sarsæparillæ,
& ex lignis guaiaci & sassafra. Usi-
tiora sudorifica sunt radix sarsæ-
parillæ, & lignum guaiaci.

Ut ritè paretur ptisana sudori-
fica, ante coctionem radices & lig-
na debito modo incisa macerari de-
bent in aquâ per xxiv horas, ut
emollescant, faciliùsque dein coc-
tione extrahatur virtus sudorifica.

Pro tribus aut quatuor diebus pa-

rari solet hæc ptisana , cujus tres aut quatuor cyathos in die haurire debent ægri ; duos nempè manè jejuno ventriculo , duos tribus horis post prandium , vel unum manè , alterum tribus horis post prandium , tertium tandem horâ somni , & hæc uti debent ptisanâ per tres aut quatuor dies.

Sudorificorum dosis est ab ℥ij ad ℥iij pro viij aut ix. aquæ fontanæ ℔b. Minori dosi præscribitur lignum sanctum quia aliis sudorificis vividius agit , magisque excalefacit ; sicut etiam radix chinæ , quia aliis levior est.

[Ptisanis sudorificis quandòque non additur lignum sassafras propter saporem acrem aromaticum , & odorem fragrantem ad foeniculi odorem accedentem , quibus donatur , qui pluribus ingrati sunt , dum aliis multùm arrident.]

Ptisanis sudorificis sociatur antimonium crudum , ut ab eo adauc-

ta ptisanarum sudorificarum vi attenuetur, ac extinguatur cythereum viru. Nam antimonium est substantia metallica quæ mercurio multum turget, quatenus in propria antimonii minerâ reperiatur mercurius, ac ab eo arte chemicâ extrahatur. (a)

Adfunt qui decocto sudorifico addunt mercurium purum ad ℥ss. Sed indè levissimam mutuuntur vim ptisanæ, [utpotè quòd aqua sphaericos mercurii atomos dissolvere ne-

---

(a) Antimonium est substantia metallica constans ex partibus ferè æqualibus sulphuris inflammabilis communi similis, & substantiæ regulinæ, ut edocent processus chimici. Sed non turget mercurio stibium, ut existimavit D. *Barbeirac*; nam nullo processu chimico ab eo educi potest hydrargyrus: quapropter si antimonium crude majorem ptisanis sudorificis impertiat vim, illa vis atomis mercurialibus non est tribuenda, cum in stibio non lateat mercurius, sed partibus illius sulphuris inflammabilis communi similis, quæ ebullitione è parte regulinâ dissociantur. Insuper quamquam nunc satis vigeat mos ptisanis sudorificis addere antimonium crude; hæ ptisanæ nullam ferè virtutem mutuuntur ex antimonio, licet cum radicibus & lignis hydroticis ebulliat.

quit, nec eos, propter gravitatem, suspensos detinere: his autem atomis sphæricis, solidis, & ponderosissimis tota debetur hydrargyri vis.]

Nucum putamina contrita ptisanis sudorificis inutiliter adduntur; nam virtutem exsiccantem eis tantum impertiunt. Pro potu ægrorum ordinario parantur ptisanæ sudorificæ, iterum coquendo residuum primi decocti, cum majori aquæ copiâ, usque tantum ad quartæ partis consumptionem, ut minus ægrotantibus sint fastidiosæ; & hæc est ptisana quæ vocatur *Bochetum*. *

PTISANA REFRIGERANS

Ad ruborem faciei.

℞. Hordei integri m. ℥. radicum buglossi, & lactucæ ana ℥i. foliorum agrimonix, pimpinellæ, buglossi, & lactucæ ana m. ℥. florum malvæ p. ij. coque in ℥iij. aquæ fontanæ per semi-horam, & dein coletur.

Hoc decocto utatur pro potu or-

156 MEDICAMENTORUM
dinario per menses duos, purgato
corpore, primo & decimo quoque
die; poterunt etiam in hujus ptisa-
næ cyatho dissolvi bis in hebdoma-
dâ salis prunellæ ℥ij, & salis Satur-
ni gr. vj, qui capiatur horâ matu-
tinâ jejuno ventriculo.

Ad eundem scopum.

℥. Radicum nymphææ, & dentis
leonis ana ℥iij. foliorum acetosæ, ca-
pillorum veneris & agrimonix ana
m. j. feminis melonis contusi, & in
nodulo suspensi ℥ij. poma ij. in frus-
tula dissecta; florum papaveris rhea-
dos m. β. coque in aquæ fontanæ lb
iv. ad quartæ partis consumptionem,
& cola.

Hujus decocti capiat æger cyathos
tres singulis diebus, manè unum
jejuno ventriculo, tribus horis post
prandium alterum, & tertium horâ
somnia.

Vel

℥. Radicum fragariæ & acetosæ ana ℥i.
fructuum kinorrodonis contusorum

in nodulo suspensorum par xxx. coque in ℥ iv. aquæ fontanæ ad quartæ partis consumptionem ; & cola ad usum.

PTISANA LENIENS.

℥. Radicum nymphææ & buglossi ana ℥ij. radice althææ ℥i. foliorum buglossi & capill. veneris ana m. j. seminis papaveris albi contusi & in nodulo suspensi ℥i florum malvæ , aut violarum recentium ~~℥~~ m. ℔. coque in ℥ iv. aquæ hordei per semi-horam ; & cola.

Hujus decocti , per novem dies , cyathis tribus aut quatuor singulis diebus utatur æger.

Hæc ptisana ad humorum acrimoniam demulcendam valdè commendatur in dysenteriâ , in principio gonorrhææ virulentæ maximo urinæ ardore stipatæ , in tussi molestâ , in cutis prurigine , in scabie , erysipelate.

PTISANA

Ad sistendam hæmorrhagiam.

℥. Radicum symphiti majoris & buglossi

158 MEDICAMENTORUM

ſi ana ℥i. liquiritiæ rafæ zij. foliorum
plantaginis m. j. roſarum rubrarum
p. j. coque, ut artis eſt, fiat ptifana.

PTISANA DILUENS.

℥. Hordei integri m. ſ. radicum dentis
leonis, & fragariæ ana ℥ij. foliorum
capillorum veneris & pimpinellæ ana
m. j. flor. malv. p. ij. coque, ut artis
eſt, fiat ptifana.

* Neminem fermè fugit ptifanam
diluentem eſſe perneceſſariam in om-
nibus morbis in quibus valdè exagi-
tatus eſt ſanguis, & ſalibus fixis ſa-
turatus, ut in (febre ardenti malignâ,
in variolis, eryſipelate, & in) ſiti mor-
boſa; nam non ſolùm diluit ſalia craſſa
quibus ſcatet ſanguis, & ea per urinas
eliminat; verùm etiam ea diluendo
nimix eorum fermentationi obſtat.

Ex machinæ humanæ ſtructurâ ap-
primè noſcitur diluentium neceſſitas,
quæ fluida diluendo, depurationi
ſanguinis favent, (morbos præcavent),
facilioremque ſanguinis circuitum
efficiunt; nam ille ſummus vaſorum

lymphaticorum apparatus in receptaculum *pequeti*, in ductum thoracicum, & in venam subclaviam, quò tendunt omnes lymphatici ductus, advehit tantum ac effundit humorem serosum sale acri saturatum, (o) non solum ut viæ chiliferæ detergantur, liberæ ac patentes ferventur, & ut chilus diluatur; verum etiam ut sanguis subclaviæ venæ, qui, scientibus omnibus, è partibus superioribus reducitur, liquidior fiat; nam hicce sanguis crassus est, & crassior sanè adhuc fieret in trunco superiori, ac in sinu venæ cavæ, si lymphæ ei non permisceretur; unde certè variè in pulmonibus exorirentur infarctus,

---

(o) Humores nostros naturaliter constitutos salem nec acidum nec alkalinum, sed muriaticum continere post plura ac repetita experimenta hodiè receptum est; itaque lymphæ ex omnibus partibus corporis redux in venas sanguiferas, sed præsertim mediantibus viis chiliferis, & canali rorifero Bilsii in subclaviam effusa, salem acrem non continet, sed muriaticum in summâ quæ copiâ solutum, & permixtum cum partibus gelatinosis summè attritis ac divisis.

160 MEDICAMENTORUM
quos malus subsequeretur exitus. In
cerebri ventriculis observatur adhuc
humor serosus qui in plexu choro-
ideo secernitur, & in glandulam pi-
tuitariam per infundibulum delabi-
tur, ac in sinus sellæ turcicæ pro-
ximiores, ubi permiscetur sanguini è
basi cranii reduci, & inde per sinus
Louveri transit, & effunditur in ve-
nam jugularem ad diluendum cere-
bri sanguinem, qui in eo, amissis
partibus suis spirituosus, ac volatili-
bus, crassus factus fuit. Sic & quo-
que observamus glandulas superiori-
renum parti incumbentes secernere
humorem serosum, qui propriis
tubulis in venas emulgentes effun-
ditur, ubi permiscetur sanguini è
renibus reduci, eum diluit, fluxilio-
remque reddit, utpotè quòd ille
sanguis ferè totum amisit serum in
renibus, & crassus factus fuit; cùm
ab eo urina fuerit secreta, quæ sali-
bus acribus in summâ aquæ copiâ
solutis scatet, & quæ consequenter
vi valdè diluenti pollet *

*PTISANA DIURETICA**In Nephritide à calculis.*

℞. Radicum graminis & fragariæ ana
 ℥ ij. foliorum capillorum veneris ,
 pimpinellæ & parietariæ ana m. ℞.
 florum malvæ m. ℞. coque in ℥ iv.
 aquæ fontanæ per semi horam, & cola.

PTISANA AD NEPHRITIDEM.

* D. De Lamoignon de Baviile in
 hacce Provinciâ summus Præfectus,
 ad præcavendos dolores nephriticos
 hæreditarios, quibus discruciabatur,
 feliciter fuit usus ptisanâ ex calcitra-
 pa & parietaria paratâ: nos quoque
 feliciter adhibuimus eam ac præ-
 scripsimus pluribus, qui hisce dolori-
 bus obnoxii erant. Hæc ptisana diu-
 retica leviter abluit ac detergit renes,
 & eliminat arenulas, quæ in renum
 substantiâ morantes, paroxysmos
 nephriticos accersunt. En illius pti-
 sanæ præparandi & exhibendi ratio,
 quam ille Occitaniæ summus Præ-
 fectus promulgavit.

162 MEDICAMENTORUM

Primò cujusque mensis die , manè jejuno ventriculo propinatur cyathus vini albi , in quo per noctem infusa fuit ℥i. primi corticis radices calcitrapæ fine Septembris effossæ. Eodem die serotinis horis assumuntur parietariæ lotæ & mundatæ m. i. ligni sassafras , & feminis anisi ana ℥i. & cinnamomi 3ß bulliant simul lento igne in aquæ fontanæ ℥viii , per quartam horæ partem ; dein per noctem super cineres calidos infundantur , vase operculo ac papyro optimè cooperto. Summo manè ad ignem lentum iterùm admoveantur , ut iterùm ebulliant , & peractâ levi ebullitione , fiat trans linteum cum forti ingredientium expressione colatura , in quâ dissolvantur sacchari candidi ℥ij. Hæc infusio calidissimè est propinanda , & nullum exhibendum est alimentum nisi tribus post elapsis horis , quod etiam est observandum post forbitionem infusionis corticis radices cal-

•itrapæ in vino albo. Insuper hujusce remedii usus nullum particulare vitæ regimen exigit. *

[Ad præcavendos dolores nephriticos à nonnullis etiam summoperè commendantur folia *uva ursi*, gallicè *vigne d'Ours* ou *Boufferoles* in pulverem tenuissimum redacta, quæ urinas pellendo vias urinarias à muco viscido, & ab arenulis liberant, quod non semel observavi. Pulvis *uva ursi* est præscribendus à ʒi. ad ʒi. sed solet præscribi ad ʒß. manè jejuno ventriculo per sex aut octo dies, sed tantùm alternis diebus est deglutendus in jusculo communi, vel in cyatho infusionis *thé* aut capillorum veneris, &c. Et die in quâ non deglutitur pulvis *uva ursi*, propinandus est cyathus amplus levis decoctionis parietariæ, quæ vias urinarias abstergendo excretioni arenularum, aut muci viscidi favet.

Remedium D^r. *Stephins* aptissimum quoque est ad promovendam

164 MEDICAMENTORUM
excretionem arenularum substantiam
renum tubulosam impredientium ,
dum peritâ manu præscribitur ; nam
alioquin multum accendit sangui-
nem, dolores nephriticos renovat, dy-
suriamque concitat. Hocce reme-
dium non infringit calculum , cum
verè est efformatus , ut plures exis-
timant , sed vi diureticâ calidâ &
abstergenti , quâ pollet, urinas pel-
lit , arenulas molles in substantiâ
renum impactas infringit , earum-
que excretionem promovet.]

PTISANA APERIENS.

℞. Radicum anonidis & graminis ana
℥i. radice petroselini ℥iij. foliorum
agrimonie , pimpinellæ , & capillo-
rum veneris ana m. i. florum calendu-
læ m. ℥. coque in ℔ v. aquæ fontanæ
per semi horam , & cola.

Vel alia cum ferro & rheo.

℞. Limaturæ ferri rubiginosæ ℥iv.
coque in aquæ fontanæ ℔ viij. in
quibus infunde frigidè rhei minu-
tim incisi , & in nodulo suspensi
℥i℥. cola ad usum.

* Sæpè in ptisanâ relinquitur limaturæ ferri rubiginosæ nodulus, sed quâ proportionē ptisana hauritur, nova in vas affundenda est aqua. Hâc ptisanâ per tres menses uti possunt ægri, sed bis in mense eorum alvus est movenda; bis etiam in mense renovanda est limatura ferri rubiginosa, & rhabarbari nodulus est tantum renovandus quotiescumque nova paratur ptisana, [nova autem paratur ptisana, dum rheum, nullum amplius colorem luteum aquæ impertit.]

Parari etiam potest ptisana cum ferro, infundendo tantum ferrum rubiginosum, aquâ tamen calidâ lotum, in urceo aquæ fontanæ pleno. Hæc infusio valdè est proficua, nullo modo est fastidiosa, & eâ pro potu consueto uti possunt ægri, cum quintâ parte vini ferrati, quod paratur infundendo in vini albi ℥xv. croci martis rore maiali ppt. ℥i; eadem croci martis rore maiali ppt.

166 MEDICAMENTORUM

uncia quater adhiberi potest ad parandum vinum ferratum.

Hoc aperiens levissimum est, & sine æstu organa secretoria referat. Adhibetur feliciter postquam ægri usi fuerint opiatis, & jusculis aperientibus, imò etiam quin præcesserint ea pharmaca. Multum confert constitutionibus delicatulis, & his qui præfractè omnia remedia respuunt. *

[P T I S A N A

Aperiens & diuretica calida.

℞. Radicum petroselini, asparagi, & rubiæ tinctorum ana ℥ij. salis admirabilis *Glauberi* ℥iij. folia scolopendriæ n°.vj. coque in aquæ fontanæ ℔b vj. usque ad quartæ partis consumptionem, dein cola ad usum.

Hæc ptisana multum convenit in hydrope ad eliminandum per renes serum superabundans, vasaque lymphatica referanda, quorum obstructions effusioni ac feri collectioni in aliquâ cavitate ansam præbent. Pti-

sana subsequens etiam multum prodest in hoc morbo.

℞. Seminis paliuri contusi ℥j. coque in aquæ fontanæ ℔iij. usque ad quartæ partis consumptionem, dein colatura ad usum servetur.

Ad deturbandum per vias urinarias lac, dum nutrices mammas pueris præbere nequeunt, variæ parantur ptisanæ diureticiæ, quibus uti debent nutrices pro potu ordinario. Hæ ptisanæ initio parari solent cum quatuor capillis veneris, vel cum radice graminis, & foliis scolopendriæ. Verum si nullum effectum præstent hæ ptisanæ, efficaciores sunt adhibendæ, quæ parari debent cum radicibus aperientibus; in hoc casu multum commendatur radix arundinis: miros itaque præstat effectus ptisana subsequens.

℞. Radicis arundinis ℥iij. folia scolopendriæ n°. viij. coque in aquæ fontanæ ℔vj. ad quartæ partis consumptionem, & cola pro potu ordinario.

Hæc ptisana non solum prodest ad deturbandum per urinarias vias lac, dum nutrices ubera pueris admoveere nolunt; verum etiam feliciter adhibetur ad evacuandum per renes lac suppressum, ac in varias partes effusum, ubi varia concitat symptomata. Hæc ptisana tepida est exhibenda, ut efficacior fiat.

Dum nutrices ptisanis diureticis utuntur ad deturbandum per renes lac, debent attentè mammas ab aëre frigido immunes servare, eas inungere ~~cum~~ butyro rancido, aut oleo chamæmeli, aut litu ad fugandum lac, capite *de Litu* præscribendo, & semel, bis aut ter in die ubera sua palmis pressare, aut catellis præbere debent, ut in mammis fluidum servetur lac, & ut à secreto lacte, & in vasis galactophoris hærente liberentur, & ut vitentur tumores lacteo-phlegmonodei, quibus sæpissimè discruciantur nutrices.

Insuper

Insuper efficaciores præstabunt effectus hæ ptisanæ , si venæ sectiones , ac catharticæ potiones præcesserint ; & tardi erunt earum effectus, si diætā parūm nutrientem non servent nutrices.]

PTISANA

Purgans Regia dicta.

℞. Sennæ mundatæ zij. citrei dimidium in frustulâ dissectum. Liquiritiæ ziss. rosarum rubrarum p. j. infunde in aquæ fontanæ cyatho amplo per noctem sub dio frigido , capiatur colatura manè.

Si non satis purgaverit hæc ptisana , poterit in eâ dissolvi salis polychresti D. *Seignette* ʒß.

Vel

℞. Sennæ mundatæ zij. salis prunellæ ʒß. liquiritiæ ziss. calicum rosarum rubrarum par. vi. infunde per horas viij. frigidè in aquæ fontanæ cyatho amplo, capiatur colatura manè.

Vel

℞. Sennæ mundatæ & liquiritiæ ana zij.

H

170 MEDICAMENTORUM

foliorum pimpinellæ m. j. florum violarum recentium m. ß. infunde in cyatho amplo aquæ fontanæ per noctem frigide, capiatur colatura manè.

Vel

℞. Tamarindorum pinguium ℥vi. bulliant in aquæ fontanæ ℥x. in quibus infunde frigide sennæ mundatæ ℥ij. pomum unum redolens in frustulâ dissectum, seminis lini ℥iij. fiat ptisana, quæ detur manè.

P T I S A N A

Aperiens & purgans in Hydrope.

℞. radicum brusci & ononidis ana ℥i. fructuum kinorrodonis contusorum in nodulo suspensorum par. xxx. coque in aquæ fontanæ lb iv. ad tertiæ partis consumptionem; in hoc decocto infunde sennæ mundatæ ℥vi. salis polychresti vulgaris ℥i. dein colatura servetur ad usum.

Dilutum cassiæ.

℞. Medullæ cassiæ recenter extractæ, & per colum aut seraceum tractæ ℥ij. dissolve in decocti hordei cyathis tribus, & colentur. Capiatur cyathus pri-

mus horâ sextâ matutinâ , alter horâ septimâ , & tertius duabus post horis.

* Dissolvi potest medulla cassiæ in sero lactis , præsertim dum in nephritide exhibetur. Dilutum cassiæ apprimè convenit in omnibus imi ventris inflammationibus , & in passione Iliacâ seu *miserere*, pro potu ordinario. Si sensus ventriculi acutior sit , ita ut aqua & juscula vomitum provocent , tunc in aquâ hordei , in quâ medulla cassiæ est dissolvenda , decoquendum est caput papaveris albi , quod sensum ventriculi acutiorem vi suâ narcoticâ obtundendo , actioni catharticæ medullæ cassiæ favebit.

P T I S A N A

Cum pullo gallinaceo.

Ptisana cum pullo præbet speciem jusculi valdè diluti. Paratur decoquendo per duas horas pullum gallinaceum pelle denudatum , & exen-

teratum in aquæ fontanæ lb̄ iv. aut v ; dein trajiciendo decoctum trans linteum cum forti pulli expressione.

[Hæc pulli ptisana pro delicatulis aromatizatur cum frustulo cinnamomi , aut pluribus frustulis corticis flavi , & tenuissimi citrei , quæ sub finem coctionis in ollam projiciuntur ; & tunc potum non sanè fastidiosum , sed gratum præbet.]

Per hebdomadam duo aut tres in die cyathi ptisanæ pulli exhiberi possunt in summis viscerum ardoribus , & in viarum aërearum siccitate ac irritatione ; sed feliciter adhibetur longis & iteratis haustibus , in cholera - morbo , in summâ bilis exaltatione in ventriculum redundantis , ut ejus temperetur ardor , ejusque acrimonia obtundatur ; certum est enim bilem exaltatam salibus acribus , quibus pollet , brevi temporis spatio ventriculo gangrænam concitare, quæ præcavetur diluendo largo haustu salia acria , eorumque vim infringendo.

[Ptisana pulli pro potu ordinario est præscribenda, dum in morbis adest indicatio diluendi ac edulcorandi, quæ indicatio rara non est, sed frequentissimè in praxi offertur.

Ex oryzâ & avenâ parantur ptisanæ edulcorantes ac diluentes, quæ loco ptisanæ pulli, adhiberi possunt ad easdem indicationes adimplendas: verùm ptisana pulli his est semper præponenda. Subsequenti modo præscribuntur.

P T I S A N A

Cum oryzâ aut avenâ.

℞. Orizæ aut avenæ cochlearia ij. bulliant in aquæ fontanæ lb̄ iv. per horam i & s̄. dein colatura servetur ad usum.]

Ad curandas variolas olim in usu frequenti erat ptisana cornu cervi à veteribus Medicis multùm laudata, quòd ab eis inter alexipharmaca annumeraretur. Sed in hoc curando morbo multò satius est ptisanâ di-

174 MEDICAMENTORUM

lueri & edulcoranti uti, quia ptisana cornu cervi sanguinem multum accendendo secretioni semini variculi obstat; præterea quod facile corrumpatur, & eam sorbendo faucibus acorem relinquat, unde ægrotantibus fit fastidiosa, qui dein præfractè eam respuunt. (a)

Sic præscribi solet ptisana cornu cervi. *

PTISANA CORNU CERVI.

℞. Rasuræ c. c. & eboris ana zij. coque in aquæ fontanæ lb ij ad quartæ partis consumptionem, & colentur pro potu ordinario.

(a) Quamquàm in curandis variolis frequentius sint adhibendæ ptisanæ diluentes, attamen ex earum curatione non omninò est ableganda ptisana cornu cervi, quæ virtute diaphoreticâ (quâ pollet) depurationem contagii variculi multum promovet, dum ob sanguinis crassitiem & lentorem languet. Nam in variolarum curatione tota spes non est reponenda in cardiacis, volatilibus, & alexipharmacis, ut nonnulli existimant; nec solis refrigerantibus, diluentibus, & edulcorantibus est insistendum, ut alii falsò opinantur, sed earum varianda est curatio, non solum pro variis satisfaciendis indicationibus, verum etiam pro dissimili variolarum periodo.

PTISANA DIAPHORETICA

Gonorrhæa virulenta, ulcusculis pudendi, & bubonibus venereis dicata.

℞. Antimonii crudi crassiusculè triti,
& in nodulo suspensi ℥vi. sarsaparillæ minutim sectæ ℥ij. infunde per horas xxiv. supra cineres calidos in aquæ fontanæ lb viij. dein coquatur ad mediæ partis consumptionem, & coletur.

Hoc decocto utatur æger per xv. aut xx. aut xxx. dies, ter in die, hujusque singulis vicibus cyathum amplum bibat, unum manè, alterum tribus horis post prandium, tertium tandem horâ somni.

PTISANA DIAPHORETICA

In affectibus contumacioribus usurpanda, maximè in obesitas.

℞. Antimonii crudi crassiusculè triti,
& in nodulo suspensi ℥vi. sarsaparillæ minutim incisæ ℥ij ligni sancti,
sive corticis guaiaci ℥i. radicis chinæ

H iiij

176 MEDICAMENTORUM

in taleolas incisæ ℥i℥. ligni sassafras ℥i. infunde per xxvj horas super cineres calidos in aquæ fontanæ ℔ viij. dein coquatur ad mediæ partis consumptionem, & coletur.

Hujus decocti bibat æger cyathos quatuor singulis diebus, duos manè jejuno ventriculo, tertium tribus horis post prandium, & quartum horâ somni, continuando per dies viginti.

DECOCTUM DIAPHORETICUM

Pro macilentis & extenuatis, affectu venereo correptis.

℥. Sarsæparillæ minutim sectæ ℥i. radicis chinæ in taleolas dissectæ ℥℥. ligni sassafras ℥iij. infunde per xxiv. horas, &c.

Præscribitur Bochetum subsequenti modo.

BOCHETUM DIAPHORETICUM.

℥. Residentiam primi decocti, in quam affunde aquæ fontanæ ℔ xij. coquatur ad quartæ partis consumptionem, & coletur ad usum.

Addi potest ꝑ℞. aut ꝑi ligni sanc-
ti, ut efficacius sit.

Aliud fortius.

℞. Residentiam primi decocti, cui ad-
de sarsæparillæ minutim incisæ ꝑ℞.
coquatur in aquæ fontanæ ℥b xij ad
quartæ pattis consumptionem, & co-
letur ad usum.

* Adhibetur decoctum sudorifi-
cum ad eliciendum sudorem in in-
veteratis rheumatismis: olim adhibe-
batur ad curandam luem veneream.
Manè propinandus est cyathus am-
plus decocti sudorifici; unâ aut
duabus post horis, ut eliciatur sudor,
componitur æger sub instrumento
ligneo cavo, dicto *l'Archet*, vel sub
conotheo dicto *le Chassis*, & sub his
machinis includitur etiam vas aquæ
vitæ plenum. Antequàm sub eas
machinas æger ingrediatur, accen-
ditur aqua vitæ, ut eæ incalescant
machinæ, & sub eis detinetur,
quousque copiosus eliciatur sudor;

178 MEDICAMENTORUM
dein consueto more detergitur æger,
& in cubili stragulis probè tectus
collocatur, ne novus intercipiatur
sudor. *

PTISANA SUDORIFICA.

℞. Antimonii crassiusculè triti, & in
nodulo suspensi ℥vi. sarsaparillæ mi-
nutim dissectæ ℥i℥. infunde per xxiv.
horas suprà cineres calidos in aquæ
fontanæ ℔ viij. dein coque ad me-
diæ partis consumptionem.

Hujus decocti bibat æger cyathos
tres singulis diebus, unum manè,
alterum tribus horis post prandium,
& tertium horâ somni.

Duabus post horis ab assumpto
primo cyatho sudabit ad placitum
sub arculo in lecto posito, vel sub
conopeo ex papilione ad vaporem
aquæ vitæ; continuetur per novem
aut decem dies. Usus decocti hu-
jus sudorifici vocatur *Dieta sudorifica*,
& per id tempus ægrotantes uteban-
tur olim cibis exsiccantibus, pane

bis cocto , carnibus assis & non elixis , cum amygdalis tostis , & aliis : abstinebant se à jusculis diætæ tempore , & utebantur Bochetto pro potu ordinario.

* Plures adsunt qui ad curandam luem veneream absque inunctionibus mercurialibus , & ptyalismo , præscribunt ægrotantibus ptisanam sudorificam , & cathartica ; existimando penitus eradicari virus venereum usu ptisanæ hydrotico-catharticæ , quæ , ut inquiunt , partes volatiliores viru veneriei per secretionem cutaneam foràs amandat , partesve crassiores per alvinas excretiones eliminat. Dum adhibent ptisanam hydrotico-cathartica , semel in die etiam ægrotantibus offerunt dosim panacæ mercurialis , aut aquilæ albæ , vel æthiopis mineralis. Ptisana hydrotico-cathartica tentari potest , dum adsunt ægrotantes qui hydrargyrosim experiri nequeunt. *

180 MEDICAMENTORUM

[Quamquàm nulla sit metho-
dus certior, tutior, & efficacior ad
profligandam luem veneream, hy-
drargyrosi methodicè adhibitâ.]

P T I S A N A

Sudorifica & purgans.

℞. Antimonii crudi crassiusculè tritū,
& in nodulo suspensi ℥vi. ligni sanc-
ti ℥ij. infunde per xxiv. horas super
cineres calidos in aquæ fontanæ lb
viij. dein coque ad mediæ partis con-
sumptionem. In colaturâ infunde su-
per cineres calidos per horas viij.
fennæ mundatæ ℥ij, rhei electi &
contusi ℥β. turpethi gummosi, &
hermodactylorum ana ℥iij, & post
levem ebullitionem colentur.

Hujus decocti capiat æger cya-
thos duos vel tres singulis diebus,
unum manè, alterum tribus horis
post prandium, tertium ante decu-
bitum.

* Loco fennæ, rhei, turpethi,
& hermodactylorum infundi potest
frigidè in ptisanâ sudorificâ ℥β. aut

℞ij. pulpæ colocynthidis , quæ miros præstat effectus. Vidi plures ægrotantes lue venereâ correptos , qui feliciter usi sunt ptisanâ sudorificâ , in quâ maduit pulpa colocynthidis. (*a*)

Si usu ptisanæ sudorificæ nimis æstuent ægri , aut si postquam eâ fuerint usi , nimios in corpore percipiant ardores , ad eos sedandos, eis per decem dies propinandum est lactis serum.

Insuper ptisanis sudorificis non sunt addendæ herbæ refrigerantes , quia facile corrumpuntur. Acida

(*a*) Pulpa colocynthidis cautè est adhibenda in ptisanâ sudorificâ , nam quamquàm ejus usu symptomata luis venereæ discuti videantur , non curatur tamen lues venerea , cùm paulò post vividius recrudescent eadem symptomata ; id experiuntur meretrices quæ manè jejuno ventriculo sæpè sorbent cyathum vini albi , in quo per noctem maduit pulpa colocynthidis , ad profligandam gonorrhæam virulentam , quæ illo haustu profligata videtur ; sed paulò post cum sævioribus symptomatibus solet recrudesce.

182 MEDICAMENTORUM
etiam eis non sunt addenda, dum
earum compositioni admiscetur an-
timonium, quia ab acidis partes ali-
quas regulinas evolventibus emeticæ
fierent. (o)

(o) Apud omnes qui de arte chemicâ scripsêre, dum de antimonio passim, reperitur ab acidis mineralibus infringi vim emeticam antimonii, & ab acidis è contrâ vegetabilibus semper intendi; hinc non exhibenda, inquiunt, præparata stibii, quæ vomitum non movent, dum in primis viis latent acida, nec eis admiscenda acida vegetabilia, ne emetica fiant. Verùm si id sit pertimescendum, cur 1°. antimonium diaphoreticum vomitum semper non movet, dum latentibus in primis viis acidis exhibetur? nam pluries consultò præscripsi antimonium diaphoreticum ægrotantibus, qui ructibus acidis discruciabantur, quin subsecutus fuerit vomitus. 2°. Cur feliciter ab omnibus clinicis exhibetur ptisana ex frustulis limonum parata, ægris qui præposterè tartarum stibiatum deglutiere, ut infringatur tartari stibiati vis, & pacetur vomitus? 3°. Cur vinum emeticum omnem vim amittit emeticam, dum acescit? id sanè evenire non deberet, si ab acidis vegetabilibus intenderetur vis emetica antimonii.

C A P U T V I I I.

D E S Y R U P I S.

[*Syrupus est medicamentum liquidum ex succo, decocto, aut infuso herbarum, paratum cum saccharo ad certam consistentiam coctum.*]

Syrupi qui in praxi medicâ adhibentur, *officinales vel magistrales* dicuntur.

Officinales syrupi sunt ii qui in officinis servantur.

Magistrales verò, qui quotidie à Medicis præscribuntur, ad varia profliganda mala, & ex tempore parantur.

Syrupi *officinales & magistrales* alterantes sunt, aut purgantes.

Syrupi alterantes *officinales*, qui frequentius adhibentur ad demulcendam fluidorum acrimoniam, tussimque sedandam, sunt

184 MEDICAMENTORUM

Syrupi

Capillorum veneris ,
Tussilaginis ,
Violarum ,
Florum pediscati ,
Althææ ,
Nymphææ.

Syrupi officinales ad æstum temperandum sunt:

Syrupi

de limonibus ,
Granatorum ,
Ribesiorum rubrorum ,
Berberis ,
Cerasorum acidulorum ,
De succo pomorum sine igne extracto.

Syrupi purgantes , qui in officinis habentur , ac frequentioris sunt usus , sunt syrupi de rosis pallidis , sive simplex , sive compositus

Cum sennâ & agarico.

De cichoreo compositus cum rheo.

De pomis compositus Regis Saboris.

De rhamno cathartico
Florum persicorum.

[Plures alii in officinis prostant
syrupi ad varias adimplendas indi-

cationes idonei, ut unicuique patebit officinas pharmacopolarum frequentando, & pharmacopæas evolvendo, quorum plures sunt frequentis usûs in praxi medicâ: tales sunt v. g.

Syrupi *Kermesinus* & *florum tunica*, seu *caryophyllorum*, qui virtute cardiacâ pollent.

Syrupi *rosarum rubrarum siccarum* & *cydoniorum*, qui virtute astringenti donantur.

Syrupi *de papavere* & *de succino*, qui somnum conciliant.

Syrupi *de quinque radicibus*, de *althæâ Fernelii*, qui urinas pellunt, obstructionsque auferunt, præsertim syrupus de quinque radicibus.

Syrupi *papaveris rhæados*, *hederæ terrestris*, & *de erysimo*, qui expectorationem promovent.

Syrupi *de absinthio* simplex, sed præsertim compositus & *de kinâ*, qui digestionem firmant, appetitum prostratum exsuscitant, accessusque febriles profligant.

186 MEDICAMENTORUM

Syrupus *mororum* qui affectibus oris ac imarum faucium dicatur.]

Syrupi magistrales alterantes sunt ii qui à Medicis præscribuntur, vel ad affectus pectoris profligandos, vel ad ardores compescendos, vel ad viscera referanda; sed nunc rarò vel nunquam à Medicis componuntur, quia in officinis quàm plurimi syrupi alterantes habentur ad omnes indicationes adimplendas idonei, & ad æstum fluidorum temperandum tussimque sedandam.

Præscribuntur nunc tantùm syrupi *magistrales purgantes*, qui præparantur ex decocto, aut succis, & saccharo ad partes ferè æquales, quæ dein lento igne concoqui debent ad syrupi consistentiam. Decoctum pro syrupo, aut succi ad eos parandos excedere non debent t̄b i aut ad summum t̄b i β.

Ex iisdem simplicibus, & eâdem dosi paratur decoctum pro syrupo ac pro apozemate; & ex herbis aut

ex fructibus exprimuntur succi quibus componi debet syrupus.

Purgantia quæ infundi aut decoqui debent in decocto, aut in succis ad præparandum syrupum magistrale purgantem, præscribi debent majori dosi, quàm ad apozeuma purgans componendum; [quod decoctione, & infusione longâ, ac sacchari viscositate plurimum imminuatur, ac obtundatur cathartico-
rum vis.] Præscribi itaque solent ad triplam dosim, ut exemplis subsequentibus patebit. *

S Y R U P U S

Alterans simplex ad sputum sanguinis.

℞. Succorum plantaginis & urticæ
ritè defœcatorum ana ℥i. sacchari ro-
sati ℥i. coque & fiat s. a. syrupus,
quo utatur cochleatim per intervalla.

In pthisi ad deterfionem ulceris
excitandam, & expectorationem pro-
movendam parari potest syrupus
cum hederâ terrestri.

188 MEDICAMENTORUM

[Hic syrupus de hederâ terrestri in omnibus officinis semper prostat, & ad satisfaciendum his indicationibus in usu est frequenti.]

S Y R U P U S

Purgans ex succis in melancholiâ atrabilariâ.

℞. Succorum pomorum redolentium, borraginis, & cichorei ana ℥i β. in quibus infunde sennæ mundatæ ℥iij. rhei minutim concisi, & in nodulo inclusi ℥i. ramentorum hellebori nigri ℥β. cremoris tartari ℥iij. ebulliant simul, dein in colaturâ dissolve sacchari optimi ℥i. fiat syrupus s. a. de quo capiatur bis per hebdomadam, cum jusculo herbis refrigerantibus alterato.

Si syrupus non satis purgaverit, debent in jusculo herbis refrigerantibus alterato infundi ℥ij sennæ mundatæ.

[S Y R U P U S

Diarrhæis dicatus.

℞. Aquarum plantaginis, & rosarum

FORMULÆ.

189

rubrarum ana ℥ i. infunde per noctem super cineres calidos rosarum rubrarum m. i. manè adde rhei electi, & crassiusculè triti ℥ β. bulliant lento igne usque ad consumptionem tertiæ partis, dein in colaturâ dissolvatur sacchari candidi ℥ i. iterum bulliant ad consistentiam syrupi parum spissi.

In tres æquales doses dividendus est hic syrupus, quæ ægro diarrhæâ correpto spatium trium dierum propinandæ sunt manè jejuno ventriculo. Prima dosis alvum sufficienter movet, secunda minùs, & tertia eam astringit, quod experientia quotidianæ consonat.]

S Y R U P U S

Ex decocto, aperiens & purgans in viscerum obstructionibus.

℥. Radicum brusci, & asparagi ana ℥ iij. foliorum cichorei silvestris cum toto, pimpinellæ, capillorum veneris, & agrimonix ana m. β. chærefolii m. β. coque ad ℥ ij. in quibus infunde senæ mundatæ ℥ iij, rhei electi ℥ i. tur-

190 M E D I C A M E N T O R U M

pethi gummosi , & hermodactylorum ana ℥vi. florum calendulae, tamarisci, & sambuci ana m. ℥. in colaturâ dissolve sirupi optimi ℥i℥. fiat syrupus f. a. de quo capiatur cochleatim ℥i℥. vel ℥ij. bis in hebdomadâ cum jusculo , cichoreo & agrimoniâ alterato, & continuetur per tres menses.

* Rarò hodiè in usum vocantur hi syrupi , anteferuntur juscula aperientia & purgantia , quæ syrupis efficacius agunt , qui coctione longâ absolutè necessariâ , ut præparentur & ferventur , ferè totam suam vim amittunt. Prætereà in officinis servantur syrupi idonei ad omnes adimplendas indicationes , & quoque horæ momento in casibus urgentioribus præscribi possunt ; nam in eis prostant syrupi edulcorantes , aperientes , refrigerantes , & purgantes.

Syrupi sunt usûs frequentissimi ad alvum puerulorum movendam , & ad purgandos adultos , dùm natura morbi , aut eorum constitutio

leviora , ac benigna cathartica suadent. Identidem iterari possunt præsertim in alvi profluviis , cum quibus tunc feliciter sociantur grana aliquot rhei pulverati , ut virtus cathartica major [ac simul vis astringens] eis impertiatur. *

C A P U T IX.

DE LACTE, ET SERO LACTIS.

L Ac præscribitur ad sanguinis acrimoniam leniendam, ad fluxiones in pectus ruentes coërcendas , ad rheumatismum , ad arthritidem , hæmorrhoides , & ad omnes affectus ab humorum acrimoniâ oriundos. Ejus usus debet esse diuturnus , duorum , trium , aut quatuor mensium : verùm etiam annorum in inveteratâ arthritide , & pulmonum labe.

Præscribitur lac horis matutinis jejuno stomacho , & quinque horis

antè pastum. In affectibus contumacibus non solùm datur semel in die, sed pro solo alimento usurpatur ad tres vel sex menses; imò aliquandò ad annum. Sic præscribitur.

Utatur lacte recenter ab ubere mulcto, & adhuc suo tepore animato per menses tres, capiat singulis diebus manè $\mathfrak{z}$ xij vel xv. & per id tempus debet purgari decimâ quâque die cathartico convenienti. Iis quibus pulmo laborat, sena debet detrahi, & ejus loco rheum infundi debet ad $\mathfrak{z}$ i. (*a*)

Pro solo alimento sic præscribitur.

Usurpabit lac vaccinum recenter ab ubere mulctum pro omni alimento, & per tres menses; ejusque capiet in die quatuor cyathos, &

(*a*) Experientia quotidiana edocuit cathartica per usum lactis frequenter exhibita, faustos lactis effectus non rarò deturbare, quocircà cathartica per lactis usum non sunt exhibenda, nisi indicatio apprimè suadeat.

& singulis diebus t̄b iv. (o) manè primum cyathum sumet cum sacchari rosati ʒss ; secundum circa meridiem ; tertium horâ quartâ pomeridianâ, & quartum horâ octavâ, addito secundo , & quarto cyatho pane benè fermentato in taleolas dissecto cum saccharo, vel cremore oryzae ritè coctæ, aut hordei, aut avenæ.

Aliquando in affectibus pectoris, dum ardent viscera, dosis matutina lactis asinini præscribi debet, quia salia acria sive fixa sive volatilia in sanguine luxuriantia magis diluit & refrigerat, difficiliùsque in stomacho acescit: aliæ verò tres doses erunt lactis vaccini, ut suprâ.

N. B. Quòd per usum lactis pro omni alimento, debeat ægrotans de-

(o) Determinari præcisè nequit lactis quantitas, quam haurire debent ægri, dum solo lacte vescuntur; nam ratione ætatis & appetitûs, major aut minor lactis copia singulis diebus eis est propinanda.

194 MEDICAMENTORUM
coctum hordei bibere sine vino ;
& nulla alia usurpare præter lac.
Abstinebit à fructibus & omnibus
oleribus , ne eorum alimentorum
miscelâ , corrumpatur in ventriculo,
& varias affectiones accersat.

Præscribitur lac asininum, & præ-
fertur vaccino , cùm sanguis nimia
fervescentiâ , & salibus fixis luxu-
riat , dum febricula magis urget
ægotantem , vel ejus paroxysmi ve-
hementiores sunt , & mucilagino-
sam sanguinis partem exhauriunt.

Vaccinum antecedit asinino in
rheumatismo , arthritide , & aliis
affectibus , in quibus sanguis nimis
acris est , & serosus. Si lac vaccinum
accendat humores , & stomacho sit
grave ; ejus pars butyrofa in super-
ficie ejus innatans debet post levem
ebullitionem rescindi , & abradi ;
idque non semel tantum , sed bis
aut ter potest repeti ; & tunc vo-
catur lac à cremore purgatum , gal-
licè *Lait coupé*.

Aliquandò lac vaccinum præscribitur in alvi fluxu cum successu [modò ut non pendeat ex ventriculi cruditate , sed ex fluidorum acrimoniâ] latere candente priùs in ipsum injecto , quo portio ejus feri absumitur , & aliquod alkali ipsi communicatur ad infringendos , & absorbendos acidorum aculeos , qui sensum stomachi & intestinorum hebetant. Vaccinum lac sæpissimè diluitur tertiâ parte decocti hordei , aut infusionis *thé* , aut capillorum veneris ; ne diutiùs torpeat in stomacho & acorem contrahat. Idem præcautum haberi debet in lacte asinino maximè in biliosis , & iis qui illud aliter ferre non possunt. (*m*)

(*m*) Nunc numquàm diluitur lac asininum decocto aut infusione alicujus simplicis , sed integrum ac recenter ab ubere mulctum , & adhuc suo tepore animatum solet præscribi. Lac asininum aliis lactis speciebus serosior est , multum diluit ac edulcorat : quocircà apprimè convenit. in morbis ab ariditate , siccitate , & acrimoniâ pendentibus , aut ab ulcere interno , quod est detergendum.

Lac caprinum medium tenet inter asininum & vaccinum, sed huius usus humores accendit, quia multum scatet salibus acris: insuper quod caprae tithymalo vescantur, cujus succus causticus est, ideò nisi pauperibus nusquam praescribendum. (k)

(k) Lac caprillum fit acre, & humores accendit, dum caprae plantas succo acris donatas, ut tithymalum depascuntur; verum dum custodis vigilià ab hisce plantis prohibentur, lac caprillum non accendit humores, sed eos edulcat, ac diluit; itaque faustè praescribitur tum pauperibus, tum divitibus, dum adest indicatio corpus exhaustum reficiendi, fluidaque sicca & acris diluendi & edulcorandi.

Usus frequentissimus est lac caprillum, verno praesertim tempore, & lacti asinino tunc antefertur, quod asinae tunc temporis aestu aphrodisiaco urantur; sicut etiam autumnali tempore raro praescribitur lac caprillum, quod ob eandem rationem suspectum habeatur, sed in hac tempestate lac asininum caprillo est praeposendum. Lac caprillum à cremore purgari, & decocto aut infusione alicujus simplicis dilui potest; attamen frequentius ut lac asininum praescribitur recenter ab ubere multum suo tepore adhuc animatum, & saccharo edulcoratum. Magis prodest lac asininum aut caprillum dum adhuc suo tepore animatum hauritur; itaque

[Lac ovillum, quod, ratione consistentiæ, vaccinum subsequitur, ferè numquàm est adhibendum, nisi priùs à cremore purgatum, & secundâ aut tertiâ parte decocti hordei, aut graminis, aut infusionis *thé* dilutum fuerit, ne diutiùs in ventriculo moretur, acorem in eo contrahat, & diarrhæam concitet. In alvi profluviiis à fluidorum acrimoniâ ad dissolutionem tendentium productis, non semel præscriptum fuit feliciter lac ovillum ritè à cremore purgatum, & decocto hordei dilutum, in quo dein later candens extinctus fuerat.]

Lac muliebre naturæ nostræ magis analogum sero maximè abundat, & ideò miros præstat effectus ad humorum ardorem compefcendum, & ad prava fermenta

ut illè naturalis tepor servetur, propè agri cubiculum inducenda est asina aut capra, & in vas calefactum, aut in aquam ferventem immersum mulgendum est lac.

198 MEDICAMENTORUM
elucenda , quò fit ut illud præf-
cribatur in incipiente pthifi , in ma-
rafmo , feбри lentâ , & in ulceribus
internis , quæ exacerbationibus fe-
brium ftipantur. Verùm fuctio , quæ
ad lac è mammis fugendum eft ne-
ceffaria , fluxiones in guttur quan-
dòque accerfit , ideòque eligenda eft
nutrix , quæ uberrimam lactis co-
piam profundat, ut fuctio fine labore
peragatur.

Sunt qui lac nullo modo fufi-
nere poffunt nifi priùs coctum, in quo
cafù debet in eo diffolvi vitellum
ovi unius cum pauco faccharo.

[Neceffe admodùm eft lacti ad-
dere faccharum, ad faporem gratum;
nam quotidiana obfervatio edocet
quòd lac fine faccharo sæpiiffimè in
ventriculo diutiùs moretur , eum
moleftet , ac in eo sæpè acefcet ;
dum è contrà facchari auxilio ven-
triculo arridet lac, in eo acorem non
contrahit , citiùsque in fanguinem
transit.]

In gonorrhæâ virulentâ lac præscribitur felici cum successu, præmissis, initio morbi, diluentibus & lenientibus, & postea decoctis sudorificis, & pillulis antivenereis cum purgatione necessariâ, sed tunc lacti permisceri debet tertia pars decocti farsæparillæ.

[Lac dilutum cum secundâ aut tertiâ parte decocti farsæparillæ, aut chinæ multum etiam prodest in doloribus rheumaticis à lymphæ spissitudine cum aliquali acrimoniâ productis.]

Præscribitur etiam lac eis qui debilem habent stomachum cum tertiâ parte infusionis *caffé*; vel potus *caffé* paratur cum lacte, & tunc vocatur gallicè *du caffé au lait*.

Impedit lactis coagulationem in stomacho prima aqua calcis vivæ per cartham emporeticam trajecta ad tria cochlearia.

[Ut impediatur in ventriculo lactis coagulatio, satius est adhibere

200 MEDICAMENTORUM

secundam calcis vivæ aquam, utpotè mitiorem, ad duo aut tria cochlearia lacti permixta, quàm primam; nam ab usu primæ calcis vivæ aquæ ardent sæpè viscera, incenditur sanguis, sitisque morboſa concitatur. Præcavent & quoque lactis coagulationem folia menthæ hortensis ad m. ſ, quæ disperguntur in linteum, in quod dein mulgendum eſt lac. Folia menthæ ſic lacti impertiunt vim levem ſtomachicam, ſed ſufficientem ut lac pravam in ventriculo alterationem non contrahat, citiùſque in ſanguinem tranſeat.]

In febre maximâ non debet præſcribi lac ob ſtomachi infarctum à pravis ſuccis in ejus cavitate nidulantibus, qui lac corrumperent. In ſingultu tamen ſymptomatico ter quaterve hauritur lac, & uſurpabitur ſingulis vicibus cyathus amplus, ut ſalia acria ſtomachum laceſſentia demulceantur, urgente alioquin febre.

Vidimus D Mareschallum *de Chombert*, & alios viros illustres vomitu acido tam vexatos, ut humor ejectus non solum hebetaret, & eroderet dentes, sed quoque super terram decidens fermentesceret.

Hoc symptoma cujuscumque remedii vires eluserat, incassum fuerant præscripta martialia, purgantia, emetica, aperientia, aquæ thermæ, pillulæ aloës succotrinæ, & alia acidis infringendis dicata. Malum semper exacerbabatur, & vires acquirebat eundo. Omnibus itaque sine successu tentatis, venit in mentem D. *Barbeirac* lac præscribere, ut mos illi erat illud iis propinare qui venenum epotaverant; humores autem acidos vomitum excitantes ut venenum, aut venenatos humores intuebatur. Illud remedium tam miros præstitit effectus pro omni alimento usurpatum, ut sanitate perfectâ diù potiti sint ægrotantes. Illud aliter fieri non

potest, nisi demulcendo, acidorumque aculeos hebetando, quæ sanè falia volatilia erant, & infimi ventris non adhuc infecerant incernicula.

Necesse est ut per usum lactis opiata roborans præscribatur, aut saltem pulvis corallorum rubrorum præparatorum, aut oculorum cancrorum ei misceatur, ut præpediatur lactis coagulatio in stomacho, & ejus usûs non sit impatiens ægro-
tans.

In obstructionibus viscerum, præfertim in strumis præscribitur lac vaccinum suo cremore purgatum, vel asininum cum tertiâ parte ferri rubiginosi infusionis: aliquandò ferrum candens in ipsum injicitur. In iis qui cancro laborant, diuturnus debet esse lactis usus, ut in scorbuto, & in omnibus ulceribus internis; sed in illud injicitur mixtio seu amalgama hydrargyri cum plumbo igne accensum.

Serum lactis præscribitur ad sanguinem & viscera refrigeranda, & ad falia in eis contenta diluenda, & detergenda. Valet ergò ad omnia ulcera interna curanda, pulmonum scilicèt, renum, intestinorum, vesicæ, urethræ, &c. Ejus usus extenditur ad decem, vel quindecim, vel viginti dies, modò stomachus non sit ejus impatiens. Quantitas seu dosis feri lactis ad ℥ iß potest præscribi. Imò aliquandò ad ℥ iij. partitis vicibus intra duas horas. Unicuique libræ debet dissolvi sacchari rosacei ℥ i aut ℥ iß. Eâ copiâ haustum valet ad sitim maximam sedandam, ad elephantiasim mitigandam, & ad coërcendam satyriasim. Præscribitur sic.

Utatur sero lactis per xv dies, ejusque hauriat singulis diebus manè ℥ i. cum saccharo rosaceo ℥ iß. vel usurpabit serum lactis per xv dies manè, ejusque sumet cyathos iij. partitis vicibus intra duas horas, cum saccharo rosaceo,

Serum lactis paratur vel cum succo limonum, vel cum pomis redolentibus in frustula dissectis, & in lac bullire incipiens injectis, vel potest extrahi cum cremore tartari, vel cum floribus *Scolymi silvestris*, vel cum coagulo hœdino. Clarificatur tandem, ac defœcatur prorsus albuminibus ovorum, & aliquando ut purius & limpidius reddatur, per manicam hippocratis trajicitur.

Ad melancholicos, in quibus viscera sunt obcœcata, præscribitur serum lactis, in quo fumarix folia per noctem maduerint super cineres calidos, vel manè bullierint, ut aperiens sit, & ductus infarctos expediat, deturque exitus per propria incernicula pravis succis.

Quando stomachus usum ferre non potest, huic addi potest syrupus de chicoreo compositus ad ℥i. sique acefcat, corallum rubrum præparatum, vel oculi cancrorum admisceantur.

[Serum lactis usûs frequentissimi hodiè est in curatione morborum præsertim chronicorum : multum diluit fluida , ac ea demulcet , solidaque exsiccata laxat , idcirco apprimè convenit , dum fluida sicca sunt diluenda , acria demulcenda , & dum solida exsiccata , & nimis vibratilia sunt laxanda .

Verùm ut variis satisfaciat indicationibus , nunc viget mos cum eo , tempore clarificationis , incoquere aperientia , diuretica , stomachica , cephalica , & alia pharmaca morbo curando indicata .]

C A P U T X.

DE AQUIS MINERALIBUS.

A Quæ minerales dividuntur in thermæ seu calidas ; in acidulas seu frigidas . Illæ pro potu , balneo , lotionè , irrigatione , injectione , & aliquandò suffitu præ-

206 MEDICAMENTORUM
fertim à mulieribus suppressione
mensium laborantibus, vel prolem
expectantibus, usurpantur: eæ verò
pro potu, rarò pro balneo.

Aquæ thermæ præscribuntur
pro potu ad obstructions viscerum,
& ad stomachi debilitatem natam
vel ab humore pituitoso in eo con-
gesto, vel à bilioso & seroso, vel
acido in ipsum rejecto: vel ad re-
laxationem fibrarum ortam à nimia
humiditate, vel à cibo copiosè as-
sumpto, vel à potu immoderatè
hausto. Ab eis autem humores in
stomacho torpentes, & prava fer-
menta rejiciuntur, & per secessum
deturbantur, & laxatæ fibræ firman-
tur. Quòd verò spectat ad obstruc-
tiones, humores crassi & viscidi in-
tra fibras totius corporis quasi incu-
neati inciduntur, attenuantur, abra-
duntur, & humoribus superfluis,
quibus sanguis inficitur, per ductus
mox datur exitus.

Tales aquæ sunt *Plomberianæ* in

Lotharingiâ , *Borbonienses* , *Vichia* ,
Dignienses , *Bagnolenses* , *de la Mothe*
in Delphinatu , *de Bagneres* , & aliæ
ejusmodi , ut videre est in libro *D.*
Duclos , qui hanc partem coluit.

Aquæ nostræ Bellilucanæ parùm
obstructionibus profunt , & vix per
urinas evacuant ; sed per secessum
agunt : idcirco valent potissimum
ad stomachum , & intestina eva-
cuanda , & robur ipsis conciliandum
in appetitu dejecto , in coctione læ-
sâ , in vomitu , in singultu , in ruc-
tu acido , & aliis similibus affec-
tibus stomachum exercentibus. Aquæ
etiam illæ multo sale communi im-
butæ , vix possunt vasa tenuia lactea
penetrare , & ad vasa sanguinea , &
viscerum meatus pervenire propter
crassitiem substantiæ & acrimoniam,
quæ membranas stomachi , & intes-
tinorum vellicando ad secessum præ-
cipitantur , deturbantur. Multùm
etiam opitulantur aquæ Bellilucanæ
vermibus enecandis , sive teretibus ,

208 MEDICAMENTORUM
five cucurbitinis, five ascaridibus.

Mineralia, quæ thermæ continent, nobis sunt nota experimentis multoties repetitis, & rarò inveniuntur, ut plerique putant, *vitriolum*, *alumen*, *nitrum*, *sulphur*, & alia ejusmodi quæ prostant in officinis, & quæ aquæ *nitrosæ* vel *vitriolatae* dicuntur, nec nitro, nec vitriolo imbutæ sunt, sed potiùs *salibus terre fixis*, quæ quamdam cum *tartaro*, vel potiùs cum *sale alkalino nitroso* habent analogiam. Salia illa fixa modò in crystallos abeunt post levem evaporationem, modò in fundo vasis remanent, factâ humiditatis evaporatione. Fixa sunt hæc salia, & semper alkalina, quod patet ex fermentatione, quam ineunt cum acidis, & ex colore viridi quo inficiuntur tincturæ florum malvæ, violarum; & ex fermentatione, quam inferunt dissolutioni præcipitati rubri mercurii.

Salia fixa non solùm continent

aquæ thermæles , sed & quoque terreas partes non abſimiles iis , quæ à præterlabentibus aquis cum ſalibus abraduntur , diſſolvuntur & abripiuntur.

Præter ſalia & terram ineſt aquis mineralibus pars volatilis & ſpirituofa , quæ nullâ arte , diſtillatione , vel præcipitatione poteſt ſiſti , ſed tota abit in auras ; indèque ejus natura nos latet , quamvis in eâ præcipuæ aquarum dotes conſtent : eâ enim evaneſcente, illæ vappidæ fiunt, & parùm profunt. Attamen ſi aquæ thermæles explorentur in origine , dum adhuc calent , obſervamus illas aliam prorsùs mutationem inferre tincturis malvæ , heliotropii , aut malicorii; eis autem rubrum colorem conciliant : maximo dicendi argumento in his latitare ſpiritum acídum ſummè mobilem , & moræ impatientem , quoniam evaneſcit poſt duas aut tres horas.

Aquæ noſtræ Bellilucanæ ſale

210 MEDICAMENTORUM
communi imbuuntur eâ proportionē
ut tibi contineat hujus salis ʒi. & pa-
rùm terræ. Maximus est aquarum
thermalium usus in morbis chro-
nicis, imò & necessarius, quia sale
suo fixo alkalino possunt sulphureas
fæces, quæ in visceribus hærent,
abripere & per ductus proprios de-
jicere, & quod in sanguine salinum
est, dissolvunt, & per urinas dedu-
cunt.

Sic præscribuntur aquæ Borbonienses.

Bibat aquas Borbonienses per ix.
dies manè, earumque hauriat sin-
gulis vicibus cyathos medioeres xv.
partitis vicibus, & his rejectis capiat
jusculum ex pullo gallinaceo, vel
ex frustulo carnis vitulinæ confec-
tum, & tribus post horis, pran-
deat more solito, purgabitur in prin-
cipio & fine.

Aquæ Bellilucanæ præscribuntur
tantùm per triduum, aliquandò per
sex dies, sed rarò, & non ultrà, his

qui summâ stomachi imbecillitate laborant , in quibus maxima copia succi biliosi , & visceri in stomacho & intestinis cumulatur.

Acidulæ præscribuntur pro potu ad obstructions referandas, ad renes eluendos in calculosis , & ad fæces, cujuscumque generis sint , diluendas , & per secessum , & per renes evacuandas. Valent ergò ad menses promovendos , ad hæmorrhoides inveteratas compescendas , ad sistendam inveteratam dysenteriam , ad reliqua gonorrhææ virulentæ curanda , ad fluorem album , ad scabiem , ad strumas , ad cancerum , ad lepram , ad epilepsiam , ad maniam , ad pertinacem ophtalmiam, ad arthritidem , ad rheumatismum, & ad omnia ulcera interna , & externa , & fluxiones ; exceptis pulmonum affectionibus , hæmoptisi , pthisi , & tuberculis.

Mineralia , quibus scatent acidulæ , eadem sunt ferè ac ea quæ

212 MEDICAMENTORUM
in aliis continentur ; namque inest
his sal fixum alkalinum , quod fri-
gidam plerùmque init fermentatio-
nem cum acidis ; adeòque maxi-
mè accedit ad naturam salis alka-
lini nitrosi , sive nitri Antiquorum
purificati : terræ quoque , & pars
spirituosa continentur in acidulis, ut
in thermis. Sed hæc mineralia modò
majori , modò minori quantitate in
aquis mineralibus dissolvuntur ; quò
fit ut aliæ sint efficaciores , aliæ
debiliores , prout magis vel minùs
salibus saturatæ sunt. Sunt & aliæ
aquæ minerales , quæ tamen aci-
dulæ non sunt , tametsi nonnullâ
salis copiâ imbutæ sint , quæ po-
tius appellari debent aquæ purissi-
mæ fontanæ , maximè tenues , qua-
les sunt aquæ *de Maine*.

Aquæ minerales acidulæ quibus
in hâc regione utimur, sunt *Vallen-
ses* , *Camarenses* , & *Vicenses* quæ effi-
cacissimæ sunt : minùs efficaces sunt
d'Hieuzet, *de Pomaret* [*de Daniel* apud

Alesienses] *de Lodeve* , quæ miræ sunt efficaciam ad ardorem viscerum, sanguinis fervorem , humorum falsedinem , & alios affectus ad languorem vergentes ; & aliis corporibus, in quibus sanguis & viscera intemperata sunt, sed non saburrata ; ob id cancro dicatæ sunt, lepræ, strumis, & herpetibus, marasmo, & febris lentæ à pulmonum labe non provenienti. [Utimur & quoque aquis *de Maine*, quæ non sunt minerales, sed fontanæ , maximè tenues ; quas pro potu ordinario ad diluendum sanguinem ægrotantibus propinamus , sicut etiam aquis *de la Peirere* propè vicum *Pignan* quæ à nonnullis , sed perperam , pro mineralibus habentur.]

Apud D. *Duclos* acidulæ , quæ notæ sunt maximè in Galliâ , recensentur cum mineralibus , quibus sunt imbutæ, respectu habito ad aquam , ideò eas hîc non inseram.

Aqua Vallenses sic præscribuntur.

Bibat aquas Vallenses per x. vel xij. dies, manè ex fonte *la Marquise*, ejusque hauriat cyathos xij. aut xv. partitis vicibus intra horam, aut semi, hisque per secessum, & urinas rejectis, sumat jusculum, ut moris est, ante & post usum aquarum purgabitur cathartico convenienti.

Poterunt usurpari per duas aut tres hebdomadas in affectibus contumacibus, ut in obstructionibus viscerum inveteratis, in febre quartanâ, in chlorosi, in ictero; tunc exhibebitur purgatio post unamquamque hebdomadem, & interjectâ quartâ aut quintâ dierum quiete.

In vico *de Vals* quatuor sunt fontes, tres sunt qui idem minerale continent, sal scilicet alkalinum fixum; fermentescunt maximè cum spiritu vitrioli, ut omnia alkalia,

& colore viridi maximè saturato inficiunt tincturam malvæ & violarum.

Hi tres fontes Vallenses sunt *la St. Jean*, *la Marquise*, *la Marie*.

La St. Jean, plus continet salis, & stomacho est gratior quàm *la Marquise*.

La Marquise, plus ejusdem salis continet quàm *la Marie*, cujus aqua potiùs per urinas quàm per secesum transit.

In earum aquarum potu, hoc observa: Ii, quibus stomachus debilis est, sumant singulis diebus manè iv. aut v. cyathos è fonte *la St. Jean*, & sequentes alios de *la Marquise*. Calculosi bibant tres ultimos dies de *la Marie* ad renes expurgandos.

La Dominique, est quartus fons Vallensis, qui vomitum excitat ob vitriolum quod continet, & rarò usurpatur, nisi à quartanis inveteratis, & ictero contumace affectis. Ex ejus aquâ cum infusione nucum gal-

216 MEDICAMENTORUM

larum fit atramentum , quod vitriolum indicat.

* Dum aquæ thermæles non excernuntur , & abdomen tumens observatur , palpebræ œdematosæ videntur , gravatum caput perſentitur , & de laſſitudinibus , dolore capitis , pectoris oppreſſione conqueritur æger , incunctanter per alvum deturbandæ ſunt hæ ſuperfluæ aquæ ſanguinem aggravantes , & hæc ſymptomata concitantes.

Ad promovendam itaque thermalium excretionem , ultimo cyathotho epotando adduntur ſyrupi florum perſicorum ℥ij. & mannæ calabrinæ ℥i , aut ſalis polychreſti *D. Saignette* ℥i. Verùm ſi hæc cathartica ſufficientem excretionem non promoveant , præſcribuntur enemata cathartica cum decocto emollienti vulgari , in quo leviter concocta fuerit ſennæ mundatæ ℥ß. & diſſolutæ fuerint ℥i. catholici pro ore , & ſalis marini ℥ij ; tandem ſi hæc enemata

nata nullum præstent effectum ,
 alia potio cathartica est præscriben-
 da , quæ est paranda infundendo
 sennam in cyatho ejusdem aquæ
 thermalis , in quo dein dissolvendæ
 sunt mannæ calabrinæ ℥ij. & ei ad-
 denda jalappæ gr. xv.

Quandòque advenit thermæ ex-
 cerni non posse ob vivos dolores
 colicos , qui exoriuntur tantùm post
 aquarum thermalium sorbitionem ,
 tunc earum excretio promoveri po-
 test iisdem remediis eis addendo
 narcotica.

D. Sydobre vidit thermis Bellilu-
 canis nobilem virum qui ob ven-
 triculi teneritatem omne catharti-
 cum semel deglutitum brevi post
 vomitu rejiciebat. Ille nobilis vir
 summum in abdomine ardorem
 cum doloribus colicis patiebatur ,
 algorem in extremis persentiebat ,
 & aquas Bellilucanas epotatas excer-
 nere non poterat. *D. Sydobre* ei præ-
 scripsit potionem cathartica cum

218 MEDICAMENTORUM

mannâ calabrinâ , & granis aliquot jalappæ paratam , in quâ dissoluta fuere grana ij laudani opiatichi ; illa potio cathartica summum præstitit effectum , copiosam per alvum excretionem promovit , & à doloribus colicis hunc nobilem ægrum liberavit.

Iisdem cautionibus opus est in usu acidularum ac in thermalium usu ; notandum tantum quod aquæ acidulæ non sunt propinandæ delicatulis , & his qui debili donantur ventriculo , nisi prius balneo mariæ leviter tepefactæ fuerint. *

[Edocet observatio aquas acidulas , dum leviter tepefactæ fuere , citius faciliusque in sanguinem transire , ab eis citius sanguinem dilui , & dein eas facilius per vias urinas deturbari ; optima itaque est methodus non solum delicatulis , verum etiam omnibus aquas acidulas leviter tepefactas propinare.

Dum præscribuntur aquæ minera,

les , five thermales , five acidulæ sint, semper addendum est aliquod catharticum temperamento ægri , & morbo curando accommodatum primo cyatho primi diei , ut per secessum eliminatis pravis primarum viarum succis , suum faciliùs præstent effectum aquæ minerales , & ultimo cyatho ultimi diei , ut aquæ superflua per secessum deturbentur.

Aquæ nostræ Bellilucanæ non solum profunt in casibus superiùs memoratis , sed etiam feliciter adhibentur sub formâ potûs , irrigationis , & balnei ad auferendam , ac foras amandandam causam paralytis , quæ persæpè in primis viis latet , & ad exsuscitandum sensum , & motum partium paralyti correptarum. Sub formâ potûs faustè quoque præscribuntur ad curandos contumaces accessus febriles. Sub formâ irrigationis ad discutiendos dolores rheumaticos à causâ frigidâ pendentibus , ad sedandos capitis dolores :

faustè etiam in aquas Bellilucanas pluries immerguntur membra, quæ distortionem passa sunt, ad ea firmanda. Aquæ Bellilucanæ miros quoque præstant effectus in vulneribus, ad ultimam vulnerum deteriorationem, sarcosim optimam, & perfectam cicatricem inducendam.

Præter aquas Bellilucanas aliæ sunt thermæ in Occitaniâ, nempe balneâ *de Rennes* propè *Alectam*, & balnea *de la Malou* propè vicum *Bedarieux*.

Duo sunt balnea à *Rennes* quæ calore, & effectibus inter se valdè discrepant. Primum Balneum, quod est unctuosum, mira præstat in affectibus cutaneis, e. c. in herpetibus, scabie, &c. modò ut remediis morbo curando accommodatis antea usi fuerint ægri. Ut illud balneum, organa cutis secretoria reserando, & transpirationem æquabiliorem, & faciliorem reddendo, herpes, scabies, & varias pustulas cutem obidentes resolvit ac discutit, ab in-

colis hujusce regionis vocatur *Bal-
neum Leproforum, Bain des Ladres*. In-
super hoc balneum quamquàm unc-
tuosum sit, rarò prodest in exsic-
catione tendinum, ac nervorum,
Balnea de la Malou, & de Barrege
apud Bigerros ei sunt præponenda.

Secundum balneum *de Rennes*,
cujus aquæ aquis Bellilucanis cali-
diores sunt, adhibetur adversùs pa-
ralyses; usu illius balnei paralyses,
quæ aquis Bellilucanis restiterant,
sæpissimè discussæ fuere. Aquæ illius
balnei numquam pro potu usurpan-
tur, sed pro irrigatione & balneo
adversùs paralyses, & membrorum
stupores.

Balnea de la Malou tepida & unc-
tuosa sunt; profunt in exsiccatione
nervorum, tendinum (quamquàm
eis semper anteferenda sint balnea
de Barrege) adhibentur ad præca-
vendum rheumatismi, aut dolorum
rheumaticorum recursum; sedant
hæmorrhoides, & flexibiliores red-

222 MEDICAMENTORUM
dunt articulos, affectibusque cuta-
neis non rarò succurrunt. Aquæ *de*
la Malou pro potu non adhuc usur-
pantur, quæ fortè affectibus tho-
racis prodesse, aut ut aquæ *de*
Cautes propè Pyrenæos montes; quæ
apprimè conveniunt ad resolvenda
pulmonum tubercula, & ad ea
detergenda, dum in suppuratum
abiere: aut ut aquæ *du Mont d'Or* in
Arverniâ, & aquæ *de Bagnols* apud
Gabalos, quæ parvâ dosi mira præf-
tant in asthmate à pulmonum tu-
berculis, modò ut tubercula in sup-
puratum non abierint.

CAPUT XI.

DE HYDROMELITE, ET LOOCH.

* **R** Arò in usum vocatur Hy-
dromel, seu aqua mulsa: adhi-
betur tantùm in apertâ pulmonum
vomicâ. Pro potu ordinario præf-
cribitur his, qui empiemate

corripiuntur , hydromel aquosum seu dilutius , quod paratur cum quinque aquæ fontanæ partibus , & unâ mellis. Hydromel misceri aut parari potest cum ptisanâ deterfivâ. Subsequenti modo præscribi solet. *

℞. Aquæ fontanæ ℥ v. mellis optimi ℥ i. coque, ut artis est, spumam detrahendo , & fiat hydromel.

Aquosius seu dilutius hydromel sic paratur.

℞. Aquæ fontanæ ℥ viij. mellis optimi ℥ β , coque ut artis est , spumam detrahendo, & cum non amplius spumaverit , cola & pone in phialâ vitreâ , utatur pro potu ordinario.

* *Looch sive eclegma est medicamentum formâ liquidum , syrupum consistentiâ adæquans, vel superans , faucium & pulmonum affectibus designatum.*

Componitur vel ex pulveribus , & syrupo convenienti ; vel ex pulpis , pulveribus , & syrupis ; vel ex decocto pectorali. Utimur looch ad

224 MEDICAMENTORUM

sputum juvandum, ad sputum sanguinis compescendum, ad tussim sedandam, ad fauces leniendas, & ad omnes thoracis affectus demulcendos. Pro eclegmate utitur tantum D. Barbeirac syrupo de tussilagine, aut florum pediscati, aut capillorum veneris, aut violarum, aut syrupo de jujubis.

LOOCH

Pro senibus ad expectorationem in asthmathe, & pro his qui exspuere non possunt.

℞. Syrupi violacei ℥i℥. oxymellitis simplicis ℥i. florum sulphuris ℥i. vel benzoini ℥℥ misce, fiat looch, quod utatur cochleatim lambendo.

LOOCH DETERGENS

In pthisi, empiemate, aliisque casibus similibus.

℞. Syrupi de hederâ terrestri, & pediscati ana ℥i℥. misce, fiat looch.

Si hocce looch magis deterfivum

exoptetur, ei addendæ sunt balsami judaïci gtt. x. vel xx. aut balsami terebinthinæ ʒss.

* Parantur eclegmata cum unâ parte syrupi papaveris albi, & duabus alterius syrupi edulcorantis, quæ summâ bechicâ vi gaudent.

[Valdè profunt hæc eclegmata ad sedandam tussim, & ad expectorationem juvandam, dum ab acredine & tenuitate lymphæ bronchialis exoritur tussis.

L O O C H

In tussis accessibus ab acredine, & tenuitate lymphæ Bronchialis.

℞. Syrupi de tussilagine ʒij. Syrupi papaveris albi ʒi. misce, fiat looch ad usum.

Vel

℞. Olei amygdalarum dulcium recentex sine igne extracti ʒij. Syrupi de althæâ ʒiſs. Syrupi papaveris albi ʒi. misce, fiat Looch.

LOOCH AD PERIPNEUMONIAM.

℞. Olei amygdalarum dulcium sine igne

226 MEDICAMENTORUM

recenter extracti ℥ij. spermatis ceti ℥i.
Syrupi violacei ℥i. sacchari candi
pulverati ℥ij aquæ liliorum cochlea-
ria iij aut iv. misce, fiat looch.

LOOCH

Sputa viscida incidens.

℞. Syrupi de erisimo, & de hederâ
terrestri ana ℥i antihectici Poterii ℥ij.
florum Benzoini ℥i aquæ borraginis
cochlearia iij. aquæ naphæ cochlear i.
misce, fiat looch.

Nullum est looch præstantius ad
tussim sedandam eclegmate albo,
quod describitur in Codice Medi-
camentario Facultatis Parisiensis. Sic
juxta illum Codicem parari debet.

℞. Pulveris liquiritiæ exquisitæ ʒß. su-
peraffunde aquæ communis ferven-
tis ℥iv. stet in infusione balneo ma-
riæ spatium horæ quadrantis, & cum
amygdalis dulcibus excorticatis n^o.
xij, fiat ex arte emulsio. Tum

℞ Gummi tragacanthi tenuissimè pul-
verati gr. xvij. sensim affunde lac
amygdalinum suprâdictum, identidem

agitando in mortario marmoreo ad mucilaginis spissitudinem, admisce syrupi diacodii, & altheæ Fernelii ana ℥ss. olei amygdalarum dulcium ℥i. sub finem adde aquæ naphæ circiter ℥ij. fiat eclegma.

Nota : loco syrupi diacodii substituitur aliquandò par dosis syrupi altheæ Fernelii.]

L O O C H

Ad sanguis sputum.

℥. Syrupi de rosis ficcis, & cydoniorum ana ℥iſs. terræ figillatæ, & boli Armeniæ ana ℥i. misce, fiat looch.

[*Aliud ad sanguinis sputum.*

℥. Mucilaginis seminum cydoniorum in aquâ rosarum extractæ ℥ij. syrupi de rosis ficcis ℥i. Sacchari rubri ℥iij. aquæ plantaginis cochlearia aliquot, misce, fiat looch.

* Parari etiam possunt eclegmata addendo syrupi papaveris albi loco alterius syrupi edulcorantis, hoc modo, *

228 MEDICAMENTORUM

℥. Syrupi jujubarum ℥i. Syrupi papaveris albi ℥β. mucilaginis seminum cydoniorum, & psyllii in aquâ rosarum extractæ ℥vi. sacchari hordeati ℥iij. cum paucâ aquæ papaveris rheados quantitate, fiat looch.

* Succus urticæ ad ℥ij. in jussulo communi dilutus expectorationem promovet, & sputum sanguinis sistit; idcirco in hæmoptisi quartâ quâlibet horâ ægrotantibus feliciter propinatur. Ad expectorationem promovendam hodiè in usum non amplius vocatur olibanum, nec pomum *Quercetani*, sed ad satisfaciendum huic indicationi adhibemus sub eclegmatis formâ syrupum de pomis sine igne extractum, radicem liquiritiæ, aut ejus succum ritè spissatum.

[Adhibemus & quoque sub eclegmatis formâ tabellas althææ, ejusque pastam, & varias sacchari præparationes, ut saccharum hordeatum, rosatum, candum, &c. quæ diu

in ore retineri , & huc & illuc volvi debent , ut illorum partes oris calore , & salivali rore exhalatæ , & dilutæ in trachæam & pulmones penetrent , ad tussim sedandam , & expectorationem juvandam.]

Eclegmatibus , quæ pro pueris parantur , addenda semper sunt cochlearia aliquot alicujus aquæ stillatitiæ , ut necessaria liquiditas ad ea sensim deglutienda eis imper-
tiatur. *

[Cochlearia aliquot alicujus aquæ stillatitiæ addenda quoque sunt eclegmatibus , quæ pro adultis parantur , dum pulveres in eorum ingrediuntur compositionem , ut liquida sufficienter sint , ad ea usurpanda. Insuper eclegmatibus utuntur immergendo frustulum liquiritiæ , quod diù lambit æger ; vel æger assumit cochlear unum eclegmatis , quod diù in ore detinet , sensim deglutiendo.]

L O O C H

Ad anginam , tussim , &c.

℞. Syrupi tussilaginis , & violarum ana
℥iſs. sacchari penidiati ℥iij. cum pau-
câ aquæ liliorum quantitate , fiat lo-
och, sumendum cochleatim sæpè in die.

L O O C H

Ex pomis sine igne paratum.

℞. Poma n.º. vi. vel vij. vel viij. syrupi
papaveris albi ℥ij. sacchari albissimi
pulverati ℥iij. aquam liliorum q.
v ; in taleolas dissecta poma injice in
aquam liliorum , dein in cribrum ex
jubâ confectum , & in patinam ficti-
lem repositum , ea s. s. s. dispone , ea
primò aspergendo saccharo , & dein
irrorando syrupo papaveris albi. His
omnibus ita dispositis , linteo coope-
riatur cribrum, & collocetur cum pati-
nâ in loco humido , ut fiat looch po-
morum absque igne per deliquium ,
quo uti possumus ad sedandos violentos
tussis accessus, à tenuitate & acre-
dine lymphæ bronchialis pendentes.

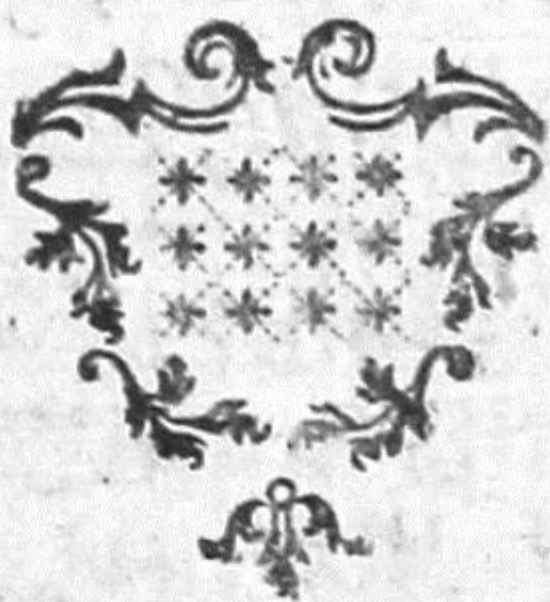
LOOCH EX DECOCTO.

℞. Radicis althææ & buglossi ana ℥ij
 foliorum capillorum veneris m. i. se-
 minum papaveris albi ℥ß. florum pa-
 paveris rheados p. i. coque in s. q.
 aquæ fontanæ ad ℥ viij. adde saccha-
 ri penidiati, aut sacchari hordeati
 ℥ß. vel ℥i. potius; fiat looch, cochlea-
 tim usurpandum sensim lambendo.

LOOCH EX DECOCTO

In Raucedine, & faucium excoriatione.

℞. Decocti althææ, & florum malvæ
 ℥vi, in quibus infunde, ac dissolve
 gummi tragacanthi ℥i, syrupi ca-
 pillorum veneris ℥ij. misce, fiat looch,
 quo utatur cochleatim sensim lamben-
 do.

CAPUT XII.

DE USU KINÆ KINÆ,
[ET CASCARILLÆ.]

* **E**X Peruviano Regno nobis affertur kinakina, quæ cortex est ramorum, & trunci arboris, quæ testantibus mercatoribus in montibus provinciæ Quito enascitur.

Hæc arbor ceraso similis est, [ejusque descriptio legitur in sollemnibus Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis comitiis anni 1738. Cortex kinakina dictus, siccus admodum est, duas aut tres lineas crassus, foras scaber, fuscus, aliquandò musco canescente obductus, intus levis, nonnihil resinosus, colore ferrugineo, vel rufo, sapore intensè amaro, leviter astringente cum quâdam aromaticitate non injucundâ.

Eligatur rufescens, vel rubens, seu colorem cinnamomi visui referens, sa-

pore intensè amaro , dentibus attritus , friabilis , non viscidus & glutinosus , non ligneus , non effætus & annosus , non insipidus , nec adulteratus quocumque alio cortice succo aloës intincto.
[Vid. Mater. Med. D. Geoffroy tom. 2. pag. 179.]

Olim non innotuerat hic cortex , à quinquagintâ circiter annis in praxi medicâ adhibetur tantùm. Patres Societatis Jesu primi fuêre , qui kinamkinam divendidere , ex eo quòd Cardinalis *de Lugo* hujusce Societatis in Italiâ accepit , & in Galliam dein attulit ; ut autem ex regno Peruviano advehitur hic cortex , *cortex Peruvianus* vocatur.
 (a)

(a) Kinakina in Europam primò advecta fuit à Prorege discedente ex Indiâ , cujus uxor , auxilio kinækinæ à febre tertianâ sævissimâ quâ in Indiâ funestè corripiebatur , liberata fuerat ; dein à Patre Provinciali Societatis Jesu ex Americanis regionibus in Italiam reduce , quem distribuit pluribus ejus Ordinis Patribus ex diversis mundi regionibus pro generali totius Ordinis Conventu , Ra-

234 MEDICAMENTORUM

Ad profligandas febres intermit-
tentes auxilium præstantissimum
præbet kinakina, undè Hispani eam
denominaverunt *palo de calenturas*,
gallicè *bois de fièvre*.

Optima methodus corticem pe-
ruvianum adhibendi est, ægrotantibus
eum exhibere in substantiâ, & in
alkool seu pulverem tenuissimum
redactum, & dein vel in semi aquæ
fontanæ cyatho dilutum, vel sub
formâ boli cum syrupo quocumque,
qui pro delicatulis pane azymo est
obvolvendus. [Hocce enim modo
experientiâ quotidianâ compertum
est kinamkinam efficacius vires suas
exercere, & facilius finem opta-
tum attingere.]

mæ congregatis. Unusquisque Patrum in Patriam
regressus magnas kinækinæ virtutes promulgavit,
& divendidit; undè *pulvis Patrum* dictus fuit, aut
pulvis Jesuiticus quod nomen apud Anglos adhuc
hodiè retinet, necnon etiam *pulvis Cardinalis*
de Lugo audiebatur, quòd curâ & sumptibus pii
hujusce Cardinalis magna kinækinæ pulveris co-
pia Romæ Religiosis, & pauperibus gratis distri-
bueretur.

Kinakina maximè commendabilis est ad febres intermittentes profligandas , accessus febriles sistit & curat , exacerbationes febrium continuarum , modò ut violentissimæ non sint , compescit. Antequàm adhibeatur cortex peruvianus , multùm prodest venam , tum in brachio , tum in pede pertundere , & alvum movere convenienti cathartica potione , paratâ e. c. ex sennâ , rheo , summitatibus absinthii minoris , syrupo cichorei ad ℥i , & graniis x. aut xij. jalappæ ; [vel alterâ non huic absimili , sed semper morbo curando , ætati , & temperamento ægri accommodatâ ,] ut foràs amandentur pravi primarum succi , qui in sanguinem transeundo , & ei permixti accessus febriles concitant ; & ut etiam liberetur sanguis è succis crudis qui in eo fermentescunt. His prægressis , finem optatum citiùs attinget kinakina , nam faciliùs dein actionem succorum crudorum

236 MEDICAMENTORUM

ac acidorum in sanguine & ventriculo hospitantium infringet, eosque faciliùs absorbebit. Per sæpè contingit kinamkinam accessus febriles non sistere, sed è contrà eos exacerbare, & intentissimas fermentationes concitare. Id præsertim evenit cùm potio cathartica usum kinækinæ non præcessit; quia cortex peruvianus, qui tunc omnes hos pravos succos in ventriculo & in sanguiferis hospitantes absorbere nequit, fermentescit cum acidis (quibus pravi succi sca-
tent). vividiores accessus febriles procreat, exacerbationesque intensissimas concitat. Dum è contrà post per amplam per alvum evacuationem, facilè finem optatum attingit kinakina, absorbendo parvam pravorum succorum copiam in ventriculo superstitem, quæ in diem aliter major fieret, & digestionem ingestorum perverteret.

In febribus intermittentibus post venæ sectionem, & catharsim per sexdecim dies utendum erit kinakina

in tenuissimum pollinem redactâ bis in die. (*m*) Prima dosis exhibebitur ad $\mathfrak{z}\text{ij}$, aliæ verò subsequentes tantum ad $\mathfrak{z}\text{i}$. Exhibendus semper est cortex peruvianus extra accessum, & longè ante accessûs principium. Verum si nimis longi sint accessus, & si vix finito uno accessu alter recurrat, quod in subintrantibus, & non rarò in quotidianâ febre contingit, tempore remissionis accessûs exhibenda erit kinakina, & numquam tempore rigoris, nec febris pyrexia. Iisdem sanè cautelis exhibendus est cortex peruvianus

---

(*m*) In febribus intermittentibus determinari nequit tempus per quod utendum est kinakinâ, nam febres intermittentes non determinatis temporibus cortice peruviano fugantur. Notandum tantum est, in curatione febrium intermittantium kinakinâ, quod semel fugatis cortice peruviano accessibus, per intervallum plurium dierum usus kinakinæ sit continuandus, ne revocentur accessiones; quod sæpissimè evenit à levi errore in diætâ, à minimo frigore percepto, vel aliâ quâcumque levi de causâ. Præterea kinakina non solum bis in die est exhibenda, sed quartâ, imò & tertiâ quâque horâ, dum vehementia accessuum expostulat, eorumque intermissio finit.

238 MEDICAMENTORUM
ad profligandas febrium continua-
rum exacerbationes.

Postquam in febre tertianâ per octo dies manè & serò , aut alteris de die horis kinakinâ fuerit usus æger , purgabitur ; quibus elapsis iterùm purgabitur , & postero die iterùm per octo alios dies kinamkinam usurpabit , & postero hujusce purgationis die zij. kinækinæ adhuc deglutiet : quia persæpè advenit cathartica sanguinem & alios exagitando humores , materiam febrilem cortice peruviano tantùm sopitam extricare , [& ab eis revocari accessus febriles : quapropter fugatis semel cortice peruviano accessibus febrilibus , inconsultò cathartica non sunt præscribenda , ne recrudescant accessus ; sed si adsit urgens indicatio cathartica exhibendi , ne revocentur accessus , apprimè convenit eâdem purgationis die , serotinis nempe horis , exhibere ægro zi kinækinæ , aut infundere ac

dissolvere purgantia medicamenta in forti decocto kinækinæ , vel tandem alio modo conjungere corticem peruvianum cum purgante medicamento idoneo]. Ultimis octo diebus per quos kinamkinam usurpabit æger , dosis hujusce corticis ad ʒi reduci potest , si longæ non sint accessiones febriles , & febris parùm vehemens,

Verùm in febre quartanâ , quæ aliis febrium speciebus curatu difficilior est , & persæpè contumacior, utendum est kinakinâ per mensem integrum. Primis decem diebus bis in die exhibebitur kinakina , ut in tertianâ , quibus elapsis purgabitur æger : decem aliis subsequentibus diebus , bis quoque in die usurpabit æger kinamkinam , & post eos iterùm purgabitur : & ultimis decem diebus semel tantùm in die kinamkinam ad ʒi assumet , quibus elapsis iterùm purgabitur , & postero hujus purgationis die ʒij corticis

peruviani ei exhibebuntur , ut febris quartanæ regressus præcaveatur.

Per usum kinækinæ victûs regimen accuratè observandum est ; semel tantum in die levis offa , & juscula sextâ quâque horâ ægris sunt concedenda , (o) quousque extincti fuerint accessus febriles ; tunc carnis usus eis concedetur , sed sensim , quousque tonus ventriculi redimatur , ut dein pleniori victu uti possit.

Tempore accessûs sola aqua febricitanti est propinanda , nam aliter exacerbaret accessus : verum si fe-
bres

(o) Idem sanè victûs regimen non est observandum in omnibus febribus intermittentibus ; sed variandum est pro duratione , ac vehementiâ accessuum. In omni febre intermittente incipiente apprimè convenit solis jusculis quartâ quâque horâ propinatis agrotantes enutrire , quod est semper observandum in quotidianâ , & duplici tertianâ ; sed in tertianâ , & præsertim quartanâ , dum diù perseverant , & consequenter contumaces fiunt , diebus intermissionis, offis , pauco pane , & jusculis nutriendi sunt ægri , sed die accessûs sola juscula quartâ quâque horâ eis sunt offerenda.

bres intermittentes à longo tempore perseverent, & earum paroxysmi longissimi sint, sub finem accessûs jusculum ægrotanti exhibebitur.

Semel fugatis cortice peruviano accessibus, per unum aut alterum mensem, semel aut bis in hebdomadâ usurpare poterit æger kinamkinam ad zi, ut regressus febrium intermittentium omninò præcaveatur; sed tunc quolibet decimo-quinto die convenienti cathartico purgabitur. Dum febres intermittentes epidemicè in regione, ubi vitam degimus, grassantur, optima est methodus uti singulis diebus kinakinâ ad zi; nam in illo casu nullum adest præstantius *prophylacticum* remedium kinakinâ; sed tunc ante usum kinækinæ movenda erit alvus purgante medicamento idoneo, si ad catharsim aliqua adsit indicatio: & è contrâ necessum non erit adhibere ante usum kinækinæ cathartica, si nihil observetur quod catharsim sua-

Ufus infusionis kinækinæ in vino generoso , nec adeò utilis , nec præstans est , ut usus kinækinæ in substantiâ ; nam kinakina in substantiâ citiùs ac tutiùs sistit febrem , quàm infusum kinækinæ in vino ; quod sanguinem multùm accendit , summum æstum visceribus accersit , ægrotantique affert graviora symptomata febre quâ corripitur.

[Infusum kinækinæ in vino generoso gravia concitat mala , dum inconsultò , & imperitâ manu exhibetur ad sistendas , & fugandas accessiones febriles , in quo casu summè est vitandum ; sed nihil grave accersit , & è contrâ multùm prodest , dum exhibetur tantùm , prophylæcos gratiâ , pituitosis , senibus , & his , qui debili (à causâ frigidâ) gaudent ventriculo. Infusum itaque kinækinæ in vino feliciter in hoc casu propinatur in cyatho ad altitudinem duorum aut trium digitorum , manè jejuno ventriculo , aut

unâ ante prandium horâ, & continuari poterit per mensem, imò & ultrâ si nullum ejus usu percipiat æstus æger. Hoc autem infusum paratur cum vini rubri generosi ℥i. & corticis peruviani ℥i. in lagenâ vitreâ benè obturatâ.

Quamquàm decoctum kinækinæ in aquâ communi non tam citò, nec tutò sistat febres intermittentes, ut kinakina in substantiâ; attamen persæpè in usum vocatur ad sistendos, ac fugandos leves accessus febriles, quibus corripuntur delicatuli, & hi qui debili pectore donantur. Verùm dum, invito decocti kinækinæ usu, ingravescent accessus febriles, eis tunc exhibendus cortex peruvianus in substantiâ, sed dilutus in decocto aliquo leniente, aut in emulsione coctâ, ne ab eo eorum accendatur sanguis, & graviora accessibus febrilibus concitentur symptomata. Hoc decoctum, quod ad duos aut tres cyathos in

244 MEDICAMENTORUM
die exhiberi debet , subsequenti
modo parari solet.

℞. Kinækinæ crassiusculè tritæ ℥ semis
aut ℥vi. aquæ fontanæ ℥bj. ꝑ. bul-
liant simul usque ad tertiæ partis
consumptionem , dein cola cum forti
kinækinæ expressione , colatura ad
usum servetur.

Decoctum kinækinæ in aquâ
communi frequentius exhibetur in
fine febrium continuarum , ad fu-
gandam penitus febrim , quæ , in-
vitis catharticis alternis diebus adhi-
bitis , sæpè persistit. Verùm hoc de-
coctum felicius succedit , dum fe-
bres continuæ cum exacerbationi-
bus , cum refrigeratione aut hor-
rore , aut rigore ingruentibus sua
percurrere tempora. Insuper hoc
decoctum utilius quoque est , cùm
kinakina decoquitur simul cum fo-
liis cichorei amari hortensis.

℞. Kinækinæ crassiusculè tritæ ℥ij. fo-
liorum cichorei hortensis amari m. j.
aquæ fontanæ ℥xij. bulliat primò ki-

makina usque ad tertiæ partis consumptionem , dein in ollam injice folia cichorei concisa , & ebulliant cum kinakinâ per horæ quadrantem : postea cola cum forti ingredientium expressione , & colatura in duas æquales doses dividenda ægrotanti horis medicis in die propinabitur.

Ex decocto kinækinæ ad profiligandas febres intermittentes parantur enemata (ut , dum de enematis, videbitur) quæ infantibus, imò etiam adultis præscribuntur , dum à corticis peruviani haustu prorsus abhorrent.

Ex decocto kinækinæ ad certam consistentiam vaporato , & saccharo , paratur syrupus de kinakinâ , qui in officinis prostat (ut diximus , dum de syrupis) & qui in usum vocatur ab ℥^β. ad ℥ij. ad profiligandas febres intermittentes , quibus lactentes ac infantes corripuntur.]

Initio quandòque febrium intermittentium , & febrium continua-

246 MEDICAMENTORUM
rum cum exacerbationibus exhibetur kinakina, quin præcesserit catharsis, dum accessus febriles adeo vehementes, & exacerbationes ita vehementes, & simul *subintrantes* sunt, ut ab eis de medio tolli possint ægri. Tunc pluries vena secanda est [tempore *pyrexia*, ut imminuat sanguinis æstus, ac rarefactio; præcaveantur vasorum ruptiones, variarumque partium inflammationes;] & kinakina bis indie est exhibenda; & cum cortice peruviano sopitæ, aut valdè immunitæ fuerint accessiones febriles, & exacerbationes, cathartica, quantum morbus suadebit, adhibebuntur, quin ullum superveniat symptoma grave.

Interdum sociatur rheum pulveratum cum kinakinâ, aut diluitur kinakina in infusione rhei, & summitatum absinthii in febribus quar-tanis & contumacibus, dum kinækinæ in aquâ communi dilutæ res-

titere , ob viscerum obstructiones , quæ eas febres persæpè concomitantur. Sæpè etiam coacti sumus ad eas penitùs eradicandas uti opiâtâ cum ferro , & catharticis , quæ per decem & octo dies alternis diebus est exhibenda. Verùm cùm usurpatur opiata cum ferro , mos est exhiberi zi. kinækinæ , die quâ non assumitur opiata.

[Ad penitùs fugandas febres contumaces , sed præsertim febres quartanas , utuntur & quoque variis opiatis febrifugis, quæ, dum de opiatis, recensentur; sed etiam cum kinakinâ feliciter sociantur sal ammoniacum , iris florentina , agaricum , flores chamæmeli , & varia salia alkalina lixiviosa , ut sal absinthii , cardui benedicti , centaurii tamarisci , &c.]

Kinakina non solùm præstans & multùm efficax præbet auxilium ad profligandas febres intermittentes ; sed etiam commendabile phar-

248 MEDICAMENTORUM

macum in pluribus aliis curandis morbis. Kinakina ventriculum roborat, fermentum ejus renovat, [appetitum languentem excitat, ciborum concoctionem juvat, vermesque necat :] convenit itaque in vomitu acido, in coctionibus læsis, in nauseis ac ructibus acidis, in diarrhæis [& in his inappetentiis quæ inertiae tunicarum ventriculi, ac succorum gastricorum lentiori debentur.] Kinakina in substantiâ exhibita, & sub opiatae formâ sociata cum corallis rubris, oculis cancro- rum fluviatiliis, & radice pœoniae maris, insultus epilepticos præcavet. Uti possumus cortice peruviano in ventriculi debilitatibus, quæ prægnantes adoriuntur, & in omnibus symptomatibus, quæ eas subsequuntur; adhiberi quoque potest ad mitigandas, & fugandas exacerbationes febris continuæ pthi- seos comitis.

Tandem convenit kinakina in

omnibus morbis , qui per paroxysmos invadunt ; nam si paroxysmos non profligat , saltem eos multum imminuit.

[Kinakina quartâ quâque horâ exhibita à ʒʒ ad ʒi sub decocti , aut boli formâ , mira præstat in gangrænâ à causâ , tum internâ , tum externâ ortâ ; nam corticis peruviani usu simul ac Chirurgiæ auxilio gangrænæ accommodato , gangrænæ progressus reprimuntur ; vita in parte gangrænâ correptâ ferè extincta sensim revocatur , sensimque curatur gangræna. Hæc nova kinækinæ proprietas in omnibus ferè regionibus nunc comprobata fuit variis experimentis , non semel à Medicis , & Chirurgis consultò factis : postquàm lectum fuit in Actis Edimburgi , corticem peruvianum in gangrænâ faustè adhibitum fuisse à Medicis , & Chirurgis peritis , qui hoc auxilio ægros penitus desperatos , aliis remediis frustra tentatis , pristinae sanitati restituere.

250 MEDICAMENTORUM

Prostat in officinis *cortex in tubulos convolutus digiti vel pollicis latitudine, & duos, tres, quatuorve pollices longos, lineam unam, aut alteram, crassos, colore foràs cinereo canescente, intùs ferrugineo, sapore amaro, aromatico odore, dum comburitur, fragrantissimo, aromatico, ad ambari odorem aliquantisper accedente; qui est species kinækinæ; & vocatur kinakina aromatica, aut cascarilla, gallicè Cascarille.*

Hic cortex, qui ex quibusdam Americæ meridionalis regionibus ad nos affertur, depromitur ex arbore nobis adhuc ignotâ. Vid. *Mater. Med. D. Geoffroy, tom. 2. pag. 203.*

Cascarilla iisdem donatur virtutibus ac kinakina, nam ventriculum multum roborat, appetitum languentem excitat, cruditates acidas extinguit, febresque intermittentes fugat. Feliciter itaque sociatur cum kinakinâ ad eradicandas contumaces accessiones febriles, & ad

tutiùs fugandas eas, quæ cum rigore ingruunt, aut quæ epidemicè grassantur.

Cascarilla in substantiâ cum floribus chamæmeli pulveratis, vel cum eis decocta præstans præbet febrifugum.

Cascarilla kinækinæ antefertur ad extinguendas cruditates acidas ventriculum sæpè obruentes, & ad roborandum ventriculum, materiis ferosis, aut pituitosis debilitatum.

In opiatis frequentiùs kinakina admiscetur à gr. x. ad xx. pro quâlibet dosi ad eis impertiendam virtutem stomachicam.

Exhibetur cascarilla in substantiâ & in pulverem tenuissimum redacta à ʒʒ ad ʒi. in decocto à ʒi ad ʒij.]

CAPUT XIII.

DE PRÆPARATIONE, ET USU
CAFFÉ, CHOCOLATÆ, THÉ,
ET SALVIÆ.

C Affé est fructus arboris, quæ ex nonnullorum relatis in Felici Arabiâ enascitur.

[Hæc arbor, quæ frequens nascitur, & colitur in Arabiâ Felici & Æthiopiâ, & quæ nunc colitur etiam in Americâ, dicitur *Jasminum Arabicum lauri folio*, cujus accurata descriptio à D. de Jussieu primò tradita legitur in Actis Academiae Scientiarum Parisiensis, & invenitur quoque in Tractatu Materiae Medicæ D. Geoffroy. Flores hujusce arboris abeunt in fructum seu baccam mollem, cerasi minoris magnitudine, quæ in sinu suo recondit binos nucleos conjunctos, ovatos, & depresso eâ parte quâ sibi invicem adherent, qui nuclei dicuntur grana Caf-

fe. Hi fructus maturi colliguntur , & dein exsiccantur. Exsiccatione caro harum baccarum tenuior , & fragilis fit , ita ut dein levi contritu à seminibus separetur cum membranâ eam abvolvente. Hi fructus exsiccati , sed è membranâ nondum expurgati per sæpè deprehenduntur intra grana *Caffé.*]

Eligendum est *Caffé* bonæ notæ , recens , subviride , [mediocris crassitiei , à seminibus *Caffé* ab involucris nondum expurgatis , & à granis contritis, luteis , siccis ritè mundatum.]

Ut *Caffé* sorbitio paretur , grana *Caffé* lentè torrerì debent in sartagine sub prunis collocatâ , ea identidè exagitando , quòusque debito modo , ac æquabiliter tosta sint.

[Verùm grana *Caffé* citiùs , tutiùs ac æquabiliùs torrentur in specie tympani ferrei , ad hunc usum inventi , quod suprâ forniculam ferream portatu facilem in gyrum vertitur.]

254 MEDICAMENTORUM

Semel ritè tosta grana *Caffè* subtiliter pulverantur [ope moletrinae trusatilil ad hunc usum destinatae ,] & dein pro quolibet aquae poculo assumitur cochlear unum illius pulveris *Caffè*.

Ad ritè præparandam *Caffè* forbitionem, in cucumellam aquae vacuam immittendus est pulvis *Caffè* , & hæc cucumella dein est collocanda sub cineribus calidis , ut textus *Caffè* calore cinerum magis ac magis aperiat, ejusque dein tinctura aqua ferventi infundenda faciliùs eliciatur. Tum in alterâ cucumellâ fervesciunt sufficientem aquae quantitatem pro poculis *Caffè* tincturae præparandis ; & dum fervet , aqua fervens est infundenda in cucumellam , ubi pulvis *Caffè* fuit immissus ; dein lento igne decoquitur per octavam horæ partem , cavendo ne ebulliendo foràs emittatur liquor. Postea ab igne remove cucumellam , & sine pulverem *Caffè* foculentum fidere.

Assumuntur unum aut duo tincturæ caffè pocula, eis addendo sacchari momentum. Peroptima est tinctura *Caffé*, dum est coloris fusci, *Caffé* perustum non sapit, & à fœculento pulvere in fundo cucumellæ præcipiti per inclinationem ritè est separata.

Sorbitio *Caffé* non inutilis est ad roborandum ventriculum, acidaque (quibus depravatur ventriculi fermentum) extinguenda ob alkali, quo turget. Convenit e. c. in ventriculi imbecillitatibus, in vomitibus, & in omnibus læsis coctionibus, præsertim post pastum. Noxia est temperamentis præfervidis, quòd sanguinem & spiritus animales nimis excitet, somnumque pellat, undè pertinaces vigilæ, quæ multas turbas excitare valerent, si *Caffé* usus foret diuturnus. Multùm prodest potus *Caffé* senibus, melancholicis, & viris studia colentibus, quòd perdifficile sit spiritus anima-

les in longâ meditatione ad ventriculum sufficienter appellere posse, ut ejus fermentum excitetur, debito modo concoquantur ingesta, ita ut lædatur ciborum coctio, cruditates in ventriculo enascantur, quæ gravissimos morbos accerfere valent.

[Viris studia colentibus conducit *Caffé* sorbitio in quantum ventriculum roborat, ejusque liquores excitat, ciborum coctionem adjuvat, & accelerat, cerebrum & spiritus animales recreat, ingenium acuit, mentemque mœstam exhilarat, & ad functiones obeundas, alacriorem & promptiorem efficit.]

Potus *Caffé* manè jejuno ventriculo, aut post pastum plures antevertit morbos, succorum crudorum in ventriculo stagnantium excretionem promovendo, ventriculum ac ejus fermentum roborando, appetitumque languentem excitando.

Feliciter quoque præscribitur in nephritide, in asthmate, in cordis

palpitatione, in paralyfi, & ad apoplexiam aliosque affectus soporosos præcavendos; uno verbo multum confert potus *Caffé* in hemicraniâ, ac vertigine, & præpedit ne lac in ventriculo acefcat, fi pars dimidia tincturæ *Caffé* lacti sincero admisceatur, vel fi loco aquæ fontanæ paretur *Caffé* cum lacte.

[A forbitione *Caffé* omninò abstinere debent ii qui hæmorrhoidibus, hæmorrhagiis, ac erysipelatibus obnoxii sunt, ni hæc forbitio temperetur cum lacte, aut cum uno aut altero ovi vitello. *Caffé* sic temperatum sæpè proficuum fit tabidis, & emaciatis, ac his qui doloribus arthriticis discruciantur. Decoctum granorum *Caffé* crudorum non torrefactorum, sed contusorum in aquâ communi à nonnullis pro potu ordinario exhibetur ad ventriculum leviter & sine æstu roborandum, ut ab alimentis non molestetur ventriculus, ciborumque

258 MEDICAMENTORUM

coctio citius ac facilius perficiatur. Ab alteris commendatur in catharosis affectibus, quos reapse profligat, uberiores, & æquabiliorem transpirationem proliciendo.]

Chocolata paratur ex fructibus cacao, amygdalis quodam modo similibus, & ex Americâ nobis advectis; saccharo, cinnamomo, & nonnullis vanillæ filiquis, quæ ex Peruviâ, Mexicano regno, & ex Insulâ San-Dominicanâ ad nos afferuntur. Fructus cacao plurimum nutriunt, sed simul refrigerant, ac demulcent, ut amygdalæ. Vanilla verò, & cinnamomum ventriculum roborant, & calefaciunt, coctiones juvant, spiritusque recreant. Potus etiam chocolatæ optimè nutrit, ventriculum roborat, spiritus recreat, viresque debilitatas instaurat; plurimum itaque confert luctâ aphrodisiacâ exsuccis, & his qui summas deperditiones exercitio patiuntur, ut eorum sustententur vires.

Sorbitio chocolatæ paratur solvendo ℥i circiter chocolatæ in fat amplo aquæ tepidæ poculo seu in ℥vi aut ℥vij, & coquendo donec solutio leviter ebulliat : deinde per horæ quadrantem digeritur suprâ cineres calidos, & postea calidè hauritur.

[Verùm ut chocolatæ sorbitio palato gratissima fiat post digestionem suprâ cineres calidos ligno versatili & idoneo fortiter agitanda est chocolata, donec in spumam abeat, tunc spumofus humor in pecula distributus calidè hauritur.]

Ut etiam gratissima palato fiat chocolatæ sorbitio [faciliùs in spumam abeat, magisque nutriat] ei additur ovi vitellum. Parari quoque potest potus chocolatæ cum lacte ; sed hæc sorbitio, quæ tunc gratissima est, non tam ventriculo proficua fit, ut ea, quæ cum aquâ communi paratur. Tandem chocolata pectori valdè utilis est [commendatur phtificis & tabidis, mo-

260 MEDICAMENTORUM
dò ut cum lacte paretur, & vanilla ac cinnamomum in exiguâ quantitate in ejus compositionem ingrediatur; succum enim nutritium præbet pinguem, dulcem, qui humorum acrimoniam retundere valet.]

Thé aut thea est folium exsiccatum, & convolutum fruticis, qui in Japoniâ, ac Sinarum imperio enascitur, & colitur. Nonnulli asserunt huncce fruticem esse speciem agri-folii, quod alteri denegant, existimando esse fœniculi speciem. Plures alii autumant esse Rosæ similem. Nos verò esse fruticem ex radicibus ad summum floribus ac foliis acuminatis omninò opertum. Folia, quæ in summitate ramusculorum enascuntur, esse aliis anteferenda observandum est.

[Tres in officinis occurrunt species theæ. Vulgatiores *thé viridis* dicitur. Altera species pretiosior, *thea imperialis* vocatur. Tertia species

tubra , dicitur vulgò *thé Bohe*.

Omnes hæ theæ species unius & ejusdem fruticis folia esse existimantur , differre tantummodò tempore colligendi , & præparandi ratione. In Tractatu Materiæ Medicæ D. *Geoffroy tom. 2.* dum de vegetabilibus exoticis , post accuratam hujusce fruticis descriptionem legitur , quomodò Japones huncce fruticem colunt , quo tempore ea colligunt folia , & quomodò ea exsiccant & convolvunt.]

Japones suum thé in tenuem pollinem conterunt , quem in aquam fervidam projiciunt , [dein tamdiù quassant donec in spumam eleve-
tur.] Sinæ verò ejus tantum tincturam calidè sorbent , quam aquâ ferve factâ extrahunt.

Olim frequentius utebantur theâ Sinæ ; nam hodiè salviâ quam Batavi eis attulere , foliis thé adeò anteferunt , ut thé salviâ permutent ; sic ad nos faciliùs advehitur thea.

[Ut Sinæ utimur thé ; nam priùs injectis ollæ singulari foliis integris thé , superfundimus aquam fervefactam , ut ejus extrahatur tinctura , quam dein calidè sorbemus , ei addendo sacchari momentum. Sed nec tantas , nec adeò eximias virtutes tribuimus theæ, ut Sinæ, & Japones, qui ad profligandos permultos morbos efficaciam potûs thé valdè prædicant. Hæc potus thé efficacia in nostris regionibus non manifestatur, ubi præsertim foliis *thé* utimur ad impertiendum aquæ calidæ gratum saporem , ut faciliùs hauriatur , dum abluendus , ac simul liberandus est ventriculus materiis biliosis, acribus, & nidorosis à crapulâ præsertim ortis. Utimur & quoque potu *thé* in catharris ; nam largo aquæ calidæ potu (cui imprimis debetur tota virtus potûs thé) humores spissati diluuntur , transpiratio perturbata restituitur , faciliior ac æquabilior promovetur , sicque catharris labo-

rantes maximè sublevantur. Tinctura thé delectationis causâ sæpè manè hauritur , sed usus quotidianus ventriculi fibras laxat , appetitumque obtundit ; quocircà cautè vitare debent hi , qui ventriculo , à causâ frigidâ , debili donantur. Adsunt nonnulli , qui addunt foliis thé , tempore macerationis , frustulum cinnamomi , ut potus *thé* aromatizetur , virtusque stomachica ei impertiatur. Potus thé sic paratus , ab eis vocatur *thé à la Sultane*.]

In usu hodiè frequenti est tinctura salviæ , quæ simili modo , ac tinctura thé extrahitur. Tinctura salviæ vi stomachicâ calidâ , cephalicâ gaudet ; quocircà apprimè convenit in hemicraniâ , in aliis doloribus capitis à vitio ventriculi ortis , in debilitatibus ventriculi , in membrorum stuporibus , in paralyfi.

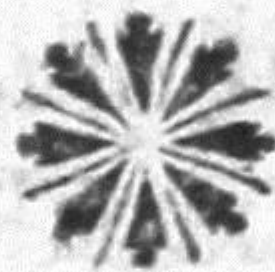
[Multùm etiam conducit his , qui apoplexiâ , aut alio affectu soporoso correpti fuere ; nam ventriculum

264 MEDICAMENTORUM

roborando , motum sanguinis susci-
tando , facilioremque in encephalo
reddendo , eorum recursum præ-
cavet.

Nostrates nunc frequentius utun-
tur melissâ debito modo exsiccata ,
quàm foliis *thé* & *salviæ* : nam tinc-
tura melissæ palato est gratior. Po-
tus melissæ non solum delectationis
causâ frequenter adhibetur , sed
etiam ad plures usus medicos ; nam
ventriculum leviter roborat, sangui-
nem leviter attenuat , ac diluit ,
mentemque inœstam exhilarat; quo-
circa multum conducit melancho-
licis, hypochondriacis, ac mulieribus
histericis. Tinctura melissæ simili
modo paratur , ac tinctura *thé* , &
calidè sorberi solet cum sacchari mo-
mento.]

CAPUT

C A P U T   X I V .

D E O P I A T I S .

CUm pharmaca valdè fastidiosa , aut ea quæ cum aquis sociari nequeunt , sunt præscribenda ; mos est ea admiscere cum syrupis , conservis , aut cum medullâ cassiæ ; ut sub formâ opiatae , boli , aut pilulæ ægrotantibus exhibeantur. Existimandum tamen non est quòd indicationes satisfaciendæ variæ sint, dum remedia sive liquida , sive mollia , sive sicca exhibentur. Hæc agendi ratione expletur tantùm animus ægrotantium , qui ab omni medicamento liquido prorsùs abhorrent.

Opiatæ olim ab opio sic dictæ fuere , quia nulla erat opiata absque opio ; nunc verò nomen opiatae adscribitur medicamentis , quæ majorem syrupis consistentiam possident , [& quæ consequenter mol-

M

266 MEDICAMENTORUM
lia, sed bolo tenuiora sunt.]

Præscribuntur opiata ad ciendam alvum; ad sanguinis depravationes emendandas; ad ventriculum corroborandum; insultus epilepticos præcavendos; viscera obstructa, reseranda; accessus febriles fugandos, tardamque venerem excitandam.

Opiata tum alterantes, tum purgantes, sunt vel magistrales, vel officinales. Opiata purgantes officinales, quæ usûs frequentissimi sunt, vel deglutiuntur, vel in enematribus immittendis dissolvuntur; tales sunt *Cathelicum, Lenitivum, Diaprunum simplex*, aut compositum, *Diaphænicum, Benedicta Laxativa, Hiera piera simplex galeni, Hiera piera composita, Diacolocynthidos seu Confectio major Hamech, & Confectio minor Hamech.*

Opiata verò alterantes officinales sunt omnes species conservarum, ut *Conserva Cynorrhodontis, Violarum, Buglossi, Florum cichorei, Rosarum rubrarum, Enula campana, &c.* ut & etiam

Confectio de hyacintho, alkermes, opiata Solomonis, Theriaca, Philonium Romanum, &c.

Opiatæ magistrales purgantes parantur tantum ex conservis, pulveribus, & ex syrupis ad quantitatem sufficientem, ut debita consistentia opiatis tribuatur.

Opiatæ magistrales parari possunt, vel pro unâ tantum dosi, vel pro pluribus dosibus. Dum pro pluribus dosibus parantur, pondus omnium ingredientium, seu massa totius opiatæ excedere non debet ℥iv. Dosis verò est à ℥i ad ℥ij.

Medulla cassiæ, aut *Catholicum* à nonnullis permiscentur opiatis, sed perperam. 1°. Quòd tunc opiatæ maximè fastidiosæ fiant. 2°. Quod syrupis & conservis aptiùs cooptentur pulveres.

In componendis opiatis purgantibus notandum est, quòd pulveres qui majori vi cathartica donantur, minori dosi sint aliis pulveri-

268 MEDICAMENTORUM
bus præscribendi , & dosi omnium
ingredientium constitutioni ægro-
tantium sit semper accommodanda.

Hodiè parantur opiata aperien-
tes , & purgantes cum limaturâ fer-
ri , pulveribus , & syrupis officina-
libus. Aliæ opiata purgantes in usum
non ampliùs vocantur , quia in of-
ficinis ex opiata ad usum semper
prostant ; prætereà nobis adsunt me-
dicamenta quæ illicò præscripta ,
his opiatis majoris sunt efficaciam.

Opiata aperientes & purgantes
frequentissimi usûs sunt in morbis
chronicis ; nam non solum succos
crudos sanguinem conspurcantes
viis assuetis foràs amandant ; verum
& etiam organa secretoria referant ,
quæ eorum secretioni ac excretioni
inserviunt ; ob obstructions enim
organorum secretoriorum magis ac
magis coinquinatur sanguis , cum à
succis pravis circuitum perturbanti-
bus se expedire tunc non possit.

Nihil in praxi utilius , quàm ape-

rientia cum catharticiis sociare, quia quâ proportionem aperientia referant colatoria, & uberem pravorum succorum secretionem promovent, cathartica eos foras amandant: ideo opiata aperientes & purgantes conducunt in hydrope, in obstinatis febribus quartanis, in ictero, in pallidis virginum coloribus, in inappetentiâ, in vomitu, in suppressione mensium, & in omnibus morbis, qui colatoriorum obstructionibus debentur.

Tres subsequentes opiata aperientes & purgantes aliis opiatis magistralibus majoris efficaciam nobis videntur: attamen ratione effectuum cautè eas sunt adhibendæ. Eas opiata per novem dies continuos exhiberi possunt; verum ut eas opiata æstus facile concitant, satius est eas exhibere per duos, aut tres dies continuos; & post intervallum duorum, aut trium dierum eas iterum exhibere valdè conducit. *

OPIATA

Aperiens & purgans martialis.

℥. Limaturæ ferri rubiginosæ ℥ss. sennæ mundatæ, & rhei electi pulveratorum ana zij. jalappæ, & salis absinthii ana ziss. cum syrupo de cichoreo composito fiat opiata, de quâ capiat æger ziss. singulis diebus manè per ix dies, superbibendo jusculum cichoreo, agrimoniâ, & capillis veneris alteratum, & deambulando lento gressu per horam.

Vel

℥. Limaturæ ferri rubiginosæ ℥ss. rhabbari, & millepedum in cubano exsiccatorum ana zij. jalappæ, & salis tamarisci ana ziss. scammonii ℥ij. cum syrupo rosarum solutivo composito; fiat opiata ad usum.

Vel

℥. Pulpæ cassiæ suprâ ignem paululûm exsiccatae ℥i. sennæ mundatæ, & rhabbari electi pulveratorum ana zij. mercurii dulcis, & scammonii ana ℥ij. cum syrupo florum persicorum, fiat opiata, de quâ capiat æger ziss.

Alia cum conservis.

℞. Conservæ capillorum veneris ℥i. fennæ mundatæ, & rhei electi pulveratorum ana ℥ij. Resinæ jalappæ ℥i. salis tartari ℥ß. Extracti hellebori nigri ℥i. cum syrupo de pomis Regis Saboris fiat opiata, de quâ capiatur ℥i. alternis diebus manè per xviii. dies jejuno ventriculo, superbibendo jusculum cichoreo, & foliis borraginis alteratum, & leviter dein deambulando.

[Hæ opiatæ sanguinem spissum potenter solvunt, luxurians serum per alvum copiosè eliminant, visceraque obstructa referant; profunt ergò in morbis, in quibus sanguis spissus est solvendus; serum luxurians est eliminandum; visceraque obstructa sunt referanda: verùm in his curandis morbis indiscriminatum non sunt exhibendæ hæ opiatæ, utpotè quòd non omni ætati, nec omni temperamento competunt. Insuper notandum est quòd in his

72 MEDICAMENTORUM
morbis, sicut etiam in aliis affectibus opiatibus profligandis, non eadem semper præscribatur opiata, sed variæ opiatarum formulæ debent sæpissimè fieri juxta ætatem, temperamentum ægrorum, morborumque complicationem, quòd hæ circumstantiæ modò fortiora, modò mitiora remedia expetant. In quacumque hydropis specie ab humorum visciditate, & spissitudine sustentatâ profunt opiatae superius præscriptæ; sed & quoque prodest opiata subsequens, quamquam aliis mitior sit.

℞. Croci martis aperientis rore maiali præparati ℥ss. rhei electi, & millepedum in clibano exsiccatorum, & pulveratorum ana zij. salis ammoniaci pulverati ℥iv. cassiæ lignæ, diagridii, & jalappæ ana zi cum syrupo de cichoreo composito, aut de quinque radicibus fiat opiata, cujus capiat æger ℥i℥. manè jejuno ventriculo, sumendo post horam unam, aut duas, jusculum chærefolio, nas-

turtio , & cichoreo alteratum , ac deambulando , si vires ferant.

Ad referanda viscera obstructa , skirros ac tumores skirrodoxos resolvendos variæ præscribuntur opiata , quæ numquam in usum sunt vocandæ , nisi prius præcesserint remedia universalia , ac juscula diluentia & aperientia. Sub æquali formulâ præscribi possunt hæ opiata.

℞. Croci martis aperientis rore maiali præparati, & conservæ enulæ campanæ ana ℥ss. millepedum præparatorum ℥ij. rhei electi , cassiæ lignæ , & boracis pulveratorum ana ℥iv. cum syrupo de quinque radicibus fiat opiata , cujus capiat æger ℥i aut ℥i℥. manè jejuno ventriculo , superbibendo jusculum pimpinellâ , cichoreo, ac chærefolio alteratum.

In inveteratis obstructionibus præstantior fiet hæc opiata , si pro quâlibet dosi addantur grana viij. aut viij. gummi ammoniaci aut sagapeni pulveratorum. Prætereâ vis ca-

274 MEDICAMENTORUM
thartica huic opiatae impertiri po-
terit ei addendo jalappam, diagri-
dium, aut etiam scammonium, do-
si temperamento, & ætati ægri,
ac morbo accommodatâ.

Opiatæ aperientes & purgantes
valde profunt in chlorosi, & sub
consimili formulâ parari possunt.

OPIATA AD CHLOROSIM.

℞. Croci martis aperientis rore maiali
præparati ʒi. rhei pulverati ℥ij. cin-
namomi acuti pulverati, & diacri-
dii ana ʒß. cum syrupo de cichoreo
composito fiat opiata pro quatuor
dosibus.

In suppressione mensium à san-
guinis lentore, & obstructione co-
latorii uterini, prodest hæc opiata
ad chlorosim; sed subsequens præf-
tantior est.

OPIATA

*Suppressioni mensium à sanguinis lento-
re, & obstructione colatorii uteri-
ni, dicata.*

℞. Croci martis rore maiali præparati

ʒij. rhei electi pulverati ʒiſſ. ſalis ammoniaci , croci orientalis , & macis pulveratorum ana ʒi elixirii proprietatis *Paracelfi* ʒi. cum ſyrupo de artemiſiâ fiat opiata pro octo doſibus.

Hæc opiata præſtantiffima fiet , ſi addatur pro octo doſibus ʒi. gummi ammoniaci. Prætereà cathartica vis huic opiatæ tribuetur addendo diagridium , aut ſcammonium , ſi habitu corporis tumido , molli , leucophlegmatico ægra fuerit prædita.]

Opiatæ alterantes præſcribuntur ad ſtomachum roborandum , ad alvi fluxum compescendum , ad humorum acrimoniam obtundendam , ad refrigeranda & temperanda viſcera & ſanguinem , & ad extinguendum viru venereum ; ideò competunt in appetitu dejecto , in coctione læſâ , in vomitu acido & nidoſo , &c. valentque ad impediendum ne lac aceſcat in ventriculo.

OPIATA

Stomachum roborans.

℞. Conservæ absinthii minoris ℥i. corallorum rubrorum præparatorum, oculorum cancrorum fluviatilium, & kinækinæ ana ℥iij. carnis viperinæ exsiccatae, & rhabarbari electi pulveratorum ana ℥ij. cum syrupo de rosis siccis fiat opiata, de quâ capiat ℥i aut ℥iſs. per novem dies superbibendo parùm aquæ cichorei, aut vini generosi.

Vel

℞. Cancrorum fluviatilium in clibano exsiccatorum, rasuræ cornu cervi, & corticis aurantiorum vel citreorum ana ℥ſs. salis absinthii, & rhei electi ana ℥ii cum syrupo de absinthio fiat opiata ad usum.

[Opiata subsequens ventriculum multum calefacit ac vigorat, appetitum dejectum exsuscitat, cruditates acidas extinguuit. Senibus præsertim conducit, dum languens appetitus est exsuscitandus; imò &

etiam his qui post morbum acutum de debilitate ventriculi conqueruntur.

℞. Conservæ enulæ campanæ, extracti rhabarbari, ac juniperi ana ʒi. cascarillæ, & cassiæ lignæ pulveratarum ana ʒß. cum syrupo de absinthio, aut de cichoreo composito fiat opiata pro tribus dosibus manè per triduum, jejuno ventriculo, sumendis, superbibendo jusculum commune.

Hæc opiata prodest quoque his, qui post præposterum aut diuturnum aquarum acidularum usum, de quâdam molestâ frigoris sensatione in ventriculo perceptâ conqueruntur, nullumque famis stimulum perferunt. In hoc casu ʒi. extracti juniperi in vino generoso diluta, & per triduum manè jejuno ventriculo exhibita, persæpè sufficit ad ventriculum calefaciendum, famisque stimulum suscitandum.

Ad profligandas febris accessio-

278 MEDICAMENTORUM
nes, variæ præscribuntur opiatae,
quæ in usum præsertim vocantur in
obstinatis febris accessibus. Ve-
rùm numquàm exhibendæ sunt
opiate febrifugæ, nisi prius præmis-
sa fuerint remedia universalia.

· O P I A T A

*Ad obstinatos accessus febriles
profligandos.*

℞. Kinækinæ in alkool redactæ ℥i.
cascarillæ tenuissimè pulveratæ ℥ss.
cum syrupo de absinthio composito
fiat opiata, cujus capiat æger ℥i℥.
quartâ quâque horâ.

Vel

℞. Kinækinæ in alkool redactæ ℥i.
florum chamæmeli pulveratorum ℥ij.
salis absinthii ℥iv. cum syrupo de ab-
sinthio f. opiata pro octo dosibus su-
mendis spatio trium dierum.

Ad sunt nonnulli qui multum
prædicant efficaciam opiatae subse-
quentis in accessibus febris inve-
teratis.

℞. Kinækinæ in alkool redactæ , & electuarii diapruni ana ℥i. cum syrupo florum persicorum fiat opiata , de quâ capiat æger ℥vi. in die inter iuscula , servatis servandis.

Opiatæ sequentes non semel fugavere accessus febriles , qui variis opiatis febrifugis restiterant.

℞. Kinækinæ in alkool redactæ ℥i. confectionis de hyacintho ℥ß. syrupi capillorum veneris ℥i. mellis Narbonensis cochlear i. misce , fiat opiata in tres æquales doses dividenda , quæ per triduum assumentur extra accessum.

Vel

℞. Conservæ enulæ campanæ & kinækinæ in tenuissimum pulverem redactæ ana ℥ij. cascarillæ pulveratæ , & florum chamæmeli ana ℥i. salis centaurii , & iridis florentinæ ana gr. xxx. cum syrupo de absinthio fiat opiata pro tribus dosibus in die sumendis , ni ægri constitutio obstat.

Ad profligandas febres quartanas frequentius utuntur opiatis febrifugis.

280 MEDICAMENTORUM
fugis, quàm ad curandas alias fe-
brium intermittentium species; quòd
perdifficile sit eas penitus eradicare
solo kinækinæ usu; idcirco cuilibet
kinækinæ dosi (quæ diebus inter-
missionis ægro offertur) cum bonis
ægri rebus sæpissimè adduntur gra-
na aliquot salis ammoniaci, vel sa-
lis absinthii, vel rhei pulverati,
vel agarici, vel iridis florentinæ;
verùm tutiùs fugantur eæ intermit-
tentes febres opiatibus sequentibus.

OPIATA

Ad febrem quartanam.

℞. Kinækinæ in pulverem tenuissimum
reductæ ℥ss. rhei electi, & cascaril-
læ pulveratorum ana ℥ij. salis am-
moniaci, & absinthii ana ℥iv cum
syrupo de absinthio fiat opiata, cu-
jus capiat æger ℥i℥. bis quolibet die
à febre omninò immuni.

Vel

℞. Kinækinæ in alkool reductæ ℥iij.
cascarillæ pulveratæ, & salis ammo-
niaci ana ℥i. florum chamæmeli, &

iridis florentinæ ana zi. radicis gentianæ pulveratæ ℥iv. cum syrupo florum persicorum , aut de cichoreo composito , fiat opiata bis in die intermissionis ad zi aut ziss. exhibenda.

Vel

℥. Kinækinæ in alkool redactæ ℥ss. rhei pulverati , & agarici ana zij. salis absinthii , & ammoniaci ana zi. florum chamæmeli pulveratorum zij. cum syrupo de absinthio fiat opiata similiter exhibenda.

Quoad usum illarum opiatarum notandum est, quòd protrahendus sit usus unius ex illis opiatis, non solùm quòusque non ampliùs redeant accessiones , sed etiam ultrà per pluries dies, ut omninò præcaveatur earum reditus ; verùm tunc semel tantùm in die est exhibenda , manè nempe jejuno ventriculo.

Ast febres quartanæ sæpè obstinatæ fiunt , & per plures menses perseverant ob viscerum obstructiones ; in hoc casu profligandæ sunt opiatis aperientibus , febrifugis , & purgantibus.

282 MEDICAMENTORUM

Opiata subsequens aperiens tantum, & febrifuga, pluries fugavit febres quartanas à pluribus mensibus perseverantes.

℞. Kinækinæ in alkool redactæ ℥ij. croci martis aperientis rore maiali præparati ℥ss. salis ammoniaci, & absinthii ana ℥ij. cum syrupo de absinthio fiat opiata, cujus capiat æger ℥i℥ bis aut etiam ter in die à febre omnino immuni.

OPIATA

Aperiens, febrifuga, & purgans ad febres - quartanas.

℞. Kinækinæ in alkool redactæ ℥vi. croci martis aperientis rore maiali præparati, & rhei pulverati ana ℥ij. salis ammoniaci, & absinthii ana ℥i. florum chamæmeli ℥iv. jalappæ, & diagridii ana ℥i. cum syrupo rosarum solutivo cum sennâ & agarico composito, fiat opiata pro novem dosibus.

Vel

℞. Croci martis aperientis rore maiali præparati ℥i℥ss. kinækinæ ℥ij. cas-

carillæ , & rhei pulverati ana zij.
salis ammoniaci , centaurii & absinthii ana ℥ij. agarici trochiscati ziss.
jalappæ , & scammonii ana zi. cum
syrupo florum persicorum aut de
cichoreo composito fiat opiata pro
decem dosibus.]

O P I A T A

Ad alvi fluxum.

℞. Conservarum rosarum , symphiti
majoris ana ziss. coralli rubri præ-
parati , terræ sigillatæ ana ziiij. cum
syrupo de rosis siccis fiat opiata , de
quâ capiat æger zij. singulis diebus
manè per ix dies superbibendo parum
aquæ plantaginis.

Vel

℞. Conservæ balaustiorum zij. terræ
sigillatæ , sanguinis draconis , & bo-
li Armeniæ ana ziiij. cum syrupo de
rosis siccis fiat opiata.

Vel

[℞. Diascordii fracastoris, & conservæ rosa-
rum rubrarum ana zi. trochiscorum de
karabe ℥ij. cascarillæ & catechu sin-
ceri ana gr. xxx cum syrupo cydo-

284 MEDICAMENTORUM

niorum fiat opiata pro tribus dosibus.

Vel

℞. Conservæ Balaustiorum, & diascordiæ Fracastoris ana ℥ij. terræ sigillatæ, catechu sinceri, & sanguinis draconis ana gr. xxx. ipecacuanhæ gr. xxiv. misce, & cum syrupo de rosis siccis fiat opiata pro quatuor dosibus.

Vel

℞. Conservæ kinorrhodontis ℥vi. glandium quercinarum exsiccatarum, & pulveratarum ℥iij. catechu sinceri, & corallorum rubrorum præparatorum ana ℥i℥. cinnamomi acuti pulverati ℥iij. & cum syrupo de rosis siccis fiat opiata, cujus ℥i capiatur quartâ quâque horâ.]

OPIATA

Ad humorum acrimoniam, vel opiata absorbens.

℞. Corallorum rubrorum præparatorum, & lapidum cancrorum fluviatilium ana ℥℥. kinækinæ, & rhei electi ana ℥ij. cum syrupo de rosis siccis fiat opiata quæ præscribitur in usu lactis.

O P I A T A

Cancro dicata.

℞. Kinækinæ , rasuræ cornu cervi , & corallorum rubrorum præparatorum ana ℥ss. plumbi usti , & oculorum cancrorum fluviatiliū ana zij. cum syrupo de nymphæâ fiat opiata ad zi sumenda.

O P I A T A

Antiepileptica.

℞. Radicis pæoniæ maris , kinækinæ in alkool redactæ , & cancrorum fluviatiliū exsiccatorum ana ℥ss. rhei electi , & rasuræ eboris ana zij. cum syrupo capillorum veneris fiat opiata ad zi aut ziss. exhibenda.

Vel

℞. Corallorum rubrorum præparatorum , kinækinæ & radicis pæoniæ maris ana ℥ss. rhei pulverati , & corticis aurantiorum ana zij cum syrupo de kermes fiat opiata.

Vel

[℞. Conservarum enulæ campanæ , &

286 MEDICAMENTORUM

florum tiliæ ana ℥ij. cinnabaris antimonii gr. xxiv. pulveris de guttâtâ , & cascarillæ ana ℥i. cum syrupo lilii convallii fiat opiata pro quatuor dosibus.

Vel

℥. Conservarum florum anthos , florum tiliæ & enulæ campanæ ana ℥ij. croci martis aperientis rore maïali præparati , & cinnabaris antimonii ana ℥ij. radicis valerianæ silvestris & cascarillæ ana ℥i. cum syrupo florum tunicæ fiat opiata pro sex dosibus.

Hæ opiatæ profunt in epilepsiâ à sanguinis lentore , & spissitudine sustentatâ ; sed noxiæ admodum sunt dum à sanguinis siccitate , fervore , & excandescentiâ exoritur morbusacer.]

OPIATA

Ad venerem excitandam.

℥. Conservæ satyrii ℥iv. myrobalanos conditos n°. iij. confectionis de hyacintho , & alkermes ana ℥i. pulveris viperæ ℥vi. moschi & ambre griseæ

ana gr. xv. cum syrupo de kermes, aut de condituris citri fiat opiata, de quâ capiat æger ℥ij. singulis diebus horâ somni per xij dies; debet iterari per tres aut quatuor menses, bis aut ter in hebdomadâ, ut semen activitatem acquirere possit, & turgere salibus.

O P I A T A

Refrigerans venerem.

℥. Conservæ kinorrodonis ℥iij. salis prunellæ ℥i. sacchari *Saturni* ℥i. cum syrupo de nymphæâ fiat opiata, de quâ capiat æger ℥ij. singulis diebus manè per xij. dies.

[Hujusce opiatæ usus, quæ venerem refrigerat excandescentiam sanguinis coërcendo, acrimoniam seminum retundendo, contractionem erectorum muscutorum temperando, diuturnus esse non debet, utpotè quòd nimis dein frigeret venus ob paralysem muscutorum erectorum, quam saccharum Saturni induceret.]

OPIATA

Neapolitana seu antivenerea.

℞. Ligni sancti , radicum falsæparillæ & chinæ pulveratorum ana ℥ss. fennæ mundatæ , & rhabarbari electi ana ʒij. jalappæ , & aquilæ albæ ana ʒiſs , vel æthiopis mineralis ʒiiij. Scammonii ʒi. cum syrupo rosarum solutivo fiat opiata , de quâ capiat æger ʒij per hebdomadam alternis diebus, manè jejuno ventriculo.

Parari etiam possunt opiatæ ad dealbandos dentes , & ad firmandas scorbuticorum gingivas , de quibus cap. de *Pulveribus*.

CAPUT XV.

DE BOLIS.

* **B**Olus medicamentum molle , [sed opiata firmius]. Parantur boli purgantes , alterantes , & roborantes.

Bolus

Bolus purgans ex medullâ cassiæ , aut ex aliquo electuario molli cathartico officinarum , ut e. g. *ex Catholico pro ore , Diaphanico , Diapruno , &c.* & ex pulveribus purgantibus præparatur.

Bolus verò alterans ex conservis , confectionibus , & ex pulveribus alterantibus efformatur.

In Bolo purgante pondus mellulæ cassiæ , aut electuvariorum ℥i excedere non debet , pulverum verò purgantium ℥i. Pulveres purgantes , quibus plerùmque utuntur ad efformandos bolos purgantes , sunt *rheum pulveratum* , nonnumquam *senna* , *jalappæ radix* , *resina jalappæ* , *scammonium* , *diacrydium* , *aquila alba* , *athiops mineralis*.

In Bolo alterante conservæ præscribuntur ad ℥i℥ , confectiones ad ℥i , pulveres ad ℥℥.

Adhibentur boli alterantes ad roborandum ventriculum in coctionibus læsis , in debilitatibus ventri-

290 MEDICAMENTORUM
culi, in inappetentiis, & in alvi
profluviis.

Boli roborantes in usu non ampliùs sunt; sed si præscribendi sint, parari debent cum conservis, confectionibus, & pulveribus roborantibus: ita ut pondus omnium ingredientium non excedat $\mathfrak{z}\text{ij}$. aut $\mathfrak{z}\text{iiij}$. utpotè quòd remedia ex quibus præparantur boli roborantes, valdè calida sunt, & majori dosi sanguinem nimis exagitarent. Boli roborantes in usum vocari possunt ad restaurandas vires post vehementes ac diuturnos morbos: profunt præsertim senibus, & his qui magnis hæmorrhagiis vires suas amisere. *

BOLUS

Blandè purgans Nephritidi dicatus.

℞. Pulpæ cassiæ recenter extractæ $\mathfrak{z}\text{i}$.
salis prunellæ $\mathfrak{z}\text{i}$ cum saccharo, &
pulvere liquiritiæ fiant boli plures, qui
nebulis involvantur, & devorentur
manè, superbibendo jusculum herbis
refrigerantibus alteratum, aut cya-
thum feri lactis.

Alius fortior.

℞. Pulpæ cassiæ recenter extractæ ℥i.
rhei electi ℥ss. salis prunellæ zij.
misce, fiant boli plures manè sumendi.

* Hi Boli sicut etiam dilutum cassiæ in nephritide valdè profunt, ad foràs amandandos, quin renes æstuent, pravos succos in primis viis hærentes ac sanguinem inquinantes. Hæc cathartica exhiberi quoque possunt in ischuriâ seu omnimodâ urinæ suppressione, quæ nephritidem concomitatur; & offerri etiam possunt ægro dum est in balneo, si summus sit dolor. Nam absolutè necessarium est sanguinem liberare ab urinâ, quæ ob renum tumefactionem ac eorum obstructions, ab eo secerni nequit, indèque ægro semper imminet grave symptoma mortem inferens, ut subitaneus ad cerebrum fluidorum appulsus, aut laxitas summa emporii, quæ lethargum aut alium affectum sopo-

292 MĒDICAMENTORUM
rosum accersit ; aut colluvies feri in
thorace ; aut subitus abdominis hy-
drops.

Nonnumquam boli superiùs præ-
scripti minori pollent efficacîâ ad
sufficientem feri evacuationem pro-
movendam : tunc acuendi sunt cum
aliquot granis pulveris jalappæ , &
iterandi alternis diebus per totum
suppressionis urinæ decursum : quòd
si tunc in usum non advocarentur
hæc cathartica, aliquod grave symp-
toma fanè adveniret. Post aliquot
verò dies evenit urinarum vias fieri
liberiores sive variis remediis , quæ
eodem tempore cum catharticis
offeruntur , sive actione urinæ in
parietes *tubulorum pelvis* , aut in pa-
rietes *pelvis* , in quibus lapilli sæpè
irretiti hærent. Hæc distensio *tubu-
lorum pelvis* , aut *pelvis* ab urinâ ex-
citata , & continua actio urinæ sub-
sequentis in lapillos , descensum la-
pillorum in ureteres & in vesicam
promoveant, quibus in vesicam de-

lapis, urina dein continuo filo ad vesicam appellit. *

BOLUS

Nephritidi & suppressioni urinae dicatus.

℞. Pulpæ cassiæ recentis ℥i. rhei electi & pulverati ℥ß. jalappæ gr. xv. cum saccharo, & liquiritiâ fiant boli plures.

BOLUS

Suppressioni urinae dicatus, cum subito abdominis hydrope.

℞. Pulpæ filiquæ ægyptiacæ ℥i. succi iridis nostratis ritè defœcati, & cum vitello ovi unius permixti ℥ß. pulveris jalappæ gr. xij. cum saccharo, & liquiritiâ fiant Boli plures.

* Majori cum successu exhibetur in illo casu succus iridis nostratis ab ℥iß. ad ℥ij. aut ℥iij. in jusculo leniente, aut in ℥ij. aquæ liliorum; vel dissolutus vitellis duorum ovorum præscribitur. Hocce remedium salibus acribus multum turgēt; præscribendum itaque est, cum

294 MEDICAMENTORUM

in renibus materies viscosæ urinæ secretionem prohibentes, & effusioni ac collectioni feri in abdomine ansam præbentes, latitant. *

BOLUS CUM ELECTUARIIS.

℞. Pulpæ cassiæ, & catholici pro ore ana ℥ss. jalappæ pulveratæ gr. xij. misce, fiat bolus.

Validior Bolus cum electuario.

℞. Pulpæ cassiæ ℥vi. diaphænici ℥ij. resinæ jalappæ gr. vi. cremoris tartari ℥ij. misce, fiat bolus.

BOLUS

Ad affectus venereos.

℞. Pulpæ cassiæ ℥i. aquilæ albæ ℥i. aut æthiopis mineralis ℥ss. jalappæ gr. xij. misce, fiant boli plures.

Vel

℞. Pulpæ cassiæ ℥vi. terebinthinæ Venetæ in aquâ liliorum ritè lotæ ℥ij. æthiopis mineralis ℥ij. diacrydii gr. viij. misce, fiant boli plures.

BOLUS

Ad stomachum roborandum.

℞. Conservæ rosarum ʒiʒ. confectio-
nis de hyacintho ʒi. corallorum ru-
brorum præparatorum ʒʒ. misce, fiant
boli plures.

BOLUS

Ad alvi fluxum.

℞. Conservæ balauſtiorum ʒij. corallo-
rum rubrorum præparatorum, & ter-
ræ sigillatæ ana ʒi. misce, fiant bo-
li plures.

BOLUS

Ad vires instaurandas.

℞. Conservæ florum buglossi ʒiʒ. con-
fectionis alkermes ʒi. pulveris vipe-
rarum gr. xv. misce, fiant boli.

* Hi boli ad vires restaurandas
in usum hodiè non ampliùs vocan-
tur; sed eis substituuntur opiatæ
roborantes, quæ ad plures doses

296 MEDICAMENTORUM
præscribi solent ; quod in bolis præscribendis perfici nequit , utpotè quòd pro unâ tantùm dosi boli præparantur.

C A P U T X V I.

DE PILULIS.

Pilulæ sunt remedia figurâ rotundâ , durâ , majori consequenter bolis ac opiatis consistentiâ , quæ in plures globulos dividuntur , & foliis auri aut argenti dein obvolvuntur , aut saccharo , aut pulvere liquiritiæ cooperiuntur , ut faciliùs deglutiantur , & ingratus ingredientium sapor non ab ægris percipiatur.

Hodiè rarissimi usûs sunt pilulæ ; nam hæc remediorum constitutio adhibetur tantùm cùm hydrargirum cum catharticiis , aut aloë ægris sunt præscribenda.

Officinales vel Magistrales sunt pi-

lulæ. Officinales parvo numero nunc in officinis prostant, quia rarò à Medicis præscribuntur. Eæ quæ in officinis hodiè servantur, sunt *pilulæ Coccia majores & minores, pilula agarici*, [quæ vi catharticâ donantur, & *pilula de cynoglossò*, quæ narcosim inducunt.]

Pilulæ quæ à Medicis pro curandis morbis componuntur, *Magistrales* dicuntur. Eæ pilulæ præparantur ex variis purgantibus cum correctivis omnibus in pulverem redactis, & syrupo convenienti, aut alio liquore idoneo exceptis. Pondus omnium ingredientium, seu massa pilularis ℥ij aut ℥iij quantitatem excedere non debet.

Omniū pilularum ab antiquis Medicis præscriptarum aloë foccotrina basis esse solebat; sed rarò in usum venit aloë ad componendas pilulas.

Adhibentur tantum pilulæ ad movendam alvum eorum, qui à

298 MEDICAMENTORUM
portionibus & bolis catharticiis pro-
sùs abhorrent ; sed cautè exhibendæ
sunt delicatulis , & his qui debili
donantur pectore. Profunt pituitosis
& in hydrope. *

PILULÆ PURGANTES.

℞. Aquilæ albæ ritè præparatæ ℥i. ja-
lappæ gr. xv. cum paucâ conservæ
rosarum quantitate fiant pilulæ , quæ
dentur manè.

Aliæ efficaciores hydropi convenientes.

℞. Sennæ mundatæ ℥ß. rhei electi ℥iij.
jalappæ ℥ij. scammonii ℥i. cremoris
tartari ℥ij. fiat omnium pulvis , &
cum quantitate sufficienti syrupi ro-
sarum solutivi compositi fiat massa pi-
lularis , è cujus ℥i. formentur pilulæ
iv. aut v. devorandæ bis in hebdo-
madâ , iterando per mensem.

PILULÆ

Hydropi maximè dicatæ.

℞. Elaterii gr. v. vel vi. salis tartari ℥ß.
cum paucâ conservæ rosarum , fiant
pilulæ quæ dentur manè.

P I L U L Æ E M E T I C Æ.

℞. Tartari emetici gr. viij. diacrydii gr. vi. cum pauco conservæ rosarum fiant pilulæ manè devorandæ.

Alia magis emetica.

℞. Pulveris algaroth gr. iiij. diacrydii gr. vi. cum pauco conservæ rosarum fiat pilula manè devoranda.

Hæ pilulæ emeticæ profunt in omnibus morbis, quibus conducunt emetica. Feliciter exhibentur in epilepsiâ non solum ad præcavendos paroxysmos; verum etiam ad eam penitus eradicandam modò ut inveterata non sit. In hocce morbo sexies in anno præscribuntur pilulæ emeticæ; præsertim ex quæ ex tartaro stibiato præparantur; nam quæ ex pulvere algaroth conficiuntur, corpus summoperè exagitant. Præscribuntur itaque ter verno tempore, quinto decimo quoque die; ter quoque autumnali tempore; sed

300 MEDICAMENTORUM
apprimè conducit post quamlibet
dosim pilularum emeticarum, ægro-
tanti per tres dies continuos exhi-
bere opiatam antiepilepticam ex
radice pæoniæ maris paratam, quæ,
dum de Opiatis, descripta fuit.
Præparantur pilulæ aptissimæ ad def-
truendum virus venereum, quod
sanguinem nondum inquinavit, nec
luem veneream intulit; idcirco ap-
primè profunt *in bubonibus venereis,*
in ulcusculis cancrofis, in gonorrhæâ
virulentâ.

Ulcuscula cancrofa, bubonesque
venerei pilulis antivenereis profligantur, quin necessum sit alia præmittere auxilia; nisi status ventriculi catharsim expostulet, aut ægri temperamentum, phlogosisque partis ulcusculis obsessæ venæ sectionem indicent. Verùm in curandâ gonorrhæâ virulentâ fecus est agendum, ob inflammationem conceptaculorum seminis gonorrhæam virulentam concomitantem, quæ pilulis antive-

nereis adaugeretur, si alia remedia earum usum non præcessissent. Prius itaque in hocce curando morbo præscribuntur venæ sectiones, ptisanæ diluentes & edulcorantes, emulsiones, ut remittatur inflammatio, temperetur urinæ ardor, aliaque symptomata mitigentur. His auxiliis remissâ semel inflammatione, & mitigatâ dysuriâ, præscribi possunt quinto, aut quarto quoque die pilulæ subsequentes. *

PILULÆ ANTIVENEREÆ.

℞. Hydrargyri ritè defœcati, & cum terebinthinâ extincti ℥i℥. rhabarbari electi, & sennæ mundatæ ana ℥iij. jalappæ ℥ij. scammonii ℥iv. cum syrupo de cichoreo composito fiat massa pilularis, de cujus ℥i formantur pilulæ iv. aut v. devorandæ manè.

P I L U L Æ

Ad inveteratam gonorrhæam.

℞. Æthiopis mineralis ℥i℥. rhei electi & karabe ana ℥ij. cum syrupo de ci-

choreo composito fiat massa pilularis, de cujus $\mathfrak{z}\text{i}$ formentur pilulæ iv. aut v. devorandæ manè, & iterandæ bis in hebdomadâ per ij. aut iij. menses.

Vel

℥. Hydrargyri ritè defœcati & cum terebinthinâ extincti $\mathfrak{z}\text{i}$. rhei electi $\mathfrak{z}\beta$. Karabe $\mathfrak{z}\text{ij}$. cum syrupo rosarum solutivo composito fiat massa pilularis, de cujus $\mathfrak{z}\text{i}$ formentur pilulæ iv. aut v. manè devorandæ, & iterandæ bis in hebdomadâ per tres menses.

* Nullum est pharmacum præstantius ad acida ventriculi destrueda ac expellenda, ventriculique tonum exsuscitandum ipsâ aloë. Ejus amaritudo, ac salia alkalina quibus turget, hosce præstant effectus succum gastricum inertem acuendo, succosque viscosos, parietibus ventriculi adhærescentes, ac eum molestantes dividendo & attenuando. Hoc evidentissimè comprobatur ciborum appetentiâ, quam adducit aloë.

Usurpatur aloë foccotrina, ut aliis speciebus aloës præstantior ac

purior , ad parandas pilulas *Francofurti* seu ante cœnam , aut gallicè *Pilules gourmandes* , quod ante cœnam soleant devorari , ut ingestis , quibuscum permiscentur , earum fortis actio obtundatur , & præca-veantur gravia ventris tormina , quæ inferunt , dum sine hâc cautione usurpantur. Hæ pilulæ ante cœnam devoratae , & cum alimentis permixtæ coctionem alimentorum accele-rant , ac perficiunt ; & crastinâ die per secessum absque ullis ventris torminibus evacuant succos pravos ac viscosos , qui succum gastricum inertem efficiebant. Hæ pilulæ num-quàm præscribi debent delicatulis , nec his qui hæmorrhoidibus obno-xii sunt , & qui debili donantur pectore , ne ob nimiam sanguinis rarefactionem , quam concitant , pro-moveantur hæmorrhoides , aut super-veniat immoderatus hæmorrhoidum fluxus , vel sputum sanguinis , vel ex aliâ quâcumque corporis parte san-

304 MEDICAMENTORUM
guinis profusio. Francofurti nimia
aloës actio temperatur ac immi-
nuitur violarum infusione. *

PILULÆ FRANCOFURTENSES.

℞. Aloës foccotrinæ purissimæ quanti-
tatem quam volueris ; fiat pulvis te-
nuissimus, qui in vas vitreum conjicia-
tur, & affusâ aquâ violarum ad emi-
nentiam iv. digitorum, pone in balneo
calido vase accuratè clauso. Statutâ
per triduum infusione, tunc aqua
tincta decantetur, à fœcibus separetur,
& asservetur in alembico vitreo pro-
bè clauso : affunde dein relictæ ma-
teriæ aliam violarum aquam, & post
digestionem liquor tinctus auferatur,
& adjiciatur priori : tunc alia viola-
rum aqua infundatur, donec tandem
nullum ampliùs attrahat colorem.
Aquam omnem tinctam distilla si-
mul per alembicum, aut evapora in
patellâ fictili vitreo operculo ob-
ductâ, cineribus calidis impositâ, do-
nec materia instar mellis crassescat ;
tandem per pondus æquale succus
violarum addatur, & fiat inspissatio
ad instar massæ pilularis, de quâ fiant
pilulæ à ℥i ad ℥i. ante coenam usur-
pandæ.

*Alia pilula efficaciores ante cœnam
usurpanda.*

℞. Aloës optimæ succo rosarum nutritæ
℥i. rhei electi ℥ß. salis absinthii ℥iij.
cum syrupo de cichoreo composito
fiat massa pilularis, de quâ ℥ij. for-
mentur in pilulas iv. aut v. quæ au-
ro cooperiantur, & devorentur ante
cœnam bis aut ter in hebdomadâ per
mensē.

C A P U T X V I I.

D E T A B E L L I S.

* **T** Abellæ sunt medicamenta
solida, plana, quæ ex pul-
veribus diversis, & saccharo præ-
parantur ad demulcendam fluidorum
acrimoniam, ad tussim pacandam,
ad detergenda pulmonum ulcera,
ad viscera obstructa referanda, ad
vires restaurandas in senibus & con-
valescentibus; tandem ad purgan-
dos pravos succos, sanguinis massam
inquinantes.

306 MEDICAMENTORUM

Officinales vel Magistrales dicuntur Tabellæ. Officinales, quia in officinis prostant, ut sunt v. g. tabellæ ex saccharo tantum rosato & margaritis constantes, quæ manus Christi perlata vocitantur; tabellæ de althæâ quæ apprimè conducunt ad pacandam tussim, & ad edulcorandam fluidorum acrimoniam. Tabellæ de chocolatâ, tabellæ seu saccharum de violis, de malo aureo, de piro bergomio, de citro, quæ frequentius apud fructuum conditores, quàm apud pharmacopolas præparantur. Prostant & quoque in officinis tabellæ purgantes; tales sunt tabellæ Diacarthami, tabellæ de citro, de succo rosarum, &c. Magistrales verò, dum à Medicis pro morbis curandis componuntur.

Ut tabellæ grati saporis, debitaque consistentiæ componantur, proportio pulveris ad saccharum esse debet, ut pro quâlibet pulveris drachmâ sint drachmæ sex, aut ad

summum uncia una sacchari, præsertim si pulveres ingrati sint saporis. Verùm si ingrati non sint pulveres, drachmæ quatuor aut quinque sacchari pro quâlibet pulveris drachmâ sufficiunt.

Rari sunt usûs tabellæ *Officinales*, & numquam aut rarissimè *Magistrales* præscribuntur, quia quantitas nimia sacchari, quo turgent, stomachum subvertit, & depravat; attamen dari possunt his qui à cæteris remediorum formis abhorrent. *

T A B E L L Æ

Lenientes, tussi vehementi, & humorum acrimonia dicata.

℞. Pulpæ radicis althææ in decocto consolidæ majoris coctæ ℥viiij. adde sacchari optimi ℔j. coque s. a. cum s. q. aquæ hordei ad debitam consistentiam, ut fiant tabellæ ponderis ℥i, quarum unam aut alteram teneat æger in ore in vehementi tussi.

TABELLÆ

Detergentes, in asthmate, & ulcere pulmonum.

℞. Florum sulphuris ℥ss. florum Benzoini ℥ij. sacchari optimi in aquâ hordei ad debitam consistentiam cocti ℥iv. fiant tabellæ s. a. ponderis ℥i. quarum unam in ore teneat æger.

TABELLÆ APERIENTES.

℞. Limaturæ ferri rubiginosæ ℥iij. resinæ jalappæ ℥i. sacchari optimi ℥iv. fiant tabellæ cum mucilagine gummi tragacanthi ponderis ℥i℥. quarum duas capiat manè jejuno ventriculo, superbibendo jusculum agrimoniæ, & cichoreo alteratum, deambulando postea per horam, & continuando per ix dies.

* Tabellæ ex ferro paratæ, & aliæ, quæ ex pulveribus aperientibus & absorbentibus præparari possunt, parvæ sunt efficaciam, ob nimiam sacchari quantitatem, quæ requiritur, ut ritè præparentur. Parari tamen possunt tabellæ roboran-

tes , sed eæ tabellæ parari debent ex pharmacis quæ suos præstent effectus , quamquam parvâ dosi præscribantur. *

TABELLÆ VITÆ

*Ad vires restaurandas in senibus ,
& convalescentibus.*

℞. Confectionis alkermes ℥i. ambrae & moschi ana ℥ij. sacchari ad debitam consistentiam cocti ℥b j. fiant tabellæ s. a. ponderis ℥i. aut ℥i℥. vel ℥ij. quarum unam capiat æger manè jejuno ventriculo , & continuet per triduum.

TABELLÆ

Purgantes in affectu venereo.

℞. Aquilæ albæ ℥i. resinæ jalappæ ℥ij. sacchari optimi ℥vi. cum mucilagine gummi tragacanthi fiant tabellæ s. a. quarum unam capiat manè jejuno ventriculo.

CAPUT XVIII.

DE PULVERIBUS.

[*Pulvis est medicamentum formâ siccum, ex vegetabilibus, animalibus, fossilibusve contritis, & comminutis, nunc solis, nunc simul mixtis, compositum.*]

* **U**T ritè præparentur pulveres, remedia, ex quibus parari debent in mortario sunt conterenda, & dein trans setaceum trajicienda. Dum pulvis tenuissimus est, *alkool* dicitur.

Pulveres sunt *Officinales* aut *Magistrales*; & ii pulveres *purgantes* aut *alterantes* sunt.

Pulveres officinales sunt pulveres *Diamargariti frigidi*, *Diarhodon Abbatis*, *Diambre*, *Diatrium Santalorum*, *de Gutteta*, *de tribus*, seu *Conachinus*; & plures alii qui hodiè

rarioris sunt usûs. (a)

Magistrales pulveres dicuntur *purgantes*, *emetici*, *roborantes*, *refrigerantes*, aut idonei ad salivationem promovendam. Pulveres purgantes præscribuntur eis qui à potionibus, opiatis, bolis catharticiis prorsus abhorrent.

Pulveres purgantes vel mediocri, vel forti virtute catharticâ donantur; prout ex catharticiis mediocribus, ut ex *rheo*, *sennâ*, *jalappa* componuntur; vel ex mochlicis, ut ex *scammonio*, *resinâ jalappæ*, *elaterio*, *croco metallorum*, *pulvere algaroth*, &c.

Sumuntur pulveres in cochleare uno aut altero vini, aquæ, jusculi,

(a) Usûs frequentissimi nunc sunt pulveres *de Guttetâ* & de tribus. Quotidiè enim exhibetur prior ad præcavendos epilepsiæ, convulsionum, motuum spasmodicorum, vertiginisque recursus; posterior verò ad movendam alvum eorum, qui temperamento pituitoso præditi sunt: præsertim dum potiones catharticas, bolosque purgantes respuunt.

312 MEDICAMENTORUM

infusionis *thé* aut *melissæ* ; aut in cochleare panatellæ , vel admiscentur vitello ovi , pulpæ pomi cocti , aut tantillo alicujus conservæ , ut inde sub specie boli deglutiantur.

Quantitas pulveris purgantis in plures doses dividenda , qui ægris præscribitur , ut identidem eorum alvus moveatur , unciam excedere non debet. Dosis quæque pulverum purgantium est ad summum ad ʒi. sicut & etiam dosis pulverum alantium , excepto corticis peruviani pulvere , qui sæpè ad drachmas duas præscribitur.

Utuntur quotidie Medicipulveribus purgantibus ad fallendos ægrota-
tantes , præsertim pueros , qui potiones catharticas respuunt , aut eas nolunt deglutire. In omnibus morbis conveniunt , in quibus movenda est alvus, præsertim dum vermes in ventriculo & intestinis nidulantes suspicantur , in quo casu præscribitur *aquila alba* cum aliquo cathartico.

Adhibentur

Adhibentur & quoque pulveres purgantes loco opiatarum in hydropes, & in organorum secretoriorum obstructionibus ad variandas tantum remedium formas, & ut curativa methodus ægrotantibus magis arrideat.

Pulveres alterantes eodem modo ac opiatae ejusdem nominis vires suas exerunt, præscribuntur in iisdem casibus, præsertim dum opiatas alterantes respuunt ægri. *

PULVIS VALIDE PURGANS.

℞. Sennæ mundatæ ℥β. rhei electi ℥ij. jalappæ ℥iβ. scammonii ℥i. fiat omnium pulvis s. a. & misce, de quo capiat æger ℥i. cum juscule herbis refrigerantibus alterato, & continuabit per hiemis decursum singulis quindecim diebus. In rheumatismo, arthritide, cachæxiâ, & similibus, præstans est hic pulvis.

PULVIS

Moderatiùs purgans.

℞. Sennæ mundatæ ℥β. rhabarbari

O

314 MEDICAMENTORUM

electi zij. jalappæ , & cremoris tartari ana zi. fiat s. a. pulvis , de quo capiat singulis quindecim diebus zi. per autumnū & hiemis decursum cum juscūlo herbis refrigerantibus alterato.

PULVIS VALIDIUS PURGANS.

℞. Sennæ mundatæ zij. rhei electi zi. resinæ jalappæ ℥ii. elaterii ʒß. misce , fiat pulvis s. a. de quo capiat ℥i. manè cum juscūlo herbis aperientibus alterato , & iterabitur decimo quoque die, per duos aut tres menses.

Valet hic pulvis ad serosos humores citò evacuandos & in hydrope efficax est ; imò si affectus urgeat , poterit iterari singulis hebdomadis per mensem aut sesqui mensem.

PULVIS

Ad obstructiones pertinaces.

℞. Limaturæ ferri rubiginosæ ʒß. sennæ mundatæ , & rhei ana zij. jalappæ ʒiß. salis absinthii zi. misce , fiat s. a. pulvis, de quo capiat ℥ij. vel ℥ijß. singulis diebus manè jejuno ventriculo , cum juscūlo cichoreo & pim-

pinellâ alterato, deambulando super,
& continuando per decem dies.

[*P U L V I S A P E R I E N S.*

℞. Croci martis aperientis rore maiali
præparati, & cassiæ lignæ pulveratæ
ana ʒij. sacchari candi pulverati ʒß.
misce, fiat pulvis, cujus tantum quan-
tum mucrone cultri arripi potest, seu à
gr. x. ad xx. detur bis in die, manè
jejuno ventriculo, & horâ quartâ
pomeridianâ, ejusque usus iteretur per
unum aut alterum mensem.

Hic pulvis mirè confert delicatu-
lis, qui obstructione viscerum cor-
ripiuntur; sed apprimè convenit,
post dosim matutinam, eis propina-
re jusculum cichoreo, chærefolio,
nasturtio ac cancris fluviatilibus al-
terato: prodest & quoque mulie-
ribus chlorosi laborantibus.

Pulveres subsequentes in iisdem
casibus miros quoque præstant ef-
fectus.

P U L V I S A P E R I E N S.

℞. Croci martis aperientis rore maiali
O ij

316 MEDICAMENTORUM

præparati, millepedum præparatorum ana ℥ij. cinnamomi, ireos florentinæ ritè pulveratorum ana ʒß. sacchari candi pulverati ʒiiij. misce, fiat pulvis de quo capiantur bis in die gr. xx. & per mensem integrum continuabitur.

Vel

℥. Croci martis aperientis rore maïali præparati ʒij. rhei electi pulverati, & millepedum præparatorum ana ʒi. Boracis ℥ij. cinnamomi pulverati, & ireos florentinæ ana ʒß. sacchari albissimi ʒiiij. misce, fiat pulvis de quo capiat æger semel tantum in die manè jejuno ventriculo à gr. xx. ad xl superbibendo jusculum foliis cichorei, pimpinellæ, & nasturtio alteratum.

PULVIS

Ad menses suppressos revocandos.

℥. Croci martis aperientis rore maïali præparati ʒiiij. croci orientalis, & macis pulveratorum ana ʒi. boracis & cinnamomi ana ℥ij. sacchari candi ʒiv. misce, fiat pulvis, de quo capiat ægra ʒß. manè jejuno ventriculo superbibendo unum aut alterum infusionis melissæ poculum.]

* N. B. Quòd pulveres ad plures doses componi non debeant , nisi dum ii per plures dies sunt usurpandi. *

P U L V I S

Purgans ad vermes enecandos.

℞. Aquilæ albæ ℥i. jalappæ gr. xv. misce, fiat pulvis , qui detur cum cochleari panatellæ, aut cum pulpâ pomi cocti.

N. B. Pro puerulis minuendam esse dosim sublimati dulcis , & jalappæ , ratione ætatis.

P U L V I S

Æthiops mineralis dictus.

℞. Hydrargiri ritè defœcati ℥ij. flor. sulphuris ℥ss. agitentur in mortario vitreo , donec globuli mercurii penitus evanescant , & massa redigatur in pulverem fuscum & tenuissimum , qui paululùm asservatus maximè nigrescit.

* Hic pulvis multùm valet adversus morbos venereos [sed incipientes

O iij

318 MEDICAMENTORUM
& locales, ut gonorrhæam, ulcuscula, bubones.] Multum quoque prodest in febribus putridis, malignis, verminosis. *Æthiops mineralis* sublimato dulci debet semper anteferri, utpotè quòd absque ullo corrosivo præparetur, dum è contrà sublimatum dulce paratur ex quatuor partibus sublimati corrosivi, & tribus partibus mercurii vivi simul lento igne ter aut quater sublimatis. Prætereà frequens mercurii dulcis usus ventriculum subvertit, & depravat, ob acidum quod in eo latet, & salivationem persæpè movet pro puerulis semper periculo plenam; quæ numquam excitatur ab usu, quamquàm diuturno, *æthiopsis mineralis*. *Æthiops mineralis* præscribitur à drachmâ semisse ad grana quadraginta, & exhibetur vel solus, ut in febribus verminosis; vel mixtus cum medicamentis purgantibus, dum exhibetur ad debellanda luis venereæ symptomata, aut ad purgandos in-

fantès cruditatibus ventriculi aut ver-
mibus obnoxios. *

PULVIS EMETICUS.

℞. Pulveris algaroth gr. iv. Scammonii
gr. v. misce, fiat pulvis.

PULVIS

Cornachinus ad Hydropem.

℞. Antimonii diaphoretici gr. xij. Scam-
monii ℥ß. cremoris tartari gr. iv.
misce, fiat pulvis, qui detur cum
jusculo.

PULVIS REFRIGERANS.

℞. Salis prunellæ gr. xx. salis Saturni
℥ß. misce, fiat pulvis, qui detur cum
cyatho amplo aquæ fontanæ manè &
serò, bis in hebdomadâ.

PULVIS ROBORANS.

℞. Corallorum rubrorum præparato-
rum, oculorum cancrorum fluviati-
lium, & kinækinæ ana ℥ß. misce,
fiat pulvis, de quo capiat æger ℥i.
singulo manè per decem dies cum jus-
culo agrimoniâ, cichoreo, & pimpi-
nellâ alterato; possunt addi ℥ij. rha-

320 MEDICAMENTORUM
barbari pulverati dum stomachus languet.

PULVIS AD PTIALISMUM.

℞. Præcipitati albi mercurii gr. viij.
scammonii gr. v. misce, fiat pulvis
dandus per triduum cum pomo cocto.

* Hujusce pulveris usus ventriculum omninò subvertit ac debilitat; inappetentiam enim, totiusque corporis languorem infert; quocirca numquam in usum venit, nisi dum ægro lue venereâ affecto nec lubet nec licet frictiones mercuriales experiri. * (k)

(k) Ad mitigandam luem veneream, dum ægro nec lubet, nec licet unctiones mercuriales experiri, & ad eradicandos morbos venereos incipientes, & locales, abstinendum semper est à præcipitato albo mercurii, & ab aliis præcipitatis mercurialibus; utpotè quòd vomitiones, & catharses immodicas persæpè movent, stomachum pervertunt, imò non rarò erodunt, pulmonibusque sæpè nocent; sed adhibenda sunt præparata mercurialia blandiora & leniora, ut mercurius dulcis ritè sublimatus, æthiops mineralis, panacea mercurialis, dosi ætati, temperiei, naturæ ac gradui morbi semper accommodatâ. In his casibus tutius adhibetur, sub formâ pilularum, hydrargirum ritè defœccatum, & cum pauco

[Præparantur pulveres absorbentes usûs frequentissimi ad obtundenda, & destruenda acida, quæ ventriculum non rarò molestant. Hi pulveres offeruntur his qui lacte utuntur, ut præpediatur in ventriculo lactis coagulatio. Præscribuntur & quoque lactentibus, dum lac in eorum ventriculo præsentia acidi malè concoquitur, quod noscitur dejectionibus alvinis; nam dum lactentes benè se habent, flavæ, & æquabiles sunt fœces alvinæ, & numquam viridescunt. Sed dum lac incipit malè concoqui, ob acidi præsentiam, fœces excretæ, quamquam flavescant, brevi post in aëre aperto viridescunt. Ast dum acidum omnino prædominatur, fœces virides excernuntur, & aliquandò tam saturati coloris, ut maculis æruginis instar lintea tingant. Ex majore aut

terebinthinæ extinctum; pilulæ itaque antivenereæ superiùs descriptæ in hisce circumstantiis multùm profunt, miros quoque præstant effectus.

322 MEDICAMENTORUM
minore colore viridi cognoscendæ
sunt copia & acrimonia acidi, cui
sæpissimè debentur singultus, vomitus,
diarrhææ, tormina ventris, &
plures alii morbi, quibus non rarò
discruciantur lactentes.

Pulveres absorbentes lactentibus
præscribi debent non semel tantum
in die, sed bis aut ter, dum exi-
git morbus, dosi autem semper ætati
accommodatâ.

PULVIS ABSORBENS.

℞. Corallorum rubrorum præparato-
rum, oculorum cancerorum fluvia-
tilium ana gr. x. cornu cervi philo-
sophicè præparati gr. xv. misce, fiat
pulvis pro unâ dosi.

Vel

℞. Corallorum rubrorum præparato-
rum, lapidum hyacinthorum ana gr.
xv. misce, fiat pulvis pro unicâ dosi.

Vel

℞. Oculorum cancerorum fluvîatilium, &
cretæ Briançonensis ana gr. x. cor-

FORMULÆ. 323

nu cervi philosophicè præparati ʒi.
misce, fiat pulvis pro unicâ dosi.

PULVIS

Virtute absorbenti & stomachicâ donatus.

℞. Corallorum rubrorum præparatorum
& lapidum hyacinthorum ana gr.
viiij. Catechu sinceri, & cascarillæ
pulveratæ ana gr. x. misce, fiat pul-
vis pro dosi unicâ.

Hic pulvis apprimè conducit ad
acida obtundenda, ac ea destruen-
da; simulque ventriculum roboran-
dum, ciborumque coctionem juvan-
dam.

PULVIS

Expectorationem promovens.

℞. Florum benzoïni gr. vi. sulphuris
loti gr. x. cascarillæ gr. xij. misce,
fiat pulvis pro dosi unicâ, cui addi
potest saccharum candum.

Hic pulvis mira præstat in asth-
mate humido, cum summo fluido.

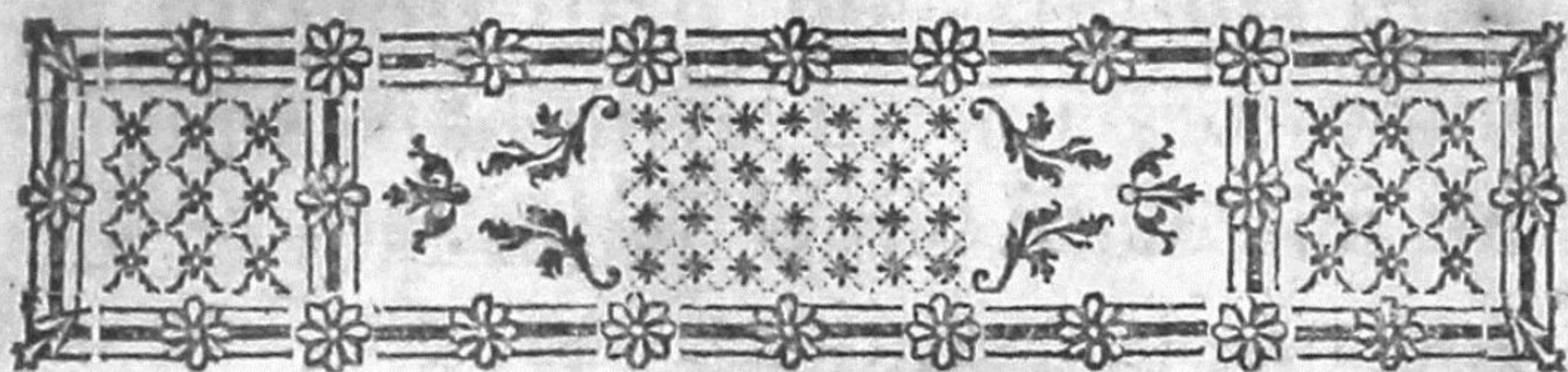
O vj

324 MEDICAMENTORUM
rum lentore , ad deturbandam per
expectorationem lympham crassam
ac viscosam , quâ pulmones in hoc
morbo obruuntur.]

MEDICAMENTORUM CONSTITUTIO.

*****

LIBER SECUNDUS,

DE

REMEDIIIS EXTERNIS.

Quemadmodum interna, sic quoque remedia externa, tum liquidâ, tum molli, tum siccâ formâ præscribuntur; quocirca in hac secundâ parte idem servabitur ordo, ac in primâ; itaque primò de liquidis, dein de mollibus, tandem de siccis remediis externis agetur.

CAPUT I.

DE BALNEO.

BAlneum est remedium externum, quod præscribitur ad refrigerandum, humectandum, leniendum *in viscerum doloribus, in melancholicis, in hypochondriacis, in maniacis, in febre lentâ, in tussi molestâ & rebeli, in scabie, in elephantiasi, in fine gonorrhææ virulenta, in dysuriâ, in colico dolore, in nephritide, in urina suppressione, in ileo, in lienis, & hepatis skirro, & valet ad omnes affectus in quibus necesse est sanguinis motum compescere, viscerum ardorem extinguere, humores acres diluere & mitigare, spirituum impetus coërcere, partium squalorem corrigere, & duri-
tiem, & skirros infimi ventris emol-
lire: inservit etiam ad humectan-
dos & mitigandos humores venereos,*

& hydrargyrosi præmittitur , ut feliciùs succedat.

Notandum est quòd in maniâ debet institui balneum ad collum usque , & dum sedet æger in folio , debet irrigari totum caput , præcipuè vertex , aquâ balnei , ut ipsius ardor & effrænati spirituum motus possint coërceri. Non debet præscribi balneum nisi præmissis universalibus , venæ sectione nempe , cathartico , aliisque remediis refrigerantibus & aperientibus , si opus sit , ne à pravis succis in sanguine luxuriantibus humores magis exagitantur , & incandescent ; maximè si sint expediti , & in maximâ copiâ ; à balneo enim liquantur , & occlusis ab aquâ cutis spiraculis retinentur ; & quia volatiles sunt , & sale acrisaturati , massæ sanguineæ motum augent , & febrem accendunt : undè fit ut balneum non conveniat febribus continuis, licèt in his refrigerandi maximè sit locus , quia ab

his impeditâ transpiratione, febris ardentior evaderet ; ob eamdem rationem rarò succedit balneum his , quibus sanguis & viscera ardent , & sunt intemperata ; his autem accidit, ut ejus usu febre continuâ , vel intermittente corripiantur. Hinc est quòd cautè admodùm usurpandum sit balneum.

Balneum vel est integrum, vel semicupium : in priori totum corpus ad collum usque immergitur in aquâ : verùm in semicupio ad cartilaginem usque xiphoïdeam ; & si crura aut tibiæ sint œdematosæ , aut ulceratæ , extra folium positæ , linteis, vel panno teguntur.

Per usum balnei vel juscule refrigerans , vel serum lactis , vel cremor hordei præscribuntur ægrotanti ; in solio sedenti exhibentur ; sed rarò debent usurpari cremores hordei in balneo , ob viscidam & crassam indolem , & ideò fermentum stomachale nimis inspissando , acce-

cunt in stomacho , & cruditates produ-
ducunt.

Formula Balnei sit.

Utatur balneo aquæ fontanæ vel fluvia-
tilis tepesactæ per xij. aut xv. dies
manè , in que manebit singulis vici-
bus per horam aut sesqui horam.

Aliquandò præscribitur bis in die
in melancholicis , atrabilariis , in in-
genti hypochondriorum æstu , in
nephritide , in colico dolore, & præ-
paratione ad hydrargirum ; dum
sumitur jusculum , aut serum lactis,
hoc modo præscribitur.

Ingrediatur balneum aquæ dulcis repe-
factæ per xij dies manè , in quo mo-
rabitur per semi-horam, in solio sedens
sumat jusculum cichoreo , borragine ,
lactucâ , aliisque refrigerantibus al-
teratum , vel cyathum feri lactis.

Semicupium usurpatur dum pec-
tus ægrotat , ut in phtisicis , asthma-
ticis , & tussiculosis , qui balneum
ferre non possunt, nam ab eo impe-

ditâ transpiratione , pulmones incandescunt & replentur , oppressione & tussi exacerbantur.

Convenit semicupium in colico dolore bilioso , in iliacâ passione , nephritide , suppressione urinæ, tum renum vitio , tum vesicæ ; in iis affectibus satis est viscera imi ventris & sanguinem temperare , ejus impetum coërcere , & partium dolorem demulcere.

Sic præscribitur balneum fluminis.

Utatur balneo fluminis per xij dies circa horam quartam vespertinam , donec corpus frigore horrescere incipiat.

Aliquandò præscribitur balneum ex decocto herbarum emollientium & refrigerantium , ad emolliendum, & refrigerandum , ut in skirro hepatis , lienis , mesenterii , & uteri ; & illud componitur ex radicibus , foliis , seminibus , floribus , & fructibus , eâ quantitate ut radices ad

℥ iv. coquantur, folia ad fasciculos iij. semina ad ℥ iij. fructus ad ℥ iv. flores ad m. vj. Sequenti modo componitur.

B A L N E U M

Emolliens in hepatis & lienis skirro.

℥. Radicum altheæ & liliorum ana ℥ iij. foliorum malvæ, parietariæ, & brancæ ursinæ, ana fascicul. β. seminum lini, fœnugræci in sacculo inclusor. ana ℥ i β. amygdalarum dulcium excorticatarum, contusarum, & in sacculo inclusarum ℥ iij. coque omnia s. a. pro semicupio, quod ægrotans ingrediatur per viij. aut ix. dies manè, semel in die.

Rarò præscribimus hanc simplicium farraginem in semicupiis; sed tantùm ex decocto radicum altheæ & foliorum malvæ, violarum, & parietariæ.

Frequentissimè etiam præscribitur balneum emolliens in nephritide, & in colico dolore bilioso, cum quintâ parte olei, sed irritò suc-

cessu ; nam oleum non potest ad partes internas penetrare ob crassitiam & visciditatem , sed cuti adhæret , & transpirationem impedit : satius est uti solo balneo ex solâ aquâ dulci , quæ internas partes lenit , & dolorem magis temperat.

Aliquandò balneum paratur ex oxycrato in ingenti viscerum ardore. Nonnulli præscribunt id ex lacte , maximè mulieribus ad cuti dulcorem conciliandum , & ad pruritum molestum sedandum. Aliqui ex sanguine taurino ad scabiem , & elephantiasim ; sed irritò prorsus successu: sanguinis vis, si quâ pollet ad hos affectus domandos, evanescit cum ejus parte volatiliore , statim ac hic humor ex animalis venis eductus est.

Balneum & semicupium in genere conveniunt omnibus affectibus ab humore calido & acri genitis , in doloribus imi ventris , hæmorrhoidum , & mensium erumpentium : quod sæpè accidit puellis & mulie-

ribus obstructione uteri laborantibus, quæ aliquot diebus ante mensium eruptionem dira tormina patiuntur, & tunc umbilico tenus immergendæ sunt in balneum emolliens.

Non solum aquæ dulcis, sed etiam aquæ marinæ, & aquarum thermalium utimur balneo, quod valet ad arthritidem, & rheumatismum, postquam dolores remisere, & fluxio fuit sedata; ad discutiendam materiam crassiorem partibus impactam, & ad eam, quæ in venis stagnat, per sudorem proliciendam. Si dolores plures artus occupent tum partium superiorum, tum inferiorum, vel totum corporis habitum affligant, balneum integrum usurpandum. Si verò dolores partem aliquam tantum afficiant, semicupium tantum præscribendum, vel partis affectæ balneum, ut brachii, tibiæ, &c.

Quando viscera & sanguis admo-

334 MEDICAMENTORUM
dùm æstuant , cautè utendum est
balneo integro , ne magis incandes-
cant humores ; sed particulare , vel
femicupium consulimus , ne corpus
sit nimis compressum , & sero nimio
diffluet ; quo in casu immittitur æger
in balneum tepidum , potiùs quàm
calidum , & in eo sedenti exhibe-
tur jusculum pulli gallinacei herbis
refrigerantibus alteratum.

Balneum integrum sic præscribi-
tur.

Utetur balneo aquarum Borbonensium
per viij. aut x. dies , semel aut bis in
die, manè & vesperè horâ quartâ vel
quintâ , & in eo morabitur donec
sudor à facie guttatim stillet , & ru-
bor ingens in eâ appareat in egres-
su balnei sudabit in lecto ; & sudor
more assueto detergatur linteis cali-
dis.

Non solùm balneum aquarum
thermalium præscribitur ad arthri-
tidem & rheumatismum ; sed & ad
tremorem , paralyfim , & stuporem

membrorum ; & ad omnes artuum languores ; ad ulcera inveterata , & ad partium contractionem.

Irrigatio capitis , quæ vulgò *Duchia* vocatur , convenit omnibus affectibus capitis tum externis , tum internis , præcipuè ab humore seroso ortis. Convenit apoplexiæ post paroxysmum , epilepsiæ , paralyfi , catharris , dentium doloribus , surditati , gravi auditui , corporis frigori molesto , ophtalmiæ contumaci , & maculis oculorum stipatæ , epiphoræ , suffusioni incipienti , guttæ serenæ recenti , tineæ , doloribus colli , & similibus ; sic præscribitur.

Irrigetur caput aquis thermalibus per vj. aut viij. dies, semel aut bis in die per semiquadrantem horæ , circumcircà , & postea linteis calidis caput exsiccatbitur.

Aquæ thermæales profunt etiam ad ulcerum sordidissimorum exsiccationem lotionem , & injectionem : profunt

quoque ad membra aliàs luxata , aut fracta , firmanda : dum in eas immerguntur per aliquot dies.

Non solùm irrigatio vulgò *Duchia* usurpatur ad affectus capitis , sed & aliarum partium , dum corpus ob nimium sanguinis ardorem non potest ferre balneum ; idcirco sæpè irrigantur omoplatae , dorsum , &c. doloribus affecta.

Sunt quædam aquæ minerales calidæ , in quibus sudor prolicitur non solùm balneo , sed etiam stuphâ , in quâ solo aquæ halitu totum corpus sudore diffluit ; in exitu balnei solet usurpari stupha. Talis stupha seu sudatorium reperitur in vico *Bagnols* apud Gabalos.

Sunt sudatoria sicca in vico quodam nomine *Cransac* , in quibus sudor excitatur à calore terræ ob mineram carbonis petrae subterraneam conflagrantis , quæ non conveniunt corporibus macilentis , temperamento calido , quia nimis accendunt humores.

Balneum

Balneum aquarum acidularum vix præscribitur ; sunt tamen quædam apud *Gebennas* dictæ *de la Fontange* propè vicum *Guissac* , quæ in usu sunt pro balneo ad scabiem curandam.

Utimur quoque , ad membra arida & contracta humectanda & emollienda, balneo aquæ præparationis ceræ , & sæpè felici cum successu , modò pars in aquam calidiusculam , in quâ cera liquata fuerit , antequàm foli dealbanda exponatur , immergatur per novem aut decem dies , semel aut bis in die , prout affectus fuerit recens aut inveteratus ; vere , æstate , aut autumnii principio usurpatur ; sed frequentius vere.

Sunt etiam in usu autumnio vinacia ad reliquias rheumatismi , arthritidis , & aliarum fluxionum artus occupantium resolvendas ; ad stuporem , & ad quamcumque imbecillitatem : nunquam caput, nec col-

lum, nec pectus, nec abdomen debet in vinacia immitti, ne sanguis & viscera incandescant.

[In iisdem casibus sicut vinacia quæ sunt usurpanda, dum adhuc fermentatione calent, adhibetur fæx adhuc tepens olivarum prelo suppositarum.]

CAPUT II

DE FOTU.

[*Fotus est medicamentum liquidum, ad varias corporis partes pro variâ intentione tepidè fovendas.*]

PAratur fotus præcipuè ad affectus imi ventris, ad viscera indurata emollienda, ad eorum æstus temperandos, ad menses movendos, & aliquandò ad partum juvandum in nimia tensione.

Fotus componitur ex decoctis, vel ex aquis stillatitiis. Fotus ex de-

cocto eadem admittit ingredientia ac apozema. In fotu adnotamus liquorem, & dissolvenda, quæ pro ratione virium variâ dosi adduntur, sed ut plurimum dissolvuntur ad penetrationem liquoris ad uncias quatuor.

* Fotus ut species semicupii particularis haberi debet, quod usurpâri potest omnibus anni temporibus, in quibus institui nequeunt nec balneum, nec semicupium. Feliciter utimur fotu in passione hypochondriacâ, ad æstum viscerum temperandum & in fine dysenterix. Feliciter & quoque usurpatur in constipatione, ut libera fiat alvus; & sæpè in hoc morbo feliciùs succedit, quàm alia remedia, quod non semel fuimus experti. *

FOTUS

*Emolliens , laxans & refrigerans ad
viscerum obstructions , duritiem ,
& ardorem.*

℞. Radicum althææ & lapathi acuti ana
℥iv. foliorum borraginis , malvæ ,
violarum, & lactucæ ana m.ij. seminis
lini ℥i. florum chamæmeli, meliloti
ana p. ij. coque in aquæ fontanæ ℔
iij. in colaturâ dissolve aceti optimi
℥iij. fiat fodus , quo foveatur abdo-
men , & præcipuè regio hypochon-
driaca tepidè cum linteis eo imbutis ,
leviterque expressis.

In lecto ægrotans foveri debet ,
& præsertim hieme , ne frigore aëris
externi afficiatur , & rheumatismus ,
catharrus , aut alia quædam fluxio
superveniat.

FOTUS

*Magis Emolliens in skirro viscerum
imi ventris.*

℞. Radicum liliorum & althææ ana ℥iij.

radicis bryoniæ ℥ij. foliorum malvæ,
 brancae ursinæ, violarum, acetosæ,
 ana m. ij. seminum lini & foenugræci
 ana ℥i. florum chamæmeli, meliloti
 ana p. ij. coq. ad t̄b iij. in colaturâ
 dissolve aceti optimi ℥iv. fiat fodus.

F O T U S

*Refrigerans in viscerum ardoribus, &
 paroxysmo febris.*

℥. Foliorum acetosæ, borraginis, lactu-
 cæ, & cichorei ana m. ij. florum pa-
 paveris rhæados, & nymphææ ana
 m. j. coque ad t̄b iij. in colaturâ dis-
 solve optimi aceti ℥iv. fiat fodus.

Aliquando fodus refrigerantes
 fiunt ex solo oxycrato. In priapismo
 fovetur penis aquâ gelidâ, aut
 oxycrato, in quo parùm salis Sa-
 turni dissolutum fuerit. Olim san-
 talum citrinum præscribebatur ad
 unciam unam in omnibus fotibus
 ad viscera roboranda; sed irriti suc-
 cessu, ideò debet negligi.

FOTUS

Ex aquis stillatitiis refrigerans in ingenti viscerum ardore.

℞. Aquarum cichorei & buglossi ana ℥i℥. oxycrati optimi ℥iv. misce, fiat fodus.

Præscribuntur etiam fodus particulares ad resolvendos humores alicui parti impactos, sæpissimè ad crura œdematosa hydrope laborantium: ex decocto sequenti parantur.

FOTUS

Resolvens in œdemate tiliarum.

℞. Radicum galangæ & ireos florentinæ ana ℥ij. foliorum menthæ, salviæ, majoranæ, & scordii ana m. ij. seminum anisi, & fœniculi ana ℥v. florum anthos & stæchados ana m. ℥. coque in aquâ fontanâ, & aliquandò in vino generoso ad ℥iij. colentur: hoc decocto fove tibias & crura œdematosa tepidè bis aut ter in die.

Utimur sæpè fotu ex aquâ vitæ

camphoratâ ad œdematosas tibias, imminente præsertim gangrænâ, & non solum foventur, sed etiam lintea eâ imbuta ipsis imponuntur.

FOTUS AD HYDROCELEM.

℞. Foliorum menthæ, origani, calaminthæ & salviæ ana m. β. coque ad ℥ iij. in vino, in colaturâ dissolve spiritûs vini ʒx. Hoc decocto foveantur testiculi.

FOTUS AD PERNIONES.

℞. Foliorum raphani silvestris, & ciclamini ana m. iv. florum chamæmeli & meliloti ana m. j. coque in vini generosi ℥ iij. in colaturâ dissolve salis ammoniaci ʒβ. fiat fodus.

* Curantur perniones fotu spiritûs vini, modò ut exulcerati non sint; nam debentur lymphæ inspissatæ & hærenti à nitro aërio crassiori, quæ sanguinis hærentiæ ansam præbet, & pertinaces fluxiones non rarò accersit, præsertim in calcaneis, ubi perniones majore stipantur dolore. *

P iij.

344 MEDICAMENTORUM

[Resolvuntur & quoque perniones eos fovendo aquâ vitæ solâ , vel permixtâ cum spiritu salis ammoniaci , vel eos fovendo urinâ calore naturali adhuc tepente , vel decocto raparum , aut naporum solo , aut granis aliquot salis ammoniaci acuato ; vel lixiviâ ex cineribus famentorum paratâ.]

FOTUS

Ad Enterocelam.

℞. Radicum althææ & liliorum ana ℥iv. florum malvæ , acetosæ ana m. ij. seminis lini ℥ij. seminum anisi & fœniculi ana ℥ij. florum chamæmeli , & meliloti ana m. j. coq. ad lb̄ iiij. cola , & hoc decocto pars sæpè foveatur in die.

FOTUS

Ad fluxionem in testiculum à gonorrhæa virulenta suppressione.

℞. Radicum ireos florentinæ , & liliorum ana ℥ij. florum chamæmeli , &

meliloti ana m. j. coque ad lb iij. in
vino generoso, & coletur decoctum.

Hoc decocto non solum fovean-
tur sæpè in die testiculi, sed & quo-
que debent in illud immergi per
horam in vase vitreo cucurbitulis
simili.

FOTUS

Ad hæmorrhoides.

℞. Foliorum malvæ & verbasci ana
m. iij. coque in aquæ fontanæ lb iij.
Hoc utatur decocto ad hæmorrhoi-
des fovendas, aut pro incessu.

CAPUT III.

DE EPITHEMATE.

E Pithema est species medicamen-
ti formâ liquidâ parati (r) ad
cor, ad jecur refrigerandum, & robo-

(r) Epithema non solum formâ liquidâ paratur,
sed etiam formâ solidâ, unde duplex species epi-
thematis; liquidum nempe, & solidum.

346 MEDICAMENTORUM
randum, & ad venenum impugnan-
dum in peste, febribus malignis, &c.
Sed hæc medicamenti formula hodiè
rarò usurpatur, nullum enim robur à
medicamento exteriùs usurpato cor-
di & jecori conciliari potest: attamen
aliquoties præscribimus ad refrige-
randum sanguinem in jecore conten-
tum, vel ad intendendum sanguinis
motum in pulsu remisso, & syncope.

Componitur Epithema liquidum
ex aquis stillatitiis, rarò ex decocto;
pulveribus, & confectionibus. Li-
quoris quantitas non debet excedere
℥ i. vel ℥ iß. Confectiones præscri-
buntur ad ʒi. pulveres à ʒij. ad ʒß.

EPITHEMA

Refrigerans pro Hepate astuante.

℞. Aquarum cichorei & portulacæ ana
℥ ß. salis prunellæ ʒiij. misce, fiat
epithema, quo foveatur regio hepa-
tis sæpè in die, cum linteis imbutis,
ac dein leviter expressis, sæpè ite-
rando.

EPITHEMA ROBORANS.

℞. Aquarum buglossi & cichorei ana
℥x. confectionis de hyacintho ℥ß.
pulvis electuarii trium santalorum
℥iij. misce, fiat epithema, quo fo-
veatur regio hepatis.

EPITHEMA

Magis roborans in febris malignis.

℞. Aquarum portulacæ & rosarum ana
℥x. confectionis de hyacintho, & al-
kermes ana ℥ß. pulveris electuarii
diamargariti frigidi ℥ß. misce; fiat
epithema quo foveatur regio cordis.

[Epithema solidum paratur ex con-
servis, confectionibus, pulveribus, &
succis. Ad parandum epithema so-
lidum, conservæ præscribuntur ad
℥iij. confectiones ad ℥ij. pulveres ad
℥i. succi ad quantitatem sufficientem.

Epithema solidum, post usum epi-
thematis liquidi, solet admoveri, sed
ejus usus hodiè penitus obsolevit,
quamquam ad epithematha solida
referri possint juniora animalia per

348 MEDICAMENTORUM
medium secta quæ capiti raso, cor-
dis regioni, & abdomini nonnum-
quàm admoventur: attamen si ea
præscribere lubet, sub consimili for-
mulâ parari possunt.

E P I T H E M A

Solidum ad vires restaurandas.

℞. Conservarum buglossi & rosarum
ana ℥iſſ, confectionis alkermes & de
hyacintho ana zi. pulveris viperæ zi.
cum s. q. succi granorum kermes
fiat epithema solidum admovendum
cordis regioni.]

CAPUT IV.

D E C O L L Y R I I S.

Collyria sunt medicamenta ocu-
lorum affectibus dicata, quæ
visum roborant, inflammationem
& fluxionem arcent, delent macu-
las, humores serosos exhauriunt,
lippitudinem tollunt, pus detergunt,
staphylomati & suffusioni succur-
runt.

Collyria sicca *sief* dicta rarò usurpantur , nisi in aquâ convenienti dissoluta , & sic ad humida reducuntur : aliquandò tamen usurpantur collyria sicca ad uveam perforatam, in staphylomate ad procidentiam uveæ reducendam , ex pulveribus tuthiæ præparatæ, & in alkool redactæ, & in oculos insufflatæ. Miras autem habet dotes pulvis tuthiæ ad astringendas partes laxatas , & scro nimis imbutas ; valet quoque ad inflammationem coercendam. Parantur quoque collyria sicca ad maculas discutiendas ex saccharo crystallino , ex stercore lacertæ , & osse foepiæ in pulverem redactis , & in oculum insufflatis ; sed ferè semper irritò successu , quia oculi sensu exquisito donati vix tales pulveres ferre possunt. Præscribuntur tamen ad drachmas duas , vel ad unciam semissem subsequenti modo.

COLLYRIUM SICCUM

Ad maculas discutiendas.

℞. Sacchari chryſtallini ʒij. vel ʒʒ.
ſterco is lacertæ ʒi. offis ſcæpiæ ʒʒ.
fiat omnium pulvis tenuiſſimus, in
alkoolque redactus, qui tubulo plu-
meo in oculum inſuffletur.

Humida collyria vel ſunt liquida,
vel mollia, linimenti aut unguenti
formâ. Humida in genere parantur
ex aquis ſtillatitiis, ſuccis herbarum
aliquandò decoctis, pulveribus, &
mucilaginibus.

Tota collyrii quantitas non debet
excedere uncias octo, vel libram
unam ad ſummum. Pulverum verò
doſis varia eſt prout fortiores vel
mitiores ſunt, vix tamen excedit
drachmas duas: mucilagines verò
vel ſolæ uſurpantur, vel miſcentur
aquis ſtillatitiis æquâ doſi.

Mollia collyria parantur cum bu-
tyro & tuthiâ præparatâ, eorum
quantitas non debet excedere uncias

tres, aut quatuor; eâ proportionē ut admisceantur tres partes butyri cum unâ tuthiæ præparatæ, hoc sequenti modo.

COLLYRIUM MOLLE
Oculis Lacrymantibus conveniens.

℞. Butyri recentis ℥ij. tuthiæ ritè præparatæ ℥ß. misce; fiat collyrium hora somni applicandum.

COLLYRIUM LIQUIDUM
Ad oculorum inflammationem, & fluxionem.

℞. aquarum plantaginis & rosarum ana ℥iij. tuthiæ præparatæ ℥ß. vitrioli albi gr. xv. misce; fiat collyrium, quo foveantur oculi tepidè ter aut quater in die.

ALIUD.

℞. Aquarum rosarum & plantaginis ana ℥iij. sacchari Saturni ℥ij. misce; fiat collyrium.

ALIUD.

Præcipuè ad inflammationem oculorum post ictum.

℞. Albumen ovi, aquæ rosarum ℥iij.

352 MEDICAMENTORUM

agitantur diù scopulis , adde pulveris
aluminis rupei ʒß. fiat collyrium
oculis applicandum.

[In omni oculorum inflammatio-
ne æstu summo stipatâ , multùm
prodest hoc collyrium : præsertim si
ei non addatur pulvis aluminis sub-
sequens ; conducit ad coercendas in-
flammationes incipientes , & eas
resolvendas, modò ut summo non sti-
pentur dolore.

℞. Albumen ovi coctione induratum ,
contunde in mortario marmoreo , &
cum pistillo dilue in aquæ plantaginis
& rosarum ʒvj. postea trans linteum
textûs compacti cum forti expressione
trajice , & colaturæ adde vitrioli albi
gr. x. fiat collyrium.

Hoc collyrio debent bis aut ter in
die foveri oculi ; quâlibet vice guttæ
aliquot in eos sunt instillandæ. Mul-
tùm confert hoc collyrium ad coer-
cendam limborum palpebrarum in-
flammationem. Insuper si hoc col-
lyrium nimiam oculis inferat irrita-

tionem , obtundenda est ejus actio , ei addendo cochlearia aliquot aquæ rosarum ; verùm si nullam aut ferè nullam irritationem inferat , adaugenda est dosis vitrioli albi.]

C O L L Y R I U M

Ad visum roborandum.

℞. Aquarum euphrasie & fœniculi ana
℥iv. sacchari crySTALLISATI ℥ss. misce ;
fiat collyrium.

C O L L Y R I U M

*Ad maculas delendas præcipuè à
variolis relictas.*

℞. Aquæ vitæ ℥i. succi calcitrapæ ℥iij.
misce ; fiat collyrium.

[Albugines seu maculæ dum cicatrici debentur , numquàm discutuntur , comminuuntur tantùm usu diuturno variorum collyriorum ; sed eæ , quæ à spissatione & concretionem lymphæ originem ducunt , non rarò delentur variis collyriis. Ad eas itaque penitùs discutiendas non solum

354 MEDICAMENTORUM
adhibetur collyrium superius descriptum, sed etiam adhibetur vinum emeticum, vel solum, aut temperatum aquâ rosarum, aut insufflantur in oculum pulvis tuthiæ ritè præparatæ, vel stercora lacertorum pulverata, vel pulvis sacchari candi. Ad hunc quoque finem parantur varia collyria cum succis & pulveribus ophthalmicis, sub consimili formulâ.

℞. Succī depurati fœniculi ℥iij. vitrioli albi gr. viij. trochiscorum mirrhæ ℥ij. sacchari candi ℥i. misce; fiat collyrium cujus guttæ aliquot in oculum bis aut ter tepidè sunt instillandæ.]

COLLYRIUM

Ad serosos humores dissipandos.

℞. Aquæ fœniculi ℥viij. in quibus infunde caryophyllorum ℥i. colaturâ utatur, ut dictum est.

COLLYRIUM

Ad lippitudinem ex decocto.

℞. Antimonii crudi crassiusculè triti & in nodulo suspensi ℥iij. infunde in

aquæ fontanæ ℥b iß. super cineres calidos per horas duas: dein coque ad tertiæ partis consumptionem, & sub finem coctionis adde radicis ireos Florentinæ ℥ß. florum anthos & rosarum ana m. ß in colaturâ dissolve sacchari crystallisati ℥i. fiat collyrium.

C O L L Y R I U M

Ad pus detergendum.

Faustè utimur præcedenti collyrio, sicut & etiam sequenti.

℥. Aquarum plantaginis & fœniculi ana ℥iv. tuthiæ præparatæ ℥iß. aloës optimæ ℥ß. misce; fiat collyrium.

Sequens collyrium maximè prodest ad pus detergendum, diluendum, & eluendum in suppuratione palpebrarum, & ad ulcus corneæ sanandum.

℥. Seminum lini & fœnugræci ana ℥ij. florum malvæ, chamæmeli & meliloti ana p. i. coq. ad ℥x. hoc decocto foveantur oculi sæpè in die.

356 MEDICAMENTORUM

COLLYRIUM

Ad Staphyloma.

℞. Aquarum plantaginis & rosarum ana ℥iv. tuthiæ præparatæ ℥i℥. salis Saturni ℥ij. misce ; fiat collyrium ad usum.

In usum quoque venit collyrium ex decocto ad ulcus corneæ detergendum , & impediendum ne hæc tunica omninò perforetur , & uvea promineat ; ideòque ab eo præcaveatur staphyloma ; paratur sequenti modo.

℞. Foliorum plantaginis & agrimonix ana m. j. radicis ireos Florentinæ ℥iij. rosarum rubrarum p. ij. coque in aquæ fontanæ ad tertiæ partis consumptionem ; in colaturâ dissolve sacchari crySTALLISATI ℥iij. fiat collyrium.

COLLYRIUM

Ad Suffusionem.

℞. Aquarum fceniculi & euphrasix ana ℥iij. croci metallorum ℥i. misce ; fiat collyrium.

Vinum emeticum idem præstat ac jam traditum collyrium.

[In hoc morbo multum etiam conducit sequens collyrium, cujus guttæ aliquot pluries in die tepidè sunt instillandæ.

℞. Foliorum rutæ hortensis minutim concisæ m. j. radicis valerianæ silvestris crassiusculè tritæ ℥i. infunde frigidè in vini albi ℥xij. ut fiat collyrium ad usum,]

C O L L Y R I U M

In inflammatione palpebrarum præcipuè à variolis.

℞. Mucilaginis seminum psyllii & cydoniorum in aquâ rosarum extractæ ℥viiij. decocti florum chamæmeli & meliloti ℥iiij. misce; fiat collyrium quo imbuuntur lintea oculis tepidè applicanda.

Hoc collyrium miros præstat effectus ad corpora acuta in oculos introducta, eosque irritantia involvenda, & ad dolorem sedandum. Idem præstat lac, & pulpa pomi

358 MEDICAMENTORUM
cocti sub formâ cataplasomatis , &
albumina ovorum in aquâ rosarum
exagitata cum alumine rupeo.

C A P U T V.

DE PSILOTHRIS.

P Silothrum est medicamentum
formâ linimenti , quo partes pi-
lis denudantur. Paratur psilothrum
ex his quæ habent vim urentem ;
tale est sequens.

PSILOTHRUM

Seu depilatorium.

℞. Calcis vivæ ℥ij. auripigmenti ℥ss. co-
que in lixivie fortis lb iß. donec pluma
immissa depiletur ; tunc fiat lenimen-
tum , quo partes pilosæ inungantur ;
dein abstergatur locus , & aquâ cali-
dâ lavetur.

* Hoc depilatorium ad manus
depilandas amygdalarum pastæ per-
misceri potest , ut minori corrosivâ
virtute donetur. *

CAPUT VI.

D E S U F F I T U.

[Suffitus est medicamentum formâ siccum, vel humidum, cujus particula tenuissima ignis vel caloris vi disjuncta, & sub formâ nubecula elevata pluribus succurrunt affectibus.]

Suffitus parantur vel ad voluptatem, & ornatum; vel ad sanitatem. Suffitus ad voluptatem componuntur ex fragrantibus, ut bensoïno, caryophyllis, cinnamomo, styrace &c. sed hi suffitus ad cosmeticum potiùs quàm ad therapeuticum pertinent.

[Suffitus ad sanitatem vel sicci, vel humidi sunt. Suffitus sicci componuntur ex pulveribus variorum medicamentorum, vel simplicibus, vel in trochiscos ope mucilaginum concinnatis, qui super prunas injecti fumum exhalant suffitum siccum dictum.

360 MEDICAMENTORUM

Suffitus verò humidi sunt vapores exhalantes, vel ex liquore quodam supra candentem laterem, vel sili-
cem affuso; vel ex variis simplicium decoctis caloris vi.]

Fiunt ad sanitatem suffitus, vel ad menses movendos, & uterum frigidum, & imbellem calefacien-
dum; vel ad resolvendos tumores œdematosos, aut skirrosos; vel ad ptialismum excitandum; vel ad sudores promovendos, &c.

SUFFITUS

Ad menses movendos & roborandos.

℞. Myrrhæ & thuris maris ana ℥ß. aris-
tolochiæ rotundæ ℥iij. fiat omnium
pulvis, qui excipiatur mucilagine
gummi tragacanthi, & formentur tro-
chisci, quorum unus aut duo prunis
injiciantur, & fumus infundibulo
excipiatur immisso ejus tubulo in
vulvam.

Usurpatur fumus aquarum ther-
malium à mulieribus, quæ mensibus
suppressis

suppressis laborant, aut quæ non facile concipiunt ob nimiam uteri humiditatem, eoque juvantur; sed cavendum ne ab hoc suffitu humores & uterus accendantur, & graviora mala accersantur; ideò rarò usurpandus, nisi in mulieribus admodum frigidis, pituitosis, & obesis.

Suffitus ad ptialismum movendum fit ex cinnabaris pulveratæ ℥β. cujus portio aliqua per vices in igniarium suppositum, carbone accenso, injicitur, & fumus ab ægrotante in cathedrâ sedente excipitur, toto corpore collum usque stragulis cooperto.

Suffitus ad ptialismum movendum, non est hodiè in usu ad luem veneream; nam præstat hydrargyrosis.

Valet suffitus ex cinnabare ad tumores testium duros dissipandos, qui à gonorrhæâ suppressâ producuntur, & fumus recipitur tantùm à testibus in fellâ perforatâ.

Sudor provocatur lue venereâ laboranti vapore spiritûs vini flagrantis,

Q

vel intra cathedram ad hunc usum constructam, vel in aliis machinis ad eundem usum destinatis: illo vapore & fumo brevi totum corpus sudore difluit, & indè ad lectum defertur, ubi sudor detergitur; & unâ horâ à sudore exhibetur jusculum herbis refrigerantibus alteratum.

Suffitus ex spiritu vini olim erat in usu ad luis veneræ curationem; sed non hodiè, quia humores virulenti ab eo nimis exsiccantur, & difficiliùs ab hydrargioli deindè resolvuntur, & per ptialissimum rejiciuntur: debent potius balneo humectante & refrigerante disponi, quam exsiccatione & sudoribus.

Valet sudor ex vapore aquæ vitæ excitatus ad rheumatismum, & paralysem, ad arthritidem inveteratam, in corporibus obesis & humidis, non in macilentis; & etiam ad crura œdematosa, modò ab hydrope non intumescant. Potest etiam excitari sudor ad eundem finem ex fumo de-

cocti herbarum calidarum betonicæ ,
salviæ , majoranæ , thymi , calamin-
thæ , origani , sambuci , scordii ,
menthæ , roris marini , &c.

[S U F F I T U S

Ad skirros resolvendos.

℥. Mastiches & succini pulveratorum
ana ℥β. per vices super prunas proji-
ciantur , & eorum fumus ad partem
skirro correptam bis in die ducatur.

Ad resolvendos skirros multum
confert hic suffitus , qui ex solo succi-
ni pulvere parari potest ad eundem
effectum præstandum. Ad eorum
etiam resolutionem promovendam
adhiberi potest suffitus humidus, seu
vapor subsequens , aut consimilis.

℥. Radicum aristolochiæ rotundæ ,
brioniæ , & cucumeris asinini ana ℥i.
foliorum violarum , malvæ , scro-
phulariæ majoris , & branca ursinæ
ana m. j. florum chamæmeli , & me-
liloti ana m. β. seminum psyllii &
cumini ana p. ij. bulliant in aquæ

Q ij

364 MEDICAMENTORUM

fontanæ lb vj. ad tertiæ partis consumptionem, deinde ab eo decocto bulliente vapor exhalans excipiat ut decet, & ducatur ad partem skirro correptam pluries in die relictis in decocto radicibus, foliis, seminibus, ac floribus.

SUFFITUS HUMIDUS

Ad sedandos hamorrhoidum dolores.

℞. Foliorum verbasci, malvæ, & violarum ana m. j. seminum lini & cydoniorum ana p. ij. coque in aquæ fontanæ s. q. & dein vapor ex perforato sedili ano excipiat.

Hic suffitus aut consimilis non rarò in tenesmo felices obtinet successus.]

CAPUT VII.

DE CATAPLASMATIBUS, ET PULTIBUS.

CATAPLASMA est medicamentum topicum, molle, pultis ferè consistentiam æquans, quod

præscribitur ad emolliendum , ad laxandum , & pus movendum ; ad calefaciendum , & digerendum , ad dolores sedandos , ad repellendum , & astringendum.

Componuntur cataplasmata ex radicibus , foliis , feminibus , fructibus , floribus , mucilaginibus , farinis , oleis , axungiis , aliisque ejusmodi. Ejus dosis non debet excedere ad plurimum libram unam : radices , folia & alia ejusmodi debent coqui ad putrilaginem , & præscribuntur prout in apozemate ab ℥i. ad ℥ii. olea ad ℥ij. vel ℥iiij. ut plurimum ; axungia ad ℥ij. & pulveres , si addantur , ad ℥i.

C A T A P L A S M A

Emolliens , laxans , & pus promovens in phlegmone , & aliis tumoribus ad suppurationem vergentibus.

℞. Radicum althææ & liliorum ana ℥iiij. foliorum malvæ , violarum & brancae ursinae ana m. iß. florum cha-

Q iiij

366 MEDICAMENTORUM

mæmeli, & meliloti ana m. ss. coque in ss. q. aquæ fontanæ, dein pistentur, & per setaceum trajiciantur: pulpæ tractæ adde farinæ seminis lini ℥i. olei liliorum q. ss. fiat cataplasma parti applicandum, bis aut ter in die renovandum.

Vel

[℥. Foliorum acetosæ, malvæ, & parietariæ ana m. j. coque in ss. q. aquæ fontanæ: deinde contundantur, & trajiciantur per setaceum; pulpæ tractæ postea adde radicis liliorum sub cineribus ad putrilaginem coctæ ℥iij. fermenti veteris ℥ij. unguenti basilici seu suppurativi ab ℥i. ad ℥ij. fiat cataplasma parti affectæ applicandum, & bis in die renovandum.]

CATAPLASMA

Discutiens & resolvens in testiculorum tumoribus, in oedemate, & aliis tumoribus à sero sanguinis ortis.

℥. Farinæ fabarum lb i. coque in oximelle, fiat cataplasma parti applicandum.

Fit sæpè cataplasma ex residentiâ
fotûs sub istâ formulâ.

℞. Residuum prædicti decocti contun-
de in mortario marmoreo, & per se-
taceum trajice: adde dein pulpæ tra-
jectæ farinæ seminis lini ℥i. vel ℥i℞.
olei liliorum q. s. fiat cataplasma.

Hujusmodi cataplasmata præscri-
buntur sæpissimè, ubi pro aliquâ
parte induratâ focus instituitur, vel
loco suo dimotâ, atque prolapsâ, ut
in intestinorum prolapsu in scrotum.

[Ad discutiendos, & resolvendos
testiculorum tumores œdematosos,
aut inflammatorios multùm etiam
laudatur ea terræ cimoliæ species,
quæ infra cotem cultrariorum colli-
gitur, & quæ priùs calefacta sub
formâ cataplasmatidis est admovenda;
verùm nunquam est admovenda tes-
tibus inflammatis, nisi priùs venæ
sectionibus, cataplasmatibus emol-
lientibus, & aliis auxiliis pacata ac
imminuta fuerint inflammationis
symptomata, alioquin ejus applica-

368 MEDICAMENTORUM
tione vel ingravesceret testiculorum
inflammatio, vel peiori exitu ter-
minaretur.]

Fiunt cataplasmata ad demulcen-
dum dolorem, è lacte, micâ panis,
vitellis ovorum, & oleo; aliquandò
crocus additur ad paululùm resol-
vendum.

CATAPLASMA

De micâ panis dolores leniens.

℞. Micæ panis albiſſimi ℥iv. lactis ℥viiij.
vel x. vitellos ovorum n^o. ij. cum oleo
roſarum fiat cataplaſma; & ſi opus ſit
aliquâ resolutione, crocus addatur ad
ʒß. in lacte permixtus.

Ubi dolores graviores ſunt, additur
prædicto cataplaſmati tertia pars pul-
pæ hyoſciami ſub cineribus cocti, &
per ſetaceum trajecti. Aliquandò
hyoſciamus ſolus, & per ſetaceum
trajectus cum oleo roſarum, vel cum
butyro facit cataplaſma, hoc modo.

℞. Foliorum hyoſciami m. iv. coque,
contunde, & per ſetaceum trajice;

pulpæ trajectæ adde olei rosati vel
butyri q. s. fiat cataplasma.

CATAPLASMA ASTRINGENS

*In prolapsu intestinorum Exomphalos
dicto.*

℞. Radicum symphiti majoris & bistortæ
ana ℥ij. foliorum bursæ pastoris m.
iij. rosarum rubrarum m. j. coque, &
per setaceum trajice: pulpæ trajectæ
adde pulveris rosarum rubrarum ℥i.
fiat cataplasma.

Hoc cataplasma non debet appli-
cari, nisi prius intestinu m fuerit re-
ductum.

CATAPLASMA RESOLVENS

In Oedemate & ischiatico dolore.

℞. Mellis optimi lb i. inspergatur leviter
calce vivâ: fiat cataplasma, parti af-
fectæ admovendum.

[Ad resolvendum œdema, tu-
moresque œdematosos discutiendos,
præparantur etiam cataplasmata vel
cum simplicibus aromaticis, ut sunt

370 MEDICAMENTORUM
thymus, majorana, laurus, lavendula, serpillum, rosmarinus &c; vel cum simplicibus simpliciter resolventibus, ut sunt scrophularia major, absinthium minus, centaurium minus, chamædris, scordium, sambucus, flores chamæmeli, & meliloti, &c. quæ incoquuntur in vinô rubro generoso, & nonnumquam in aquâ fabrorum.

Ad id itaque opus præstandum oedemati, aut tumori œdematoso admoveri potest sub cataplasomatis formâ fex adhuc calida, quæ in alembico remanet post distillationem aquæ vulnerariæ, aut aquæ Reginae Hungariæ, lavendulæ, aut aliarum aquarum spirituosarum.

Convenit etiam plurimum œdemati cataplasma subsequens.

℞. Quatuor farinarum resolventium
℥ ss. coquantur in vino rubro generoso; fiat cataplasma parti affectæ admovendum.

Præstat quoque ad resolvendum

œdema , exsiccandumque , lutum
 aquarum thermalium. In hâc re-
 gione ad eum præstandum effectum
 non rarò adhibetur lutum aquarum
 Bellilucanarum. Ad eundem finem
 in arenam marinam sive igne , sive
 radiis solaribus calefactam immitti-
 tur pars œdemate aut tumore œde-
 matoso correpta.

Not. Arenam marinam radiis sola-
 ribus præsertim calefactam multum
 laudari , cum successu quoque adhi-
 beri ad resolvendos skirros mamma-
 rum incipientes.]

Ad cataplasmata revocantur pul-
 tes quæ fiunt ex farinâ hordei , vitel-
 lis ovorum , & mucilagine seminis
 lini , hoc modo.

℞. Farinæ hordei ℥ β. vitellos ovorum
 n°. ij. cum mucilagine seminis lini
 fiat puls parti admovenda , & sæpè
 renovanda.

Præscribuntur pultes ad lenien-
 dum , & concoquendum in tumori-
 bus.

CAPUT VIII.

DE POMATA.

POmata est species medicamenti, unguenti consistentiam æmulantis. Paratur ad nitorem faciei conciliandum, ad herpes, ad scabiem, ad fissuras mammarum, ad narium crustas. Componitur ex oleis suavioribus, & quartâ parte ceræ, vel sæpius axungiae suillæ non salitæ, & ex pulveribus; eâ proportionem ut pro uncia unâ axungiae sint pulveris drachma una, vel duæ: vel componitur ex adipe omenti hœdi, styrace, benzoïno, aliisque: aut miscetur spermatis ceti quinta aut sexta pars, & pro divitibus margaritæ præparatæ ad eandem dosim. Fit etiam pomata ex oleo nucis myreplicæ vulgò *Behen* in mortario marmoreo diù agitato.

P O M A T A

*Ad herpes faciei furfuraceos delendos,
& ad nitorem.*

℞. Olei de vitellis ovorum ℥vj. ceræ albæ ℥i. liquata prius cera, misceatur cum oleo, dein in vase vitreo cum suo operculo exponatur solis radiis, super affusâ aquâ ad eminentiam semidigiti, & sic relinquatur per xv. aut xx. dies, donec perfectè dealbetur, aquâ singulis diebus renovatâ.

Valet hæc pomata ad variolarum maculas delendas, modò pustulis maturis & forcipe apertis admoveatur; aliquandò solo oleo vitellorum ovorum utimur ad eundem scopum, quod magnum præstat effectum, & impedit ne pus variolarum cutem lituris foedis & turpibus, ac profundis sulcis defœdet: prætereà materiam purulentam evacuando, spissæ & ingentes crustæ non gignuntur, & ideò apertiora sunt cutis spiracula, faciliorque datur exitus halitibus

374 MEDICAMENTORUM
perspirationis, à quo pendet ægro-
tantium salus. In aliis partibus,
ut pede, præcipuè intra digitos, bu-
tyro recenti utimur, ut impediatur
digitorum coalitus, & pruritus sum-
mus demulceatur, qui sæpiùs inquie-
tos reddit ægrotantes, & febrem ac-
cendit.

Mulieres ad faciem dealbandam
utuntur oleo nucis myreplicæ in
mortario diù agitato, & dealbato;
sed ei addunt margaritas præparatas,
quas vocant *album perlarum*, quod
faciei nitorem non alterat, ut album
hispanicum, quod dentes & gingi-
vas rodit, faciem rugosam reddit,
& aliquandò tremorem inducit. Sunt
quædam mulieres, quæ cutem ha-
bent siccam, & squamis furfuraceis
quasi asperam, cui incommodo me-
detur oleum myreplicum, quo illi-
nitur facies eundo cubitum, præfer-
tim sæviante frigore.

POMATA AD HERPETES.

℞. Pomatæ jasmini ℥ij. præcipitati albi mercurii ℥ij. misce; fiat pomata, quâ illiniatur pars affecta horâ somni per vj. dies.

Huic pomatæ si non cedant herpes, alia ex præcipitato rubro mercurii eâdem dosi parabitur; & si fortior desideretur, præscribitur præcipitatum rubrum exsiccatum, & non calcinatum.

POMATA AD SCABIEM.

℞. Pulpæ radicis oxylapati ℔ j β. styracis liquidæ ℥ij. misce; fiat pomata, quâ illiniantur partes scabie defœdatæ per quatuor dies horâ somni propè ignem; & si scabies huic resistat, debent misceri flores sulphuris ad ℥ij.

[Ex floribus sulphuris & axungia tantum paratur pomata, cui præmissis præmittendis, non rarò cedit scabies. Hæc pomata aromatizari potest cum guttis aliquot olei lavendulæ aut thymi, &c. ut gratum suavemque spargat odorem.

376 MEDICAMENTORUM

℞. Axungia suillæ non salitæ ℥vj. florum sulphuris ℥i. misce ; fiat pomata guttis aliquot olei essentialis lavendulae aromatizanda.

Pomata subsequens convenit etiam plurimum scabiei, herpetibus, aliisque similibus affectibus cutaneis.

℞. Pulparum oxylapathi & enulae campanae ana ℥i. axungia suillæ non salitæ ℥ij. florum sulphuris ℥vj. aut ℥i. misce, fiat pomata, quæ illiniantur partes scabie aut herpetibus defœdatae.]

P O M A T A

Ad fissuras mammarum.

℞. Sebi Hircini ℥ij. olei amygdalarum dulcium ℥i. parum ceræ albæ ; fiat pomata, quæ illiniantur papillæ mammarum bis aut ter in die, potest huic addi pars balsami peruviani.

P O M A T A

Ad narium crustas, & ad fissuras labiorum.

℞. Adipis omenti hœdi ℥iv. succi uva-

rum vulgò dictarum *Maroquin* nondum perfectè maturarum ℥iij. cere flavæ ℥ß. misce, omni cerâ prius liquatâ cum adipe in balneo mariæ, & postquam refrigerata fuerit, servetur ad usum in capsulis ligneis.

Ea naribus crustosis, & leviter ulceratis prodest maximè, sicut & fissuris labiorum, & mammarum. Potest etiam parari, loco adipis omenti hœdi, ex axungia suillâ. Aliquando huic permiscetur spermatis ceti ℥ß. Utiliter quoque illiniuntur narium crustæ oleo rosato; & fissuræ mammarum oleo de vitellis ovorum.

C A P U T I X.

DE EMPLASTRIS ET CERATIS.

[**E**mplastrum est medicamentum topicum unguento crassius, ac durius, caloris ope extensibile, quod cuti, cui unguento tenacius adhærescit, applicatur ad varias adimplendas indicationes.]

* Pharmacopœiæ abundè indicant, quâ proportionè remedia ad componenda emplastra, sint præscribenda; edocent & quoque oleum & ceram omnium emplastrorum esse basim, & à cerâ, oleo, resinâ, gummi, pice, variisque plumbi præparationibus consistentiam mutuari.

Emplastra *officinalia*, aut *magistralia* dicuntur. Magistralia rarò in usum vocantur, ut potè quòd in officinis inveniuntur emplastra ad omnes indicationes adimplendas idonea: itaque dum adest indicatio inflammationem externam compescendi, æstumque sanguinis temperandi, admovetur *emplastrum de mucilaginis*, aut *emplastrum album rhasis* seu *de cerusâ*. Ad suppurationem verò promovendam adhibetur *emplastrum diachylon magnum cum gummi*, quod suppurationem accelerat, partibus gummi volatilibus, quæ sanguini per poros permixtæ, motum ejus intendunt, ejusque concretionem dividunt: idcirco *emplastrum diachylon*

magnum cum gummi admovetur præfertim tumoribus difficilè suppurantibus, tales sunt furunculi, bubonesque venerei, aliique ejusdem indolis tumores: ad eundem finem his tumoribus etiam admovetur *emplastrum de galbano*, cui, ut efficacius agat, addi potest parùm *magnetis arsenicalis*, qui partibus æqualibus sulphuris, antimonii crudi, & arsenici constat. Cum successu adhibetur ad resolvendos tumores *emplastrum divinum*, quod hunc effectum præstat gummi, & aromatibus, quibus partim constat.

Feliciter tumoribus, venereisque callis admovetur *emplastrum de vigo cum mercurio*. Tandem usurpatur *emplastrum de diapalma*, ad exsiccanda ulcera ob lithargyrum, quo turgēt.

Insuper in vulneribus capitis *emplastrum de betonica* semper adhibetur à Chyrurgis, ob virtutem cephalicam, quâ gaudet; sed hocce emplastrum parvæ est efficacitatis. In omnibus vulneribus satius est uti pe-

380 MEDICAMENTORUM

nicillis vino, aut aquâ vitæ, aut aquâ vulnerariâ imbutis, quàm emplastris, quæ transpirationem cohibendo, novas fluxiones vulneribus non rarò accerfunt.

Ad eradicandam penitùs tineam siccam vulgò *Rache*, feliciter usurpatur emplastrum subsequens.

EMPLASTRUM

Picis navalis pro Tineâ.

℥. Picis navalis q. s. liquetur lento igne, & dein pice liquatâ frustra lintei magnitudine nummi inducantur, quæ capiti, crinibus ad tineam usque resecatis, calidè sunt imponenda, & per aliquot horas ibi detinenda, quibus elapsis violenter sunt avellenda.

Verùm antequàm hocce emplastrum usurpetur, priùs expurganda est sanguinis massa, pravis succis tineam foventibus, usu aperientium, viperarum jusculorum, aquarum acicularum; imò etiam usu lactis, si sanguis multùm sit acris.

His præmissis remediis, atque ad tineam usque refecatis crinibus, illiniendæ sunt crustæ, ac eæ emolliendæ bis au ter butyro recenti, aut oleo nucum, deinde capiti imponendum est emplastrum è pice navali paratum, ibique aliquot horis detinendum, donec crinibus ac crustis perfectè adhæreat. Elapso itaque sufficienti tempore, ut illa adhæsiō sit perfectā, violenter avellendum est, ut capilli cum radicibus ac tineæ crustis simul evellantur. Capillorum radicibus cum tineæ crustis ita evulsis, abluendum, atque fovendum est, per duodecim diebus in die, caput aquâ calcis ritè clarificatâ, aut decocto chelidonii majoris; postea si supersint adhuc capiti ulcera, ea curanda erunt cum mundificativo de apio, ei addendo drachmam semissem præcipitati albi mercurii, aut præcipitati rubri, si eorum languida sit deterfio: verum si hæc auxilia nullos aut exiguos præstent effectus, subsequens oleum adhibebitur. *

382 MEDICAMENTORUM

℥. Foliorum chelidonii majoris m. iij. aluminis rupei ℥iij. bulliant in olei olivarum ℔iij. ad tertiæ partis consumptionem, & dein cola ad usum dictum.

* Si invitis his auxiliis subsistat tinea sicca, admovendum erit emplastrum picis navalis alumine confersum, dein ulcerum deterfio, ac exsiccatio aquâ subsequenti promovebitur. *

℥. Radicis aristolochiæ rotundæ ℥i. foliorum absinthii minoris, hyperici, & rosarum rubrarum ana m. j. coque in ℔iij. aquæ fontanæ; in colaturâ dissolve salis kali ℥i. mellis rosacei ℥ij. hoc decocto foveantur ulcera capitis bis in die.

* Hocce decocto ablutis, ac fotis capitis ulceribus, dein curabuntur ulcera cum *mundificativo de apio*, cui admiscebitur parùm præcipitati rubri mercurii, leni igne tantùm exsiccati, ignemque reverberii non passi. Ad detergenda ac exsiccanda

tineæ ulcera conducunt etiam aquæ thermæles.

[Emplastro picis navalis evelli haud possunt tineæ crustæ sine insigni dolore, & sanguinis profusione, unde illa methodus curandi tineam sæva, & ægrotantibus molestissima est; quare satius est crustarum lapsum priùs promovere minus sævis, ac dolorificis auxiliis, quæ si incassum adhibeantur, tunc emplastrum picis navalis in usum est advocandum. Crustarum lapsus non rarò promoveatur, eas bis aut ter in die illiniendo cum butyro, aut pinguedine suillâ, & dein desuper imponendo folia *betæ* aut *caulis* butyro aut pinguedine etiam illita. Si his auxiliis resistent tineæ crustæ, capiti imponi potest instar cataplasomatis, nasturtium tritum cum pinguedine suillâ commixtum, & in sartagine dein frictum, quod diutiùs continuatum tineam siccam radicitùs non semel sanavit. Subsequentibus etiam auxiliis feliciter fuit sanata tineæ sicca.

384 MEDICAMENTORUM

POMATA AD TINEAM.

℞. Pinguedinis suillæ ℥ j. baccarum juniperi contusarum m. ij. misceantur simul in ollâ fictili, quæ benè obturata papyro & operculo communi, est collocanda propè lenem ignem, ut per tres aut quatuor horas ebulliant: dein pinguedo liquata trans linteum cum forti baccarum juniperi expressione trajiciatur, fiatque pomata ad usum.

Eodem tempore parandum est sequens decoctum.

℞. Baccarum juniperi crassiusculè contusarum m. iv. aquæ fontanæ ℥ iv. bulliant per tres horas: dein colentur, & colatura ad usum servetur.

Ut methodicè hæc auxilia in curatione tineæ siccae adhibeantur, baccarum juniperi decocto ter aut saltem bis in die per aliquod temporis spatium fovendæ sunt tineæ crustæ, dein linteis calidis capite probè exsiccato, crustæ sunt illiniendæ pomatâ; posteaque imponenda sunt

sunt defuper folia betæ eâdem pomatâ illita. Verùm dum hæc auxilia externè admoventur, eodem tempore internis auxiliis diluenda, demulcenda, ac leviter attenuanda est sanguinis massa, ejusque portio contaminata per varia excernicula est amandanda: hæ autem adimplentur indicationes jusculis ex pullo gallinaceo, tartaro chalybeato, cancris fluviatilibus, nasturtio, chærefolio, pimpinellâ & cichoreo amaro paratis; sero lactis cum millepedibus, succisque aperientibus alterato; variis lacticiniis; opiatis stomachicis, & leviter aperientibus; usu aquarum acidularum, balnei, aliisque ejusdem indolis auxiliis; quæ diversæ liquidorum constitutioni, ætati ægrotantis, progressui, ac diuturnitati morbi, & tempestati sunt accommodanda.]

Ad celerem ac uberiolem feri acris sanguinis evacuationem promovendam, admovetur emplastrum vesicatorium; [nam cuti admotum in

R

386 MEDICAMENTORUM
epidermide vesiculas excitat, sero
plenas, quæ forcipe apertæ lympham
uberiorem, tanquam perenni sca-
turigine eructant.] In usum venit ve-
sicatorium in febribus continuis, &
malignis sopore stipatis, in lethargo,
caro, apoplexiâ; in oculorum, den-
tium, ac labiorum fluxionibus, &c.
Inter utramque scapulam, sed nun-
quàm pone aures ob nimium istius
partis sensum, applicandum est em-
plastrum vesicatorium. In febribus
malignis ad ægrum exsuscitandum
(a) paratur emplastrum vesicatorium

(a) Non in omni febre malignâ conducit ve-
sicatorium; nam prodest tantum in febre malignâ
à coagulatione, seu ab inspissatione exortâ, quod
apprimè est notandum. In hacce febris malignæ
specie inter utramque scapulam applicatur vesica-
torium, cum, invitis catharticis, imò emeticis
sopor ægrum obstinatè occupat cum pulsu debili,
& nonnunquam intermittenti, qui nec à cardiacis,
nec à sudorificis satis potest excitari. In eo autem
casu admovetur vesicatorium, non ut serum eva-
cuetur; sed ut partibus cantharidum in sanguine
susceptis, carpantur partes sanguinis integrantes,
ejusque spissitudo destruat, & ut dein faciliùs
fluat sanguis, ab ingurgitatione, & gravamine
liberetur cerebrum, & sanguinis depuratio ope
catharticorum faciliùs peragatur.

cum duabus, aut tribus drachmis emplastri *Epipastici* seu vesicatorii officinarum, quæ extenduntur suprâ lintea figuræ, ac magnitudinis palmæ manûs, & quæ extensæ cantharidibus de novo sinapizentur, ut citiorem præstent effectum; vel illi- cò paratur ex fermento veteri, cum aceto forti emollito, & quartâ parte pulveris cantharidum. *

Sic præscribitur.

℞. Massæ emplastri vesicatorii officina- rum ℥iij. cantharidum pulverata- rum ʒj. fiat emplastrum figuræ pal- mæ manûs, admovendum cervici, aut inter scapulas, & elevatæ vesicu- læ forcipe aperiantur, cum butyro foliisque betæ tractentur.

Emplastrum epipasticum seu vesi- catorium officinarum sic paratur.

℞. Cantharidum ℥ij, picis albæ, ceræ citrinæ & terebinthinæ ana ℥i; misce; fiat emplastrum s. a.

* Inutile sanè est vesicatorio addere

R ij

388 MEDICAMENTORUM
euphorbium, semen sinapi, pyre-
thrum, piper, ut nonnulli existi-
mant; nam peroptimum vesicato-
rium erit illud, quod majori pulveris
cantharidum quantitate consperge-
tur; sic itaque subsequenti modo pa-
rari debet. *

EMPLASTRUM EPIPASTICUM,
seu vesicatorium.

℞. Pulveris cantharidum q. s. veteris
fermenti cum aceto forti emolliti q. s.
misce simul; & fiat vesicatorium su-
pra partem applicandum.

Vesicatoria admoventur ossibus
coronali, aut occipitali in soporosis,
ac diuturnis affectibus, præprimis à
febre malignâ productis. Valent
etiam vesicatoria ad frontis dolorem
vehementem, *clavum* dictum, ad
oculos usque productum; quique
exacerbationibus periodicis ægrotan-
tem exercet; ita ut nullum sit reme-
dium ad hunc affectum debellandum

vesicatorio efficacius : per quindecim aut viginti dies in fluxionibus continuari potest.

* Præter vesicatorium jam memoratum adest aliud vesicatorium emplastrum superiori mitius , cujus efficacia ad tres quatuorve menses potest prorogari. Hoc vesicatorium *cauterium volans* dictum Montalbani paratur sub formâ unguenti : verum antequam *cauterium volans* admoveatur , applicandum est vesicatorium subsequens aliis vesicatoriorum speciebus præponendum. *

VE S I C A T O R I U M

Sub formâ unguenti.

℞. Emplastri betonicæ ℥ iv. olei rosati ℥ ij. liquentur supra ignem , & misceantur cantharidum recenter pulveratarum ℥ ij , fiat emplastrum.

Illud emplastrum vesicatorium vesiculas movet , quæ non debent forcipe aperiri ; sed tantùm curari un-

R iij

390 MEDICAMENTORUM
guento sequenti, quod cauterium
volans dicitur.

VE S I C A T O R I U M

[*Cauterium volans* dictum.

℞. Unguenti basilici ℥ ij. unguenti populei ℥ j. liquentur supra ignem in vase fictili, & ab igne remotis his adde cantharidum pulveratarum ℥ β; fiat unguentum servandum ad usum.

* Vesiculis ab emplastro vesicatorio excitatis admovendum est, manè & serò, hocce unguentum per omne temporis spatium, quo vesicatorii effectus sunt prorogandi; verùm minuenda, aut adaugenda est unguenti quantitas supra lintea extendenda, ratione majoris, aut minoris vesicatorii effectûs.

Cauterium volans apprimè conducit ægrotantibus, qui fluxionibus nasum, oculosve invadentibus obnoxii sunt: non rarò etiam sublevat viru scrofuloso correptos, in quantum à vesiculis excitatis foràs amandatur

pars feri acerrimi, hujusce virus turbas excitantis. Verùm persæpè evenit vesicatorium dysuriam intolerabilem accersere, ob sal acre & volatile cantharidum, quod in sanguine susceptum viis urinariis phlogosim infert, urinamque acrem efficit. Dum hoc apparet symptoma, semoto priùs vesicatorio, dysuria est pacanda venæ sectionibus, ptisanis diluentibus, & edulcorantibus, benignisque catharticis. Ut rarissimè emplastrum ex tempore parantur, nulla de modo ea præparandi verba profereamus; sed notandum quòd emplastris officinarum persæpè admisceantur varii pulveres, ut majoris sint efficacix, sicut etiam varia olea, ac aromata pro morborum ratione. Ad chirurgos verò spectat varia figura, quæ emplastris donatur.

EMPLASTRUM EMOLLIENS

In tumoribus Skirroſis, qui agrè emolliuntur.

℞. Emplastri de mucilaginibus ℥ ij. pul.
R iiij

392 MEDICAMENTORUM

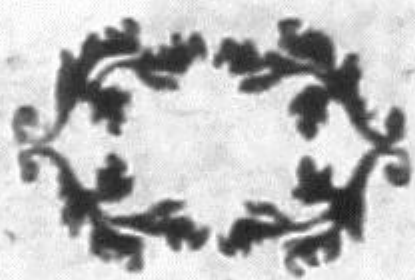
pæ radicis liliorum ℥ j. cum s. q. olei catellorum , aut lumbricorum fiat emplastrum parti affectæ applicandum.

EMPLASTRUM RESOLVENS.

℥. Emplastri divini , & emplastri de vigo quadruplicato mercurio ana ℥i. gummi ammoniaci ℥i℥. styracis , & benzoïni ana ℥iij. salis tartari ℥i. cum s. q. olei macis , aut nucis moschatae , aut lauri fiat emplastrum.

* Ceratum est officinarum emplastrum , cui parùm olei additur , ut ad molliorem consistentiam adducatur , faciliùsque supra lintea deinde extendatur. Rarò adhibetur ceratum, attamen si sit præscribendum , subsequenti modo fieri solet. *

℥. Emplastri de betonica ℥ij. cum s. q. olei rosati fiat ceratum ad usum.

CAPUT X.

DE UNGUENTIS,

ET LINIMENTIS.

* **E**X majori aut minori consistentiâ à linimento differt tantum unguentum. Unguentum itaque ex iisdem ingredientibus paratur, ac linimentum; sed ex minori olei copiâ, quæ nec in unguenti, nec in linimenti formulâ determinari solet, additur tantum in fine formulæ *cum sufficienti quantitate olei fiat unguentum, vel linimentum.* Unguenta officinalia, vel magistralia dicuntur, officinalia magno numero in officinis prostant, sed pleraque eundem finem assequuntur: verumtamen pro vulnerum curatione aptiora sunt eligenda, nam vulnerum curatione absolute debetur unguentis, quibuscum curantur vulnera: itaque si tarda sit vulnerum

suppuratio, *unguentum basilicum* est admovendum, quod pice navali, ac resinâ, quibus constat, suppurationem movet, undè *unguentum suppurativum* dictum fuit. Ad ea verò detergenda apprimè conducunt unguentum *Ægyptiacum* & unguentum *Apostolorum*, (a) verùm dum vulnera gangrænâ tentantur, eis adduntur *myrrha*, & *aloës*. Unguenti *Ægyptiaci* effectus debentur ærugini æris, & aceto acerrimo ex quibus cum melle communi paratur. Unguentum verò *Apostolorum* vi callidiori pollet, citiùsque ad partem gangrænâ correptam spiritus animales ad-

---

(a) Unguentum *Ægyptiacum* & *Apostolorum* ad detergenda vulnera præsertim conducunt, dum molliores carnes succrevire, sordidaque videntur vulnera. imò & etiam dum vulnera in gangrænâ videntur vergere; verùm cum in vulneribus omnia satis sana esse videntur, promovetur eorum deterfio. curando 1º vulnera cum digestivo simplici, & dein procedente suppuratione cum balsamo *Arcai*, quibus cum admiscantur oleum hyperici, *myrrha*, *aloës* aut eorum tinctura, unguentum viride, unguentum *Ægyptiacum*, si vulnerum sordities aut gangræna imminet, aut facta ita postulet.

vocat, ob gummi *ammoniacum*, *galbanum*, *opoponacem*, *Bdellium*, ob pulverem *aristolochiæ rotundæ*, *myrrhæ*, *olibani*, & *viridis aris* ex quibus componitur. Supra partem combustam, laceratam, aut pelle nudatam admovetur unguentum *album rhasis*, quod ceru-
 fâ ex quâ præcipuam actionem mutuatur, inflammationem arcet. Combustioni conducit etiam unguentum *populeum*, quod in hoc casu ad anaticas partes cum unguento albo *rhasis* misceri potest. Dum pars combusta est excoriata, nihil tunc est præstantius unguento calcis vivæ, quod paratur miscendo sensim primam calcis vivæ aquam ritè clarificatam, cum oleo rosato, & dein ea simul per certum tempus subigendo in mortario plumbeo.

Ad ambustionem sanandam paratur & quoque unguentum ex lythargyro, oleo rosato, & aquâ rosarum; sed persæpè poros cutaneos obturando novam fluxionem infert parti

R vj

combustæ. Si parti ambustæ nulla profint topica, & vividissimus dolor in eâ persentiatur, tunc admoventum est cataplasma de micâ panis, cui admiscenda est magna olei liliorum quantitas, ne citò ob summum partis combustæ calorem exarescat. Verùm dum pars ambusta nec lacerata, nec excoriata est, sed in eâ observantur tantùm vesiculæ, nihil tunc efficacius ambustioni succurrit, quàm vinum tepidum, aut aqua vitæ, aut urina calore naturali adhuc tepens, aut etiam aqua vitæ in quâ *camphora* dissoluta fuit, cui etiam addi potest salis ammoniaci momentum.

Paratur unguentum, quod non solum ambustioni efficaciter medetur, verùm & etiam ignis actionem in partes nostras impedit; nam si aliquis pedes v. gr. hocce unguento illiniat, & calceolos lineos hocce etiam unguento illitos induat, & dein per duos aut tres dies diu noc;

tuque servet, per vectem ferreum candentem ire dein poterit, quin ignis effectus persentiat, quamquam antehac aquâ calidâ abluti fuerint pedes.

U N G U E N T U M

Ad deambulandum supra ignem.

℥. Cœpam & allium ad magnitudinem ovi gallinacei, nicotianæ brasiliensis ℥ß. croci orientalis p. j. lardi rancidi ℥ß. incidantur omnia, deinceps conterantur in mortario, quousque redigantur in pastam, postea huic pastæ addatur olei olivarum, olei lumbricorum, & urinæ humanæ recentis ana cochlear j. unguenti populei, & albi rhasis ana ad magnitudinem parvæ nucis, fiatque s. a. unguentum ad usum.

Decoctum ebuli in vino rubro ad ambustionem sanandam plurimum etiam confert; nam ob vim suam resolventem, sanguinis hærentiæ obstat, qui inflammationem accerferet ob nimiam vasorum constrictionem ab ardore ignis inductam.

Unguentum *mundificativum* de apio, aliis unguentis est antefendum, dum vulnus sordidum detergendum, & carnes citò succrescentes deprimendæ: ob enim magnum plantarum numerum ex quibus partim paratur, & quæ sale acri scatent, aptissimum est ad dividendas ac scindendas materies purulentas in vulnere hærentes, ac stagnantes. Si vulnus sordidissimum sit, ac granis carneis pallidis, ac mollibus oppletum, detergendum est aquâ *phagedenicâ*, (o) in quam immergendi sunt *plumaceoli*, qui eâ madefacti supra vulnus sunt applicandi. Semel aquâ *phagedenicâ* deterso vulnere, dein curandum est cum mundificativo de apio, aut cum suppurativo ex terebinthinâ, vitello ovi, ac oleo rosato parato.

Nullum unguentum admovendum

(a) Aqua *phagedenica* seu corrosiva ex aquâ calcis & sublimato corrosivo paratur, eâ proportionem, ut pro quâlibet aquæ calcis librâ sit drachma semi ana ad summum drachma una sublimati corrosivi.

est *ulceribus cancrōsis*, nec cancro, ut-
 potè quòd inflammationem accersit,
 & excitando *salia acria*, & *crassa*
 hosce morbos producentia, dolores
vividissimos procreat; sed ad curanda
ulcera cancrōsa, aut *cancros*, adhibe-
 mus tantùm *balsamum Arcei*, quod
 [modò recens paretur] nullam in-
 fert irritationem, & ei pulverem
plumbi non rarò admiscemus: prodest
 quoque ad curandos *cancros* oleum
vitellorum ovorum.

A Marchione de *Pignatelli* acce-
 pimus modum parandi *balsamum*
summi Pontificis Innocenti XI, ac
 etiam *balsamum Comitis Palavicini*,
 quæ mira præstant in *vulnerum cu-*
ratione; etenim eorum auxilio per-
 fectâ cicatrice obducta fuere *vulnera*,
 quæ permultis auxiliis resistere. *

B A L S A M U M

Summi Pontificis Innocentii XI. ad
modum unguenti.

℞. *Thuris maris* ℥β. *tyracis* & *benzoini*
ana ℥ij. *myrrhæ troglodyticæ* ℥j. bal-

400 MEDICAMENTORUM

fami orientalis ℥j. aut ejus loco balsami liquidi peruviani, & balsami albi ana ℥β. aloës soccotrinæ ℥℥. moschi orientalis & ambari grisei ana gr. xij. florum hyperici ℥j. Infundantur per xxiv. horas flores hyperici cum ℥b. iij. spiritûs vini alkolisati in vase vitreo albo, decanctetur spiritus vini ruber, & tinctus: hic spiritus in matraccio ponatur oblongo, & amplo, cujus tertia pars vacua supersit; tunc reliqua ingredientia immittantur in pulverem tenuissimum redacta, obturetur vas alio matraccio, juncturae papyro glutinentur: dein impone ad digerendum igni furno cinerum per viginti dies igni solis mensis Augusti simili: post digestionem viginti dierum auferatur vas adaptatum, & adhuc calido balsamo addatur balsamum peruvianum, & balsamum album (*Copaiva* cognomine) move matraccium ad intimiorem materierum penetrationem, adhuc per biduum servetur in digestionem supra cineres vas obturando, post biduum decantetur balsamum, in lagenâ vitreâ servandum, quæ obturabitur: quò vetustius, eò melius est hoc balsamum.

B A L S A M U M

Unguenti Palavicini.

℞. Thuris maris ℥j. balsami peruviani ℥ij. benzoïni ℥iij. myrrhæ, aloës soccotrinæ, radicum angelicæ & consolidæ majoris ana ℥ß. loco moschi & ambre quæ mulieribus incommodum afferunt, ut plures existimant, styracis ℥iij. Verumtamen si moschi & ambre odor non pertimescatur, addi possunt grana circiter vj. uniuscujusque, florum hyperici ℥j. spiritûs vini ℔ iij. digerantur in spiritu vini flores hyperici per xxiv. horas; cola & exprime, injice alia ingredientia pulverata in vase vitreo sat amplo, digerantur omnia per xxiv. dies igne lampadis.

* Unguenta magistralia sunt ea, quæ datâ operâ à medicis præscribuntur. Ea inter adsunt quæ absque ignis auxilio parantur, & quæ vocantur *nutritum*. Unguentum nutritum ex butyro recenti, oleis pinguibus, aceto acerrimo, aut succis plantarum cum aliquâ plumbi præparatio-

402 MEDICAMENTORUM

ne in mortario diù agitatis paratur :
Subsequenti modo præscribi solet. *

UNGUENTUM NUTRITUM.

*ad ambustos artus, inflammationes,
& hæmorrhoides.*

℞. Lithargyri auri tenuissimè pulverati
℥j. olei rosacei & aceti acerrimi q. s.
ad lithargyri dissolutionem fiat s. a.
nutritum debitæ consistentiæ ad usum.

Verùm pro hæmorrhoidibus cu-
randis huicce unguento anteferen-
dum est butyrum recens, subsequen-
ti modo præparatum.

℞. Butyri recentis lb. β. in sartaginem
supra ignem collocatam immittatur,
ut liquetur, ac coquatur quousque
odorem adustum exhalet; dein in situ-
lam aquâ frigidâ plenam infundatur,
ut concre scat, tandem colligatur, ex
fitulâ eximatur, & ad usum servetur.

Hocce butyro sic præparato lin-
teum spissè est inducendum, quod
supra hæmorrhoides est applicandum,
& quovis horæ quadrante est reno-
vandam.

[Ad curandos canculos ulceratos paratur unguentum nutritum, cum succo solani hortensis, & cerusâ aut lythargyro, quod plerumque prodest in quantum dolorem mitigat, progressumque cancri ulcerati retardat, subsequenti modo parari solet.

UNGUENTUM NUTRITUM

Ad canculos ulceratos.

℞. Succo depurati solani hortensis ℥ ℞. agitetur in mortario plumbeo, donec crassescat, & plumbi colorem acquirat; tum admisceantur exactè lithargyri auri tenuissimè pulverati ℥ ij. fiatque unguentum nutritum adusum.

Cum hydrargyro ritè defœccato & axungia suilla paratur unguentum *mercuriale*, *Neapolitanum* dictum, quod ad debellandam luem veneream, *phtheiriasin*, seu morbum pedicularem, ac scabiem, est specificum. *

UNGUENTUM NEAPOLITANUM.

℞. Hydrargyri ritè defœccati, & cum rebinthinâ extincti ℥ x. axungia suilla

404 MEDICAMENTORUM

non salitæ $\frac{3}{4}$ xx. agitentur diù in mortario æreo : fiat unguentum Neapolitanum.

* Ut mercurius in therebinthinæ sufficienti quantitate faciliùs extinguatur , apprimè conducit mercurium primò terere in mortario æreo cum aliquot guttis olei *mastiche* [aut potiùs olei nucis myreplicæ vulgò *beben* ;] dein addenda est sufficiens terebinthinæ quantitas , quâcum contundendus est inmortario mercurius , donec omninò extinguatur. Cum illo tandem miscenda erit axungia suilla non salita, & unâ tamdiù subigenda pistillo , donec in tenuissimas atomos , oculi aciem omninò effugientes divisus sit mercurius , per totam unguenti massam æqualiter dispertiatur , intimèque adipi permisceatur.

[Ex traditâ superiùs formulâ unguenti Neapolitani unam esse mercurii partem pro duabus adipis patet ; quæ formula licèt usitatissima, ac tu-

tissima sit ; adfunt tamen nonnulli , qui parant unguentum Neapolitanum nunc ex æqualibus partibus hydrargyri & adipis , nunc ex unâ tantum mercurii parte pro tribus axungia ; quod à medico fanè est notandum , cum hæ variae compositiones majorem aut minorem mercurii quantitatem contineant.]

Antequàm ad luem veneream curandam in usum advocetur unguentum Neapolitanum , operæ pretium est ægrum debito modo præparare venæ sectionibus , potionibus cathartidis & balneis. * 1°. Ergò enemate crassis fæcibus alvus liberetur. 2°. Sanguis emittatur ex brachio ad uncias novem. 3°. Subsequenti die purgetur convenienter , dein per octo aut decem dies balneo humectetur bis in die , in balneo jusculum pulli junioris hordeo farti , & herbis refrigerantibus alteratum sumat ; post sexdecim aut viginti balnea , denuò secetur vena , & crastinâ die denuò pur-

getur , postea quatuor aut sex balnea sunt adhuc sumenda.

* Verùm toto præparationis stadio diæta accurata ab ægro est servanda , offam ex jure vitulinæ carnis , pulli junioris, & herbarum refrigerantium paratam manè & serò edendo ; solis carnibus assis & elixis utendo ; vinum aquâ copiosâ temperatum bibendo ; varia condimenta , & salita , ac piperata edulia sedulò vitando , ab omnibus fructuum speciebus etiam abstinendo , nisi cocti & saccharo saporati sint , nam fructibus sic paratis interdùm , sed moderatè uti potest æger.

Graviter sanè errant , qui non solum toto præparationis stadio , sed etiam toto hydrargirosis tempore ptisanæ exsiccantis , & *Bocheti* usum ægrotantibus suadent ; nam ad eradicandam penitùs luem veneream sufficit mercurius.

[Toto præparationis ac hydrargirosis tempore, cautè vitandus est usus

ptisanæ exsiccantis & *Bocheti* ; sanguini enim fervorem , ac siccitatem inferunt , solida siccant , ac crispant , unde mercurii vis in sanguinem tumultuosa , quæ est præcavenda , ut tutò ac radicitùs à mercurio curetur lues venerea.]

Absolutè necessaria est ante hydrargirosim conveniens præparatio , nam infortuniis , quæ apparent dum viget ptyalismus , occurrit , sanguinem mercurio atterenti obsequiosum reddendo ; quapropter tempore præparationis non adhibentur antiveneræ ; adhibentur tantum temperantia , edulcorantia , diluentia , ut temperetur sanguinis motus ; ejus acrimonia demulceatur , summaque seri copia sanguini suppeditetur , ad fovendum ptyalismum , quin os vividâ inflammatione gravibusque ulceribus corripitur. (*a*) Si æger lue veneræ

(*a*) Hydrargirosi hodiè ea præparatoria remedia præmittuntur , non ut citatior , ac uberior salivæ excretio , seu ptyalismus foveatur , sed ad infringendam nimiam mercurii energiam , diluendo ,

correptus pulmonarius sit , aut tantum anhelosus , tussiens , imò etiam si cum summo corporis marcore , febriculâ corripitur , non solum adhibenda sunt viginti quinque aut triginta balnea , verum etiam per duos menses lacte asinino uti debet , [semel aut bis in die , imò etiam , lacte caprillo aut vaccino pro omni alimento , si ejus ventriculus lac facile concoquat.] Verum si in ventriculo difficile concoquitur lac , loco lactis exhibenda ei sunt juscula ex cancris fluviatilibus & herbis refrigerantibus parata [vel juscula ex ranis , aut ex sanguine , & carne testudinis] cremores , aquæ acidulæ levissimæ , & optima atque accurata diæta ipsi præscribenda , ut sanguinis vitia & lue venereâ aliena emendentur , actionemque mercurii ferre valeat æger. [Verum in illo casu balneorum loco semicupia adhibenda sunt , ne nimia

edulcorando , ac temperando fluida , laxandoque solidorum stamina , ut absque ullâ tumultuosâ actione virus venereum ab eo extinguatur.

nimiâ aquæ totum corporis habitum
ambientis pressione , pectus malè se
habeat.]

Prudentis Medici officium non est,
lucem veneream cum scorbuto con-
junctam frictionibus mercurialibus
debellare , ne mercurius sanguinem
nimis commovendo ptialismum mo-
veat , qui gingivarum carnes absu-
meret , lapsum dentium promoveret,
accerseret hæmorrhagiam , quæ dein
difficilè inhiberetur. Verùm si æger
lue venereâ cum scorbuto conjunctâ
correptus , hydrargirosim experiri
absolutè velit , non est in illo casu
adhibenda hydrargirosis , nisi priùs
longa ac conveniens præcesserit præ-
paratio , ex usu diuturno balneorum ,
lactis , & aliorum edulcorantium de-
sumenda.

Prægnanti lue venereâ correptæ
hydrargirosis adhiberi potest ; sed
cautiùs ac parciùs est adhibenda ;
utpotè quòd balnea usurpare nequit:
possumus tamen sanguinis ejus quan-

410 MEDICAMENTORUM

titatem minuere , unâ aut alterâ venæ sectione , ejusque alvum movere blandis catharticis , & dein per novem aut decem dies juscula refrigerantia ei propinare , ut balneorum omissio eis suppleatur. (r)

Frictiones administrandæ propè levem , & flammantem ignem solent exordiri à pedum plantis. Pro quâlibet frictione unguentum mercuria-

---

(r) Balneationes quæ ad hidrargirosis præparationem adhibentur , in omnibus prægnantibus indiscriminatim non sunt omittendæ , nam experientia edocet mulieres uterum gerentes balneari posse dum validâ corporis constitutione præsertim donantur : verùm tamen est quòd in eis balneandis præcauto opus est , ne nimîâ ac diuturnâ balneatione utero noxa inferatur , causaque detur abortioni. In prægnantibus verò valetudinariis , & in his quæ minimâ de causâ abortiunt , balneationes in totum consultò sunt omittendæ , ne , quantâcumque cautione adhibeantur , abortionem promoveant ; sed tunc præmissis unâ aut alterâ venæ sectione , atque blandis catharticis , ut cacochylia everratur , diluendus est sanguis , laxandaque sunt vasculorum stamina , diuturniore usu jusculorum , & aposematum diluentium , & refrigerantium , feri lactis , imò lactis ipsius , si stomachus lactis patiens sit , ne periculosa à mercurio excitentur turbæ.

le ad unciam unam, aut ad summum ad unciam unam & semi adhibetur. (p)

Verùm antequàm pars corporis illinienda unguento mercuriali inungatur, manu siccâ priùs est confricanda ad ruborem usque, ut calore affrictûs pori laxiùs patefiant, faciliùsque mercuriales atomos admitant: tum destinata unguenti dosis æquabiliter supra partem distribuitur, quæ nudis manibus ad ignem levem illinitur per quartam horæ partem. (m)

(p) Hodie tantâ dosi pro quâlibet frictione non adhibetur unguentum Neapolitanum, ne primis frictionibus pyralismus moveatur, qui sanè initio hydrargyrosis semper est pertimescendus: quocircâ ad occurrendum pyralismo, aliisque etiam mercurii turbis ad frictionem quamlibet unguentum mercuriale rarò supra unciam semissem præscribitur.

(m) Hocce temporis spatium non sufficit ad frictionem ritè administrandam, brevius enim est ut omnes mercurii atomi poros subire possint. Cæterùm præcisè determinari nequit tempus, quo pars est illinienda; sed ut ritè administretur frictio, illinienda est pars ad ignem, donec pars mercuriali unguento inuncta exarescat, quod ordinario manifestatur spatio semi horæ.

412 MEDICAMENTORUM

Prima frictio à pedibus supra genu extenditur, & illâ frictione attentè illiniuntur pedum digiti, pedum plantæ, malleoli, & tibiæ, ut intra cutim faciliùs penetret mercurius. Post hanc frictionem pedes calceolis lineis, & tibiæ obteguntur tibialibus linteis lateraliter apertis, quibus vittæ consuuntur, ut faciliùs induantur, faciliùsque retineantur. Porro pedes calceolis & tibiæ obteguntur tibialibus, ne lecti linteis adhærescat unguentum Neapolitanum; [sed præsertim ut mercurii in sanguinem admissi energia continenter sustentetur, ac promoveatur his variis indumentis, quæ semel unguento mercuriali infecta novas mercuriales atomos, ipsi suggerunt; quocirca ea gestari debent, quamquàm sordida sint, ad finem usque hydrargirosis, nisi ptialis-mus derepentè erumpens, vel excessu peccans, ea detrahare sua-

deat. Iisdem rationum momentis femora semel inuncta femoralibus obteguntur, & reliquum corpus illitum indusio vestitur.]

Semel administratâ frictione in cubili probè calefacto collocandus est æger, ubi per unam aut alteram horam sese continere debet, ut illitus mercurius altiùs penetret; sicut etiam per unius horæ spatium ab omni alimento tum solido, tum liquido abstinere debet. Opportunæ perindè sunt frictiones matutinis horis ante cibum, aut serotinis peractâ concoctione versùs horam quintam administratæ.

A primâ frictione æger carnibus, præsertim vespertinis horis, interdicendus; nutriendus tantùm est cum duabus aut tribus offis, & juscule mediâ nocte propinato, quousque ptyalismus erumpat, & pro potu exhibenda ei est pti-sana ex decocto hordei cum aut

414 MEDICAMENTORUM absque liquiritiâ. (f)

Quâlibet die una frictio est tantum administranda , quæ semper

---

(f) A primâ frictione æger omninò carne nunc interdicitur , sicut etiam vino , & in cubiculo temperatè calido continetur , ne mercurii energia aëris injuriis coerceatur , aut turbæ vividiores excitentur. Pro potu ei exhibetur ptisana diluens , & refrigerans , nunc ex decocto hordei , cui additur liquiritiæ frustulum ; nunc ex decocto graminis , & foliorum capillorum veneris ; quandoque exhibetur tantum ptisana ex frustulo panis tosto præparata. Nutritur æger tempore hydrargirosis , offis , ovibus sorbilibus , panis albissimi frustulis , & semel in die manè nempe jejuno ventriculo propinatur lactis cyathus ad ℥xij. aut xv. quod bis imò ter in die exhiberi potest , dum ægri constitutio suadet. Verum quoad usum lactis , hydrargirosis tempore , notandum est , quòd quamquam lac tempore hydrargirosis apprimè conveniat , inconsultò non est exhibendum pluries in die , ne ab eo nimis imminuto sanguinis motu , nimisque laxatis solidorum staminibus , efficaciam mercurii obster ; nam tunc languescantibus viribus vitalibus atomi mercuriales sufficienti vi in concretiones lymphaticas non propelluntur ad eas scindendas , ac destruendas ; & consequenter ad penitus eradicandam luem veneream : nihil itaque mirum si sæpè fuerit observatum , luem veneream usu præpostero lactis sæpè obstitisse hydrargiosi , quamquam methodicè administratæ.

particularis, & numquàm universalis esse debet. (*k*)

Pedes ac tibiæ secundâ frictione iterùm illinientur , quæ administra- bitur pari , similique dosi unguenti Neapolitani , & eâdem cautelâ , ac prima frictio ; illa itaque secunda frictio à pedibus iterum, sed ad crura media extendetur.

Tertia frictio à cruris medio ad inguina usque extendetur , & hâc frictione probè illinienda erunt geni- talia , inguinales glandulæ , & totus perinei tractus.

Ex secundâ frictione femora obte- gentur femoralibus , sicut tibialia lateraliter apertis , & vittis retentis :

(*k*) Frictiones universales nostris quoque tempo- ribus non administrantur , sed semper particulares. At quâlibet die hodiè non administratur frictio , nam ut initio hydrargirosis ptyalismus est pertimes- cendus , sicut etiam omni hydrargirosis tempore dum plenus est : inter singulas frictiones mos est in- terponere diem unam , aut alteram ; imò etiam persæpè convenit inter quamlibet frictionem tres , quatuor , quinque , imò & sex dies intercedere : dum æger valetudine aut naturâ infirmior est.

416 MEDICAMENTORUM

ea indumenta servabit æger quo usque ptyalismus erumpat.

Quarta frictio super nates adhibebitur ad lumbos usque, & post eam induetur indusium, quod gestari debet per totum hydrargyrosis stadium. Venter ac thorax unguento mercuriali inungi numquam debent, ne rarefacto à mercurio sanguine, visceribus ibi inclusis inflammatio inferatur. [Verum tamen si morbus quivis localis thoracem aut ventrem occupet, inunctionibus localibus pars affecta ex arte est illinienda, quin ulla noxa sit pertimescenda, nam è contrà cum emolumento maximo adhibentur.]

Quinta frictio à lumbis, ad collum usque extendetur; eâ frictione probè illinientur scapulæ, axillæ, pars colli antica, pars auris postica, ac parotidum sedes.

Sexta tandem adhibebitur super utraque brachia, à summis

scapulis , ad pugnosc usque. (r)

Post primam , aut secundam frictionem , & dein quâlibet die attentè introspectiendum est in oris interiora ; an fortè adsint ulla signa futuri ptyalismi ; (v) multa enim sunt quæ imminentem ptyalismum præsa-

(r) In hodiernâ ac vulgari frictionis administrandæ methodo , utraque tibia eâdem die non illinitur , unde hodie numerosiores sunt frictiones : subsequenti autem methodo solent procedere.

Prima frictio à pede dextro ad tibiæ suram extenditur ; secundâ frictione illiniuntur pes sinister & tibia , ad suram etiam usque ; tertia frictio super tibiâ dextram adhibetur , à sura ad femoris medium ; quarta frictio supra tibiâ sinistram , ad femoris etiam sinistri medium ; quinta , & sexta à femorum medio , ad nates usque ; septimâ nates illiniuntur ad lumbos ; octava à lumbis , ad decimam dorsi vertebram extenditur ; nonâ dorsum ad collum usque inungitur ; supra brachia decima , & undecima adhibentur à summis scapulis ad pugnosc usque. Hâc methodo tutiùs eradicari luen venereum , quin præceps manifestetur ptyalismus , experientia didicit.

(v) Attentè quoque inquirendum est , an copiosius , & frequentius mingat æger ; an diarrhæa laboret , & an totus corporis habitus madore non perfundatur : utpotè quòd has secretiones promovet etiam mercurius ; verumtamen est , quòd faciliùs secretionem salivæ , quàm alias secretiones adaugeat , ob sanè debiliorem glandularum salivæ textum.

giunt, nempe inflammatio, & dilata-
tio extremorum ductuum salivalium;
oris calor, rubor, ac foetor; labiorum
ac linguæ crassities; gingivarum rubor,
& inflatio; dentium stupor; pulsus fre-
quentia; capitis gravitas, & sæpè dolor
pulsatilis; parotidum & glandularum
maxillarium tumor, & dolor; & per-
sæpè cardialgia, ventrisque tormina.

Dum præsentia illorum symptoma-
tum imminemtem ptyalismum præ-
nuntiat, frictionibus superfedendum
diebus aliquot, licet ea symptomata
post secundam, aut tertiam frictionem
manifestentur; & si derepentè erum-
pat ptyalismus, simulque os inflam-
matum, & ulcusculis profundioribus
obfessum, & lingua crassa observentur,
non solum frictionibus superfeden-
dum, verum & etiam indumenta, quæ
ab illito mercurio sordent, sunt detra-
henda. At si post unctiones sex adhi-
bitas, symptomata futuri ptyalismi
prænuntia non appareant, totum cor-
pus iterum est illinendum frictionibus

quatuor, quæ subsequenti methodo administrabuntur. Prima frictio à pedibus ad genua extendetur; secunda crastinâ die administranda super femora adhibebitur à genibus ad inguina; tertiâ die frictione tertiâ illinientur nates, & dorsum, ad collum usque; quartâ tandem die quarta frictio super utraque brachia adhibebitur, à summis scapulis, ad pugnoscus usque; modò ut primis frictionibus nulla moveatur copiosa excretio, sive per os, sive per alvum, sive per urinas, sive per corporis habitum, in quo casu subsistendum est. Tandem si in vitis illis ultimis frictionibus non erumpat ptyalismus, administranda est frictio universalis cum unguenti Neapolitani unciis duabus; (o)

(o) Illito semel toto corpore unguento mercuriali, si symptomata luis venereæ penitus non evanuerint, aut si ptyalismo moderato, aut madore cutis, aut levi diarrhæâ, aut copiosiori urinæ excretionem non fuerit manifestata efficacia mercurii, non adhibemus frictionem universalem; sed particulares, ac sub linteis detinemus ægros, quousque actionis mercurii, ac viri venerei extinctionis certum præbeatur signum.

& dein sub linteis quæ unguento mercuriali sordida sunt, detinendus est æger per octodecim, aut viginti dies; intereâ eradicitûs à lue venereâ liberatur, quamquàm ptyalismus non eruperit, ut potè quòd virus venereum extinguit mercurius, & per cutanea spiracula foràs amandat. (a)

Adfunt nonnulli ægrotantes temperamento debili præditi, qui mercurii actione citò ac vividè afficiuntur:

(a) Virus venereum manifestari concretionibus lymphaticis tenuissimis, ac durissimis, in omni fluido lymphatico innatantibus, vasaque minima obstruentibus, neminem fermè fugit. Ut ergo virus venereum extinguatur eradicitûs, necessum sanè non est ut à mercurio moveatur ptyalismus, nec ulla alia evacuatio; ad foràs amandandum virus venereum, sufficit tantùm ut naturalis fluiditas toti lymphaticæ massæ restituatur, ut dein vasa minima faciliùs permeet. Hunc autem præstat effectum mercurius atomis sphæricis, solidis, & ponderosissimis, in quantum vasa minima penetrant, sufficienti vi in eas concretiones tenuissimas, ac durissimas incurrunt, ut scindantur, ac carpan-
tur, referentur vasa minima, fluiditasque naturalis toti lymphaticæ massæ impertiatur: verùm si sub sine hydrargirosi hodiè ptyalismus exoptetur, non ut foràs amandetur virus venereum, sed ut de mercurii efficacità certum sit augurium.

nam secundâ aut tertiâ inunctione copiosissimum ptyalissimum experiuntur cum summâ oris inflammatione, ad gangrænâ persæpè vergente, & tantâ linguæ inflatione ulcusculis obsessâ, ut in ore absque summo suffocationis periculo eam continere non possint, ita ut eam exerere, & foràs retinere coacti sint: sed quod ægris molestius, est tam arcta compressio à dentibus in linguam tumefactam illata, ut metuendum sit, ne præcidatur; quod apud nonnullos ægros observavimus. In his circumstantiis frictionibus omninò super sedendum, & incunctanter lintea mercurio sordida ægris sunt detrahenda, vena iterum atque iterum secanda, tertiâ quâque horâ ei sunt propinanda iuscula, ex carne vitulinâ & pullo galinaceo parata, & pluries in die decocto hordei cum melle rosaceo detergendum est os, ut escharæ, quæ illicò efformantur, everrantur; nam alioquin summam inflammationem,

gangrænâque dein ori inferrent.

Si venæ sectionibus pluries repetitis, aliisque adhibitis auxiliis resistat oris inflammatio, ægrotantium alvus protinùs est movenda, infusione senæ in quâ dissolventur ℥iſs. mannæ Calabrinæ, & ℥i. fyrupi rosarum solutivi, & iteranda est hæc potio cathartica alternis diebus, imò etiam tundenda est vena, die à catharsi liberâ (si vires ferant) quousque oris inflatio remittatur, inflammatio temperetur, ptyalismusque regatur ad libras novem, aut decem salivæ, quovis nycthemero.

[Si invitis his omnibus auxiliis oris symptomata persistant, excessuque semper peccet ptyalismus, in balneum demittendus est æger, non tantùm semel, sed etiam bis in die, si valeant vires; energiam enim mercurii multùm infringit balneum.]

Observamus quotidie quòd ii qui de repente primis frictionibus ptyalismum experiuntur, nec tam tutò, nec tam

citò à lue venereâ liberentur , quàm
hi apud quos pedetentim , & ultimis
frictionibus erumpit ptyalismus.
[Quia tunc atomi mercuriales nullo
modo , aut leviter tantùm ultima
vasa attingunt , sed ab eis summo
sanguinis æstu excitato , cum ube-
riori salivali rore foràs amandantur.]
Quod apprimè comprobat , mercu-
rium non curare luem veneream
ptyalismum movendo , sed virus ve-
nereum extinguendo.

Si hydrargirosis tempore , tormi-
nibus ventris discrucietur ægotans ,
compefcenda erunt ea tormina cum
enematibus bis aut ter in die injectis,
ex lacte tepido paratis , & in quovis
enemate dissolventur mucilaginis fe-
minis psyllii, aut cydoniorum aquâ ro-
farum extractæ ℥ij. Verùm si cum
torminibus sanguinolentæ materiæ
excernantur , seu si dysenteriâ labo-
rat æger , ut sæpissimè evenit , inji-
cienda sunt enemata ex emulsione
quatuor seminum frigidorum majo-

424 MEDICAMENTORUM

rum præparata , in quâ dissolvetur unus ovi vitellus , & identidem addi poterunt fyrupi de nymphæâ $\mathfrak{z}$ ij. imò etiam $\mathfrak{z}$ i. fyrupi papaveris albi , si graviùs urgeat morbus. Interea tamen manè , & serò exhibebuntur emulsiones , cum syrupo de nymphæa , quibus numquàm, aut saltem parcâ manu debent addi narcotica , ne nimis citò alvi fluxus cohibeatur ; & nutrietur æger cum jusculis ; & oryzæ cremoribus , tertiâ quâque horâ propinatis.

[Præter remedia anodyna , & pægorica, quæ ad succurrendum ventris torminibus tempore hydrargirosis apparentibus , alviq; fluxibus , qui ipsis adjunguntur , sub formâ haustûs, & enematis sunt exhibenda; secanda est quoque vena , si calore & dolore vivido urgeatur abdomen , & supersedendum est diebus aliquot frictionibus , ne pro minori intestinorum resistentiâ , mercurius in ea impetum faciat. Verùm si actioni mer-

curii tumultuantis debeantur præsertim hæc symptomata , non solum exhibenda sunt demulcentia , & supersedendum frictionibus ; verum & etiam si immoderata videantur , incunctanter detrahenda sunt lintea , & tundenda iterum ac iterum est vena , ut actio mercurii tumultuantis coerceatur.]

Moto semel ptyalismo , si modum debitum teneat , fovendus est per sexdecim , octodecim , viginti , viginti-quinque , triginta dies , nisi excessu peccet , & ulcera oris nimis profunda esse videantur ; nam tunc compescendus , & ad debitum modum revocandus est ptyalismus , auxiliis superius enarratis , & detergenda sunt oris ulcuscula , ea imbuendo cum penicillo linteo collyrio *Lanfranci* imbuto , & dein sæpius ea eluendo decocto hordei cum melle rosaceo. Lintea mercurio sordida ægro non sunt detrahenda , nisi perfectus , ac plenus sit ptyalismus ; in-

tereà tamen, si vivida, ac subitanea fluxio os invadat, aut alia graviora superveniant symptomata, incunctanter detrahenda erunt, ut gravissima præcaveantur mala. Ut uno & eodem tenore foveatur semper ptyalismus, necessum est, ut ægrotans affatim epotet ptisanam ex decocto hordei, cum liquiritiâ paratam, ut sufficiens materia salivationi semper subministretur; prætereà etiam atque etiam attendendum est, quòd cubiculus, in quo continetur æger, sit temperatè calidus, & ubique ac optimè clausus: nam in his circumstantiis periculosus fit aër frigidus, noxiique fiunt venti, cum vividissimam odontalgiam accersant, parotidibusque fluxiones inferant; necessum quoque est, ut focale sibi induat, & corpus indumentis rectè operiatur, alioquin rheumatismi aut fluxionis pectoris aleam adiret.

Si summum ardorem ori persentiat æger, salivæque fluor sit ar-

dens , & si dum ex ore effluit , linguam , gingivas , aliasque oris partes pelle denudet , æger sæpè in die lacte tepido os eluere debet , imò nonnunquàm mucilagine seminum cydoniorum , & psyllii aquâ liliorum extractâ.

Hydrargirosis tempore gingivæ sæpè hiant , sanguinemque copiosum effundunt , unde gravissimæ hæmorrhagiæ incunctanter inhibendæ iteratis venæ sectionibus , cibo edulcoranti ac diluenti , collyrio *Lanfranci* , quo imbuenda est hians gingivarum portio ; aut vitrioli dissolutione. Verùm inter omnia remedia externa sanguinem sistentia , nullum est , quod citiorem ac tutiorem effectum præstet , quàm oleum vitrioli , quod vasa hiantia optimè adurit , quamquàm arteriosa sint ; itaque in usum vocari poterit , si alia auxilia incassum fuerint adhibita.

Cum lingua ulcusculis obsessa summo perè tumet , & extra os exeritur ,

428 MEDICAMENTORUM

dentibusque comprimitur, cuneoli ex abiegno ligno utrinque altè adigendi sunt inter maxillas, ut dentes nullam linguæ noxam inferre valeant; & dein pluries in die abstergendum est os collyrio *Lanfranci*, & aquâ rosarum cum melle rosaceo.

Sub finem ptyalismis abluendum sæpissimè os gargarismate ex hordei, glycyrrhizæ, rosarum rubrarum decocto, & quartâ parte mellis rosacei parato; attamen bis aut ter in die imbuenda erunt ulcuscula cum penicillo linteo collyrio *Lanfranci* madido. Post quinque aut sex dies huicce decocto infundi debet vinum rubrum, ut oris ulcuscula ad optatam cicatricem citiùs, faciliùsque deducantur. Si his auxiliis resistent oris ulcera, imbuenda erunt spiritu salis aquæ fontanæ temperato, & sæpiùs in die eluetur os eodem decocto cui admiscebitur tertia pars aquæ vitæ. Præterea circumpurgari debent dentes, ut omnis noxa à mer-

curio eis illata auferatur, ut potè quòd temporis successu, cariem dentibus induceret, gingivarumque carnem absumeret. Necessum quoque est, dentes identidem fricare opiatâ ex sanguine draconis, & corallo rubro præparatâ; eo enim auxilio præcaventur dentium prolapsus, gingivarumque laceratio. Exhausto penitùs ptyalismo, funditùsque extincto luis venereæ seminio, (&) tibialia, fœmoralia, indusium detrahenda sunt, mutanda quoque sunt lecti linteae, in quo jacet æger, ut omnia

---

(&) Non ex solo dierum numero per quos sub linteis detinetur æger, nec etiam ex quantitate unguenti Neapolitani adhibiti, sed præsertim ex symptomatum, quæ lues venerea produxit, cessatione, eruenda est luis venereæ seminii extinctio. Verùmtamen notandum est, quòd adsint plura symptomata à lue venereâ conceptâ excitata, quæ hydrargirofi sæpè obfistunt, quanquam ab eâ eradicitùs fuerit extirpata lues venerea, ut v. g. Skirri, exostoses, herpes, &c. Utpotè quòd non inducuntur solo luis venereæ seminio, sed etiam alia fluidorum labe hydrargirofi penitùs obfistente, quapr pter, hydrargirofi destructo viru venereo, remanent ea symptomata, auxiliis alteri fluidorum labi adversis mox oppugnanda.

430 MEDICAMENTORUM

munda sint : dein summa cutis erit detergenda propè levem ignem primum oleo amygdalarum dulcium, indè vino rubro tepido, aut aquâ vitæ. Summâ his auxiliis deterâ cute, in balneum demittendus est æger, in quo pro divitibus, ac viris illustribus decoquuntur ℥ ij aut iij. amygdalarum amararum excorticatarum, in mortario marmoreo contusarum, & in sacculo linteo inclusarum, quibus totum corpus perfricatur, dum in balneo jacet æger : lac etiam virginale guttatim in balneum infundi potest, ut gratos ac suaves dein spiret odores. Ad eundem finem pro divitibus, ac delicatulis lue venereâ correptis, paramus unguentum Neapolitanum loco axungia suillæ cum pomatâ jasmini, [vel unguento mercuriali methodo vulgari parato, jubemus admisceri guttas aliquot essentia lavendulæ, aut thymi, &c.]

His peractis secabitur vena cubiti, ut caloris sensus toti corpori à mer-

curio impressus temperetur ; crastinâ die alvus catharticâ potione laxabitur , & post purgationem , cibus solidior ægro paulatim exhibebitur.

Viribus ptyalismo debilitatis , cibo solidiori semel instauratis , usus lactis asinini per menses duos est præscribendus , ut debita sanguinis consistentia restituatur , partesque balsamicæ remedio destructæ , & ablatae ei impertiantur. Loco lactis asinini præscribi potest ultimis quindecim diebus lac vaccinum , ut vires remedio , & inedia debilitatae citius reparentur. Per usum lactis movebitur alvus decimâ quintâ quâque die , & bis in hebdomadâ usurpabit æger opiatam absorbentem horâ somni. Si usûs lactis sit impatiens ejus ventriculus , loco lactis exhibebuntur cremores , juscula cancrorum , [sed præsertim testudinum ,] prætereâ apprimè convenit , quòd per certum temporis spatium optimam diætam servet æger , ut sanguis debitam con-

sistentiam, naturalemque fluiditatem omninò recuperet.

Si tempore ptyalismì attentè non detergantur oris ulcera, escharæ, quibus obducuntur, non auferantur, sique os attentè non eluatur, diuturnitate ptyalismì, crassitie eschararum, ulcera altiora sensim facta cariem ossibus maxillarum non solùm inferunt; sed & etiam carnibus nimis succrescentibus obteguntur, quæ arctè coëundo os ægri stringunt. Ab ulceribus etiam oris altioribus, copiosissimis salivæ excretionibus, adeò sæpè tument muscoli masseteres, temporales, aliique muscoli os claudentes, ut si venæ sectionibus iteratis, potionibus catharticis frequenter exhibitis, & attentâ, ac frequenti oris deterfione, ac ablutione, fluxio in eos irruens non avertatur, stricture (vulgò *Brides*) efformentur, quæ semel efformatæ oris diductioni tam validè obstant, ut dein toto vitæ ægri curriculo maxilla inferior superiori

riori firmiter applicata detineatur; illud enim symptoma semel confirmatum inemendabile fit, ut potè quòd nulla adest chirurgia nec pharmacica, quæ os semel strictum diducere possit, stricturas auferre, pristinamque flexibilitatem musculis masticatoribus, & temporalibus restituere; quocircà attentè præcavendum est hocce grave, ac inemendabile malum. *

[Dum ex difficili & dolorosâ oris diductione pertimescenda oris strictura, præter iteratam oris ablutionem, ulcerumque deterfionem; aut iteratas venæ sectiones, & potiones catharticas, si stricturæ causæ expostulent, suadendum est ægro in die sæpiùs diducere os. Verùm si ob dolorem consilio assentiri nequeat, lignei cuneoli utrinque altè adigendi sunt inter maxillas, vel interponendum est *oris speculum*, ut eorum auxilio diducatur os, & præcaveatur crispatio, & in brevius contractio fu-

434 MEDICAMENTORUM
niculorum, tendinum, muscutorum
temporalium, & masseterum, quæ
illud grave symptoma inferunt.]

DE LINIMENTIS.

[*Linimentum est remedium liquidum
quo partes affectæ calidè inunguntur.*]

* Linimentum unguento liqui-
dius est. Componitur ex axungis,
medullis variorum animalium, fuc-
cis aut pulpâ plantarum, & ex oleis
unâ commixtis; vel ex unguentis of-
ficinalibus oleo dilutis. In componen-
dis Linimentis non determinatur
quantitas olei ad ea paranda neces-
saria, determinatur tantùm dosis
aliorum remediorum, ex quibus cum
oleo parari debent; nam additur
oleum, ut debita fluiditas eis imper-
tiatur, eisque dein faciliùs inungan-
gantur partes; quapropter in formu-
lâ linimenti, addi semper debet
oleum ad quantitatem sufficientem
ad parandum linimentum.

Usum habent linimenta in scabie, ad discutienda falia crassa, quæ in glandulis miliaribus hærentia, eas dilacerant, ferique falsi secretionem promovent. Usum quoque habent ad fugandum lac è mammis, & in eis concretum resolvendum; ad hæmorrhoides pacandas, ad paralyfim, ad tumores ædematosos resolvendos, & ad dolores mitigandos. *

LITUS AD SCABIEM.

℞. Oxylapathi ℥viii. coque ad putrilaginem, dein contunde, & per fetaceum trajice; pulpæ trajectæ adde styracis liquidæ ℥ss. succi limonum ℥ij. cum s. q. olei rosati fiat linimentum, quo illiniatur corpus per triduum prope ignem ante lecti ingressum.

Vel

℞. Florum sulphuris ℥i. axungia suillæ non salitæ ℥v. olei rosati q. s. succum è duobus limonibus expressum; agitentur in mortario metallico ad usum. Huic linimento addi poterit pulpa oxylapathi ad ℥iv; & styrax liquida ad ℥ij.

T ij

436 MEDICAMENTORUM

Sed antequàm inungatur corpus , debet secari vena bis aut ter , & præscribicatharticum cumjufculis lenientibus , & pulveris viperæ granisvigniti atteratis , per novem dies repetitis , purgato corpore in principio & fine.

LITUS AD FUGANDUM LAC
è mammis , & ad Bronchocelelem.

℞. Axungiaē serpentis ℥ β. butyri veteris ℥iβ. agitentur simul , & liquentur ad ignem : dein adde succi menthæ ℥i. chamæmeli q. s. fiat linimentum, quo illiniantur mammæ ter in die , & linteis calidiufculis constringantur , intra viij aut ix dies lac omne ab eis evanescit.

Notandum hoc remedium non esse usurpandum, nisi præmissâ mammarum suctione per aliquot dies. Idem præstat chærefolium calefactum supra laminam ferream , oleo rosaceo irroratum.

Vel

℞. Mellis communis & unguenti de al-

thæa ana ℥iij. radicis ireos florentinæ
℥ß. vel minùs; misce; fiat litus.

Hic litus in promptu lac resolvit,
sed debent superimponi folia *brassica*,
aut *betæ*, manibus antè contrectata.

* Hic Litus effectum suum non
præstat, lac sub transpirationis for-
mâ foras amandando, ut nonnulli
forsan existimant, sed id attenuando,
majoremque fluiditatem ei imper-
tiendo, ita ut in mammis non am-
plius moretur lac; sed mediantibus
lymphaticis vasis in subclaviam ve-
nam effunditur, quin papillam per-
rumpat, ut accidit dum est crassius,
& ob suam consistentiam vasa lym-
phatica subire nequit. Nam scien-
dum est, vasa mammarum lymph-
tica admittere omnem lympham in
mammis secretam, & ad subclaviam
venam eam traducere, ubi sanguini
& chilo permiscetur, dum gravi-
dæ non sunt mulieres. Ast con-
ceptu majorem consistentiam acqui-
rit lymphæ in mammis, & in lac

438 MEDICAMENTORUM
mutatur : nec amplius vasis lymphaticis admittitur ; consequenter in mammarum vesiculis colligitur , ac hæret , eas dilatat ; dilatantur & quoque ab eâ tubuli lactiferi in extremitate papillæ hiantes , qui tunc pro lactentium pabulo , lacti aditum patefaciunt.

Eadem linimenta adhiberi quoque possunt in curatione Bronchocele , quæ debetur sæpissimè lymphæ aquis nivalibus spissatæ , & in glandulâ thyroideâ hærenti. *

LITUS RESOLVENS

Ad paralysem & ad tumorem œdematosum.

℞. Axungia serpenti & humanæ cum aquâ cinnamomi dilutæ ana ℥iij. gummi ammoniaci ℥iij. pyrethri & zingiberis pulveratorum ana ℥ij. feminum anisi , fœniculi & sinapis ana ℥j. camphoræ ℥ß. cum s. q. olei nucis moschatæ fiat litus , quo partes affectæ manè & serò illiniantur.

ALIUS BENIGNIOR.

℞. Olei lumbricorum ℥ iv. olei macis
 ℥ ij. gummi ammoniaci, & sagapeni
 ana ʒj. misce; fiat litus.

Sapo dissolutus in sufficiente quan-
 titate aquæ vitæ, vel dissolutus cum
 butyro aquæ Reginae Hungariæ misto,
 valet ad humores serosos dolorem ex-
 citantes, & artuum ligamenta laxan-
 tes, discutiendos. Ad rheumatif-
 mum etiam utimur butyro, ut suprâ.

LITUS AD HÆMORRHOIDES.

℞. Unguenti populei ℥ ij. vitellos ovo-
 rum n°. ij. cum oleo lini fiat litus.

[In vividioribus hæmorrhoidum
 doloribus, hic litus efficacior fiet, si
 ei addantur guttæ aliquot laudani li-
 quidi. Pluries huncce morbum sub-
 sequens litus feliciter debellavit.

℞. Unguenti populei ℥ß. olei ovorum
 ℥iß. laudani liquidi gr. xl. misce; fiat
 linimentum.]

LITUS AD ARTHRITIDEM.

℞. Succo raphani, & olei de catellis
 T iiij

440 MEDICAMENTORUM

ana ℥iij spiritûs vini, spiritûs salis ammoniaci, & laudani liquidi ana ʒ ij misce; fiat litus, quo inungantur partes affectæ, solidiori linteo antea frictæ.

C A P U T X I.

DE SINAPISMO SEU DE PHOENIGMO,

De Dropace, de Catapasmate, Diapasmate, & Empasmate.

S*inapismus* est medicamentum topicum, molle, paratum ad alimentum in partem languidam trahendum, & ad spiritus in eâ sopitos excitandos. Paratur ex ficubus in aquâ per triduum maceratis, & contusis cum æquali, vel duplici, vel triplici parte sinapi.

Vocatur etiam *phœnigmus* seu *Rubricans*, quia partes exindè rubescunt. Hæc medicamenti formula nunc obsolevit.

Dropax, seu *Picatio*, qui apud Veteres iisdem usibus inserviebat ac si-

napisinus , est medicamentum topicum , formâ emplastri , vel cerati , ad stuporem partium paralyfi , & atrophiâ laborantium. Duplex est *dropax* , simplex , & compositus. Simplex fit ex pice & oleo modico , quibus linteam inducitur , parti affectæ calidè admovetur , abradis priùs pilis , & antequàm perfectè frigescat , avellitur : is rursùs ad ignem calefactus , cuti admovetur , & similiter priusquàm frigescat , avellitur ; atque hoc sæpè repetitur.

Compositus , præter oleum , & picem , ex quartâ parte vel piperis , vel cinerum sarmentorum , vel pyrethri paratur ; cùm fortiori attractione opus est : sed tali medicamento non utimur.

Catapasmata dicuntur pulveres odorati , vel simplices , vel ex pluribus compositi , quibus ad fragrantiam capilli & vestes insperguntur. Sumuntur etiam *catapasmata* pro pulveribus roborantibus , qui stoma-

442 MEDICAMENTORUM
macho post litum admoventur. Hoc
nomine etiam donantur pulveres *sar-*
cotici & epulotici.

Empasmata sunt pulveres ad sisten-
dos sudores, quando critici non sunt,
ut vires minùs exsolvantur. Parantur
ex gypso, malicorio, gallis, & si-
milibus astringentibus.

Diapasmata sunt medicamenta ex-
terna, ad suavem odorem cuti, aut
toti corpori conciliandum. Sumuntur
quâcumque formâ aut pulveris, aut
unguenti, aut litûs. Horum trium
medicamentorum hodiè nullus est
usus.

CAPUT XII.

DE SACCULIS, CUCUPHIS,

Frontalibus, Oxyrrhodinis, & appli-
catione animalium.

S Acculi & cucuphae sunt remedia
topica, quæ magni pendeban-
tur à veteribus medicis, ad roboran-

da , & calefacienda tum cor , tum cerebrum , tum alias corporis internas partes. Parabantur ex pulveribus aromaticis , ut ex *lavendulâ* , *majoranâ* , *thymo* , *salviâ* , *moscho* , *ambrâ griseâ* , &c.

Si bonum fortiebantur effectum hæc remedia , præstabant sanè , resolutionem excitando ; sed fatius est ad resolutionem promovendam , uti cataplasmate , emplastro , &c.

Existimandum non est hæc remedia partes internas roborare posse, cùm eas non attingant ; si quem tamen præstent effectum , id sanè tribuendum est partibus oleosis tenuissimis , ac salibus volatilibus , quæ ex pulveribus aromaticis continuo exhalantur , per poros cutaneos in interiora corporis penetrant , humoribus admiscentur , & excitant illud vitale principium , quod motum impertit cordi , ac spiritibus , qui deinceps copiosius appellant ad organa sensuum , motuumque. Idem sentien-

444 MEDICAMENTORUM
dum est de applicatione animalium
per medium sectorum, quæ admo-
ventur in summis debilitatibus, ad
exfuscitandum sanguinis motum. Ad-
moventur & quoque in agone consti-
tutis veteres galli per medium secti,
aut omasa vervecina adhuc calentia,
ut minimus calor, qui eis superest,
foveatur, ac sustentetur. Minimum
quidem afferunt emolumentum hæ
variæ applicationes, quibus nimis se-
riò favebant veteres Medici. Nos ve-
rò, qui morborum causas in sangui-
ne latere autumamus, plerosque
morbos pravis succis deberi, ea re-
media externa parvi pendimus, &
æquiùs utimur alterantibus, ac pur-
gantibus ad morbos debellandos. (a)

(a) In curandis morbis internis parvæ & sæpissi-
mè nullius efficacitatis sunt applicationes anima-
lium recenter mactatorum, aut eorum partium te-
pore naturali adhuc calentium; ut potè quod (ut
existimavit *D. Barbeirac*) partes internas attingere,
& fluidorum vitia emendare nequeant. Verùm ra-
tione adversâ summum afferunt emolumentum in

Verumtamen ea nonnumquam sunt suadenda , ad explendum præsertim mulierum animum , quæ in fugandis vaporibus in usum adhuc advocant saceulos solis aromaticis simplicibus plenos , quorum odores fragrantés in hoc casu utiliores sunt odoribus ambrae & moschi , quæ ob summam particularum suarum tenuitatem , vividiorém sanguinis appulsam ad cerebrum provocant , vaporumque paroxysmos inferunt.

[*Frontale est medicamentum topicum , quod fronti impositum , capitis dolore laborantes juvat.*]

Componi solent *frontalia* ex refrigerantibus , ut ex seminibus quatuor frigidis majoribus , ex seminibus lactucae , papaveris albi , & ex floribus nymphaeae , unà contusis , &

curandis nonnullis morbis externis , præsertim in contusionibus summis , in quibus totum corpus feliciter obvolvitur pellibus animalium recentè mactatorum , vel supra partes graviter contusas æquè feliciter applicantur animalia per medium secta , aut eorum viscera adhuc calentia.

446 MEDICAMENTORUM

in aceto maceratis , quæ dein includuntur intrâ bina lintea , & fronti ac temporibus applicantur in hemicraniâ.

Linteum solum oxycrato madidum , dolorem capitis persæpè demulcet.

[Sedatur quoque capitis dolor , à sanguine æstuoso , & rarefacto , frontale parato ex lactucâ solâ , aut ex acetosâ , aut ex cucurbitâ in mortario priùs contusâ , & intrâ bina lintea dein inclusâ.]

Rarò hodiè in usum veniunt *frontalia* , sicut & etiam *oxyrrhodina* , seu *frontalia formâ humidâ* , quæ à veteribus parabantur ex albuminibus ovorum , & aceto acerrimo , & quæ stupis cannabinis excepta , fronti ac temporibus ab eis admovebantur , in phrenitide , febribus ardentibus.

Epicarpia sunt etiam medicamenta topica , quæ regioni pulsûs in carpis manuum applicabantur , ad fu-

gandas febres intermittentes ; sed hodiè in usum non ampliùs advocantur. *

C A P U T X I I I.

DE CAUTERIIS,

ET TROCHISCIS CAUTERIZANTIBUS.

[*Cauteria sive fonticuli , sive fontanella sunt ulcuscula , quæ in variis corporis partibus cauterio actuali , sive potentiali excitari solent , ad vitiosos ac superfluos humores blandè , & leniter educendos.]*

Cauteria præscribuntur ad sero-
fos humores in parte externâ ,
aut internâ affluentes evacuandos ; ad
fluxiones pulmonum , oculorum , la-
biorum , dentium , narium &c. Ad-
moventur *cauteria* præcipuè occipiti,
vel brachio , vel tibiæ : in infantibus
etiam olim fontanellæ ; sed hujus-

modi *pyrotica* futuris applicata, nihil valent ad humores evacuandos, quia vix possunt evacuare, vel educere humores serosos, cum applicantur vertici; pravi enim succi evacuari debent per partes declives.

Nonnumquam pone aures inuruntur *cauteria* in fluxionibus oculorum. Cervici admoventur sæpissimè duo parva *cauteria*, conspicii instar vitrei, ex utroque spinæ lateris, interjectâ quintâ aut sextâ colli vertebrâ: mulieribus verò difformitatis cicatricis vitandæ causâ inter duas scapulas, ad latera spinæ admoveri debent.

Usurpantur etiam *pyrotica* ad dolorem ischiadicum in lumbis; aliquandò ad fluxiones in pedes ruentes, applicantur parti externæ cruris, quatuor aut quinque digitis supra genua, ad vitandos tendines, sed dolorem excitant ob muscolum fasciam latam; ideòque tutiùs inuruntur inferiori tibiæ quatuor digitis infrâ genu. Tandem admoventur brachio exter-

no infrà musculum deltoïdem.

Cauteria tractantur manè & serò ,
piso in ulcus immisso , vel globulo
ex ligno hederæ factò , cum chartâ
bibulâ , aut folio hederæ arboreæ ,
splenio , & fasciâ ; vel cum tela
Gualteri , quæ sic paratur.

℞. Cerae flavæ ℥iij. terebinthinæ vene-
tæ ℥iv. cinnabaris ℥iij. minii ℥i. ra-
dicis ireos florentinæ pulveratæ ℥vj.
moschi gr. iv. omnia s. a. liquentur ,
& misceantur super ignem , quibus
immergatur tela ad usum.

Possunt parari telæ ex æquis par-
tibus axungia hircinæ , vel verveci-
næ , & cerae albæ liquatis , & cum
anchusâ coloratis. Dum caro super-
flua ulcus replet , mittitur in illud
globulus ex cerâ compositus ; & si
luxurient carnes, alumine usto absu-
mentur.

Formula præscribendi cauterium
hæc est.

Inurantur duo cauteria cervici, in-
ter quartam aut quintam vertebam ,

450 MEDICAMENTORUM

spinâ intermediâ , & decisis escharis , diù detineantur ulcera aperta.

Apud Italos *cauteria* ferro candenti [seu cauterio actuali] aperiuntur. Apud Anglos ferro abscinditur cutis : nos verò utimur lapide caustico, ex fermentorum cineribus, & sapone facto: [vel ex cineribus clavellatis, & calce vivâ parato, qui cauterium potentiale nominatur , sicut etiam omnia medicamenta rodentia aut exedentia.]

Præscribuntur pyrotica per duos annos ad summum , ac tandem ut ulcus tendat ad perfectam cicatricem , debet curari pîso minori atque minori , ut sensim sine sensu coëat , & siccescat ; superimpositis linteis tantùm, & non folio hederæ arboreæ.

Trochiscis cauterizantibus utimur, ad glandulas strumosas eradicandas , sublimato corrosivo , aut arsenico crystallino factis : præstat sublimatum ; & hoc modo parantur.

℞. Sublimati corrosivi ℥i. laudani opiatîci ℥iij super laminam ferream ex-

ficcetur laudanum, fiatque pulvis, de quo cum mucilagine gummi tragacanthi fiat trochiscus, magnitudinis pisi majoris, in glandulam caustico jam apertam, & parùm scalpello incisam, immittendus, & per duodecim aut quindecim horas relinquendus; dein debet curari ulcus unguento basilico, aut digestivo simplici; intra paucos dies decedit glandula.

[Mitiores fient hi Trochisci, si subsequenti modo parentur.

℞. Micæ panis albissimi ℥i℥. laudani opiatci, & sublimati corrosivi ana ʒj. misce & fiant s. a. trochisci magnitudinis pisi.

C A P U T X I V.

DE USU RADICIS THYMELÆÆ.

AD fluxiones ab oculis arcendas, ad curandam ophtalmiam contumacem, aut epiphoram, apponimus aurium lobis jam perforatis frustulum radicis *thymelææ*, ut ejus acredine & ardore corrodente, novum excitetur pravorum succorum excerniculum.

452 MEDICAMENTORUM

Non debet usurpari nisi septimâ aut octavâ die post aurium apertionem, ne in his ingens fluxio excite-
tur; sed quatuor primis diebus im-
mittitur funiculus ex gossypio, vel
ex serico confectus, quo triduo post
sublato, radix ireos nostratis adhibe-
tur, & sic præcavetur ingens inflam-
matio, tutòque postmodum usur-
patur *thymelææ* per sex menses, imò
& per annum & diutiùs, si opus fue-
rit, ut avertatur fluxio in oculos ruens.

Alii non perforant aures, nec ra-
dice *thymelææ* utuntur; sed cortice
caulis ejusdem subfruticis, quo cir-
cumvolutâ aure posticâ excitatur in-
flammatiò, & ulcus in totâ auris cir-
cumferentiâ, quo humores magnâ
profluunt copiâ.

CAPUT XV.

DE PULVERIBUS EXTERNIS.

* **V**arii pulveres externè adhi-
bentur, tum ad pediculos ne-
candos, tum ad ossium exfoliatio-

mem promovendam , tum ad absumendas carnes luxuriantes , tum ad hæmorrhagiam inhibendam , tum ad dentes dealbandos , gingivasque firmandas. *

P U L V I S

Ad Pediculos necandos.

- ℞. Seminis staphylagriæ , & piperis longi ana ʒij. misce ; fiat pulvis , quo caput leviter inspergatur horâ somni per triduum , ad capillorum radicem.

P U L V I S

Ossa desquamans.

- ℞. Myrrhæ , aloës , aristolochiæ rotundæ , ireos florentinæ aut nostratis ana partes æquales: fiat pulvis ossi carie affecto imponendus.

* Hodiè rarò adhibentur pulveres ossa desquamantes , seu exfoliativi , ut potè quòd succedit feliciùs aut oleum guajaci , aut oleum caryophyllorum , aut essentia seu tinctura euphorbii , myrrhæ , aloës cum spiritu vini alkoolizato parata , quæ in ossa carie affecta penicilli subsidio instillantur , vel ope linamentorum imponuntur

454 MEDICAMENTORUM
supra ossa, quæ dein linamentis &
spleniis aridis sunt contegenda. *

P U L V I S

Ad hæmorrhagiam.

℞. Boli Armeniæ ℥ij. sanguinis draconis
℥i. fiat pulvis vasi aperto cum gossypio,
vel linamentis apponendus.

Vel

℞. Vitrioli communis seu Romani q. s.
admoveatur parti affectæ.

Colcothar seu vitriolum ad rube-
dinem ustum, vel oleum vitrioli
idem præstant.

P U L V I S

Stipticus exquisitissimus.

℞. Colcotharis pulverati q. s. pone in
cornutâ, super affunde duplex pondus,
vel amplius, spiritûs vini ritè alkooli-
fati; igni reverberii admove; grada-
tim dein minuatur ignis; evaporetur
mixtura ferè ad calcinationem; pul-
verem tandem minutissimum in fundo
cornutæ relictum ad usum serva, quem
dissolve in duplici aquæ communis
copiâ ad hæmorrhagiam sistendam.

P U L V I S

Ad dentes dealbandos.

℞. Corallorum rubrorum præparato-

rum, & porcellanarum pulveratarum ana ℥ij. pumicis præparati ℥i. ossis sepiæ ℥i. sanguinis draconis & cineris tabaci ana ℥ij. pulverisentur seorsim, & misceantur ad usum.

Cum hoc pulvere possunt fieri opiata, si excipiatur syrupo de rosis siccis, quibus dein fricentur dentes.

* Radix hederæ magnitudine digiti auricularis, quæ per muros serpens, ac eis hærens reperitur, tosta, & in spiritu vini extincta, dein ad umbram exsiccata, in pulverem reducta, & melli Narbonensi permixta, dentes apprimè abstergit, ac dealbat.*

[Idem præstat crusta panis ad nigredinem usta, melleque Narbonensi dein excepta.]

O P I A T A

Ad Gingivas firmandas.

℥. Terræ sigillatæ, boli Armeniæ, corallorum rubrorum præparatorum ana ℥iij. ossis sepiæ & santali rubri ana ℥ij. cum syrupo cydoniorum fiat opiata gingivis admovenda per mensem, horâ somni.

456 MEDICAMENTORUM

Utatur interim æger gargarismate astringenti, aut aquâ fontanâ, in quâ bullierint lignum lentisci, & rosæ rubræ, & cui admiscebitur paululum spiritûs vini.

[Firmantur etiam gingivæ, singulo mane bis aut ter os alluendo aquâ vulnerariâ *di Caperon* aquâ fontanâ temperatâ.]

ALIA OPIATA

Ad eundem usum.

℞. Chelarum cancrorum, & concharum marinarum ana ℥iij. ossis sepiæ, rasuræ eboris, & cornu cervi ana ℥i. conservæ rosarum rubrarum ℥ij cum syrupo de rosis siccis, fiat opiata.

PULVIS

Ad fætorem dentium.

℞. Aluminis rupei ℥i. sanguinis draconis ℥iij. myrrhæ, santali rubri, aloës, & rosarum rubrarum ana ℥iij. fiat pulvis; qui excipiatur syrupo de rosis siccis, & gingivis apponatur horâ somni.

MEDI-

MEDICAMENTORUM CONSTITUTIO.

*****

LIBER TERTIUS, DE *REMEDIIS MEDIIS.*

CAPUT PRIMUM. DE CLYSTERIBUS.

 *LYSTER, seu enema est me-
dicamentum liquidum, quod
per anum in intestina crassa
effunditur.*

* Optimum præbet auxilium ene-
ma, & multis usibus destinatur:
modò enim præscribitur ad intestina

458 MEDICAMENTORUM
exoneranda materiis in eis stagnanti-
bus, modò ad intestina lenienda,
modò ad æstum viscerum imi ventris
temperandum, modò ad alvum af-
tringendam in pertinacibus diarrhæis,
modò ad eam laxandam in obstinatâ
constipatione; sæpè etiam præscribi-
tur ad detergenda ulcera intestina
depascentia, ad fæces alvinas indu-
ratas emolliendas, ad intestina acri-
ter stimulanda in lethargo, ad dis-
cutiendas eas materies viscidas, &
pituitosas, nonnunquam intestino-
rum parietibus adhærentes, quæ
enematum benignorum effectui obs-
tant. Omni itaque morbo conducunt
enemata, etenim pernecessarium est
ventrem exonerare fæcibus, nimis
in eo commorantibus, quæ non so-
lùm nimiam distensionem colo, &
recto, pressionemque vasis sanguife-
ris eis adjacentibus inferunt, & ex-
indè nimium sanguinis ad cerebrum
affluxum promovendo, vapores ac-
cerfunt; sed & etiam mediantibus

vasis lacteis, sanguini suppeditant succum salsum, qui sanguini permistus, ejus motum intendit, æstumque molestum procreat.

In enematis præscribendis attendendum est 1°. ad dissolvenda, & dein ad liquorem dissolventem. Liquor dissolvens paratur vel ex decocto, vel ex lacte, vel ex aquâ simplici: ab eo verò dissolvuntur tum opiatae purgantes, ut *catholicum*, *lenitivum*, *diaphænicum*, *diaprunum*, &c: tum *mel*, *saccharum*, *olea*, *terebinthina*, *syrupi*, *ovorum vitelli*, *laudanum*; &c. quæ omnibus indicationibus enemata suadentibus satisfaciunt.

Pro enemate paratur decoctum cum radicibus, lignis, herbis, fructibus, seminibus, & floribus; sed rarò cum radicibus, & lignis. Radices pro decocto clysteris præscribuntur ad ℥ij. aut iij: folia ad m. ij. aut iij: semina, si virtute edulcoranti & refrigeranti donentur, ut quatuor semina frigida majora, ad ℥i; verum

si calidâ vi pollent , ut semina fœniculi , anisi , ad drachmam tantum unam : fructus , si parvi sint , ad unciam semissem , aut drachmas sex ; verùm si magnitudinem prunorum adæquent , ad paria septem , aut octo : flores ad pugillos quatuor.

In præscriptione decocti pro enemate præire debent in formulâ , 1°. radices , quia longiori indigent coctione ; dein ligna si indicentur , cortices , herbæ , semina , fructus , & tandem flores. Cùm cathartica ut *folia sennæ , tamarindi , colocynthis , rheum , &c.* in enemate præscribuntur , incoquenda semper sunt in decocto jam facto. Hordeum , quanquàm semen , radices præire debet , ut potè quòd longâ indiget coctione. Glycyrrhiza , quanquàm radix , levem coctionem expostulat ; quocirca flores tantùm præire debet.

Inter radices , quanquàm radix althææ , & symphiti majoris aliarum radicum ordini ascribantur , non de-

bent coqui, nisi post herbarum coctionem, ob earum mucilaginem, quæ levi coctione educitur. Notandum quoque est herbas intensè amaras, ut *absinthium*, *centaurium minus*, &c. in ollam esse immittendas sub finem tantum coctionis, ne longiori coctione nimiam amaritudinem decocto impertiant.

Pro enematibus paratur etiam decoctum cum capitibus, pedibus, omasisque vervecis, quod dysenteriis plurimum confert. Parantur & quoque enemata ex oxycrato, ex emulsionem; imò & etiam ex jusculo communi, ad suppeditandam alimoniam, cum fauces angina sunt præclusæ, aut cum pylorus skirro est constipatus.

Quantitas liquoris pro ætate, & affectûs naturâ diversa est. In infantibus & pueris ab unciis sex ad uncias decem præscribitur: in adultis verò à librâ unâ ad libram unam semis, nisi morbi ratio contrarium suadeat; etenim dum vesica, uterus, in-

462 MEDICAMENTORUM
testina ve afficiuntur, minor debet esse
quantitas, ne tunc nimia dilatatione,
aut graviori pressione his visceribus
affectis noxa aliqua inferatur. *

ENEMA BLANDE PURGANS.

℞. Hordei integri p. j. malvæ, viola-
rum, lactucæ & cichorei ana m. j.
liquiritiæ ℥ij. coq. ad ℔ i. in colaturâ
dissolve pulpæ cassiæ recenter extractæ
℥i. mellis violacei ℥ij. misce; fiat clyster.

Aliud efficacius.

℞. Foliorum parietariæ, malvæ, vio-
larum, & borraginis ana m. ℥. vel
m. j. florum chamæmeli, & meliloti
ana p. ij. coque ad ℔ i. in colaturâ
dissolve catholici pro ore ℥i. mellis vio-
lacei ℥ij. fiat clyster horâ commodâ
injiciendus.

* Immitti potest enema ex *oxycrato*
tepidum paratum, quod permultum
confert ad summum viscerum æstum
temperandum, in febre ardenti, in
melancholiâ atrabilariâ: prodest quo-
que ad demulcendos summos capitis
dolores, qui sanguini æstuoso, &
rarefacto debentur. *

ENEMA LENIENS.

℞. Lactis caprilli, & decocti hordei ana
℥ss. sacchari ℥iſs. vitellum ovi unius,
misce; fiat clyster.

Vel

℞. Foliorum borraginis, malvæ, viola-
rum ana m. j. seminis lini, & liqui-
ritiæ ana ℥iij. florum malvæ m. j. co-
que ad ℥j. in colaturâ dissolve mu-
cilaginem psyllii, & cydoniorum in
aquâ rosarum extractarum ana ℥ij.
olei amygdalarum dulcium ℥iſs. fiat
clyster s. a.

* Hæc enemata apprimè conve-
niunt in dysenteriâ, in diarrhæâ bi-
liosâ, in æstu viscerum, in hæmor-
rhoïdibus, in colico dolore, imò &
in nephritide, identidem addendo te-
rebinthinæ venetæ in ovi vitello solu-
tæ drachmam unam, & syrupi pa-
paveris albi unciam unam.

In dysenteriâ felici cum successu
injiciuntur enemata, ex decocto ca-
pitis, pedum, & intestinorum ver-
vecis parata, quæ subsequenti modo
solent præscribi. *

464 MEDICAMENTORUM

℥. Decocti intestinorum, & capitis
vervecis ℔ j. mellis rosacei ℥ij. misce;
fiat clyster.

* Initio dysenteriae adhibenda sunt
enemata tantum refrigerantia, & de-
mulcentia, ut praepediatur quomi-
nùs materies corrosivæ in intestinis
nidulantes ea corrodant, aut saltem
ex nimia irritatione vividissima ven-
tris tormina, & frequentem defiden-
di conatum inferant, quod dysente-
riâ laborantes multum defatigat:
progrediente verò morbo immittun-
tur enemata detergentia, tum ad
exoneranda intestina, tum ad ulcera
intestinorum mundanda. Ad sedan-
da ventris tormina, demulcendos-
que dolores colicos, quæ hydrargi-
rosis tempore manifestantur, fre-
quentissimè injiciuntur enemata ex
lacte tepido parata: nos etiam in hoc
casu adhibemus felici cum successu,
enemata ex materiâ emulsionum præ-
parata, quæ feliciter quoque in dy-
senteria præscribimus * Sic:

E N E M A

Cum emulsionum materiâ.

℞. Amygdalarum dulcium excorticatarum par. xij. seminum quatuor frigidorum majorum ℥i. contunde in mortario marmoreo sensim affundendo decocti hordei, & liquiritiæ ℥j. in colaturâ dissolve sacchari rosati ℥ij. fiat clyster.

* Ut ea enemata magis demulcentia fiant, emulsio extrahi potest cum lacte, aut lactis sero; & in eis deindè dissolvi mucilago seminum cydoniorum, psyllii; aut ovorum vitelli.*

E N E M A D E T E R G E N S.

℞. Hordei integri p. j. foliorum plantaginis, & bursæ pastoris ana m. j. rosarum rubrarum p. j. coque ad ℥j. in colaturâ dissolve mellis rosati ℥ij. fiat clyster.

Vel

℞. Foliorum plantaginis, millefolii, & agrimonix ana m. j. seminum cy-

V v

466 MEDICAMENTORUM

doniorum $\mathfrak{z}\text{ij}$. balauſtiorum p. ij. coque ad lb i . in quâ coque myrobalanorum citrinorum $\mathfrak{z}\beta$. in colaturâ diſſolve ſyrupi de roſis ſiccis $\mathfrak{z}\text{ij}\beta$. fiat clyſter.

Vel

$\mathcal{R}$. Radicum althææ $\mathfrak{z}\text{ij}$ foliorum plantaginis, millefolii, burſæ paſtoris ana m. j. coque ad lb. j . in colaturâ diſſolve catholici pro ore $\mathfrak{z}\text{i}$. aut diaphænici $\mathfrak{z}\text{vj}$. mellis communis deſpumati $\mathfrak{z}\text{ij}$. fiat clyſter longè à paſtu injiciendus.

ENEMA MAXIME PURGANS

In affectibus ſoporosis.

$\mathcal{R}$. Decocti communis clyſterum lb i . vini emetici turbidi $\mathfrak{z}\text{ii}$. aut iv. miſce; fiat clyſter ſtatim injiciendus.

Vel

$\mathcal{R}$. Decocti emollientis & refrigerantis lb i . in quâ coque leviter pulpæ colocynthidis $\mathfrak{z}\text{i}$. in colaturâ diſſolve benedicti laxativi $\mathfrak{z}\text{i}$. mellis mercurialis $\mathfrak{z}\text{ij}\beta$. fiat clyſter.

* Feliciter injiciuntur purgantia enemata in omnibus febrium ſpecie;

bus , imò & etiam in omnibus ferè morbis , ad foras educendos pravos succos , in imo ventre stagnantes , sanguinem sensim inquinantes , morbosque foventes.

In curatione variolarum , plures inter veteres ac recentiores medicos adsunt , qui præfractè prohibent enemata , existimando hæcce remedia accersere diarrhæam in hoc morbo periculo plenam. Ast certissimè errant , utpotè quòd excrementa , quæ in intestinis stagnant , æstum his visceribus procreant , ea stimulant , & potiùs quàm enemata ansam præbent diarrhææ ac dysenterix. Nos verò persuasum habentes , seminium variolosum in glandulis cutaneis secer- ni , & ope fermentationis è sangui- ne extricari , autumamus , enemata in variolis erumpentibus summum afferre emolumentum , cum foras amandent pravos succos , qui in in- testinis stagnant , & accendunt fe- brim in eruptione variolarum summè

468 MEDICAMENTORUM
pertimescendam : in hocce itaque
morbo adhibemus benignos clysteres
tum ad interiorem intestinorum su-
perficiem lubricandam , horumque
calorem temperandam , tum ad al-
vum leviter laxandam , dum nimis
pigra evadit.

Per sæpè observatur , cathartica in
affectibus soporosis , imò & etiam in
pluribus aliis morbis , nullum aut
perexiguum saltem præstare effec-
tum. In hocce casu injiciendum est
enema maximè purgans , & etiam ex
emeticiis paratum , ad acriter stimu-
landa intestina , spiritus animales ex-
citandos , eosque ad intestina vivi-
diori appulsu adducendos , ut intes-
tinales glandulæ , in cavum intesti-
norum eructent pravos succos sangui-
nem inspissantes , torporemque par-
tibus inferentes. Hâc autem metho-
do sæpissimè promovetur copiosa per
alvum evacuatio , & exsuscitatur pur-
gantium assumptorum actio , quæ
ante hâc ob insufficientes vires alvum
movere non potuerunt.

Apprimè convenit clysterem blandè purgantem injicere , die ante & potionem cathartica. Primus enim primas præparat vias , & crassas ac duras fœcales materies in crassis intestinis contentas , foràs educendo , actioni cathartici exhibendi favet , æstumque intestinorum , nimiamque sanguinis agitationem præcavet. Crastinâ à purgatione die secundus injicitur clyster , ut fæces post actionem cathartici in cellulis coli adhuc hærentes , foràs penitùs amendantur.

Valdè commendatur *Hiera picra Galeni* in enematibus ad vermes , præsertim adversus *teretes* , *cucurbitinos* , & *ascarides* , qui in colo præsertim , & recto nidulantur , ob aloem à quâ præcipuam virtutem mutuatur hocce electuarium , quæ amaritudine suâ eos enecat , & virtute catharticâ eos expellit. Cùm in abdomine latent vermes , summè etiam conducit , eos deorsùm advocare enematibus dulcibus , ex *lacte* ,

470 MEDICAMENTORUM
*decocto hordei, passularum, ficuum,
melle, &c. paratis, dum eodem tem-
pore per os exhibentur amara, quæ
ad inferiora intestina vermes detru-
dunt, qui dein cum fæcibus foràs
expelluntur.*

E N E M A

Contra vermes quoscumque.

℞. Hordei integri p. j. foliorum portu-
lacæ, cichorei, agrimonix, & dentis
leonis ana m. j. absinthii, & cen-
taurei minoris ana p. j. coque ad t̄b i.
in quâ dissolve diaphænici ʒvj. Hieræ
picræ Galeni ʒiij. fiat clyster manè in-
jiciendus.

E N E M A C O N T R A T E R E T E S.

℞. Decocti hordei & liquiritiæ, lactis
caprilli ana t̄b ʒ. in quâ dissolve me-
dullæ cassiæ ʒi. mellis nenupharini
ʒij. fiat clyster.

* In decocto clysteris pro *cucurbiti-
nis* per leve temporis spatium coqui
potest drachma una pulpæ colocyn-
thidis, ut potè quòd ii vermes sibi in-
vicem cohærent quâdam mucagine,

quæ superficiei internæ coli eos adnectit, ex quâ difficile avelluntur.

Per alvum excernuntur nonnunquàm *cucurbitini* vermes tantæ longitudinis, qui pro vermibus *taniis* seu *fasciatis* (de quibus plura narrantur) habentur à nonnullis. Certum tamen est nihil aliud esse, quàm plures *cucurbitinos*, sibi mutuò ac mordicùs junctos, quâdam mucagine; nam si in muriam ex fictæ *taniæ* immittantur, disjunguntur, & in plures *cucurbitinos* abeunt, ut fuimus experti: prætereà observavimus & quoque, eosdem ægotantes per alvum excernere *cucurbitinos*, nunc disjunctos, nunc plures sibi mutuò connexos. Exindè tamen erui non debet, non adesse veras *tantias*; nam adsunt (ut à me & à D. Barbeirac observatum fuit) veræ *taniæ*, stupendæ longitudinis, caudâ & capite prædictæ, & multis articulis speciem *Gincolymos* referentibus compositæ, quibus totum corpus variis in locis flectitur, ac mo-

vetur , sed rarissimæ admodum sunt. Ast quidquid sit de tæniarum naturâ, certissimum est , aloem , & colocynthidem efficacissima præbere auxilia non solum ad discutiendas materies viscidas , quibus sibi mutuò cohærent vermes ; sed & etiam ad eos ex intestinis quibus potenter adnectuntur, avellendos.

Ad eundem præstandum effectum feliciter etiam usurpari possunt enemata , ex urinâ recenti parata , quæ eidem indicationi satisfaciunt ; nam urina , salibus acribus , quibus turgēt , hanc mucaginem attenuat , ac discutit, quâ superficiei intestinorum adnectuntur vermes. Insuper *cucurbitini* vermes , ac *tæniæ* præter anxietates molestissimas , quas inferunt , summam corporis maciem inducunt, famemque inexplebilem sæpè excitant , quòd omnia alimenta assumpta devorent , atque absumant : hoc autem symptoma certius , quàm alia symptomata , indicat vermes cucur-

bitinos , & tæniām in abdomine
hospitari. *

E N E M A R E F R I G E R A N S .

℞. Foliorum lactuæ , borraginis , ci-
chorei & sempervivi majoris ana m. j.
feminum quatuor frigidorum majorum
℥i. florum nymphææ & malvæ ana p. ij.
coque ad ℔ i. in colatura dissolve
mellis nenupharini ℥ij. fiat clyster in-
jiciendus longè à pastu.

A L I U D

In majoribus ardoribus.

℞. Seri lactis ℔ j. in quâ coquantur
cucurbitæ frustula ij. in colaturâ dis-
solve mellis violacei ℥ij. fiat clyster.

E N E M A A S T R I N G E N S .

℞. Radicis symphiti majoris ℥ij. plan-
taginis , verbasci , & millefolii ana
m. j. rosarum rubrarum p. ij. coque
ad ℔ j. in colaturâ dissolve succorum
plantaginis , & urticæ defœcatorum
ana ℥i℔. syrupi cydoniorum ℥i℔. fiat
clyster.

* Quanquàm in diarrhæâ , ac dy-

474 MEDICAMENTORUM
fenteriâ præscribi soleant enemata de-
mulcentia, & detergentia, nonnun-
quàm contingit ob evacuationes alvi-
nas copiosiores imminuendas, immit-
tenda esse enemata astringentia, in
quibus est diluenda drachma una ter-
ræ sigillatæ, & par dosi boli Armeniæ.
Rarò in enematribus adhibentur alii
pulveres astringentes, sed in decocto
pro enemate astringenti sæpè conco-
qui potest drachma una malicorii, ut
efficacius fiat. *

E N E M A D E T E R G E N S.

℞. Hordei integri p. j. liquiritiæ ℥iij.
furfuris macri m. ℞. rosarum rubra-
rum p. ij. coque ad ℥b j. in colaturâ
dissolve mellis rosati ℥ij. fiat clyster.

Aliud efficacius.

℞. Hordei integri p. j. radicis aristolo-
chiæ rotundæ ℥iij. agrimonix, dentis
leonis, & pilosellæ ana m. ℞. rosarum
rubrarum & hyperici ana p. j. coque
ad ℥b j. in colaturâ dissolve mellis ro-
sati ℥ij. fiat clyster.

* Hæc enemata prosunt in ventris

profluviis , & sub finem dysenteria
ad ulcus intestinorum detergendum.
In his dissolvi etiam possunt ℥iij. tere-
binthinæ venetæ in casu dysenteria
inveteratæ. *

E N E M A E M O L L I E N S.

℥. Foliorum malvæ , branca ursinae , &
violarum ana m. j. coque ad ℥b j. in
colaturâ dissolve medullæ cassiæ recen-
ter extractæ ℥i. fiat clyster.

Vel

℥. Parietariæ , betonicae , borraginis ,
& lactucæ ana m. j. seminis lini ℥ss.
liquiritiæ ℥iij. prunorum par x. coque
ad ℥b j. in colaturâ dissolve mellis mer-
curialis , & olei amygdalarum dul-
cium ana ℥ij. misce ; fiat clyster.

* Hi clysteres apprimè succedunt
ad emolliendas fæces alvinas durio-
res , ac eas diluendas. Conducunt in
miserere ; & ad sedandos dolores coli-
cos , qui huncce morbum concomi-
tantur. Parari etiam potest aliud ene-
ma emolliens cum solo oleo , quòd
in hoc casu fæces alvinas magis emol-

476 MEDICAMENTORUM
lit, quàm omnia emollientia decoc-
ta, ut potè quod aptissimum est ad
penetrandas fœces alvinas, easque
diluendas, ac earum motum per coli
tractum intendendum: nam in cel-
lulis coli sæpè irretiuntur fœces alvi-
næ, earumque figuram sibi induunt,
undè nullum adest remedium, quòd
efficaciùs ab eis extrahere possit,
quàm emollientia, & ea quæ appri-
mè eas penetrare possunt. *

ENEMA MAXIME IRRITANS

In affectibus soporosis.

℞. Decocti emollientis & refrigerantis
clysterum ℥ i. in quâ coque sennæ
mundatæ ℥ß. salis communis p. i. in
colaturâ dissolve benedicti laxativi ℥ij.
diaphænici ℥iiij. fiat clyster.

Vel

℞. Decocti emollientis ℥ j. in quâ levi-
ter coque tabaci ℥ ss. in colaturâ dis-
solve catholici pro ore ℥j. fiat clyster.

* Præter hæc enemata maximè ir-
ritantia, adsunt alia, quæ initio hu-

jufce capitis indicavimus, quæ injici quoque possunt in affectibus soporosis, aut dum intestina inducuntur succis viscidis, & spissis, quæ actionem enematum infringunt, & qui *miserere*, seu passionem iliacam sæpè inferunt, fæces alvinas induratas compingendo, & superficiei intestinorum eas agglutinando. In dolore nephritico, in colico dolore bilioso, in cancro, & in aliis doloribus peracutis, sicut & etiam in immoderato catamæniorum fluxu, immittuntur enemata narcotica, ex laudano, & syrupo papaveris parata. Hæc enemata præstantissimum præstant effectum, sed narcotica eis debent addi majori dosi, quàm dum per os exhibentur. Ex decocto hyosciami nunquàm parari debent enemata narcotica, nam hyosciamus stuporem intestinis inducit, & convulsiones affert. *

ENEMA NARCOTICUM

℞. Decocti hordei ℥j. in quâ dissolve laudani opiatichi gr. iij. aut iv. fiat clyster.

* Loco laudani opiatichi addi potest uncia una fyrupi papaveris albi. Priùsquam injiciatur enema narcoticum, apprimè conducit expurgare fordes intestinorum injecto alio purgante, & parvâ dosi, ut diutiùs detineatur, faciliùsque expurgentur intestina.

Cùm mulieribus passione histericâ obnoxiiis, aut puerperis præscribuntur clysteres, decocto clysteris addenda sunt folia *artemisiae*, *matricariae*, ac in eo dissolvendum *catholicum pro ore*, & nunquam cassia, nec mel: nam præterquàm quòd dulcedo eis non convenit, eam præfractè respiciunt mulieres, existimando omnia remedia dulcia esse utero omninò adversa. Clysteres injici debent prægnantibus minori dosi, ob dilatationem uteri, qui pressionem intestino

recto infert , & admittendo clysteri consequenter obstat ; prætereà nec tunc enemata irritantia sunt injicienda , ne aliqua noxa utero inferatur , causaque detur abortioni : sed præparanda tantùm sunt ex decocto refrigeranti , in quo dissolvi potest tum cassia , tum mel rosatum ; vel ex lacte , & decocto hordei ad anaticas partes , in quibus dilui potest cassia , & nenupharinum mel.

Cùm post partum detinentur in utero secundinæ , immittuntur enemata , parata ex decocto emollienti , & refrigeranti , in quo dissolvitur *diaphanicum* & *diaprunum* compositum : ei etiam additur vinum emeticum , ut acriter stimulis intestinis excuscitetur uteri contractio , foràsque dein expellantur secundinæ , quæ gravia symptomata inferrent , si in utero putrescerent.

Hodiè rarò in usu sunt enemata *nutrientia* , & *roborantia* , quæ olim parabantur ex jusculo communi ,

480 MEDICAMENTORUM
confectione de *hyacyntho*, & *alkermes*,
&c. In his tantum duabus circum-
stantiis adhibentur, nempe 1°. dum
fauces angina sunt ita præclusæ, ut
alimenta nullo modo deglutiri pos-
sint; 2°. dum pylorus skirro ita est
constipatus, ut nihil chimacæ pastæ
in intestina detrudi possit. Hæc ene-
mata parantur nunc ex solo jusculo
communi. Verum priusquam in in-
testina injiciantur, sordes intestino-
rum crassorum expurgandæ sunt,
injecto enemate purgante, ne earum
miscelâ corrumpantur enemata nu-
trientia. Subsequenti modo præscri-
bi solent hæc enemata.

℞. Jusculi communis ℥b i. fiat clyster nu-
triens, quartâ quâlibet horâ injicien-
dus, per semi horam retinendus, imò
& diutius, si possit æger.

Quævis hora opportuna est ad in-
jiciendum clysterem, dum dolor ur-
get, aut necessitas instat, alioquin
eligenda est hora commoda. Hora
opportunior

•oportunior est matutina, quòd ventriculus omni alimento tunc est expeditus, & excrementa in colo congesta sunt: intereà tamen serotinâ horâ injici potest, tribus aut quatuor horis à cibo, ne coctio interpelletur. Verùm si solis jusculis nutriatur æger, unâ aut alterâ post jusculum horâ immitti debet enema.

Quâlibet die per totum morbi decursum injiciuntur enemata, imò etiam toto convalescentiæ tempore, dum nimis pigra est alvus, ad fæces alvinas diluendas, interiorum intestinorum superficiem lubricandam, horum calorem temperandum, consequenter ad alvum laxandam; hocce effectus eximiè præstat subsequens enema laxans, quod hodiè frequentissimi est usus.

℞. Aquæ fontanæ tepidæ ℥bj. olei olivarum, vel amygdalarum dulcium cochlearia iij. fiat clyster horâ commodâ injiciendus.

Immitti possunt in morbis urgen-

482 MEDICAMENTORUM
tibus quâlibet die duo , aut tria enemata, uti v. g. in *dolore nephritico* , in *passione iliaca* , in *colica biliosa* , &c.

Pro infantibus parantur enemata ex decocto hordei , lacte & melle rosato , &c. dosi semper ætati accommodatâ. *

ENEMA PRO INFANTIBUS.

℞. Hordei integri p. j. passularum ziiij. liquiritiæ , & seminis lini ana zi. coque ad ℥vj. colaturæ adde catholici pro ore ℥i. mellis rosati zi. fiat clyster.

* Parari etiam possunt pro infantibus cum foliis emollientibus , & refrigerantibus , dum eorum alvus est adstricta , quorum decocto adduntur pulpæ cassiæ semi-uncia , & mellis rosati uncia una. Rarò infantibus præscribuntur enemata irritantia , frequentius eis injiciuntur enemata edulcorantia & laxantia ex lacte v. g. & decocto hordei parata. *

[Plures sæpè inveniuntur ægri , sed præsertim infantes , qui febrilibus accessibus correpti, kinamkinam,

aliaque febrifuga omninò respuunt ; in hoc casu ad compescendos febriles paroxysmos præscribenda sunt enemata febrifuga , quæ parari possunt ex decocto *absinthii minoris* , *centaurii minoris* , *chamæpytios* , *chamædryos* , *chamæmeli* , *kinækinæ* , sed frequentius ex solo kinækinæ decocto præparantur : subsequenti modo præscribi solent hæc enemata.

E N E M A F E B R I F U G U M .

℞. Kinækinæ in pulverem redactæ ℥i. aquæ fontanæ ℥ij. bulliant usque ad mediæ partis consumptionem, dein absque ullâ expressione trans linteum cola decoctum , fiatque clyster febrifugus, quartâ quâlibet horâ die intermissionis injiciendus , per semihoram retinendus, imò & diutiùs, si possit æger.

Priusquàm hoc enema febrifugum in anum injiciatur , sordes crassorum intestinorum sunt expurgandæ injecto alio laxante enemate , ut diutiùs retineatur , & efficaciorẽ præstet

484 MEDICAMENTORUM
effectum. Hæc enemata omni ætati,
ac temperamento exhiberi possunt,
minuendo ratione ætatis dosim ki-
nækinæ, quæ infantibus præscribi
debet à drachmis duabus, ad semiu-
ciam : in adultis verò ab unciâ semi,
ad unciam unam ; verùm eorum
usus est interdicendus dum summè
æstuant viscera, totum abdomen tu-
met, & acriter dolet, & inflamman-
tur hæmorrhoides.]

C A P U T II.

DE GARGARISMA TE.

[*Gargarisma est medicamentum for-
mâ liquidum, quod in ore contentum
diù circa fauces agitatur.*]

* **F**lunt gargarismata ex vino me-
raco, ex lacte, ex oxycrato,
ex spiritu vini aquâ temperato; vel
ex decoctione simplicium, aut ex
aquis stillatitiis, quibus admiscentur,

ac dissolvuntur , *mel* , *syrupi* , *succi* ,
pulveresque varii.

Præparantur gargarismata ad miti-
gandum dolorem , sistendamque in-
flammationem *tonsillarum* , *uvulae* ,
linguae , *palati & gingivarum* , ad sa-
livæ acrimoniam demulcendam , ad
succurrendum oris excoriationibus, &
aphtis ; ad detergenda ulcera oris ,
tempore ptyalismis , & tandem ad fir-
mandos , atque abstergendos dentes ,
simulque gingivas.

In præscribendo gargarismate at-
tendendum est ad liquoris quantita-
tem & ad dissolvenda. Liquoris quan-
titas libram unam , & semissem nun-
quàm excedere debet, in quâ dissolvi-
tur *mel* , ad unciam unam , & semis-
sem aut ad summum ad uncias duas:
syrupi verò convenientes dissolvun-
tur ad uncias tres, quatuor, aut quin-
que: *pulveres* gargarismati admiscen-
di præscribuntur ad drachmas duas ,
imò etiam ad semi-unciam , si acres
non sint. *Radices* , *herbæ* , &c. ex

486 MEDICAMENTORUM

quibus paratur decoctum pro gargarismate, præscribuntur mediâ dosi juleporum. *

GARGARISMA

Refrigerans & leniens.

℞. Foliorum semper vivi majoris, lactu-
cæ, & borraginis ana m. i. florum
malvæ m. ss. coque ad ℥i. in colatura
dissolve omphacii clarificati ℥iv. fiat
gargarisma, quo frequenter os col-
luatur.

Vel

℞. Foliorum umbilici veneris, & plan-
taginis ana m. i. florum nymphae p.
ij. coque ad ℥i. in colatura dissolve
sacchari candi ℥i. fiat gargarisma.

* Optimum, mirumque præstat
effectum in oris inflammatione sal
prunellæ, ad drachmas tres in supra
præscripto gargarismate dissolutum,
sicut & etiam sal seu saccharum Sa-
turni, ad drachmam unam; verum
nigredinem hoc gargarisma à sale aci-
do dentibus tunc conciliat, quapro-

ter satiùs est adhiberi omphacium, quod iisdem indicationibus satisfacit, quin nigredinem dentibus inferat.

Hocce gargarisma refrigerans, & leniens feliciter adhibetur in omni tonsillarum inflammatione, præsertim dum summæ sanguinis acredini, ejusque summo calori debetur, ut in omni febris specie, ac in anginâ, quæ phtiseos, ac peripneumonix est symptoma; verùm si cruditatum ventriculi proles sit, aut aëris frigidi, vel alicujus succi acidi, quæ eam accersunt, densando ac coagulando in *tonsillis* illum lymphaticum humorem, in his secretum; tunc loco illius gargarismatis frequenter alluendum est os aquâ vitæ purâ; aut pro delicatulis aquæ fontanæ cochlearibus aliquot temperatâ, ut ille tonsillarum humor spissatus attenuetur, & fluidior fiat, textum illarum glandularum faciliùs dein permeet sanguis, penitusque discutiatur inflammatio: in hoc casu mirum præstat

488 MEDICAMENTORUM
effectum gargarisma subsequens. *

G A R G A R I S M A

! Resolvens & detergens.

℞. Foliorum melissæ m. j. florum chamæmeli, meliloti, & sambuci ana p. j. coque in aquâ hordei ad ℥i. in colaturâ dissolve salis ammoniaci ℥i. fiat gargarisma.

Vel

℞. Corticis mediani sambuci ℥ss. agri-
monia m. i. foliorum calaminthæ, &
pulegii ana m. ss. florum stæchados &
anthos ana p. i. coque ad ℥i. in co-
laturâ dissolve sacchari candi ℥i. fiat
gargarisma.

G A R G A R I S M A

REFRIGERANS ET LENIENS

*In initio inflammationis, cum aquis
stillatitiis.*

℞. Aquarum plantaginis, & liliorum
ana ℥vi. sacchari candi ℥i. omphacii
℥ij. fiat gargarisma.

* In hocce casu colluere os etiam
possunt ægri oxycrato tepido, sed

FORMULÆ. 489
dentibus nigredinem conciliat, ut
saccharum Saturni. *

GARGARISMA LENIENS
In oris & tonsillarum acredine.

℥. Foliorum semper vivi majoris m. j.
caricarum pinguium par. vj. florum
malvæ m. ss. coque in aquâ hordei ad
℔bi. in colatura dissolve syrupi de sym-
phito, aut de nymphæa ℥i. fiat gar-
garisma.

* Magno cum successu præscribi-
tur id gargarisma in omnibus oris
inflammationibus, scilicet *tonsillarum*,
palati, *uvulæ*; in anginâ acredine
& siccitate stipatâ, in variolis, dum
os pustulis variolosis est obsessum;
sed tunc loco syrupi de *symphito*, aut
de *nymphæâ*, in eo est dissolvendus,
syrupus de *moris*.

[Adfunt plures homines, qui mi-
nimâ de causâ anginâ inflammatoriâ
corripiuntur, à tonsillarum tume-
factione inductâ, & qui ad præca-
vendum hocce incommodum felici-
ter fuere usi subsequenti gargaris-
mate.

490 MEDICAMENTORUM

℥. Foliorum pervincae m. i. spicas hordei intra digitos tantum contusas n^o. v. rosarum rubrarum p. ij. coque in aquâ fontanâ ad ℥bj. in colaturâ dissolve mellis rosati ℥i. fiat gargarisma ad usum.

Hocce gargarismate leviter tepido, hiberno præsertim tempore, uti debent ii, quorum minimâ de causâ tument tonsillæ, bis aut ter singulo manè antequàm aërem externum inspirent; cui etiam identidem addi potest cochlear unum aut alterum aquæ vitæ. Ad eundem effectum præstandum pro gargarismate uti quoque possunt solo in aquâ decocto vincae pervincae, quæ medio Septembri rectiùs, quàm alio quovis tempore colligitur.]

Infantibus non sunt præscribenda gargarismata, quòd ægrè admodum gargarizent; dum itaque aphthæ, aut ulcera os eorum depascuntur, loco gargarismatis paratur mixtura ex aquâ plantaginis, omphacio & melle

rosato ad uncias duas, in quam immergendum est extremum digiti indicis, linteo tenui obvoluti, quocum dein hâcce mixturâ imbuto pluries in die detergendæ sunt aphtæ, aut oris ulcera.

Ufus gargarismatum apprimè conducit in aphtis, & aliis oris ulceribus; & etiam plurimùm confert ea identidem tangere collyrio *Lanfranci*, aut spiritu *vitrioli* aut *salis*. [cujus actio pro delicatulis melle *Narbonensi* est temperanda] imò etiam lapide infernali, si contumacia fiant; ast si levia sint, ea omninò eradicat solus lapis *vitrioli*, quo bis aut ter in die sunt tangenda. *

GARGARISMA DETERGENS

In aphtis & ulceribus oris.

℞. Hordei integri p. i. foliorum agrimonix m. i. liquiritiæ ℥iij rosarum rubrarum p. ij. coque ad ℥bi. in colaturâ dissolve mellis rosacei ℥i℥. fiat gargarisma.

492 MEDICAMENTORUM

* Id gargarisma in usum etiam advocatur, sub finem ptyalismus, ab hydrargyrosi excitati, ad detergenda ulcera; sed præsertim dum nimis copiosus est ptyalismus, totumque os escharis est obfessum. *

[Subsequens gargarisma sæpissimè fugavit aphtas, & alia oris ulcera, quæ pluribus gargarismatibus diù restitere.

℞. Foliorum caprifolii m. j. coque ad ℥ i. in colaturâ dissolve mellis rosati ℥i. fiat gargarisma, quo in die pluries abluendum est os.

Efficacius adhibetur subsequens, dum obstinatae fiunt aphtæ.

℞. Foliorum caprifolii m. i. summitatum rubi p. ij. hordei integri p. j. coque ad ℥b i. in colaturâ dissolve mellis rosati ℥i. fiat gargarisma ad usum memoratum.]

GARGARISMA

Detergens & leniens.

℞. Hordei integri p. j. foliorum agri-

monia m. i. caricarum pinguium par. vj. liquiritia ziiij. florum malva p. i. coq. ad lb. j in colaturâ dissolve mucaginis seminum psyllii , & cydoniorum in aquâ rosarum extracta ℥i. fiat gargarisma.

G A R G A R I S M A

Maximè detergens in majoribus ulceribus.

℥. Radicis aristolochia rotunda ℥β. summitatum absinthii minoris , & hyperici ana p. iβ. coque j. in decocto rosarum rubrarum ad lb. i. in colatura dissolve mellis rosati ℥i. fiat gargarisma , quod efficacius fiet , si addantur ℥ij. collyrii *Lanfranci* , aut ℥iiij. primæ aquæ calcis clarificatæ , aut ℥iβ. succi chærefolii defœcati.

G A R G A R I S M A D E T E R G E N S

In Scorbuto.

℥. Hordei integri m. β. foliorum pimpinellæ , agrimonie , & capillorum veneris ana m. j. summitatum hyperici , & rosarum rubrarum ana p. i. coq. ad lb. iβ. in colatura dissolve

494 MEDICAMENTORUM

mellis rosati ℥i℥. fiat gargarisma.

Debent priùs ulcera gingivarum tangi collyrio *Lanfranci* semel in die per duas hebdomadas, quàm utamur prædicto gargarismate.

Postquàm per duos menses fuerimus usi hoc gargarismate, subsequenti utendum erit, sicut & etiam opiatâ suprâ descriptâ, ad firmandas gingivas, & ad sanguinem ex eis fluentem sistendum.

G A R G A R I S M A

Gingivas firmans, & sanguinem ex eis fluentem sistens.

℥. Ligni lentisci ℥i℥. rosarum rubrarum & balaustiorum ana m. ℥. coque ad ℔i. in colatura dissolve aluminis rupei ℥iij. fiat gargarisma.

G A R G A R I S M A

Ad dentium dolores.

℥. Corticis mediani sambuci ℥℥. florum anthos m. ℥. coque ad ℔i. fiat gargarisma.

* Ad demulcendum dolorem dentium , allui etiam potest os aquâ vitæ , præcipuè si dentium dolor carie, aut fluxione ab aëre frigido productâ sit sustentatus : si à carie , liquor subsequens est specificus ad imbuedam cariem, auferendasque materies, quæ morâ majorem denti noxam , summamque nervo irritationem inferrunt. *

LIQUOR AD DENTIIUM CARIEM.

℞. Radicis pyrethri ℥ij. caryophyllorum ℥iſſ. zingiberis ℥i. omnia crassiusculè pulverata , simulque mixta imponantur in matraccio , iisque affundantur spiritûs vini ℥iv , ritè digerantur suprà cineres calidos per xxiv. horas , tincturam filtra , eique adde oleum camphoræ ʒ ſſ.

Paratur autem oleum camphoræ , dissolvendo camphoram crassiusculè tritam in spiritu nitri , tum oleum caphuræ spiritui supernatans habebis , à quo f. a. separandum.

* Si dolor dentium non à carie ,

sed ab æstu oris ab aliquâ fluxione producto foveatur, faustè tunc alluitur *os oxycrato*, aut *omphacio* æqualibus partibus aquæ plantaginis mixto.

Tempore ptyalismî ad temperandum oris æstum ptyalismo inductum, utimur lacte tepido, quod diutiùs in ore est retinendum.

Opiatæ rectiùs purgant dentes quàm gargarismata, quocirca eis sunt præponendæ. Aqua vitæ aquâ fontanâ temperata, ad eundem effectum præstandum multùm etiam confert.

Cùm dentes multùm fordidi sunt, ii fricandi leviter, quin gingivæ defricentur, parvo bacillo è ligno *lentisci*, cujus extremum paniculum (Gallicè *Houpe*) referat. In hocce casu fricari quoque possunt dentes radice *bismalvæ*, in decocto *santali rubri* coctâ, & sanguine draconis dein præparatâ.

C A P U T III.

*DE AQUIS VULNERARIIS,
ET DE INJECTIONIBUS.*

PRo vulneribus, atque ulceribus eluendis, ac detergendis, parantur aquæ vulnerariæ, quæ nihil aliud sunt quàm decoctum radicum, lignorum, corticum, foliorum, florum, ac seminum vi deterfivâ pol- lentium; id est sale acri scatentium, aptissimo ad dissolvendas materies in vulnerum, atque ulcerum fundo stag- nantes. Certum est enim quòd vul- nerandùm ritè purgata servantur, omnes eorum sinus ad fundum usque aperiuntur, purisque stagnatio in eis præpeditur, ad perfectam cicatricem citò, facilèque deducantur. Per- suasus omninò sum, sordibus, inat- tentâque Chyrurgorum tractatione sæpè foveri ulcera, quæ ad perfec- tam cicatricem usu alicujus aquæ

498 MEDICAMENTORUM
vulnerariæ diducerentur; etenim pus
quòd in eis stagnat, bonam sangui-
nis appellentis constitutionem perversit,
ulceraque contumacia reddit.
Ad eum pravum effectum præstan-
dum, multum & quoque conferunt
emplastra superposita, quæ perspira-
tionem inhibendo, novas ulceribus
fluxiones inferunt.

Paratur aqua vulneraria cum aquâ
fontanâ, vel cum vino albo, aut
rubro. Simplicia ad eam parandam
præscribuntur, dosi apozematis mediâ.
Decoctum vulnerarium libram unam
semissem aut ad summum libras duas
excedere nunquam debet. In eo dis-
solvuntur mel, aut saccharum ad
uncias duas, aut ei adduntur aqua
calcis ad uncias tres, collyrium *Lan-*
franci ad semi unciam, variique pul-
veres ad drachmas duas, aut tres. *

DECOCTUM VULNERARIUM

*Ad ulcus vetustum detergendum,
exsiccandum.*

℞. Radicum aristolochiæ rotundæ, &

gentianæ ana ℥i. foliorum scordii ,
centaurii minoris , & absinthii ana
m. j. summitatum hyperici & rosarum
rubrarum ana p. ij. coque ad lb iß. in
vino albo : in colaturâ dissolve mellis
rosati ℥ij ; dein adde aquæ calcis pu-
rificatæ ℥iij. fiat decoctum vulnera-
rium.

Hoc decocto foveatur ulcus sordi-
dum , bis aut ter in die , & ex eodem
fiat injectio in ulcus , si sit fistulosum
aut sinuosum.

ADULCES LEVITER DETERGENDUM.

℥. Hordei integri m. ß. foliorum agri-
monia , pilosellæ , & faniculæ ana
m. ß. rosarum rubrarum p. ij. coque
in aquâ fontanâ ad lb iß. in colaturâ
dissolve salis kali ℥ij. hoc decocto fo-
veatur identidem ulcus.

* Loco salis kali , in hoc decocto
dissolvi potest saccharum album ad
uncias duas , si levis tantum deterfio
sit excitanda. Nulla adest aqua pha-
gædenica præstantior aquâ calcis , in
quâ fuit dissolutum sublimatum cor-

500 MEDICAMENTORUM
rosivum: dum itaque ulcus sordidum
est detergendum, carnesque mollio-
res succrescentes sunt absumendæ, eâ
utendum est, & dein aquis vulnera-
riis, ut melior carniū genesis pro-
moveatur. Ad absumendas ulcerum
callositates, mollioresque carnes,
nonnunquàm etiam utimur *lapide in-
fernali*, aut *alumine ustò*, quo partes
absumendæ insperguntur; vel præ-
cipitato rubro, quin ignem *reverbe-
rii* fuerit passum; imò & etiam *lapi-
de caustico liquato*, qui ad eos effectus
præstandos aliis feliciùs succedit, ut-
potè quòd ex salibus alkalinis fixis
totus componitur, quæ citiùs ac me-
lius detergunt ulcera, quàm acida
fixa, quæ lympham nutritiam in ul-
ceribus sæpè densant, sicque novæ
carniū molliorum, ac callositatum
genesis dant anam. *

DECOCTUM VULNERARIUM

*Ad ulcus virulentum, & strumofum
detergendum.*

℞. Radicis aristolochiæ rotundæ, & lig-

FORMULÆ. 501

norum fantallorum ana ℥vj. summi-
tatum absinthii minoris, hyperici, &
rosarum rubrarum ana m. ℔. coque in
vino albo, aut rubro ad ℥i℔. in co-
laturâ dissolve mellis rosati ℥ij. deinde
adde præcipitati rubri mercurii ℥iij.
Hoc decocto foveatur ulcus, aut fiat
injectio ex ipso, si sit fistulosum.

* Cùm ulcera strumosa hocce de-
cocto, aliisque auxiliis probè fuere
deterfa, eis imponendum est, hi-
berno præsertim tempore, emplaf-
trum *de vigo cum mercurio*: æstivo
verò tempore, folia tantùm *scrophu-
larie majoris* eis sunt applicanda.

Injectiones ab aquis vulnerariis dif-
ferunt tantùm, in eo quod in quas-
cumque partes internas per syringam
immittantur, ut in pectus ad empye-
mati succurrendum; in urethram,
ac uterum ad ulcera earum partium
elucenda ac detergenda; in aures,
tum ad dolorem mitigandum, tum
ad inflammationem minuendam, tum
ad ulcera quæ has partes sæpè depas-
cuntur, detergenda; imò etiam ad

502 MEDICAMENTORUM
medendum surditati, ac gravi auditui. Si possibile sit. *

INJECTIO AD EMPYEMA.

℞. Hordei integri m. ℞. foliorum agri-
moniae, capillorum veneris ana m. j.
rosarum rubrarum p. ij. liquiritiae ℥i℞.
coque in aquâ fontanâ ad ℥i℞. in
colaturâ dissolve mellis rosati, vel
sacchari candi ℥ij; vel syrupi de rosis
siccis ℥i℞. hujus decocti fiat injectio
singulis vicibus ad ℥iv. vel vj.

* Si pus è vulnere emanans foetidum sit, huic decocto addendæ sunt radix aristolochiae; & summitates hyperici.

Initio gonorrhææ virulentæ nunquàm adhibendæ sunt injectiones, præter injectionem lactis tepidi, dum nimis ardens; dolorosa, ac *chordata* est. Verùm sub fine, cùm penitus est extinctum virus venereum, & materia non est ampliùs purulenta, sed ad instar aquæ tantùm limpida, immitti possunt in urethram injectiones deterisivæ, & mox astringentes,

ut restringantur extrema vasorum excretoriorum prostatarum, [seu rectius prostaticæ] & vesicularum seminalium, quæ relaxata fuere pure, cui continuo additum offerrebant.

Chyrurgi, qui injectionibus gonorrhæam virulentam se curare gloriantur, suadent usum injectionum stypticarum & astringentium, sed perperam; nam lupum ovili condunt: etenim eæ injectiones, quæ in urethram tantum penetrant, atque ad ulcus non pertingunt, ostiola seminariarum conceptaculorum tantum stringunt, ac feminis virulenti effluviū cohibent, ita ut dein non solum lucem veneream inferant, verum & etiam seminariarum conceptaculorum majorem inflammationem inducant, quæ serius ociusve in verum abscessum abit, in perinæo aut in vesicâ sibi viam mox parantem, qui urinæ suppressionem, aut gangrænam inferre potest. Injectiones itaque in gonorrhæâ virulentâ inconsulto

504 MEDICAMENTORUM
non sunt adhibendæ, ne temerè co-
hibeatur seminis virulenti effluvium;
& dum sunt adhibendæ, immitten-
dæ sunt deterſivæ injectiones, nun-
quàm astringentes, niſi materia ab
urethrâ promanans ad inſtar aquæ
limpida ſit, quod apprimè denotat
virus venereum eſſe extinctum, ul-
cus eſſe deterſum, ac curatum;
ſphincteres verò proſtatarum eſſe la-
xatos. *

INJECTIO

Ad gonorrhæam inveteratam.

℞. Hordei integri m. ſſ. liquiritiæ ℥iij.
roſarum rubrarum p. ij. coque in aquâ
fontanâ ad ℔ ij. in colaturâ diſſolve
mellis roſati ℥iſſ. hoc decocto fiat in-
jectio in penem, bis in die per xv. dies.

Hâc injectione quindecim dierum
ſpatio adhibitâ, in uſum advocabi-
tur ſubſequens

INJECTIO MAGIS DETERſIVA.

℞. Radicis ariſtolochiæ rotundæ ℥ſſ.
hordei integri m. j. roſarum rubrarum,
ſummitatum

summitatum hyperici ana p. ij. liquiritiæ zij. coque in aquâ fontanâ ad lb iß. in colaturâ dissolve mellis rosati 3iß. fiat injectio, &c.

* Postquàm hocce decocto magis deterfivo octo injectiones in penem factæ fuerint, ei addendæ erunt uncia quatuor primæ aquæ calcis ritè clarificatæ, quo dein continuabuntur injectiones per quindecim dies, quibus elapsis, adhibebuntur etiam; sed loco aquæ calcis, decocto jam memorato addentur drachmæ duæ collyrii *Lanfranci*, quod aliis auxiliis præstantius est, ad detergenda & ulcera consolidanda.

Adhibitis semel his omnibus injectionibus, si leve aliquod effluvium adhuc perstet, utendum est injectione subsequenti, ut stringantur prostaticarum ostiola, cohibeaturque serosum profluvium, quod post gonorrhæam superest, ac contumax, curatuque difficilè fit, si methodo superius enarratâ non debelletur.

INJECTIO GONORRHÆAM SISTENS.

℥. Hordei integri m. ℞. ligni lentisci
 ℥℞. foliorum plantaginis m. j. rosa-
 rum rubrarum m. ℞. coque ad ℥ j. in
 colaturâ dissolve mellis rosati ℥i℞. alu-
 minis rupei ℥℞. fiant injectiones.

* In hocce casu fieri possunt in-
 jectiones cum aquæ plantaginis aut
 potiùs hujusce simplicis decocti unciis
 octo, in quibus dissolvenda est drach-
 ma semissis salis *Saturni*: verùm cautè
 adhibendæ sunt hæ injectiones, nam
 ob sal Saturni debilem erectionem
 faciunt.

Cohibet etiam gonorrhææ proflu-
 vium, vitriolum album ad grana
 duodecim, in aquæ rosarum, aut
 plantaginis librâ unâ solutum.

Sub fine gonorrhææ adhibemus in-
 jectiones ex solâ aquâ fabrorum tepi-
 dâ paratas, quæ non solùm exsiccat,
 verùm etiam ostiola nimis laxa strin-
 git. Lapis medicamentosus *crollii*,
tinctura vitrioli, *colcothar*, & alia
 remedia astringentia, quæ in hoc

casu à nonnullis multi penduntur, nimiam irritationem inferunt, ut feliciter adhibeantur.

In mulieribus gonorrhæâ virulentâ laborantibus eadem adhibetur methodus; primò enim in vaginam leviter deterisivæ injectiones fiunt, dein verò magis deterisivæ immittuntur, ut rectè eluantur, atque abstergantur vagina, collum uteri, ac lacunæ, quæ ordinariò sunt sedes gonorrhææ in foeminis: quanquàm perdifficile sit, eas injectiones in eas lacunas penetrare, atque ad glandulam urethram ambientem, duplicique ostiolo in vulvam dehiscentem, pertingere posse.

In ulcere, ac uteri cancro eadem ferè injectiones adhibentur ac in empyemate. *

INJECTIO PRO GRAVI AUDITU

*A sordibus meatum aousticum
obstruentibus.*

℞. Aquarum fœniculi, & meliloti ana

Y ij

508 MEDICAMENTORUM

℥iv. in quibus infunde seminum anisi,
& fœniculi ana ℥ij. colaturæ adde
aquæ vitæ ℥ij. misce ; fiat injectio in
aures manè , & serò.

ALIA PRO GRAVI AUDITU.

℥. Aquæ fraxini ℥vj. spiritûs vini ℥ij.
misce ; & hujus mixturæ guttæ ali-
quot tepidè instillantur in aures bis
in die per mensem.

Si adsint ulcera fordida in meatu
auditorio , debent aliquot guttæ tin-
cturæ *myrrhæ* , aut *aloës* instillari in
aures , ad ulcus detergendum , for-
desque diluendas.

In inflammatione aurium uten-
dum est oleo amygdalarum dulcium,
cum gossypio in aurem instillato; aut
lacte tepido : tinctura sequens est
etiam præstantissima.

℥. Aquæ rosarum ℥iſ. laudani opiatici
gr. iv. misce ; fiat injectio , cujus
guttæ aliquot instillantur in aurem
affectam.

* Cùm in vesicâ latet calculus ,
imò etiam post lythotomiam , sæpè

in vesicâ persentiuntur dolores vividi, calorque præfervidus, quibus feliciter succurrit subsequens injectio. *

I N J E C T I O

Ante & post lithotomiam.

℞. Hordei integri m. ℞. liquiritiæ ℥℞. florum malvæ p. ij coque ad lb j. in colaturâ dissolve sacchari candi ℥i. fiat injectio per urethram.

C A P U T I V.

D E E R R H I N I S

Et masticatoriis seu apophlegmatismis.

* **E**Rrhina sunt remedia quæ naribus inspirando attrahuntur, vel in eas immittuntur ad sternutationem proritandam, forasque educendos mucosos, ac serosos humores.

Profunt hæc remedia in affectibus soporosis, ad ægros sopitos suscitandos; in partu languido, ad secundinas, & foetum ex utero expellendum in gravedine, ad mucum educendum

510 MEDICAMENTORUM

Conveniunt etiam in ophthalmiâ per-
tinaci , in cataractâ , epiphorâ , sur-
ditate , aliisque affectibus à decubitu
humorum pendentibus , ad humo-
rum decubitum avertendum , forâs-
que eos educendos; nam ab irritatio-
ne membranæ pituitariæ his remediis
illatâ , glandulæ per eam sparsæ hu-
morem mucosum ac serosum copio-
sius evomunt , ad eas dein facilius
appellunt humores , ab eis sensim li-
beratur sanguis , minùsque fit ido-
neus ad eos fovendos morbos , eos-
que denuò producendos. Hâcce agen-
di ratione effectus suos præstant er-
rhina ; nam in sanguinem non pene-
trant ad hanc evacuationem particu-
larem promovendam : nicotiana ta-
men seu tabacum sanguini nonnun-
quàm sese immiscendo epilepsias ,
vapores , nauseas , vomitus , & synco-
pes accersit.

Sub triplici formâ parari , ac præf-
cribi possunt errhina, liquida scilicèt,
molli , ac siccâ : fiunt omnia ex sim-

plicibus acrioribus, quæ irritationem membranæ pituitariæ inferre possunt.

Parantur errhina liquida ex succis plantarum acrium ut *betonica*, *majorana*, *ruta*, &c. qui dum vigiles sunt ægri, in nares inspirando attrahuntur, vel in eas penicillis intromittuntur, si sopiti fuerint. Succus *cucumeris agrestis* seu *asinini* præstat errhinum liquidum, sed rarioris usûs, ob acrimoniam suam, quæ naribus inflammationem inducit. Quantitas succorum ad errhinum liquidum parandum uncias sex nunquam excedat. *

ERRHINUM LIQUIDUM

In hemicraniâ, aliisque capitis affectibus.

℞. Succorum *betonicæ*, & *majoranæ* ana ℥iij. misce; fiat errhinum, cujus portio naribus attrahatur manè & serò.

Vel

℞. Succorum *ciclamini*, & *brassicæ marinæ* ana ℥ijß. succi *menthæ* ℥i. misce; fiat errhinum. *

Y iij

§ 1.2. MEDICAMENTORUM

* Errhina mollia quæ ad eundem præscribuntur finem, parantur ex cerâ, oleo emollitâ, cui adduntur pulveres irritantes. Quantitas horum omnium unciam unam non excedat.*

ERRHINUM MOLLE

Ad diuturnos capitis affectus, vertiginem, epilepsiam, oculorum hebetudinem.

℞. Foliorum betonicæ, & rutæ siccorum & pulveratorum ana ℥iſſ piperis albi pulverati ℥ſſ. excipiantur paucâ cerâ oleo ireos emollita, fiat errhinum molle, quo interiora narium manè & ferò illiniantur.

* Errhina sicca quæ *ptarmica*, sive *sternutatoria* dicuntur, fiunt ex pulveribus acribus, qui valent nervos olfactorios succutere, sternutationem proritare, ferique superflui excretionem promovere: hæc errhina repentinâ inspiratione naribus attrahuntur, dum vigiles sunt ægri; sed si sopore detineantur, in nares per tubulum

insufflantur. Profunt sternutatoria in apoplexiâ , aliisque affectibus soporosis , in summis capitis doloribus , & diuturnis cerebri affectibus. Ad pondus unciarum duarum præscribi possunt errhina sicca. *

ERRHINUM SICCUM

Seu sternutatorium.

℞. Foliorum betonicæ , menthæ , majoranæ , & radicis lilii convallii ana ℥ij. hellebori albi ʒß. fiat pulvis , cujus portio in nares insuffletur.

Vel

℞. Nicotianæ , & foliorum betonicæ siccæ ana ʒiij. euphorbii ʒß. misce ; fiat pulvis sternutatorius , cujus portio in nares insuffletur.

* Tabacum in pulverem contritum usûs hodie frequentissimi est , tum delectationis causâ , tum ad sternutationem proritandam. Hujus moderatus usus modò odore *ambra* , *zibethi* , aliorumque capiti noxam

inferentium non perfundatur, utilissimus est. Tabacum purum optimum est, præsertim si absque ullâ permissione totis naribus trahatur: pro delicatulis tamen odore *piri bergonii*, aut *citri dicti cedra* perfundi potest, quæ ei suavem tantum odorem impertiunt. Prodest tabacum pituitosis, sed delicatulis ac temperamentis siccis, & præfervidis multum nocet, præsertim tabacum hispanicum, quod ob suam tenuitatem imis faucibus, ac pectori noxam infert. Tabaci fumus proficuum præstat auxilium in *asthmate*, *arthritide*, *rheumatismo*, *affectibus soporosis*, *dentium doloribus*, & in omni partium fluxione, exceptis pulmonum fluxionibus. Per os leniter & copiosè educit serum sanguinis superfluum; nam tabaci fumus sale acri volatili turget, qui in sanguinem penetrat, ei permiscetur, majoremque fluiditatem impertit; ac etiam irritatione vividâ, quam omnibus oris partibus infert,

spiritus animales ad glandulas salivales advocat, quæ dein copiosius evomunt salivam, ac alios succos, qui salivali rori commiscentur. Usus Nicotianæ fumi nimius esse non debet, ne præfervidus, siccus, & acris fiat sanguis; sed ad sublevandos morbos jam memoratos, sufficit bis in die tabaci fumum haurire ex duabus fistulis, ex primâ post prandium, ex secundâ verò post cœnam.

Ad sistendam narium hæmorrhagiam, adhibentur etiam errhina astringentia, quæ sunt ex pulveribus astringentibus albumine ovi exceptis, qui naribus intromittuntur gossypio, lanâ, linteo, vel linamento instaturundæ. Ad paranda hæc errhina astringentia pulveres astringentes sunt præscribendi ad ℥β. aut ad summum ℥i. *

ERRHINUM ASTRINGENS

In narium hæmorrhagiâ.

℥. Boli Armeniæ, terræ figillatæ, &

Y vj

516 MEDICAMENTORUM

rosarum rubrarum ana $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$ pulverentur, & excipiantur ovi albumine, cum eo agitentur, dein inungatur lana, vel gossypium, vel linteum, vel linamentum, quod instar turundæ naribus intromittatur.

Aliud efficacius.

$\mathfrak{V}$. Vitrioli albi $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. dissolve in aquæ plantaginis $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$ immergantur turundæ naribus intromittendæ.

* In hocce casu adhiberi quoque potest ovi albumen, in quo per horæ quadrans fuerit agitatus, ac contritus unus lapis aluminis rupei. Persæpè obtunditur olfactus, imò nonnunquàm evanescit, tum à fero copiosius in membranam pituitariam irruente, nervosque olfactorios relaxante, ut in gravedine; tum ab usu diuturno, ac præpostero rerum jucundè olentium; sed præsertim tabaci, quæ textum membranæ *Schneiderianæ* callosum faciunt; tum à laxitate nervorum olfactoriorum à paralyfi inductâ, quæ causæ variis auxiliis sunt oppag-

nandæ. Dum à sero inducitur hocce olfactûs vitium ; utendum *betonica*, *majoranâ*, *pulegio*, aliisque sternutatoriis, quæ tonum membranæ pituitariæ redimere possint; prætereà identidem movenda est ægrotantis alvus, ut serum versus inferiora avertatur, forasque educatur. Si verò siccitati ac collositati debeatur, adhibenda sunt primò emollientia naribus attracta, & dein utendum est guttis aliquot Balsami peruviani, cochlearibus aliquot aquæ florum nymphææ permistis, quod Balsamum etiam proficuum præstat remedium foetori narium: potest & quoque in hoc casu usurpari tinctura myrrhæ, & aloës; sed tunc loco aquæ nymphææ, fociandæ sunt hæ tincturæ aquæ naphæ. Tandem si à paralyti exoriatur, præmissis remediis internis, & ad paralytim oppugnandam accommodatis; adhibenda sternutatoria activa; frequentius & quoque naribus attrahendæ sunt bellilucanæ aquæ, ut nervi olfactorii

518 MEDICAMENTORUM
referentur , debitaque tensio eis concilietur. *

ERRHINUM

Ad olfactûs imbecillitatem.

℞. Foliorum betonicæ , origani , calaminthæ , & pulegii ana m. ℥. florum stachados , & anthos ana p. i. coque ad ℥i. cujus decocti portio attrahatur in nares ter in die.

* Masticatoria , à Græcis *apophlegmatismi* , sunt medicamenta , quæ in ore diù detinentur , ac dentibus manduntur , ut è glandulis salivalibus serum copiosum evocetur , postque exspuatur. Fiunt ex simplicibus calidis , & acribus , quæ vellicando linguam , palatum , ac vasa salivæ excretoria , spiritus animales ad glandulas salivales advocant , ac uberiores salivæ secretionem promonent , quâ sanguis sero superfluo exoneratur. Profunt itaque hæc medicamenta in omnibus cerebri affectibus , qui debentur seroso humori ,

qui à sanguine circulanti deponitur in cerebro, vel in membranis cerebrum aut calvariam obvestientibus, ut in *hemicraniâ*, *apoplexiâ*, *epilepsiâ*, *paralysi*, *cataractâ*, *ophthalmiâ* *pertinaci*, *surditate*, ac similibus capitis affectibus.

Apophlegmatismi præscribuntur, tum sub liquidâ, tum sub solidâ formâ. Fiunt liquidi apophlegmatismi ex decocto *majoranæ*, *salivæ*, *betonicæ*, *hyssopi*, *pyrethri*, *ireos florentinæ*; & aliorum similium. Liquoris quantitas ad parandum decoctum libram unam excedere non debet. In hoc decocto radices, quæ multum acres non sunt, ad unciam unam præscribuntur: æ verò, quæ summâ acrimoniâ donantur, ad drachmas tres. Sicut gargarismata usurpantur ea remedia, sed diutiùs in ore detinenda sunt.

Rarò præscribuntur apophlegmatismi sub liquidâ formâ, potiùs ac frequentius sub formâ ficcâ & solidâ, quæ, quia dentibus conteruntur, &

520 MEDICAMENTORUM
quasi mastificantur, vocantur præcisè
masticatoria. Fiunt masticatoria ex
pulveribus exceptis aliquo syrupo,
vel mucilagine *gummi tragacanthi*,
aut melle, quibuscum formantur
globuli, aut *trochisci*.

Ad paranda masticatoria pulveres
præscribuntur ab unciâ semisse, ad
unciam unam, sed in formulâ non
indicatur dosis syrupi, mellis, aut
mucaginum, quibus excipiendi sunt
pulveres. *

APOPHLEGMATISMUS *Liquidus.*

℞. Radicis ireos nostratis zij. foliorum
salviæ, majoranæ, menthæ, & betoni-
cæ ana m. ß. piperis longi, & pyrethri
ana zi. coque in aquæ fontanæ tb i.
hujus decocti cochlearia ij. detinean-
tur in ore per aliquot momenta, &
postea exspuantur.

MASTICATORIUM.

℞. Pyrethri, seminis sinapi, & staphi-
sagriæ ana ʒß. terantur omnia, &
melle excipiantur, ut fiant globuli,

qui linteo involvantur, in ore detineantur, & dentibus mandantur.

MASTICATORIUM

Leniens frequenter usurpandum.

℞. Lacrymarum mastiches ℥β. ceræ flavæ ℥iij. zingiberis & pyrethri ana ℥i. liquentur, & misceantur, ut fiant globuli magnitudinis nucis moschatae, quorum unus volvatur in ore, masticando per horam singulo mane.

Vel

℞. Lacrymarum mastiches ℥β, ceræ flavæ ℥ij. liquentur simul ut fiant globuli in ore volvendi ac masticandi.

* Solæ sæpè lacrymæ mastiches pro masticatorio usurpantur, quæ in ore diù volvuntur, ac dentibus manduntur. Efformantur etiam masticatoria cum solâ radice pyrethri, aut zingiberis, crassiusculè tritâ, quæ dein tenui linteo involvitur, & in ore volvitur. Promovetur & quoque copiosa salivæ excretio masticando folia *lauri*, aut *rutæ*, aut *Nicotianæ*; vel

522 MEDICAMENTORUM
jejuno ventriculo plumis fauces vel-
licando.

CAPUT V.
DE SUPPOSITORIIS
ET PESSARIIS.

Suppositorium (quod ab Antiquis
ratione figuræ *balanus* , vel *glans*
dicitur) est medicamentum formâ
solidum, figurâ teres, quod in anum
immittitur, ut vis expultrix, dum
pigra est, stimuletur, forâsque edu-
cantur fæces stagnantes. In consti-
patione itaque adhibetur hocce re-
medium.

Duplex est suppositorium, simplex
& compositum. Simplex fit, vel ex sac-
charo albo, vel ex lardo, vel ex caule
aut radice betæ, brassicæ, porri; vel ex
sapone albo, quæ cultro abraduntur,
figurâque tereti donantur, ut in anum
faciliùs intromittantur. Paratur etiam
simplex suppositorium ex melle solo
ad duritiem cocto.

Compositum fit ex melle crudo,

cui debitâ dosi admiscantur remedia irritantia, sed pulverata, *ut sal commune, gemmeum, ammoniacum, colocynthis, scammonium, &c.* *

SUPPOSITORIUM BLANDUM.

℞. Mellis optimi cocti ℥i. salis communis pulverari ʒß. misce; fiat suppositorium ano intrudendum.

* Parari possunt duo, aut tria suppositoria simul adaugendo dosim mellis, & salis communis, eâ proportionem, ut pro quâlibet unciâ mellis, sit drachma semissis, aut drachma una, aut ad summum drachma una & semissis salis communis. Loco salis communis, melle excipi potest sal gemmeum, aut sal ammoniacum, quæ potentiùs irritant. Porro suppositorium sive simplex, sive compositum sit, ante introductionem oleo inungi debet, ut faciliùs, citraque dolorem in anum insinuetur. Stimulatur etiam vis intestinorum expultrix, dum pigra est, globulis

524 MEDICAMENTORUM

sacchareis (gallicè *muscardins*) paratis ex aloë , & saccharo pulveratis , simulque mistis , ad consistentiam solidam, adductis amylo , & mucagine *gummi tragacanthi* ; eis addi quoque potest *scammonium* pulveratum. *

SUPPOSITORIUM FORTIUS.

℞. Mellis optimi ad crassitiem cocti ℥i. salis ammoniaci ℥i. misce ; fiat suppositorium sinapizandum pulvere *colocynthis* , & in anum dein intromittendum.

SUPPOSITORIUM

Ad vermes enecandos.

℞. Mellis ad crassitiem cocti ℥ij. Hieræ picræ *Galenii* ℥ij. stercoris muris exsiccati ℥i. misce ; fiat suppositorium illiniendum mercurio in terebinthinâ extincto , priusquàm introducatur in anum.

* Pessarium est medicamentum formâ solidum , sed figurâ nunc teres , crassioris ac longioris digiti magnitudinem æquans ; nunc verò rotundum , aut ovale *nascale* tunc

dictum, quod in vulvam muliebrem immittitur.

In usu frequenti olim erat hocce remedium, ad cola uterina obstructa referanda; nimis verò laxata, & humida restringenda; ad menses suppressos advocandos, fluoresque albos detergendos, & exsiccandos: nunc verò in usum tantum venit in uteri prolapsu multam noxam mulieri inferente, ut in statu naturali uterus detineatur; ut potè quòd in fluoribus albis detergendis, & exsiccandis satius est uti injectionibus, & aquis vulnerariis, sicut etiam remediis internis in obstructione uteri, mensibusque suppressis advocandis, quæ aliis auxiliis plus valent ad extricandum è sanguine serum menstruale, referandaque uterina cola. *

[Parabatur ab Antiquis pessarium, vel ex *unguentis*, *oleis*, *succis plantarum*, stupis mollioribus, aut gossypio exceptis, linteo tenui, aut panno serico involutis, & in aptam figuram

526 MEDICAMENTORUM

concinnatis : vel ex pulveribus idoneis melle cocto exceptis , instar suppositorii : vel tandem ex linteo tenui aut panno serico , qui in sacci exigui , aut circuli formam consutus , pulveribus , *gummi* , plantisque variis contritis replebatur. Ad usum verò hodiernum paratur pessarium , vel ex cerâ albâ in aptam figuram concinnatâ ; vel (& quod in usu est frequenti) paratur ex frustulo suberis figuræ circuli , in centro perforato , cujus superficies exactè illinitur cerâ albâ liquatâ , ut perpolita ac lubrica sit , nullamque vaginæ noxam inferat. Hocce pessarium aliis sanè commodius , quia nec calore interno citius remollescit , nec alteratur eâ humiditate , quâ madent pudendorum interiora , & prætereâ diù noctūque servari potest absque ullo , pro conceptione ac menstruorum effluxu , obstaculo : cæterum pessario filum debet appendi , ut è vaginâ facilius extrahi possit.]

F I N I S.

E R R A T A.

- Pag. 15** *lin. 19. post aperientia adde enim*
18 *lin. 2. pyrosæ lege pyrolæ*
lin. 20. post balsami adde albi
20 *lin. 11. grassum lege crassum*
31 *lin. 9. addendo i. lege addendo ℥j.*
48 *lin. 22. Chymici lege Medici*
50 *lin. 11. spiritus salis volatilis lege spiritus volatilis*
54 *lin. 12. excitantibus lege cientibus*
59 *lin. 22. pertubentur lege perturbentur*
69 *lin. penultimâ cuius lege cui*
74 *lin. 24. ℥iij. lege ℥iij.*
87 *lin. 17. Novo lege Nono*
89 *lin. 1. post non adde referat*
97 *lin. 5. post quamplures adde ac adhuc gratis existimant nonnulli*
119 *lin. 17. post bistortæ adde ℥ ss. foliorum*
143 *lin. 20. cremores Sagou non nutriunt, sed lege cremores Sagou nutriunt, & lin. ultimâ, post est adde lac*
147 *lin. 10. perverteret lege perverterent*
150 *lin. 14. ℥v. lege ℥vj.*
157 *lin. 11. ana m ss. lege m. ss.*
168 *lin. 15. inungere cum butyro lege inungere butyro*
234 *lin. 17. exercere lege exerere*
288 *lin. 18. Bolus medicamentum lege Bolus est medicamentum*
297 *lin. 21. sed rarò lege sed hodie rarò*
315 *lin. 18. alterato lege alteratum*
337 *lin. 3. Gebennas lege Sebennas*
340 *lin. 9. in aquæ fontanæ ℥b iij. lege in aquâ fontanâ ad ℥b iij.*

- pag. 352 lin. 7. pulvis aluminis subsequens ; lege
 pulvis aluminis ; sed subsequens
 355 lin. 12. aquarum plantaginis lege ℥.
 aquarum plantaginis
 362 lin. ultimâ undem lege eundem
 372 lin. 18. eundem lege eandem
 383 lin. 15. cum butyro lege butyro
 394 lin. ultimâ imminent lege imminens
 399 lin. 15. Innocenti lege Innocentii
 401 lin. 2. Unguenti Palavicini lege Comitibus
 Palavicini
 404 lin. 12. contundendus lege conterendus
 436 lin. 5. atteratis lege alteratis
 lin. 12. chamœmeli lege olei chamœmeli
 456 lin. 8. di Caperon lege Domini Caperon
 463 lin. 9. mucilaginem lege mucilaginum
 469 lin. 2. ante & potionem lege ante &
 post potionem
 482 lin. 11. ad ℥vj. lege ad ℥viij.
 497 lin. 12. vulnerandum lege vulnera, dum
 499 lin. 13. adules lege Ad ulcus

Cætera quæ huc irreperunt menda corrigat Lector
 benivolus.

po

des

Bail-innocent-399.

